

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯ
ಕಲಾ ಸೌರಭ

ಬಿ.ಎ.

ಪ್ರಥಮ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಪ್ರಶಾಂತ ಜಿ. ನಾಯಕ

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಎಚ್.ಕೆ. ಮಳಲೀಗೌಡ

ಡಾ. ಸತೀಶ್. ಎ.ಪಿ.

ಡಾ. ಡಿ. ಮುರಳೀಧರ

ಬೆಂಗಳೂರು
ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

BENGALURU
CITY UNIVERSITY

ಆಗು ನೀ ಅನಿಹೇಲನ
BE BOUNDLESS

KANNADA BHASHA PATHYA - KALA SOURABHA :
A Prescribed Text Book for B.A. Degree Course (First and
Second Semester);

Chief Editor: Prof. Prashanth G. Nayak (Professor of Kannada &
Director, Kannada Bharathi, Kuvempu University, Shankaraghatta,
B.R. Project. Shimoga Dist.)

Edited By : Dr. H.K. Malaligouda, Dr. Sathish A.P,
Dr. D. Muralidhara

Publishd by : Bengaluru City University, BENGALURU

Pp : 000 + ix

© Bengaluru City University,

First print : 2021

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಪ್ರಶಾಂತ ಜಿ. ನಾಯಕ

ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ:

ಡಾ. ಕೆ.ವೈ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ

ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ಆಶಾದೇವಿ

ಸಂಯೋಜಕರು:

ಡಾ. ಬೆಳಕೆರೆ ಲಿಂಗರಾಜಯ್ಯ

ಬೆಲೆ: ರೂ. 00/-

ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಕುಲಪತಿಗಳ ಆಶಯ ನುಡಿ

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಯುವಜನತೆಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸರ್ವಾಂಗೀಣವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಬದುಕಿನ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೊರಬೇಕಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಗರಿಮೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು; ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಅಂತಸ್ಥವಾಗಿರುವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ದೊರೆತಿರುವ ಮನ್ನಣೆಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು, ಅಪರೂಪದ ಶಾಸನಗಳು, ಜಾನಪದ ವಿವಿಧ ವಾಚ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಜ್ಞಾನದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿವೆ. ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯನ್ನು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಭಾಷೆಯಾಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯವೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ವಲಯಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯವಹಾರದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ವಿಜ್ಞಾನಭಾಷೆಯಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ನಾವು ಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ 'ಕನ್ನಡ ಭಾವೋಪಯೋಗಿ ಭಾಷೆಯಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಲದು ಅದು ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಳಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸೇಣೆಸುತ್ತಲೆ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯು ಕನ್ನಡಿಗರ ಆತ್ಮಸಂಗಾತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕಿದೆ'.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊಸಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯನ್ನು ಮೊತ್ತ ಮೊದಲಿಗೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು 2020ರ ವರ್ಷವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಾರ್ಯಕರ್ಷಣೆವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಸರಣಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕಾರ್ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದೆ. ಕಳೆದ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ

ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಕಲಿಕಾಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಆಪಾದನೆ ಇತ್ತು. ಈಗ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಈವರೆಗೆ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಜಡತ್ವವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಮುಂದಾಗಿರುವುದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ರಾಜ್ಯ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಷತ್ ನೀಡಿರುವ ಮಾದರಿ ಪಠ್ಯವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಪಠ್ಯಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿ ಸಂವಾದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿವೆ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸಕ್ಕೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿವೆ. ಈ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರೂಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ, ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪಾದಕರಿಗೂ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರೊ. ಲಿಂಗರಾಜಗಾಂಧಿ

ಕುಲಪತಿಗಳು

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

ಆಧುನಿಕತೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಬದಲಾವಣೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಹುಪಾಲು ಎಲ್ಲಾ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನಿವಾರ್ಯವೆನ್ನುವಂತಾಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ನಡುವಿನ ಸರಳವೂ ಸಹಜವೂ ಆದ ಅರಿವಿನಂತಿದೆ. ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಗಳ ಅರ್ಥವೂ ಹೀಗೆ ಹೊಸತನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಲಿಕೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಕಲಿಯುವವರ ಮತ್ತು ಕಲಿಸುವವರ ನಡುವಿನ ಅನುಸಂಧಾನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೂ ಹೌದು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನಿರಂತರವಾದ ಎಚ್ಚರವೂ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಹೀಗೆ ಸದಾ ತನ್ನನ್ನು ಸವಾಲಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಹೊಸತನಕ್ಕೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅದುರಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು.

ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ನಮ್ಮ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪದವಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪಠ್ಯವನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೊಂದು ಕನ್ನಡತನವನ್ನು ನಮ್ಮತನ ಎಂದುಕೊಂಡ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೇಲಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೇಂದ್ರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕ ಬಂಧುಗಳು ಮೊದಲ ದಿನದಿಂದಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹ, ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಫಲಿತವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಪಠ್ಯಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕೈಸೇರುವಂತಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೇಂದ್ರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಹೃದಯ ಪೂರ್ವಕ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು. ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಶ್ರಮ ವಹಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪಠ್ಯಗಳ ಸಂಪಾದಕರಿಗೂ ಆತ್ಮೀಯ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಆತ್ಮೀಯರಾದ ಡಾ. ಲಿಂಗರಾಜಯ್ಯ ನವರ ಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಲೇ ಬೇಕು.

ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ನನಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನೀಡಿದ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೇಂದ್ರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಕುಲಪತಿಗಳಾದ ಪ್ರೊ. ಲಿಂಗರಾಜ ಗಾಂಧಿ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಪ್ರತೀ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮೊಂದಿಗಿದ್ದು ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ ಪ್ರೊ. ರಮೇಶ್. ಬಿ ಮಾನ್ಯ ಕುಲ ಸಚಿವರು ಪರಿಕ್ಷಾಂಗ ಇವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಧನ್ಯವಾದಗಳು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಯುತ ಶ್ರೀಧರ್ ಸಿ.ಎಸ್ ಮಾನ್ಯ ಕುಲ ಸಚಿವರು ಇವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ. ಪ್ರಶಾಂತ ಜಿ. ನಾಯಕ

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಪ್ರಥಮ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಬಿ.ಎ.
ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯ

ಘಟಕ I. ನಾಡು - ನುಡಿ :

1.1 ಕನ್ನಡ ಪದಗೊಳ್	- ಜಿ.ಪಿ ರಾಜರತ್ನಂ	003
1.2 ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನ	- (ಸಂ) ಕನ್ನಡಕೈಪಿಡಿ	005
1.3 ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಉಳಿಸಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು	- ರಾ.ನಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ	008
1.4 ಆಳಲು ಬಂದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದ ಕನ್ನಡ	- ಪ್ರೊ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ	013

ಘಟಕ II. ಪ್ರಕೃತಿ :

2.1 ಶ್ರಾವಣ	- ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ	030
2.2 ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್ ಕಾಡುಗಳು	- ಡಾ. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ	033
2.3 ನೌರು ದ್ವೀಪದ ದುರಂತ	- ಕೆ.ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ	047
2.4 ಆಧುನಿಕ ಮೌಢ್ಯದ ಅವಲೋಕನ	- ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ	054

ಘಟಕ III. ಬಾಲ್ಯ :

3.1 ತಮ್ಮನಿಗೆ	- ಎಚ್. ಎಸ್ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ	063
3.2 ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪುಗಳು	- ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ	065
3.3 ಬೆಂಗ್ಲೂರ್ ಅತ್ತೆಮ್ಮನ ಫಳಾರ	- ಕೇಶವರೆಡ್ಡಿ ಹಂದ್ರಾಳ	083
3.4 ಶಾಲೆಯ ಸೆರೆ	- ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ	090

ಘಟಕ IV. ಸಂಕೀರ್ಣ / ಸೃಜನ :

4.1 ದೇವರ ಬಂಗಾರದ ಕುದುರೆ	- ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ	111
4.2 ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಪ್ರಸಂಗ	- ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ	113
4.3 ನಾನು ಒಬ್ಬ ಏಕಲವ್ಯ	- ಪ್ರಕಾಶ್ ರೈ	122
4.4 ನಾನೇಕೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ	- ಎಸ್.ಎಲ್. ಬೈರಪ್ಪ	127

1. ನಾಡು-ನುಡಿ ಚಿಂತನೆ

1.1	ಕನ್ನಡ ಪದಗೊಳ್	-ಜಿ.ಪಿ ರಾಜರತ್ನಂ	003
1.2	ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನ	-(ಸಂ) ಕನ್ನಡಕೈಪಿಡಿ	005
1.3	ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಉಳಿಸಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು	-ರಾ.ನಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ	008
1.4	ಆಳಲು ಬಂದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದ ಕನ್ನಡ	-ಪ್ರೊ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ	013

1. ನಾಡು ನುಡಿ ಚಿಂತನೆ

ಆಶಯ

ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ ಕಂಡ ಕನ್ನಡನಾಡು

ಕಾವೇರಿಯಿಂದಮಾ ಗೋ
ದಾವರಿವರಮಿದರ್ ನಾಡದಾ ಕನ್ನಡದೊಳ್
ಭಾವಿಸಿದ ಜನಪದಂ ವಸು
ಧಾ ವಲಯ ವಿಲೀನ ವಿಶದ ವಿಶೇಷಂ

ಅದಱಿಂಗಳಗಂ ಕಿಸುವೊಟಲಾ
ವಿದಿತ ಮಹಾಕೊಪಣ ನಗರದಾ ಪುರಿಗೆಱಿಯಾ
ಸದಭಿಸ್ತುತಮಪ್ಪೊಂಕುಂ
ದದ ನಡುವಣ ನಾಡೆ ನಾಡೆ ಕನ್ನಡದ ತಿರುಳ್

ಪದನಱಿದು ನುಡಿಯಲುಂ ನುಡಿ
ದುದನಱಿದಾರಯಲುಮಾರ್ಪರಾ ನಾಡವರ್ಗಳ್
ಚದುರರ್ ನಿಜದಿಂ ಕುಱಿತೋ-
ದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗಪರಿಣತಮತಿಗಳ್

- ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ

1.1 ಕನ್ನಡ ಪದಗೊಳು

—ಜಿ.ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ

ಯೆಂಡ ಯೆಡ್ಡಿ ಕನ್ನಡ್ ಪದಗೊಳು
ಅಂದ್ರೆ ರತ್ನಂಗೆ ಪ್ರಾಣ!
ಬುಂಡೇನ್ ಎತ್ತಿ ಕುಡದ್ಬಟ್ಟಾಂದ್ರೆ -
ತಕ್ಕೊ! ಪದಗೊಳು ಬಾಣ!

ಬಗವಂತ್ ಏನು ಬೂಮೀಗೆ ಇಳದು
ನನತಕ್ ಬಂದಾಂತ್ ಅನ್ನು;
ಪರ್ಗಿರೀಕ್ಲೆ ಮಾಡ್ತಾನ್ ಔನು
ಬಕ್ತನ್ ಮೇಲ್ ಔನ್ ಕಣ್ಣು!

‘ಯೆಂಡ ಕುಡಿಯಾದ್ ಬುಟ್ ಬುಡ್ ರತ್ನು!’
ಅಂತ್ ಔನ್ ಏನಾರ್ ಅಂದ್ರೆ—
ಮೂಗ್ ಮೂರ್ ಚೂರಾಗ್ ಮುರಸ್ಕೊಂತೀನಿ
ದೇವರ್ ಮಾತ್ ಅಡ್ಬಂದ್ರೆ!

‘ಯೆಂಡ ಬುಟ್ಟೆ ಯೆಡ್ಡೀನ್ ಬುಟ್ ಬುಡ್!’
ಅಂತ್ ಔನ್ ಏನಾರ್ ಅಂದ್ರೆ—
ಕಳದೊಯ್ತ್ ಅಂತ ಕುಣದಾಡ್ಡೀನಿ
ದೊಡ್ಡ್ ಒಂದ್ ಕಾಟ! ತೊಂದ್ರೆ!

‘ಕನ್ನಡ್ ಪದಗೊಳು ಆಡೋನ್ನೆಲ್ಲ
ನಿಲ್ಲೀಸ್ ಬುಡಬೇಕ್ ರತ್ನು!’
ಅಂತ್ ಔನ್ ಅಂದ್ರೆ—ದೇವ್ ಆದ್ ಏನು!
ಮಾಡ್ಡೀನ್ ಔ ಔನೆನ್ನೆ ಖತ್ನು!

ಆಗ್ನಿ ಮಾಡೋ ಐಗೋಳ್ ಎಲ್ಲಾ
 ದೇವ್ರೆ ಆಗ್ನಿ- ಎಲ್ಲ!
 ಕನ್ನಡ್ ಸುದ್ದಿಗ್ ಏವ್ರ ಬಂದ್ರೆ
 ಮಾನಾ ಉಳಸಾಕಿಲ್ಲ!

ನರಕಕ್ ಇಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಗೆ ಸೀಳ್ಳಿ
 ಬಾಯ್ ಒಲಿಸಾಕಿದ್ರೂನೆ-
 ಮೂಗ್ಗಲ್ ಕನ್ನಡ್ ಪದವಾಡ್ತೀನಿ!
 ನನ್ ಮನಸನ್ ನೀ ಕಾಣೆ!

ಯೆಂಡ ಓಗ್ನಿ! ಯೆಡ್ಡಿ ಓಗ್ನಿ!
 ಎಲ್ಲಾ ಕೊಚ್ಚೊಂಡ್ ಓಗ್ನಿ!
 ಪರ್ಪಂಚ್ ಇರೋತನಕ ಮುಂದೆ
 ಕನ್ನಡ್ ಪದಗೊಳ್ ನುಗ್ನಿ!

1.2 ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನ

-ಸಂಗ್ರಹ: ಕನ್ನಡ ಕೈಪಿಡಿ

ಸಾಧುಗೆ ಸಾಧು ಮಾಧುರಂಗೆ ಮಾಧುರಂ
ಬಾಧಿಪ್ಪ ಕಲಿಗೆ ಕಲಿಯುಗ ವಿಪರೀತನ್
ಮಾಧವನೀತನ್ ಪೆಹನಲ್ಲ ||

ಒಳ್ಳಿತ ಕೆಯ್ವಾರಾರ್ ಪೊಲ್ಲದುಮದಜಂತೆ
ಬಲ್ಲಿತ್ತು ಕಲಿಗೆ ವಿಪರೀತಾ ಪುರಾಕೃತ
ಮಿಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಕ್ಕುಮದು ಬಂದು ||

ಕಟ್ಟಿದ ಸಿಂಘಮನ್ ಕೆಟ್ಟೋದೇನೆಮಗೆಂದು
ಬಿಟ್ಟವೋಲ್ ಕಲಿಗೆ ವಿ[ಪ] ರೀತಂಗಹಿತರ್ಕ್ಕಳ್
ಕೆಟ್ಟಮೇಣ್ಣತ್ತರವಿಚಾರಂ||

ಕನ್ನಡದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ 'ತ್ರಿಪದಿ' ಶಾಸನ:

'ತ್ರಿಪದಿ'ಎಂದೊಡನೆ ನಮಗೆ ಥಟ್ಟನೆ ನೆನಪಾಗುವುದು ಸರ್ವಜ್ಞನ ನುಡಿಮುತ್ತುಗಳು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬಕನ್ನಡಿಗನೂಒಂದೆರಡಾದರೂ ಸರ್ವಜ್ಞ ವಚನಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿತನ್ನ ಮಾತುಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಬಳಸುವದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಎಷ್ಟುಜನಪರಕವಿಯೆಂದು, ಈ ಬಗೆಯ ಪದ್ಯರೂಪ ಜನಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಪದಬಂಧವೆಂದೂ ಹೊಗಳಿ ಹಾಡಲುಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಈ 'ತ್ರಿಪದಿ'ಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವುಂಟು. ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಅವರು'ತ್ರಿಪದಿಯೇಕನ್ನಡ ವೃತ್ತಗಳ ಗಾಯತ್ರಿ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾತುಎಷ್ಟುಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದದ್ದು.

ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ. ವೈದಿಕ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತುಅತಿಗೌರವಾನ್ವಿತ; ತ್ರಿಪದಿಯೂಕೂಡ ಹಾಗೆಯೇಕನ್ನಡ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ್ದು ಮತ್ತು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿತ್ರಿಪದಿಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನೂ, ಮಹತ್ವವನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಅನೇಕರು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿಗಮನಾರ್ಹವಾದದ್ದುಡಾ.ಎಂ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಗಳ 'ತ್ರಿಪದಿ- ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತುಇತಿಹಾಸ'- ಎಂಬ ವಿಸ್ತೃತ

ಲೇಖನ. ಬಾದಾಮಿಯ ಶಾಸನದ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೊರನೋಟಕ್ಕೆ ತ್ರಿಪದಿ ನೋಡಲು ಮೂರು ಸಾಲಿನ ಪದ್ಯವಾದರೂ, ಓದಿದಾಗ ಅದು ನಾಲ್ಕು ಸಾಲಿನ ಪದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾದಾಮಿಯ ಶಾಸನದ ತ್ರಿಪದಿಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಅಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಪಾದದ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಒಂದು ಅಡ್ಡಗೀಟಿನಿಂದ ಸೂಚಿಸಬಹುದು— ಎಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

(‘ಛಂದೋತರಂಗ’, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಪ್ರಕಟಣೆ, 1993, ಪುಟ 88-133, ‘ಕನ್ನಡಕೃಪಿಡಿ’ (ಸಂ. ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ, ಸಂಪುಟ 1, 1955, ಪುಟ 124)

ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನ (ಕಪ್ಪೆಅರಭಟ್ಟನ ಶಾಸನ)

ಕ್ರಿ.ಶ.7ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನವು ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರನೊಬ್ಬನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ದ್ವಿಭಾಷಾ ಶಾಸನ. ಕಪ್ಪೆಅರಭಟ್ಟನನ್ನು ಕುರಿತ ಪದ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆ ಭಾಷೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ಛಂದೋರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ತ್ರಿಪದಿಯು ದ್ರಾವಿಡ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಒಡಮೂಡಿರುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಈ ಶಾಸನವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಶಾಸನದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು: ಕಪ್ಪೆಅರಭಟ್ಟನನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಜನರು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ದುಷ್ಟರು ಅವನಿಗೆ ಹೆದರುತ್ತಾರೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ತಾನೂ ಒಳ್ಳೆಯವನು. ಆದರೆ, ತನಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವವರಿಗೆ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನ. ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜನಾದ ಕರ್ಮಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಜನರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡದ ಇಂತಹವರು, ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಾಗಿರುವ ಸಿಂಹವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ ಹೊರಗೆ ಬಿಡುವ ಮೂರ್ಖರಂತೆ, ಸತ್ತು ನಾಶವಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಶಾಸನವನ್ನು ಬಾದಾಮಿ ಪಟ್ಟಣದ ಉತ್ತರಗುಡ್ಡದ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲಮಟ್ಟದಿಂದ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಊರಿನ ನೈರುತ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಕೃತಕವಾದ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಇದು ಎದುರಾಗಿದೆ. ಈ ಶಾಸನವು 2 ಅಡಿ, 10 1/3 ಅಂಗುಲ ಅಗಲ ಮತ್ತು 4 1/2

ಅಂಗುಲ ಎತ್ತರದ ಚದುರಳತೆಯ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತವಾಗಿದೆ. ಶಾಸನದ ಅರ್ಥವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ಸ್ಥಳೀಯ ವೀರನೂ ಸಂತನೂ ಆದ ಕಪ್ಪೆ ಅರಭಟ್ಟನ ಗುಣ ವರ್ಣನವೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಶಾಸನದ ಕೆಳಗೆ ಸುಮಾರು ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಪ್ರದೇಶದೊಳಗೆ ಹತ್ತು ದಳಗಳಿರುವ ಕಮಲದಂತೆ ಕಾಣುವ ಹೂವನ್ನು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಒಂದು ವಸ್ತ್ರ ವಿನ್ಯಾಸವು ನೇತಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ ಕನ್ನಡವು ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡವು ಹಳಗನ್ನಡವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಂತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಪದರಚನೆ ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯರಚನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಬಾದಾಮಿಯ ಶಾಸನವು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಛಂದಸ್ಸು ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬ ಮೂರು ನೆಲೆಗಳಿಂದಲೂ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

1.3 ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಉಳಿಸಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?

- ರಾ. ನಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ

ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿದು. ಉತ್ತರ ಸರಳವೂ ಹೌದು; ಸಂಕೀರ್ಣವೂ ಹೌದು. ಸರ್ಕಾರ, ಕನ್ನಡಪರ ಸಂಘ/ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯನಾದ ನಾನೇನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ? ಎಂಬ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡರೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಘಟನೆಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡ ಉದ್ಧಾರ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ವಾರ್ಥ ರಾಜಕೀಯ, ಪ್ರಚಾರದ ಗೀಳು ಇರುವವರ ಸೃಷ್ಟಿ. ಇವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯೋಚಿಸಿದಾಗ ಹಲವು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡ ಉಳಿಸಲು ಯಾವ ಸರಕಾರದ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷವೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸಂಘಟನೆಗಳ ನೆರವೂ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ (ಕನ್ನಡನಾಡು ನುಡಿಗಳ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಬೇಕೇ ಬೇಕು). ನಮ್ಮ ಮನೋಭಾವ, ಯೋಚಿಸುವ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು. ಬೇರೆಯವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಬಹುದು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನೇನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರೆ ಕನ್ನಡ ಬೆಳೆಸೋದು ಹೇಗೆ? ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಮಾರ್ಗ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಾಯಿ ಭಾಷೆ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ತಾಯಿಯೊಡನಿರುವ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಬಂಧ - ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. “ಕನ್ನಡವ ಕಾಪಾಡು ಕನ್ನಡದ ಕಂದಾ; ಕನ್ನಡವ ಕಾಪಾಡು ನನ್ನ ಆನಂದ! ಜೋಗುಳದ ಹರಕೆಯಿದು ಮರೆಯದಿರು ಚಿನ್ನಾ; ಮರೆತೆಯಾದರೆ ಅಯ್ಯೋ ಮರೆತಂತೆ ನನ್ನ!” ಅನ್ನುವ ಕವಿವಾಣಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸದಾ ಜಾಗೃತವಾಗಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಾವ ಅಳುಕು, ಕೀಳರಿಮೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರಕವಾದ ವಾತಾವರಣ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವ್ಯಕ್ತಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿತ್ಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಸುವ ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗೆ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿರುವ ಆತಂಕದ ಸೊಲ್ಲು ಅಡಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ನಾವೇನು ಮಾಡಬಹುದು: ಇಲ್ಲಿದೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸೂಚನೆ

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಮಾತನಾಡಿ, ‘ಆಡು ಮಾತು’ ಅಂದರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸೊಗಡನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಇಂದಿನ ಮಕ್ಕಳೇ ನಾಳಿನ ಯುವಕರು, ನಿಮ್ಮ

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಸಿ. ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಕನ್ನಡ ಕಲಿತರೆ, ಕನ್ನಡ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಭಾಷೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನ ತಾಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸುಭದ್ರವಾದ ನಾಳೆಗಳಿರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಕಲಿತರೆ ಏನು ಸಿಗುತ್ತದೆ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಡಿ, ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ.

ಮನೆಯ ಹೆಸರಿನ ಫಲಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಇರಲಿ, ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಾಕುವ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿವರದ ಫಲಕವು ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲೇ ಇರಲಿ. ನಿಮಗೆ ಡೈರಿ ಬರೆಯುವ ಅಭ್ಯಾಸವಿದ್ದರೆ, ಅದು ದಿನಚರಿಯಾಗಿ ಬದಲಾಗಲಿ (ಅಂದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ದಿನಸಿ ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾನುಗಳ ಪಟ್ಟಿ, ದೂರವಾಣಿ ದರ್ಶಕೆ ಎಲ್ಲವೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರಲಿ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಿಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕಾಗಲಿ. ಕನ್ನಡ ಬಳಸುವುದು ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಾಗದಿರಲಿ. ಕನ್ನಡಿಗರಾದ ನಾವು ನಮ್ಮ ತಾಯ್ಕುಲ(ಕರ್ನಾಟಕ)ದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬಳಸದಿದ್ದರೆ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನವರು ಕನ್ನಡ ಬಳಸುತ್ತಾರೆಯೇ? ಎಂಬ ಮನೋಭಾವ ಕನ್ನಡಿಗರದಾಗಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಎಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಸುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಕನ್ನಡದ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶಗಳು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ; ಪರಭಾಷಿಕರೂ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯಲೇಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ; ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸದಾ ಜಾಗೃತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಒಂದು ಮಾತು ನೆನಪಿರಲಿ: ಕನ್ನಡ ಬಳಸುವಾಗ ತೀರಾ ಮಡಿವಂತಿಕೆ ಬೇಡ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಿನೆಮಾ, ನಾಟಕ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳಿಗೂ ಸ್ಥಾನವಿರಲಿ, ನಿಮ್ಮ ವಿಸಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡ್, ಲೆಟರ್‌ಹೆಡ್‌ಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಕನ್ನಡದ ಅಸ್ತಿತ್ವ

ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ ಒಂದು ಕಡೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಿ, ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.

ನೀವು ವ್ಯಾಪಾರಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ನಾಮಫಲಕ, ಪ್ರದರ್ಶನ ಫಲಕಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಹಾಕಿ, ವಿವರಣೆ/ದರ ಪಟ್ಟಿ, ಬಿಲ್ಲು ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಇರಲಿ, ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾಗಿ ಅಗತ್ಯ ಎನಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರವಾಸಿ ಕೇಂದ್ರ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲೂ ಹಾಕಿ.

ಆಸ್ತಿ ಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಕ್ರಯ ಪತ್ರ(Sale deed), ಕರಾರು ಪತ್ರ (Agreement paper), ಉಯಿಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಂತೆ

ವಕೀಲರು, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ.

ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಪರಭಾಷಿಕರು ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರು ಮಾಡುವ ತಪ್ಪುಗಳಿಗೆ ಹಳಿಯಬೇಡಿ, ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಪರ ರಾಜ್ಯದವರು ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯಲು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಸಹಜವಾಗಿ ಅವರ ತಾಯಿ ಭಾಷೆಯ ಛಾಯೆ, ಮಧ್ಯೆ ಪದ ಸೇರಿಸುವುದು ಇರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನಾವು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ, ಅವರ ಮನನೋಯದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಬೇಕು. ಅದು ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಕೊಲೆ ಮಾಡಬೇಡ', 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್/ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡು ಎನ್ನುವುದು ಮಹಾತಪ್ಪು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ತಪ್ಪು ತಪ್ಪಾಗಿಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆ. ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡ ಎನ್ನುವ ಮಡಿವಂತಿಕೆ ಬೇಡ, ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬೆರೆಸಿದ ಕಂಗ್ಲಿಷ್ ಬೇಡವೇ ಬೇಡ.

ಬ್ಯಾಂಕ್ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬಳಸಿ

ನೀವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಚೆಕ್ ಬರೆಯಬಹುದು, ಚಲನ್ ತುಂಬಬಹುದು. ಯಾವ ಅಂಚಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ, ಕೆಲವು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳ (ಕೆನರಾ, ಐಸಿಐಸಿಐ, ಎಸ್‌ಬಿಎಂ) ಎಟಿಎಂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬಳಸಿ, ಹಲವು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಖಾತೆಯಿರುವ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿ, ಪರಿಚಿತ ಖಾತೆದಾರರಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಸೇವೆ ನೀಡುವಂತೆ ಆಗ್ರಹಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿ. ಗ್ರಾಹಕರ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಲಾಗದು. ಎ.ಟಿ.ಎಂ. ಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಕನ್ನಡ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದಿರುವವರ ಕೀಳರಿಮೆ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತದೆ. ಎ.ಟಿ.ಎಂ, ಬಳಸಲು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ತಿಳಿದಿರಬೇಕೆಂಬ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎ.ಟಿ.ಎಂ.ಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮೆನುವನ್ನೇ ಬಳಸಿ.

ಆಮಂತ್ರಣಗಳು, ಫಲಕಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಇರಲಿ

ಆಮಂತ್ರಣ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಇರಲಿ. ನಾವು ಮನೆಯ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಕರೆಯುವವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವವರ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಬಲ್ಲವರನ್ನು ಅನ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದು ಅಸಹಜ ಎನಿಸಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ತಿಳಿಯದ ಗೆಲೆಯರು, ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಿದ್ದರೆ ಅತೀ ಮುಖ್ಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಾನ, ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯುವ ನಾಮಕರಣ, ಗೃಹಪ್ರವೇಶ, ಉಪನಯನ, ವ್ರತ,

ವಿವಾಹಗಳ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಸಮಂಜಸ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದರೆ, ಅದರ ವಿರೋಧಾಭಾಸ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಸುವುದೂ ಸೇರಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನ ಮುದ್ರಿಸುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಕನ್ನಡ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಮುದ್ರಣ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆಮಂತ್ರಣ ಓದುವಾಗ ಸಹಜವಾಗಿ ಹೆಮ್ಮೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಅವರೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಲು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮದುವೆ ಮತ್ತಿತರ ಸಮಾರಂಭಗಳ ಸ್ವಾಗತ ಫಲಕ, ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವ ಹೆಸರಿನ ಫಲಕ, ಕಾರು, ಬಸ್ಸುಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡಿನ ಹೆಸರು ಮುಂತಾದ ಬರಹಗಳೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಇರಲಿ, ಮದುವೆಯ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುವವರು ಕನ್ನಡ ಬಲ್ಲವರಾಗಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ ಕನ್ನಡ ಬಲ್ಲ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪತ್ರಿಕೆ ಮಾತ್ರ ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮರೆಯದೆ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನೂ ತರಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿ, ಮನೆ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲ ಮರೆಯದೆ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಓದುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಕನ್ನಡ ಜಾಲತಾಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ, ಕನ್ನಡ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಚಂದಾದಾರರಾಗಿ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಅಳಿವು-ಉಳಿವು ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಯಾವ ಸರ್ಕಾರದ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಮನಗಾಣಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ಉದ್ಧಾರವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರು ದಿನನಿತ್ಯ ಎಲ್ಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬಳಸಬೇಕು, ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮೆರೆಸಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಓದಿ, ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಡಿ. ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತನ್ನಿ ಆಗ ಖಂಡಿತ ಕನ್ನಡ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆತಂಕದ ನೆರಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿಯಿದೆಯೇ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಇಂದಿನಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ.

ಇನ್ನೂ ಯಾವ ರೀತಿ, ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಸಿ ಬೆಳೆಸಬಹುದು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗದ ಅಂಶಗಳು ನಿಮಗೆ ಹೊಳೆದರೆ ಅದನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿಸಿ, ಕನ್ನಡ ಬಳಸುವ ಮೂಲಕ ಉಳಿಸಿ, ಬೆಳೆಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

ದೀಕ್ಷೆಯ ತೊಡು ಇಂದೇ; ಕಂಕಣ ಕಟ್ಟಿದೇ! ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಸುವ ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕನ್ನಡ ಚಳವಳಿ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು, ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು, ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತಿರುವುದು ಕನ್ನಡ ಹೋರಾಟದಿಂದಲೇ ಎನ್ನುವುದು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದ ಸಂಗತಿ. ನಾಡಿನ ಗಡಿ-ನದಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಹೋರಾಟಗಾರರ ಪಾತ್ರ ಗಣನೀಯವಾದದ್ದು. ಆದರೆ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಹೋರಾಟದ ನಂತರವೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡ ಅನಾಥ; ಕನ್ನಡಿಗ ಸ್ಥಳೀಯ ನಿರಾಶ್ರಿತ' ಅನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಎಂಬುದು ಚಿಂತನಾರ್ಹ, ಕನ್ನಡ ಹೋರಾಟ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪರಿಣಾಮ ಏಕೆ ಬೀರಿಲ್ಲ? ಕನ್ನಡ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಟಿಬದ್ಧರಾಗಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಇಳಿಮುಖವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಏಕೆ? ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಏಕೆ? ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನಾಳಿನ ಕನ್ನಡ ಹೋರಾಟದ ಯಶಸ್ಸು ಅಡಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಆಯಾಮದಿಂದಲೂ ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ತಮಿಳು, ಬಂಗಾಳಿ, ಮರಾಠಿ ಮುಂತಾದ ಭಾಷಿಕರ ಬದುಕಿನೊಡನೆ ಭಾಷೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವಂತೆ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಕನ್ನಡಿಗರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕನ್ನಡ ಚಿಂತಕರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ, ಕನ್ನಡ ಜಾಗೃತಿಯ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಅತ್ಯಲ್ಪ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಚಳವಳಿ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜಲ್ಲಿಕಟ್ಟು ಸಂಬಂಧ ನಡೆದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ದೊಡ್ಡಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡ ಮೇಲೆ ಅದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಕನ್ನಡತಿಯರು ಕನ್ನಡ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳದಿರುವುದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ರಾಚುತ್ತದೆ. ನಿಜ, ಈಗ ಎಲ್ಲ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರವಿದೆ. ಹಾಗಿದ್ದೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದಿನವರಂತೆ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಭಾಷೆ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸರಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಬೀದಿಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ, ಚಳವಳಿ ನಡೆಸಿದ ಸಾಕಷ್ಟು ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ.

1.4 ಆಳಲು ಬಂದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದದ್ದು ಕನ್ನಡದ ಇತಿಹಾಸ

-ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ

ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಷಯ ಬಂದಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ, ಮಹಾರಾಜರುಗಳನ್ನು, ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲುಗಳನ್ನು, ಕಲಾತ್ಮಕ ಗುಡಿ ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಉತ್ತಮರಾಗಿದ್ದರು. ಜನಪರ ಧೋರಣೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಂದು ಅವರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯನ್ನೂ ಅಂತಃಪುರದ ಅಂದ ಚೆಂದವನ್ನೂ, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಾರ್ಥಕ ಸಂಕೇತಗಳೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕೋಟೆ - ಕೊತ್ತಲಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಕಲಾತ್ಮಕ ದೇವಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಇವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಬರುವುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರನ್ನೂ ಅವರ ಇಂತಹ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವಾಗ ಬೆವರು ಬಸಿದು ನಾಡು ಕಟ್ಟಿದ ಜನರನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಜನರನ್ನು ಮರೆತು ರಾಜರನ್ನಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ಮನೋಧರ್ಮ ಅಂಶಿಕ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ; ಅವುಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯ ಎಲ್ಲ ಪ್ರತೀಕಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಲೇ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಜನಪರಂಪರೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ದೃಢಗೊಳಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಆಗ ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ನೆಲೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಮುಂದಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಬೆಳಕಿನ ಹಾದಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯ, ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಜನಮುಖೀ ಮನೋಧರ್ಮದ ಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನದ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ಒದಗುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಭಾಷೆಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬರೋಣ. ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಜನ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಲವೊಂದಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಇದೇ ಭ್ರಮೆಯಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳ ಮಾತೆ ಸಂಸ್ಕೃತವೆಂದೇ ನಂಬಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕನ್ನಡವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದಲ್ಲವೆಂದೂ, ಇದು ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯೆಂದೂ, ಮೂಲದ್ರಾವಿಡದಿಂದ ಈ ಭಾಷೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿವೆಯೆಂದೂ, ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಿರ್ದರಿಸಿ ಎಷ್ಟೋ ದಶಕಗಳು ಕಳೆದಿವೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವರು ನಂಬಲು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ವಿವೇಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಎದುರಾದ ಸಮಸ್ಯೆ, ಸವಾಲು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲನೆಯದು - ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದ ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತದ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಭಾಷಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿರುವುದನ್ನು ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಎರಡನೆಯದು - ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿದ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನದ ಹಂತ

ಮೂರನೆಯದು - ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ ಹಿಡಿತ ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿದ ಹಂತ.

ನಾಲ್ಕನೆಯದು - ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ದಶಕದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ದೇಶಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಎದುರಾದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಹಂತ.

ಈ ನಾಲ್ಕು ಹಂತಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಬಹುದು:

1) ಕನ್ನಡವು ಸಂಸ್ಕೃತದ ದಟ್ಟಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಭಾಷೆ. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ದಟ್ಟಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಹೊರಬಂದು ಬೆಳೆದ ಭಾಷೆ. ಹೀಗೆ ಹೊರಬಂದು ಬೆಳೆಯುವಾಗ, ಕನ್ನಡವು ತನ್ನ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿ ಒಂದಾದ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯಿತು. ಕನ್ನಡವು ಇದೇ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಮರಾಠಿ ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ತೋರಿಸಿದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಶಾಸನವೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿರುವ 5ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಹಲ್ಲಿಡಿ ಶಾಸನವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಪದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿದ್ದ ಶಾಸನವಾದ್ದರಿಂದ ಅದು ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲನೇ ಶಾಸನವಾಯಿತು.

ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಭಾವ - ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಮಹಾಕವಿ ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ 'ಮಾರ್ಗ' ಮತ್ತು 'ದೇಸಿ'ಯ ಕಲ್ಪನೆಯು

ಭಾಷಿಕವೂ ಹೌದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವೂ ಹೌದು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಗಳ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಕನ್ನಡದ ಮೂಲಕ ದೇಶೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಪಂಪನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಅನನ್ಯವಾದುದು.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಸೂಚಕವಾದ 'ಮಾರ್ಗ' ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸೂಚಕವಾದ 'ದೇಸಿ'ಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಳಸಿದನೆಂದು ಪಂಪನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. 'ದೇಸಿ' ಎಂಬ ಪದವೇ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹುಡುಕಿದ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ನನಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಭಾಷಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಪಂಪನ ದೇಸಿ.

ಹನ್ನೊಂದನೇ ಶತಮಾನದ ಕವಿ ನಯಸೇನ ಬರೆದ 'ಧರ್ಮಾಮೃತ'ದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ನಯಸೇನನು ಖಂಡತುಂಡ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪೂರ್ತಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲೇ ಹೇಳಿ, ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ತಂದಿಡುವುದೇಕೆ? ಎಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಬೆರೆಸುವುದು ತಕ್ಕುದೇ?' - ಇದು ನಯಸೇನ ಹಾಕಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಉತ್ತರ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬೆರೆಸುವುದು ತಕ್ಕುದಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಕೆಡಿಸಬೇಡಿ - ಇದು ಆತನ ನಿಲುವು. ನಯಸೇನನು ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಮಿಸುಕದ ಸಹೃದ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. 'ಚಲನೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತ' ಎಂಬುದು ಇದರರ್ಥ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇಕೆ ತುರುಕಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಈತ 'ಪೊಸಗನ್ನಡದಿಂ ವ್ಯಾವರ್ಣಿಸುವೆ' ಎಂದು ಅಂದಿನ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಹದಿಮೂರನೇ ಶತಮಾನದ ಕವಿ ಆಂಡಯ್ಯನು 'ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಉಗ್ರವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಬೆರೆಸದೆಯೆ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಕವಿಗಳ - ಪಂಡಿತರ ನಿಲುವಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರಬಹುದು. ಆಂಡಯ್ಯ ಬೇರೆ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡೀಕರಿಸಿದ; ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ತತ್ಸಮ'ಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡದ 'ತದ್ಭವ'ಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ. 'ಪಟ್ಟಣ' ಎಂಬುದು 'ಪೊಳಲು'

ಎಂದಾಯಿತು. 'ಕಾವ್ಯ' 'ಕಬ್ಬ'ವಾಯಿತು; 'ಸುಖ' 'ಸೊಗ'ವಾಯಿತು. 'ಮುಖ' ಎನ್ನುವುದು ತದ್ಭವದಲ್ಲಿ 'ಮೊಗ'. ತದ್ಭವಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಅಂಡಯ್ಯನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಸವಾಲು ಭಾಷಾಭಿಮಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು. ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿಗೆ ಇದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕನ್ನಡವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಹುಸಿಗೊಳಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಂಡಯ್ಯನ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳು ಅಂಡಯ್ಯನ ನಂತರವೂ ಮುಂದುವರೆದಿರಬಹುದು. ಹದಿನೇಳನೇ ಶತಮಾನದ ಕವಿ ಮಹಲಿಂಗರಂಗ ಬರೆದಿರುವ 'ಅನುಭವಾಮೃತ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತತ್ವಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಅಂದಿನ ಕೆಲವರು ಅನುಮಾನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಿದ್ದನ್ನು? ಇವನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಪನಿಷತ್ತನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ನಂಬಿದ ಮಹಲಿಂಗರಂಗ ಕವಿಯು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸೊಗಸನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:

'ಸುಲಿದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣಿನಂದದಿ

ಕಳೆದ ಸಿಗುರಿನ ಕಬ್ಬಿನಂದದಿ

ಅಳಿದ ಉಷ್ಣದ ಹಾಲಿನಂದದಿ ಸುಲಭವಾಗಿರ್ಪ

ಲಲಿತವಹ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿಯಲಿ

ತಿಳಿದು ತನ್ನೊಳು ತನ್ನ ಮೋಕ್ಷವ

ಗಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಲದೇ? ಸಂಸ್ಕೃತದಲಿನ್ನೇನು'

ಇದು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕ ಭಾಷೆಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿದವರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಉತ್ತರವನ್ನು ಈ ಕವಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವನ್ನು ಖಾತರಿಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ: ಆಧುನಿಕ ಪೂರ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕುತ್ತಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಭಾವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರಿದ್ದು - ಸಂಸ್ಕೃತ. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮುಖಾಮುಖಿ ಧೀರ್ಘಾವಧಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆಯೇ ಕಾರಣವಲ್ಲ.

ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ - ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಯಾಮಗಳೂ ಇವೆ. ಜಡ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದಿಂದ ಹೊರ ಬರುವ ಹವಣಿಕೆಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಾಮಾಜಿಕ □ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು ಕನ್ನಡಪರವಾದ ನಿಲುವನ್ನು ರೂಪಿಸಿರುವ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಒತ್ತಾಸೆಗಳಾಗಿವೆ. ಯಾವುದೇ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷರ ಪ್ರೀತಿಯಷ್ಟೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಆ ಭಾಷೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು, ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳೂ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಮುಂದೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಕವಿ ಮುದ್ದಣನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದ ಮುಖಾಮುಖಿಯು ಅನುಸಂಧಾನದ ಮಾರ್ಗ ಹಿಡಿದಿರುವುದು ಆತನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಬದಲು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಗಳು ಹದವಾಗಿ ಬೆರೆತ, ಆದರೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವಿರುವ ಮಾರ್ಗವೊಂದು ಈ ವೇಳೆಗೆ ಗೋಚರಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಮುದ್ದಣ ಕವಿಯ 'ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧ'ದಲ್ಲಿ 'ಮುದ್ದಣ' ಮತ್ತು 'ಮನೋರಮೆ' ಎಂಬ ಎರಡು ಪಾತ್ರಗಳ ನಡುವೆ ಭಾಷೆ, ಕಾವ್ಯ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದಣನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಮಾಸ ಪದಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಬಳಸಿ ಕತೆ ಹೇಳಹೊರಟಾಗ ಮನೋರಮೆಯು 'ನೀರಿಳಿಯದ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಕಡುಬ ತುರುಕಿದಂತಾಯ್ತು' ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕತೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ, ಇದು ಕನ್ನಡ ಸಹೃದಯರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂವಾದದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತವು 'ಕರೀಮಣಿಯ ಸರದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಹವಳದಂತೆ ಇರಬೇಕು' ಎಂಬ ಸಾರವುಳ್ಳ ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವು ಕರೀಮಣಿಯಿದ್ದಂತೆ. ಸಂಸ್ಕೃತವೇನಿದ್ದರೂ ಕರೀಮಣಿಯ ಅಂದವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪೂರಕ ಕೆಂಪು ಹವಳವಾಗಿ ಸರಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಬೇಕು; ಅದೇ ಕರೀಮಣಿಯಾಗಬಾರದು.

ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸದೆ, ಪೂರಕವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದರೂ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹ ಎಂಬ ಅಂತರಾರ್ಥವನ್ನು ಕರೀಮಣಿ ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಹವಳದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಂಬಂಧಾಂತರಗಳಿಗೆ ಇಂಥ- 'ದೊಂದು ಇತಿಹಾಸವೇ ಇದೆ. ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನದ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಇತಿಹಾಸದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಬೇಕೇಬೇಕು.

2) ಮುಂದೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾ - ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಪರ್ವ. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಗಮನ ಕೇವಲ ಆರ್ಥಿಕವಲ್ಲ; ಆರ್ಥಿಕ ಆಗಮನ ಆನಂತರ

ರಾಜಕೀಯವಾಯಿತು; ಆರ್ಥಿಕ ರಾಜಕೀಯ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಮೂಲಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವೂ ಆಯಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಈಗ ಇಂಡಿಯಾ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಆಗ ವಿವಿಧ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳಾಗಿ ಹರಿದು ಹಂಚಿಹೋಗಿದ್ದ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಎಲ್ಲ ವಿಧದಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಸಾಹತುವನ್ನಾಗಿಸಿದರು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಭಾಷಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದವು. ಪಾಶಾತ್ಯ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯ

ಜೊತೆಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳೂ ಒಳಗಾದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ವಿರುದ್ಧ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಎಚ್ಚರ ಮೂಡಿತು. ಇಡೀ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವ ಉಸಿರಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ - ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪರವಾದ ದನಿಗಳು ಜಾಗೃತವಾದವು. ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಹೋರಾಟಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ.

ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಹೆಚ್ಚು ಪದ್ಯಗಳು, ಚಿಂತೆಗಳು ಬಂದದ್ದು ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ - ಎಂಬ ಅಂಶ ಅಂದಿನ ಒಳ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ, ದೇಶ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಪರ್ವವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ಕನ್ನಡವನ್ನು ಭಾಷಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಬಹುಪಾಲು ಹಿರಿಯ ಕವಿಗಳು, ಚಿಂತಕರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡದ್ದು ಈಗ ಇತಿಹಾಸ, ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕ್ರಿಯೆಯು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಹಿರಿಮೆ ಗರಿಮೆಗಳ ಏರುದನಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗಾದರೂ ಉಳಿದು ಬೆಳೆಯುವ ಧೈರ್ಯ ಶೌರ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಕವಿ - ಚಿಂತಕರು ವಿವೇಕ ಮತ್ತು ಔಚಿತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮೆರೆದದ್ದು ಯಾರಾದರೂ ಬೆರಗುಪಡುವಂತಹ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ - ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕವಿ - ಚಿಂತಕರು ನಿರಾಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು ಅದನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡರು; ಅರಿವನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಅರಿವಿನ ಭಾಷೆಯಾಗಿಯಷ್ಟೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅನುಭವದ ಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕಟೀಬದ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತರು. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕುತ್ತಾಗುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ಕೆಟ್ಟ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಎದುರಾದರು. ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಟ್ಟತೊಡಗಿದರು. ಭಾಷೆಯಾಗಿ, ಕಾವ್ಯವಾಗಿ, ವಿಮರ್ಶೆಯಾಗಿ, ಮೀಮಾಂಸೆಯಾಗಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಈ ಕಾಲದ

ಕವಿ - ಚಿಂತಕರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಇಂತಹ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಸವಾಲನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಮಾಜ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹಿತಿ ಸಮುದಾಯವೇ ಇದೆ.

3) ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಜೊತೆಗೆ ಹಿಂದಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿತು. ಹಿಂದಿಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯೆಂದು ಬಿಂಬಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಇನ್ನೂ ನಿಂತಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರಭಾರತದ ಕೆಲವೇ ರಾಜ್ಯಗಳ ಭಾಷೆಯಾದ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರುವುದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಧೋರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿಯು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ಯಜಮಾನಿಕೆ ನಡೆಸಲು ಬಿಡಬಾರದು, ಹಿಂದಿ ಭಾಷಾ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ದೇಶಪ್ರೇಮದ ಜೊತೆ ಸಮೀಕರಿಸುವುದು ಸಹ ಸರಿಯಲ್ಲ. ನನ್ನದು ಹಿಂದಿ ಕಲಿಕೆಗೆ ವಿರೋಧವಲ್ಲ. ಹಿಂದಿ ಹೇರಿಕೆಗೆ ವಿರೋಧ.

ಕನ್ನಡದ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆಯು ಯಾವತ್ತೂ ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಹಿಂದಿ - ಇವುಗಳಿಗೆ ಭಾಷಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡಿದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಜ್ಞಾನದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಕಾಳಿದಾಸ, ಪೇಕ್ಸ್ಪಿಯರ್, ಪ್ರೇಮ್‌ಚಂದ್‌ರನ್ನು ಎಂದೂ ದೂರಮಾಡಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಸಂವೇದನೆಯೇ ಈ ರೀತಿಯದು. ಕನ್ನಡವು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ, ನಗರ ಎಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ತಮಗೆ ದಕ್ಕಿದ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ವಿನ್ಯಾಸ ಒದಗಿಸುತ್ತ ಕನ್ನಡದ ಲೇಖಕರು - ಕಲಾವಿದರು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಯಾವುದೇ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತ - ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವುದೋ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮುಖ್ಯ ಸಂಭವಗಳು ನಮ್ಮ ಸಂವೇದನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಕವಿ ಬೆಂಜಮಿನ್ ಮೊಲಾಯಿಸ್ ಹತ್ಯೆಗೀಡಾದಾಗ ಕನ್ನಡದ ಯುವ ಕವಿಗಳು ಸ್ಪಂದಿಸಿದ ರೀತಿ ಅಪೂರ್ವ. ಈ ಕವಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕನ್ನಡ ಕವಿತೆಗಳ ಒಂದು ಅಂಥಾಲಜಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಇದು ಇಂದಿನ ಮಾತು; ನಿಜ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡವು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬದುಕುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡಿದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಗಳ ವಸ್ತು ವಿವರಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಹಿಂದಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದಾದಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ಪುರಾಣವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ

ತನ್ನದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಅನೇಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನುವಾದ - ರೂಪಾಂತರ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನದ ಗ್ರಹಿಕೆಯು ಈ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆಯೆಂದು ಮುಂಚೆಯೇ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡವು ತನ್ನ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗುವಂತೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪದಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರವುಳ್ಳ ಪದಗಳು ಮೂಲತಃ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು; ಭಯ, ಸುಖ, ದುಃಖ, ಎನ್ನುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಳಕೆಯ ಪದಗಳಲ್ಲದೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿರುವ ಅಧೀಕ್ಷಕ, ಅಭಿಯಂತರರೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದವರು! ದವಾಖಾನೆ, ಖಾನಾವಳಿ, ಪೊಲೀಸ್ ಬಸ್, ರೊಕ್ಕ, ಬ್ಯಾಂಕು ಎಂದು ಬಳಸಿದರೆ ಅನ್ಯಭಾಷೆಯೆಂದು ಕರೆದು ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ತಾಕೀತು ಮಾಡುವವರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹವರು ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪದಗಳು ಜನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟವೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ಇತರೆ ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳು ಕನ್ನಡದ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಭಾವಬುದ್ಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಬಳಕೆಯಾದರೆ ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಬೆಳೆಯುವ ಭಾಷೆಯು ಹೀಗೆ ಅನ್ಯಭಾಷೆಯ ಪದಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತ ವಿಕಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಅನ್ಯಭಾಷೆಯ ಪದವು ಹೇರಿಕೆಯಾಗಬಾರದು; ಬಲವಂತದಿಂದ ತುರುಕಿದಂತೆ ಇರಬಾರದು. ಕನ್ನಡದ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಸರಾಗವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾದರೆ ಅದು ಕನ್ನಡ ಪದವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಪದಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅನುವಾದದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುವ ಬದಲು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಕವಾಗದಂತೆ ಒಗ್ಗುವ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಗೇ ಬಳಸಬಹುದು. ಕನ್ನಡದ ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿದ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವ, ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಕವಲ್ಲದ ಭಾಷೆಯೇ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ.

4) ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ದಶಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯಲ್ಲಾದ ಪ್ರಮುಖ ಬದಲಾವಣೆಯೆಂದರೆ - ಜಾಗತೀಕರಣ -

ಉದಾರೀಕರಣಗಳ ಕಲ್ಪನೆ. ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದೆಯೆಂದು ನಂಬಿಸುತ್ತ ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾರೀಕರಣವೇ ಮದ್ದು ಎಂಬ ಮಂತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಸುಧಾರಣೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಕ್ರಿಯೆ ಆರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಬಹುರಾಷ್ಟೀಯ ಕಂಪನಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂಡವಾಳ ಬಂದಿತು. ಬಂಡವಾಳದ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಕವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶವೂ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗತೊಡಗಿತು. ಜಾಗತಿಕ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಆಧಿಪತ್ಯ ಅಗತ್ಯವೆಂಬಂತೆ ವಿಜೃಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಉದ್ಯೋಗದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವ ನಿಯಂತ್ರಣವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ವಂಚಿತವಾಗತೊಡಗಿತು. ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸವಾಲುಗಳು ಎದುರಾದವು. ಹೀಗೆ ತಲೆದೋರಿದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಭಾರತದ ಭಾಷೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಆತಂಕವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಾವು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನ ಅಗತ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುವ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕು. ಆ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಇರಲಾಗದು.

ಕನ್ನಡತನ

ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಭಾಷಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಸಾಲದು, ಅದು ಕನ್ನಡತನವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಬೇಕು. ರಾಷ್ಟೀಯ ಅಂತರರಾಷ್ಟೀಯ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಚಾತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ಕನ್ನಡತನವಿದೆ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉಡುಗೆ - ತೊಡುಗೆ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಚಿತ್ರಕತೆಯ ಅಂತಃಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡತನವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವಿರಲಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ವಿಚಾರ, ವಿವೇಕ ಹಾಗೂ ಔಚಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಂವೇದನೆಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡತನವಿರಬೇಕು,

ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ, ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಎನ್ನುವುದೇ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಎಂಥದೇ ಆಗಲಿ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಓದಿ ಎನ್ನುವುದು ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ ನೋಡಿ ಎಂದರೆ ಅದು ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನ ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂದು ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರ, ನಾಟಕ, ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಅಭಿರುಚಿಯ ಚಲನಚಿತ್ರ, ನಾಟಕ, ಪುಸ್ತಕಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು

ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವಾಗಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅಶ್ವೀಲ ಅರ್ಥದ ಮಾತುಗಳುಳ್ಳ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವನ್ನು ತೋರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋಗುವುದು ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವಲ್ಲ, ದ್ವಂದ್ವಾರ್ಥ

ಸಂಭಾಷಣೆಯ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುವುದು, ರೋಚಕ ಪುಸ್ತಕ - ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುವುದು. ಕನ್ನಡತನದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ, ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವು ವಿವೇಕ, ಔಚಿತ್ಯ, ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಾಚಾ ಸಂವೇದನೆಯ ಆಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕು, ಕನ್ನಡದ ಹೊರಗಿನ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಕನ್ನಡದ ಒಳಗಿನ ವಿಕೃತಿಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗುವುದು ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನದ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಯಾಗಬೇಕು. ಆಗ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮರ್ಯಾದೆ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಶ ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರಬೇಕು. ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವೆಂದರೆ ಕೇವಲ 'ಗತವೈಭವ'ದ ಕನವರಿಕೆಯಲ್ಲ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವು ಸದಾ ಸಮಕಾಲೀನವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುವ ಸಾರ್ಥಕ ಸಂವೇದನೆ.

ಈಗ ನೋಡಿ, ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಶ್ರೀಗಂಧದ ನಾಡು ಎಂದು ವೈಭವೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹುಪಾಲು ಜನರು ಶ್ರೀಗಂಧವನ್ನು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀಗಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ ನಾಡು ಕನ್ನಡನಾಡಲ್ಲವೆ? ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಂಧವೂ ಇದೆ; ಜಾಲಿಯ ಮರವೂ ಇದೆ; ಕೋಗಿಲೆಯೂ ಇದೆ, ಕಾಗೆಯೂ ಇದೆ; ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳಿವೆ. ಬತ್ತಿದ ಕೆರೆಗಳಿವೆ. ವೈಭವೋಪೇತ ಸೌಧಗಳಿವೆ; ಸೊರಗಿದ ಗುಡಿಸಲುಗಳಿವೆ. ತುಂಬಿದ ಕಡಲು ಇದೆ; ಹಸಿದ ಒಡಲು ಇದೆ. ಹಸಿರಿನ ಕಾಡು ಇದೆ; ಒಣಗಿದ ಊರು ಇದೆ. ಕಾವೇರಿ ಕೃಷ್ಣೆಯರೂ ಇದ್ದಾರೆ; ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಹಳ್ಳಗಳೂ ಇವೆ. ಬಿರುಕುಬಿಟ್ಟ ಕೆರೆಗಳೂ ಇವೆ. ಕನ್ನಡ - ಕರ್ನಾಟಕವೆಂದರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮುಖ್ಯ. ನಮ್ಮದು ಹೇಗೆ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಕರ್ನಾಟಕವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಜಾಲಿ, ಹೊಂಗೆಗಳ ಕರ್ನಾಟಕ, ಹೇಗೆ ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಕರ್ನಾಟಕವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಗೆಗಳ ಕರ್ನಾಟಕ: ತುಂಬಿದ ಕಡಲ ಕರ್ನಾಟಕವಾದಂತೆ, ಹಸಿದ ಒಡಲುಗಳ ಕರ್ನಾಟಕ; ನಮ್ಮದು ಕಾವೇರಿ ಕೃಷ್ಣೆಯರ ಕರ್ನಾಟಕವೂ ಹೌದು; ಕೆರೆಗಳ ಕರ್ನಾಟಕವೂ ಹೌದು, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಹುಸಿ ವೈಭವೀಕರಣದಲ್ಲಿ, ಗತವೈಭವದ ಗಾಣದಲ್ಲಿ ಜಡವಾಗುವ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವಲ್ಲ, ಭೇದಭಾವಗಳಿಲ್ಲದ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನದ ಒಳನೋಟವಾಗಬೇಕು.

ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರು, ಹಾಗೂ ಹಳ್ಳಿ - ನಗರಗಳ ಬಡವರು. ಕನ್ನಡವನ್ನು ಉಸಿರಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಡವರ ಉನ್ನತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನದ ವಿಚಾರಗಳು ವಿಕಾಸವಾಗಬೇಕು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಲ್ಲಿದರ ನೆಲೆಯಿಂದ ಬೆಳೆಯುವ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವು ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರ ವೈಭವ, ಯುದ್ಧೋನ್ಮಾದ, ಹುಸಿ ವೀರತನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ನಾಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಬಡವರ ಬೆವರನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವಂತಾಗಬಾರದು. ಕೋಟಿ, ಕೊತ್ತಲುಗಳನ್ನು ಗುಡುಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಬೆವರು ಬಸಿದು ಕಟ್ಟಿದ ಬಡಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಮರೆತು, ಕೇವಲ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ರಾಜಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಮೆರೆಸುವುದು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಬಾರದು; ಇದೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಬಾರದು. ಕಟ್ಟಿಸಿದವನು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಿದವರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಡುವುದು ನಿಜವಾದ ಚರಿತ್ರೆ. ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವು ಇಂತಹ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಜನರನ್ನು ಮರೆತು ರಾಜರನ್ನು ಮೆರೆಸುತ್ತ ಹೋಗಬಾರದು. ಉತ್ತಮ ರಾಜರು ಮತ್ತು ಜನರು ಈ ನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನಿಜದ ನೆಲೆಗಳೆಂಬ ಅರಿವು ಅಗತ್ಯ.

ಇಂಡಿಯಾ ಹೇಗೆ ಏಕಮುಖೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕವೂ ಏಕಮುಖೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೇಶ ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ದೇಶ, ಅಂತೆಯೇ ಪ್ರತಿರಾಜ್ಯದಲ್ಲೂ ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮತವಿಲ್ಲ; ಒಂದೇ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ, ಒಂದೇ ಜೀವನ ವಿಧಾನವಿಲ್ಲ; ಒಂದೇ ಮಾದರಿಯ ಚರಿತ್ರೆ - ಪುರಾಣಗಳಿಲ್ಲ. ನಗರದ ಜನರಿದ್ದಾರೆ; ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿದ್ದಾರೆ; ಗ್ರಾಮ - ನಗರಗಳನ್ನು ನೋಡದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಜನರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕ, ಕನ್ನಡವನ್ನು ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಏಕಸೂತ್ರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಲೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನದ ವಿವೇಕವಾಗಬೇಕು, ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಏಕಮುಖೀ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಅದು ಬಹುಮುಖೀ ಕೆಲಸ, ಅದೊಂದು ಚಲನಶೀಲ ಚಿಂತನಶೀಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವು ಸದಾ ಚಲನಶೀಲವಾಗಿರಬೇಕು; ಚಿಂತನಶೀಲವಾಗಿರಬೇಕು. ಬಹುಮುಖಿಯಾದ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದೂರಗಾಮಿ ಪರಿಣಾಮ ಹಾಗೂ ಗಟ್ಟಿ ಫಲಶ್ರುತಿಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಶತಮಾನದ ಹಿಂದಿನ ಆದ್ಯತೆಗಳೇ ಇಂದಿನ ಆದ್ಯತೆಗಳೂ

ಆಗಿರುವುದು ಒಂದು ವಿಷಯವೇ. ಹೌದು, ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗುವ ಹತ್ತಾರು ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದುದು ಯಾವುದು ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವ ವಿವೇಕವೂ ಬೇಕಲ್ಲವೆ?

ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವೆಂದರೆ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಕನ್ನಡತನವನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಒಂದು ಪರಂಪರೆ.

ಕೇವಲ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತ್ಯವಾಗುವ ಕೂಗು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಉಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಕೂಗು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವುದು ನಿಜ; ಆದರೆ ಇಂದು ನಾವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕಂಠದ ಕೂಗುಬೇಕು. ಆದರೆ 'ಕೇವಲ' ಕಂಠದ ಕೂಗಾಗುವುದು ಬೇಡ. ಕೇವಲ ಕಂಠದಲ್ಲೇ ಉಳಿಯುವ ಕೂಗುಗಳು ಕನ್ನಡದ ಬಾಹ್ಯ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತವೆ; ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಹೊರಗಷ್ಟೇ ಕಾಣಿಸುವ ಕನ್ನಡದ ಅಂಕಿ - ಅಕ್ಷರಗಳಷ್ಟೇ ಎಂದು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಅಂಕಿ - ಅಕ್ಷರಗಳು ಅಂತರಂಗವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನ ಬೆಳೆದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವಶಕ್ತಿ ಒದಗುತ್ತದೆ. ಅಂತರಂಗ - ಬಹಿರಂಗಗಳೊಂದಾದ ಕನ್ನಡತನ ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಕು; ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಬಾರದು, ಅದೇ ಅಂತಿಮವಾಗಬಾರದು. ಸಾಂಕೇತಿಕ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಅವನ್ನು ಮೀರಿದ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನದ ಭಾಷೆ - ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ನಮ್ಮದಾಗಬೇಕು. ಆಗ ನಾವು ಆಡುವ ಕನ್ನಡಪರ ಮಾತುಗಳು ಕೇವಲ ಕಂಠದ ಕೂಗುಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕೂಗಿನಲ್ಲೂ ನೈಜ ಕಾಳಜಿ, ಕಳಕಳಿ ಇರುತ್ತದೆ; ಕೂಗು ಒಂದು ದನಿಯಾಗುತ್ತದೆ; ಧ್ವನಿಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ವಿವಿಧ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ದನಿಯಾಗಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಚಿಂತನಕಾರರು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಚಳವಳಿಗಾರರನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ನೆನೆಯಬೇಕು. ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಆರಂಭಿಸಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಲೇ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಾದ, ದೂರಗಾಮಿಯಾದ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನದತ್ತ ಸಾಗಬೇಕು. ನಾವು ನಿಂತ ನೀರಾಗಬಾರದು; ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನ ಕ್ಷೀಣವಾಗಬಾರದು. ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಚಿಂತನಶೀಲತೆಗಳು ಒಂದಾದ ತತ್ವವಾಗಬೇಕು.

ಕನ್ನಡಪರವಾದ ಮಾತು ಕರುಳಿನಿಂದ ಬಂದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ತಾಯಿತನ

ಮತ್ತು ತಾಯಿತತ್ವ - ಎರಡೂ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ತಾಯಿತನ ಯಾವತ್ತೂ ದ್ವೇಷಮೂಲವಾದುದಲ್ಲ. ಅದು ದ್ವೇಷದಿಂದ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಳಗಿನ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಯ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆ, ಸಂಕಟಮೂಲ ಸಿಟ್ಟಿನ ಸ್ಫೋಟ, ಪ್ರೀತಿಯ ಒತ್ತಾಸೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಅಭಿಮಾನದ ಸ್ವರೂಪ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಂತಃಕರಣ ಮೂಲ ಅಭಿಮಾನ - ಕರುಳಿನ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನ.

ಒಳಗಿನ ಒತ್ತಾಸೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ರಚನಾತ್ಮಕ ರೂಪ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ, ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಚೋದನಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನವನ್ನೇ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನವೆಂದು ನಂಬಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಾಡು - ನುಡಿಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಲ್ಲ.

ನಮಗೆ ನೆನಪಿರಬೇಕು: ಸಂಕಟವಿಲ್ಲದ ಸಿಟ್ಟು, ಅಂತಃಕರಣವಿಲ್ಲದ ಆಕ್ರೋಶಗಳು ಕೇವಲ ಕಂಠವನ್ನಷ್ಟೇ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಕರುಳು ಕಂಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಾತಾದಾಗ ಪ್ರಖರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಗಳು ಒದಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ನಿಜ; ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಕರುಳಿನ ಜೊತೆ ಕಂಠವೂ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಕರುಳಿಲ್ಲದ ಕಂಠ, ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಅಬ್ಬರವಾಗುವ ಅಪಾಯವಿದೆ.

ಇಂದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ್ದು ನಾಗರವಾಗದ ನಾಲಗೆ, ದೂರಗಾಮಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಕರುಳಿನ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನ.

2. ಪ್ರಕೃತಿ

2.1	ಶ್ರಾವಣ	- ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ	030
2.2	ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್ ಕಾಡುಗಳು	- ಡಾ. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ	033
2.3	ನೌರು ದ್ವೀಪದ ದುರಂತ	- ಕೆ.ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ	047
2.4	ಆಧುನಿಕ ಮೌಢ್ಯದ ಅವಲೋಕನ	- ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ	054

2. ಪ್ರಕೃತಿ

ಆಶಯ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಭಾಗವೇ ಆದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕುರಿತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕುರಿತಾದ ಕನ್ನಡ ಕವಿ ಲೇಖಕರು ನಿಲುವುಗಳೇನು? ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆರಂಭಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜೀವಾಳವಾಗಿಸಿದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಪ್ರಕೃತಿಯ ಜೊತೆ ಮಾನವ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಬೇಕು? ಇವೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಪಠ್ಯದ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಪಠ್ಯದ ವಸ್ತು ವಿಷಯ:

ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ನೆಲ, ಜಲ, ನದಿ, ಸರೋವರ, ಆಕಾಶ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಟ್ಟಾರೆ 'ಪ್ರಕೃತಿ' ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಳಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಹಸಿರಿನ ಸಂಪತ್ತಿದೆ. ಕೋಟ್ಯಾಸು ಕೋಟಿ ಜೀವ ರಾಶಿಗಳ ಬದುಕಿನ ಪಶ್ಚೆಯಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿನ ಆಗರವಾಗಿದೆ. ಭೂಮಿಯ ಒಡಲಾಳದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ವಿವಿಧ ಲೋಹಗಳ ಖಜಾನೆಯಿದೆ. ಇಷ್ಟು ಸಂಪದ್ಭರಿತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಹೇಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಇಂದಿಗೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ನಿಸರ್ಗ ಇಡೀ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವುದೇ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಘಟಿಸಬಹುದಾದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಏರುಪೇರು ಅದು ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಅದು ಫಿಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರದ ಮೇಲಿನ ಮಾರುತಗಳೇ ಇರಬಹುದು ಅಥವಾ ಅಂಟಾರ್ಟಿಕಾದ ನಿರ್ಗಲ್ಲುಗಳ ಕರಗುವಿಕೆಯೇ ಇರಬಹುದು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ಜಗತ್ತಿನ ಮೇಲಾಗುವುದು.

ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಈ ನೆಲ ಜಲ, ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಮಾನವ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ 'ಆಧಿಪತ್ಯ' ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಬದಲು, 'ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ

"ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನ 'ಆಸೆ'ಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ ಆದರೆ 'ದುರಾಸೆ'ಯನ್ನಲ್ಲ ಎಂಬ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಮಾತೊಂದಿದೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಪ್ರಕೃತಿ ಅನಿವಾರ್ಯವೇ ಹೊರತು; ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇಲ್ಲ, ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ" ಎಂಬ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಮನುಷ್ಯ 'ಮಣಿಸಿ' ಬಾಳುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಮನುಷ್ಯನೇ ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ 'ಮಣಿದು' ಬಾಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ತನ್ನ ಅತಿಯಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಲಾಲಸೆ, ದುರಾಸೆ, ಜಾಗತೀಕರಣ

ಮುಂತಾದವುಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಒಡಲನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಜೀವ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಗಿಡ, ಮರ, ನದಿ, ಸರೋವರ ಇವುಗಳಿಗಿರಬಹುದಾದ ಆಂತರ್ಯದ ಅಂತರ್ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕಬೇಕು.

ಇತ್ತೀಚಿನ ಅತಿಯಾದ ಮಹಾಮಳೆಗಳು, ಮೇಘಸ್ಫೋಟ, ಭೂಕಂಪ, ಭೂಕುಸಿತ, ಬರಗಾಲ ಇಂತಹ ಆತಂಕಕಾರಿ ಘಟನೆಗಳಿಗಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಕೃತಿ ವಿರೋಧಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಯ ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಬೆಲೆ ತೆರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬರಹಗಾರ 'ತೇಜಸ್ವಿ' ಒಂದು ಕಡೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ "ಕಾರಂತರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡಿನ ವರ್ಣನೆಯನ್ನೂ, ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಡು 'ತಾಯಿ ಸ್ವರೂಪಿ'ಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯ ಕಾಡುಗಳ ಮೇಲಿನ ದುರಾಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾಡಿನ ಉಳುವಿಗಾಗಿ ಜನರ ತೆರಿಗೆ ಹಣವನ್ನೇ ಸರ್ಕಾರ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವ ದುಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಮುಖೇನ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತು ವಿನಾಶದ ಅಂಚಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತಿರುವ ಆತಂಕಕಾರಿ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಬದುಕುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಚಿಲುಮೆಯಾಗಿ 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ'ನಿಂದ ಹಿಡಿದು 'ಕುವೆಂಪು'ವರೆಗೂ ಪ್ರಕೃತಿ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಉಳಿದುಬಂದಿದೆ. "ಕಾವೇರಿಯಿಂದಮಾ ಗೋದಾವರಿವರಮಿದ್ ನಾಡದಕನ್ನಡದೊಳ್" ಎಂಬ ಮಾರ್ಗಕಾರನ ಸಾಲುಗಳು ಕೇವಲ ಕರುನಾಡಿನ ಗಡಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಆ ವಿಸ್ತಾರ ಪ್ರಾಂತ್ಯದೊಳಗಿನ ಸುಂದರ ಕರುನಾಡಿನ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಚಿತ್ರಣವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವುದು. ಪಂಪನು ದೂರದ ಆಂಧ್ರದ

ವೆಂಕಪಳುವಿನಿಂದ ಬನವಾಸಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮನ ಸೋತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ಅರ್ಜುನನ ಬಾಯಿಂದ "ಆರಂಕುಸವಿಟ್ಟಡೊಂ ನೆನವುದೆನ್ನ ಮನಂ ಬನವಾಸಿ ದೇಶಮಂ" ಎಂದು ಮನದುಂಬಿ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಕುವೆಂಪು ಒಂದುಕಡೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಕವಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಳಗೆ ಅಂತರ್ಗತರಾಗಿ "ಹಸುರಿನ ಮಲೆ, ಹಸುರಿನ ಕಣಿವೆ, ಹಸುರು ಸಂಜೆಯಾ ಬಿಸಿಲು, ಹಸುರತ್ತಲ್, ಹಸುರಿತ್ತಲ್, ಹಸುರತ್ತಲ್ ಮುಗಿಲಿನಲಿ ಹಸುರ್ಗಟ್ಟಿತು ಕವಿಯಾತ್ಮಂ. ಹಸುರ್ ನೆತ್ತರ್; ನೆತ್ತರ್ ಒಡಲಿನಲಿ" ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿ ಕರುನಾಡಿನ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜೀವಾಳವಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅಂಧ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ವಿನಾಶದ ಅಂಚಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತಿರುವ ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತೆ ಕಾಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಗುರುತರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಮನುಷ್ಯ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ "ನೀ ಮುಟ್ಟುವ ಮರ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮರ", "ನಿತ್ಯ ಹರಿದ್ವರ್ಣವನದ ತೇಗಗಂಧ ತರುಗಳಲ್ಲಿ", "ಇರೋದೊಳಗೆ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ಜೋಗದ ಗುಂಡಿ" ಇಂತಹ ಕವಿವರ್ಯರ ಕವಿವಾಣಿಗಳು ಕೇವಲ ಕೃತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕೇವಲ ಸಿನಿಮಾಗಳಲ್ಲೋ ಅಥವಾ ಚಿತ್ರಪಟಗಳಲ್ಲೋ ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಬೇಕಾಗಬಹುದಾದ ದುರಂತದ ದಿನಗಳು ದೂರವಿಲ್ಲ.

ಆನಂದಮಯ ಈ ಜಗಹೃದಯ

- ಕುವೆಂಪು

ಆನಂದಮಯ ಈ ಜಗಹೃದಯ :

ಏತಕೆ ಭಯ? ಮಾಣೋ !

ಸೂರೋದಯ ಚಂದ್ರೋದಯ

ದೇವರ ದಯ ಕಾಣೋ !

ಬಿಸಿಲಿದು ಬರಿ ಬಿಸಿಲಲ್ಲವೋ,

ಸೂರ್ಯನ ಕೃಪೆ ಕಾಣೋ !

ಸೂರ್ಯನು ಬರಿ ರವಿಯಲ್ಲವೋ :

ಆ ಭ್ರಾಂತಿಯ ಮಾಣೋ !

ರವಿವದನವೆ ಶಿವಸದನವೋ :

ಬರಿ ಕಣ್ಣದು ಮಣ್ಣೋ !

ಶಿವನಿಲ್ಲದೆ ಸೌಂದರ್ಯವೆ ?

ಶವಮುಖಿದಾ ಕಣ್ಣೋ !

ಉದಯದೊಳೇನ್? ಹೃದಯವ ಕಾಣ್ !

ಅದೆ ಅಮೃತದ ಹಣ್ಣೋ !

ಶಿವ ಕಾಣದೆ ಕವಿ ಕುರುಡನೋ :

ಶಿವ ಕಾವ್ಯದ ಕಣ್ಣೋ !

ಆನಂದಮಯ ಈ ಜಗಹೃದಯ

2.1 ಶ್ರಾವಣ

—ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ

ಮನುಷ್ಯ-ನಿಸರ್ಗ : ಎತ್ತಣ ಸಂಬಂಧ?

‘ದೇವಾಲಯವೀ ಹೂವಿನ ತೋಟಂ’

‘ಕೈಮುಗಿದು ಒಳಗೆ ಬಾ, ಇದು ಸಸ್ಯಕಾಶಿ’

ಬೆಂಗಳೂರು ಲಾಲ್‌ಬಾಗಿನ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೂವಿನ ತೋಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ‘ದೇವಾಲಯ’, ‘ಕೈಮುಗಿ’ ‘ಕಾಶಿ’ ಪದಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಹೂವಿನ ತೋಟ ದೇವಾಲಯವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೂವಿನ ತೋಟವನ್ನೂ ಒಂದು ದೇವಾಲಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದರ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ? ಅಥವಾ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕೇ? ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನಮಗೂ ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೂ ಏರ್ಪಡುವ ಸಂಬಂಧ ಯಾವ ಬಗೆಯದು?

ಅಗೋ ಅಲ್ಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ

ನೆಲದ ಮುಗಿಲ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ

ಹಸಿರಿನ ಹಸುಗೂಸದೊಂದು

ಆಗ ಈಗ ಹೊರಳುತ್ತಿಹುದು

ಏನೋ ಎಂತೋ ಒರಲುತಿಹುದು

ಛ ಹಸಿರ ಒಳಗೆ ಹೊರಗೆ

ನೀರ ಬೆಳಕ ತುಣುಕು ಮಿಣುಕು,

ಅಲ್ಲಿನಿಂದ ಬಂದೆಯಾ !

ಕುಣಿವ ಮಣಿವ ಹೆಡೆಯ ಹಾವುಗಳನು ಹಿಡಿದು ತಂದೆಯಾ?

ಏಕೆ ಬಂದೆ? ಏನು ತಂದೆ?

ಹೇಳೋ ಹೇಳು ಶ್ರಾವಣಾ

ನೀನು ಬಂದ ಕಾರಣಾ.

ಪಡುವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಹರಿವ
 ಗಾಳಿ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರಿ
 ಪರ್ಜನ್ಯ ಗೀತವನ್ನು
 ಹಾಡುತ್ತ ಬಂದಿತು
 ಬನದ ಮರದ ಮೇಳವೆಲ್ಲ
 ಸೋ, ಎಂದು ಎಂದಿತು.
 ಬಿದಿರ ಕೊಳಲ ನುಡಿಸಿತು
 ಮಲೆಯ ಹೆಳಲ ಮುಡಿಸಿತು ;
 ಬಳ್ಳಿಮಾಡ ಬಾಗಿಸಿತ್ತು
 ಗಿಡಗಳ ತಲೆದೂಗಿಸಿತ್ತು ;
 ಮರದ ಹನಿಯ ಮಣಿಗಳನ್ನು
 ಅತ್ತ ಇತ್ತ ತೂರುತಾ
 ಹಸಿರು ಮುರಿವ ತೊಂಗಲನ್ನು
 ಕೆಳಗೆ ಮೇಲೆ ತೂಗುತಾ
 ಬರುವ ನಿನ್ನ ಅಂದ ಚೆಂದ
 ಸೂಸು ಸೊಗಸು ಆನಂದ.
 ಗುಳ್ಳಗಂಜಿ ತೊಡವ ತೊಟ್ಟು
 ಹಾವಸೆಯಾ ಉಡುಪನುಟ್ಟು
 ನಗುವ ತುಟಿಯ ನನೆದ ಎವೆಯ
 ತರಳ ನೀನು ಶ್ರಾವಣಾ.
 ಅಳಲು ನಗಲು ತಡವೆ ಇಲ್ಲ
 ಇದುವು ನಿನಗೆ ಆಟವೆಲ್ಲ
 ಬಾರೊ ದಿವ್ಯ ಚಾರಣಾ
 ತುಂಟ ಹುಡುಗ ಶ್ರಾವಣಾ.
 ನೀನು ನಡೆದು ಬಂದ ಮಾಸ
 ಹೆಣ್ಣೆ ತವರುಮನೆಯ ವಾಸ

ಬರಿಯ ಆಟ, ಬರಿಯ ಹಾಸ
 ಮಧುಮಾಸಕು ಹಿರಿದದು
 ಮಧುರ ಮಾಸ ಸರಿಯದು.
 ಮೋಡಗವಿದ ಕಣ್ಣಿನವನು
 ಮುದಿಯ ತಂದೆ ಮುಗಿಲ ರಾಯ
 ನಿನ್ನನ್ನೆ ಬಯಸಿದಾ
 ಕಣ್ಣು ಕೆನ್ನೆ ತೊಯ್ದಿದಾ.
 ಬಿಸಿಲ ಹಣ್ಣು ತಿಂದು ಹೊತ್ತು
 ಹೆತ್ತ ನಿನ್ನ ಭೂಮಿತಾಯಿ
 ಪಾಪ, ನಿನ್ನ ನೆನಸಿತು
 ಎದೆಯ ಸೆರಗ ನೆನಸಿತು !
 ಅಂತೆ ಬಂದೆ ಬಾರಣಾ
 ಬಾರೊ ಮಗುವೆ ಶ್ರಾವಣಾ.

2.2 ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್ ಕಾಡುಗಳು

-ಡಾ. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ

'ಅಂಡಮಾನ್ ನಿಕೋಬಾರ್' ಎಂಬುದು ಐನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ನಡುಗಡ್ಡೆಗಳ ಒಂದು ಗೊಂಚಲು, ಜನವಸತಿ ಇರುವುದು ಕೆಲವೇ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ. ಉಳಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ದ್ವೀಪಗಳ ಮೇಲೂ ಗುಂಗುರ ಕೂದಲಂತ ದಟ್ಟ ಕಾಡುಗಳಿವೆ. ಈ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಬೇಕೆಂಬುದು, ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು, ನಮ್ಮ ಹಂಬಲ. ಆದರೆ ಇದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರ ದಕ್ಷಿಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಅಂಡಮಾನಿನ ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಜರವಾ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರಿಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟು ರಕ್ಷಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿತ್ತು. ಜರವಾ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ರಮ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರೆ ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಕಠಿಣ ಕಾನೂನುಗಳಿದ್ದವು ಸೆಂಟಿನೆಲೀಸರನ್ನು ಅವರಿರುವ 'ಸೆಂಟಿನೀಲ್ ದ್ವೀಪ'ಕ್ಕೆ (ಇದು ಪೋರ್ಟ್‌ಬ್ಲೇರಿನಿಂದ 64 ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣ-ಕ್ಕೆ ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ) ಹೋಗಿ ಭೇಟಿಮಾಡುವ ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಶೂಂಪೇನರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ದೂರದ ನಿಕೋಬಾರ್ ದ್ವೀಪಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ನಿಕೋಬಾರ್ ದ್ವೀಪಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ. ಹಡಗು ಸಿಕ್ಕರೂ ಎಲ್ಲ ಸುತ್ತಾಡಿ ಬರಲು 10 ದಿನಗಳಾದರೂ ಬೇಕು. ಕಾರ್‌ನಿಕೋಬಾರಲ್ಲಿ ನೌಕಾ ನೆಲೆಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಅನುಮತಿ ಬೇಕು. ಪೈಟ್ ಹಾಗೂ ಲಿಟಲ್ ಅಂಡಮಾನ್ ದ್ವೀಪಗಳಿಗೆ ಹೋದರೆ, ಗ್ರೇಟ್ ಅಂಡಮಾನಿಗಳನ್ನೂ ಓಂಗಳನ್ನೂ ನೋಡಬಹುದಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಾದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಅನುಮತಿಯೂ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ದ್ವೀಪಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ವಾರಕ್ಕೊಂದು ಹಡಗು ಮಾತ್ರ, ಹವಾಮಾನದಲ್ಲಿ ಫರಕಾದರೆ, ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಹಡಗು ಮತ್ತೆ ಮುಖ ತೋರಿಸಲು ವಾರಗಟ್ಟಲೆ ಕಾಯಬೇಕು.

ಅಂಡಮಾನಿನಲ್ಲಿ ಕಾಯುವಿಕೆ ನಿಮಿಷ ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ, ದಿನಗಳ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ. ನಮ್ಮ ಜತೆ ಬಂದ ಯಶವಂತ್ ಲಿಟಲ್ ಅಂಡಮಾನಿಗೆ ಹೋಗುವ ಹಡಗು ಸಿಗದೆ ಐದಾರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಪೋರ್ಟ್‌ಬ್ಲೇರಿನ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಇದೆಲ್ಲ ಮಾಮೂಲು ಎಂಬಂತೆ, ಓಡಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೆವು. ಕಡಲು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವ ಅಂಡಮಾನ್, ಕಾಲದ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ತನ್ನಿಷ್ಟ ಬಂದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿತ್ತು. ಆ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬದ್ಧವಾಗಲೇಬೇಕಿತ್ತು. ಅಂಡಮಾನಿನ ಆದಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ತೀವ್ರ ಉದ್ದೇಶವೂ ನಮಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರನ್ನು

ಜೂ.. ಪ್ರಾಣಿಗಳಂತೆ ಅಧ್ಯಯನದ ಕುತೂಹಲದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮುಜುಗರ, ಇಂತಹ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ತೊಡಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದ ನಮಗೆ, ಅಂಡಮಾನಿನ ಕೆಲವು ಕಾಡುಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ನಾವು ಸುತ್ತಾಡಿದ ಮೊದಲ ಕಾಡು 'ಚಿಡಿಯಾ ಟಾಪು'. ಇದು ಅಂಡಮಾನಿನ ಅಪರೂಪದ ಹಕ್ಕಿಗಳೂ ಚಿಟ್ಟೆಗಳೂ ಇರುವ ತಾಣ. ಪೋರ್ಟ್ ಬೇರಿನಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಡತ್ತು. ಕಾಡೆಂದರೆ ಹಳು ಸವರಿಕೊಂಡು ನುಗ್ಗಬೇಕಾದ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಒಳಗೆ ಸುತ್ತಾಡಲು ರಸ್ತೆ ಮಾಡಿದ ಕಾಡು. ಆದರೂ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಹೋಗಲು ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವಷ್ಟು ದಟ್ಟವಾಗಿ-ತ್ತು. ನಿರ್ಜನವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಡೊಳಗೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜೀರುಂಡೆಗಳು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಜೀಯ್' ಎಂದು ಚೀರುತ್ತ ಭಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂಡಮಾನ್ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡುಹಂದಿ, ಜಿಂಕೆ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಹುಲಿ ಚಿರತೆಗಳಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೊಂದೇ ನಿಶ್ಚಿತೆ. ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲದಿಂದ ಬೆಳೆದ ದೈತ್ಯಾಕಾರದ ಮರಗಳು, ನಾಕಾರು ಜನ ಕೈಕೈ ಸೇರಿಸಿ ಸರಪಳಿ ಮಾಡಿ ತಬ್ಬಬೇಕು. ಅಂತಹ ಕಾಂಡಗಳು. ಒಂದೊಂದು ಮರವನ್ನು ಬುಡದಿಂದ ತುದಿಯವರೆಗೆ ನೋಡಬೇಕಾದರೆ, ನೆತ್ತಿ ನೆಲಕಾಣುವಂತೆ ಮುಖ ಮಾಡಬೇಕು. ಮರಗಳ ನಿಜಗಾತ್ರ ಅವು ಕಂಬದಂತೆ ನೆಟ್ಟು ನಿಂತಾಗ ಅಲ್ಲ, ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಮರವಂತೂ ಕಡಲ ಕೊರೆತದಿಂದ ಬೇರಿನ ಮಣ್ಣು ಜರಿದು ಉರುಳಿದ್ದು, ಆನೆಯ ಶವದಂತೆ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲದಿಂದ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕರಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮರದಿಂದ ಮರಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿರುವ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಬಳ್ಳಿ ಎಂದು ನಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಬ್ಬಿದಿರಿನ ಬೊಂಬುಗಳ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವು ಕೇಬಲ್ ವೈರುಗಳಂತೆ ಮರದಿಂದ ಮರಕ್ಕೆ ಇಳಿಬಿದ್ದು ಎತ್ತಲೋ ತೂ-ರಿಹೋಗಿದ್ದವು.

ಈ ಮರಗಳ ಜಾತಿ, ವಯಸ್ಸು, ಉಪಯೋಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಕುತೂಹಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ಜಾರ್ನಲ್ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನ ಮದ್ಯ ತಯಾರಿಸಲು ಬಳಸುವ 'ಮಹೂವ' ಹೂವಿನ ಮರಗಳು ಈ ಕಾಡಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ಓದಿದ ನೆನಪು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಜತೆ

ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿವರಣೆ ಕೊಡುವವರು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕೊರತೆ ವರವೂ ಆಗಿ ನಾವು ಕಲ್ಪನಾ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಬೇಕಾದಂತೆ ಹರಿಸಿದವು. ನಡುನಡುವೆ, 'ಈ ಮರ ಎಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಬಾಳಬಹುದು, ಇದನ್ನು ಕಡಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಮಂಚಗಳಾಗಬಹುದು' ಎಂಬ ಉಪಯೋಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಸುಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲೂ ಅಂಡಮಾನಿನ ಚಿನ್ನ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವ 'ಪೊಡಾಕ್' ಎಂಬ

ಅಪರೂಪದ ಮರಗಳು ಇದ್ದ ಕಾಡದು. ಫಳಫಳ ಹೊಳೆಯುವ ನಸುಗೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಪೊಡಾಕ್ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಯಾರಿಗಾದರೂ, ಸೌಂದರ್ಯ ಅಸ್ವಾದನೆ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕುತೂಹಲಗಳ ಗಂಟಲನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ, ಮರಮುಟ್ಟಿನ ಆಸೆ ನುಗ್ಗಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಇಲ್ಲ. 'ಭೇ, ನಾವೇನು ನಾಟಾ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೇ?' ಎಂದು ಭೀಮಾರಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಹಸಿರು ಕಕ್ಕುವ ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಬಗೆಬಗೆಯ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಕಾಡಿನ ಪಚ್ಚೆ ಬುರುಖಾದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ತರತರಹದ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ನಮ್ಮ ಹೊಲಮನೆ ಸುತ್ತ ಬೇಲಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಪರೂಪದ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಬಂದು ಅಡಿಹಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅವನ್ನು ನೋಡುವ ತಾಳ್ಮೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ್ನು ಜೂನಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ಕಂಬಿಗಳಿಗೆ ಒರಗಿ ಹೊಸತಾಗೆಂಬಂತೆ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇದು ಟೂರಿಸ್ಟ್ ಬುದ್ಧಿಶಾಸ್ತ್ರೇ ? 'ಚಿಡಿಯಾ ಟಾಪು' ಎಂದರೆ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಕಾಣಲೇಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡು ನಾವು ಬಲವಂತವಾಗಿಯೇ ಪಕ್ಷಿಪ್ರೇಮ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಇಣುಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೈನಾಕ್ಯುಲರ್ ಸಹ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದರೂ ಕತ್ತಲು ಆವರಿಸಿದ ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಅರಿಶಿಣದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ತೆಗೆದಂಥ ಎರಡು ಹಕ್ಕಿಗಳು ಕಣ್ಣಿಂದಿಂದು ಹಾರಿ, 'ಅಲ್ಲೋಡಿ ನೋಡಿ' ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋದವು. ಚಿಟ್ಟೆಗಳಂತೂ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹುಳಗಳಂತೆ ಮಿತಿಗುಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂಡಮಾನಿನ ಕಾಡು ನೂರು ಬಣ್ಣಗಳ ಉಗುರುನೀರು ಹಾಕಿ ಮಾಡಿದಂತಹ ರೆಕ್ಕೆಯುಳ್ಳ ಚಿಟ್ಟೆಗಳ ಆವಾಸಸ್ಥಾನ. ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೇ ಇದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಬೆಡಗು ಚಂಚಲತೆ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಚಿಟ್ಟೆಗಳ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆ ಭಾರತದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತಿದ್ದರಿಂದಲೋ ಏನೋ, ನಮಗೆ ಬಹುಬೇಗ ಆಸಕ್ತಿ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು.

ಚಿಡಿಯಾಟಾಪಿನ ಕಾಡು ನಾವು ಸುತ್ತಾಡಿದ ಆಗುಂಬೆ, ಕೊಡಚಾದ್ರಿ, ದೊಡ್ಡಮನೆ, ಉಳವಿ ಕಾಡುಗಳಂತೆಯೇ ಇತ್ತು. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಮ್ಮ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಹೊಸ ಸಸ್ಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವಷ್ಟು ಅನುಭವ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಹುಡುಗರಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಅಲೆದವು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ರಸ್ತೆ ಕಡಲ ಅಂಚಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ, ತಟ್ಟನೆ ವಿಶಾಲವಾದ ನೀಲಜಲಸಾಗರವನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದಂಡೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಬಿಳಿಯ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳಂತಿರುವ ಶಂಖುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು, ಶಂಖುಹುಳುಗಳು

ತೆವಳುತ್ತಿದ್ದವು. ನಮ್ಮ ಟೀಮಿನಲ್ಲಿ ಅರುಣಾ ಕೊಂಚ ಸುಕುಮಾರಿ, ಕೋಲಾರ ಕಡೆಯ ದೊಡ್ಡ ಭೂಮಾಲಿಕ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. 'ಅಯ್ಯೋ ಸಾಕ್ರಪ್ಪಾ, ಇಲ್ಲೇ ಕೂರೋಣ' ಎಂದು ಮಾರಿಗೊಮ್ಮೆ ಮೊಳಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಧರಣಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಮುಂದೆ ಏನೋ ಇರಬಹುದು' ಎಂದು ನಮಗೆ ಆಸೆ. ಹಠದಿಂದ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪುಸಲಾಯಿಸಿ ನಡೆಸಿದವು. ಜಯಕುಮಾರ್‌ಗೆ ಮಡದಿಯ ಕೈಹಿಡಿದು ಒತ್ತಿಕೊಂಡು ನಡೆದುಬರಲು ಇದೊಂದು ಅವಕಾಶ. ಇದಕ್ಕಾಗೇ ಅರುಣಾ ಧರಣಿ ನಾಟಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಏನೋ. ಎರಡು ಕಿಲೋಮೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಸಾಗಿದ ಬಳಿಕ ರಸ್ತೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಮುಂದೆ ಹತ್ತಲಾಗದ ಬೆಟ್ಟಗಳೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಸಿರು ಚಾದರ ಕವುಚಿ ಬಿದ್ದಂತೆ ಹಬ್ಬಿರುವ ಕಾಡೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕಡಲ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಚುಕಟ್ಟಿದಂತೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಮರಳ ಬೀಚು.

ಅದೇನು ಖಷಿಪಡುವ ಬೀಚಲ್ಲ, ಕಲ್ಲುಪೊಟರೆ ತುಂಬಿದ ಹವಳದ ಕರೆ. ಈಜಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಜನತೆ ವಿಚಿತ್ರ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬೀಚಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಇರುವ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡೆಕರೆಯಷ್ಟು ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ನಡುವೆ ಒಂದು ಗುಡಿಸಲು, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕಿ ಮುದುಕ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. 'ಈ ಘನಘೋರ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರೇ ?' ಸೋಜಿಗವಾಯಿತು. 'ಅಂಡಮಾನಿನ ಮಳೆಕಾಡನ್ನು ಕಡಿದು ಪರಿಸರನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ' ಎಂದು ಕೋಪವೇನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಬೋರು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮರಹಸಿರುಗಳ ಏಕತಾನದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು, ಸಂತೋಷವೇ ಆಯಿತು.

ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವಂತೆ ಕಡಲು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ನೆಲದ ತುಣುಕು ಆನಂದ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುವ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮನುಷ್ಯರ ಸುಳಿವು ಬಿಡುಗಡೆಯ ಭಾವನೆ ತರುತ್ತದೆ. ಪರಿಸರ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಉಲ್ಟಾ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸೈನ್ಯ ನಿಂತಂತೆ ಕಾಡು

ಆವರಿಸಿರುವ, ದೆವ್ವಮಳೆ ಸುರಿಯುವ, ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿಸುವಂತೆ 'ಸೈಕ್ಲೋನ್' ಗಾಳಿ ಬೀಸುವ, ರೌದ್ರಾವತಾರಿ ಅಲೆಗಳು ಅವಳಿಸುವ ಈ ತಾಣದಲ್ಲಿ, ಎರಡು ಬಡಕಲು ಜೀವಿಗಳು ತಣ್ಣಗೆ ಧೀರವಾಗಿ, ಕಣಿವೆಯಿಂದ ಜಿನುಗಿ ಬರುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸೌತೆಕಾಯಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬದುಕಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಮೈ ಜುಂ ಎಂದಿತು. ಬೇಲಿಯ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಕೂಗಿ ಮಾತಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದವು.

ಅವರು ನಮ್ಮ ಜತೆ ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ನಾವು ಪೋರ್ಟ್‌ಲ್ಯಾಂಡಿನ ಬಂದರು ಕಟ್ಟಿಯ ಎದುರಾ ಎದುರು, ಒಂದು ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟೆವು. ಅದರ ಹೆಸರು 'ಮೌಂಟ್ ಹ್ಯಾರಿಯಟ್'; ಇದು ಅಂಡಮಾನಿನಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಎತ್ತರದ (365 ಮೀಟರ್) 'ಪರ್ವತ'ವೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲನೆಯದು, ಇದರ ಎರಡರಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ಸ್ಯಾಡಲ್ ಪೀಕ್ ಬೆಟ್ಟ, ಇದು ಉತ್ತರ ಅಂಡಮಾನಿನಲ್ಲಿತ್ತು ಕೊಡಚಾದ್ರಿ, ಮುಳ್ಳಯ್ಯನಗಿರಿ, ಬಾಬಾಬುಡನಗಿರಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮೌಂಟ್ ಹ್ಯಾರಿಯಟ್ ಬಚ್ಚ.

ಆದರೇನಂತೆ, ಹ್ಯಾರಿಯಟ್ಗೆ ಅಂಡಮಾನಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವಿದೆ. 'ಪೋರ್ಟ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ಬಂತು' ಎಂದು ದೂರದಿಂದ ಸಾರುವ ದೀಪಾಲೆ ಕಂಬದಂತಿ-ರುವ ಈ ಬೆಟ್ಟ, ನಾವಿಕರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಇದು ತೆರೆದ ಕಡಲಿನ ಹೆದ್ದರೆಗಳ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಮುರಿದು ಕೊಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಪೋರ್ಟ್‌ಲ್ಯಾಂಡನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತ ಬಂದರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತ್ತು. ತುರಿಗೆ ಹತ್ತಿ ನಿಂತರೆ ತಾಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲು ಮುದುಡಿ ಮಲಗಿರುವ ಭ್ರೂಣದಂತಿರುವ ನೀಲ್, ವೈಪರ್ ದ್ವೀಪಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು.

ಇಷ್ಟು ದೂರ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಆಸೆ ನನಗೆ, ಜಯ್, ಗಣ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೆ. ನನ್ನ ಕಿರಿಕಿರಿ ಕಂಡು 'ಇವನಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗಬಾರದು' ಎಂದೋ ಏನೋ ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತಲು ಒಪ್ಪಿದರು. ಆದರೆ ಬಾನು ಮತ್ತು ಅರುಣ 'ನಾವು ಟ್ರೆಕ್‌ಕಿಂಗ್ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಇವತ್ತು ಶಾಪಿಂಗ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೋರ್ಟ್‌ಲ್ಯಾಂಡಿನಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಚಿಡಿಯಾ ಟಾಪಿನ ಕಾಲುನೋವು ಇನ್ನೂ ಇಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಜತೆಗೆ ಹವಳ ಶಂಖ ಸಿಂಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವ, ಪೊಡಾಕ್ ಮರದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶ; ನಾವು ಜತೆಯಿದ್ದರೆ ಖಟಖಟ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಸಾಗುಹಾಕುವ ಯೋಜನೆ. ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ರಸ್ತೆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ 45 ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಸುತ್ತು ದಾರಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾಗುವ ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡಕ್ಕೆ, ಜಲಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕೇವಲ 10 ನಿಮಿಷದ ದಾರಿ. ನಾವು ಫೆರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಬೂಪ್ಲಾಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡ ತಲುಪಿದೆವು.

ಅಂಡಮಾನಿಗೆ ಬರುವ ಪ್ರವಾಸಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಗುರುವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅಲೆಯುವ ಸಾಧಕನಂತೆ ಮರಗಿಡಗಳನ್ನು ಅರಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ, 'ಹಸಿರು ಹೊನ್ನಿನ' ಬಿಜಿಎಲ್

ಸ್ವಾಮಿ ಕೂಡ, ಅಂಡಮಾನಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ, ಹ್ಯಾರಿಯಟ್ ಬೆಟ್ಟವು ಬಲು ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು, ಮೇಲೆ ಹಸಿರು ಹೆಪ್ಪಿಟ್ಟಂತೆ ಅರಣ್ಯ, ಸುತ್ತಲೂ ಮೊರೆವ ಕಡಲು, ಬುಡದ ಅಂಚಿನ ಸುತ್ತ ಬೆಸ್ತ ಬಿಡಾರಗಳು. ದಡಕ್ಕೆ ನಿಂತು ದಣಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ದೋಣಿಗಳ ಸಾಲು, ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ತೆರೆದ ಅಂಗಡಿಯಂತೆ ಪೋರ್ಟ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ಪಟ್ಟಣ. ರಸ್ತೆ ಬೆಟ್ಟದ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೊಂದು ಸುತ್ತು ಹಾಕಿ, ಕಾಡೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಿತು. ಕಡಿದಾದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ನಡೆಯಲೇಬೇಕು. ನಗರದ ಬಗಲಿಗೆ ಇರುವ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ದಟ್ಟಕಾಡು ಉಳಿದಿರುವುದು ನಂಬಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಕಡಿತಲೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಬಹಳ ಮುಕ್ಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಳು ಬಲೆಯಂತೆ ಹೆಣೆದು ಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅಂಡಮಾನಿನ ಎಲ್ಲ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಸಂತೆ ಸೇರಿದ್ದವು. ಬಗೆಬಗೆ ಕೂಜನಗಳು, ಬಗೆಬಗೆಯ ಸಸ್ಯರಾಶಿ: ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಹೊಕ್ಕರೆ: ಎಂದು ಹುಟ್ಟಿಸಬಲ್ಲ ಕಾಡು.

ಪೊಡಾಕ್ ಮರದ ಕೀರ್ತಿ ಕೇಳಿದ್ದ ಜಯ್, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಪೊಡಾಕ್ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಇವನ್ನು ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕ್ಯಾಂಪಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬೆಳೆಸೋಣ ಕಂಡ್ರಿ, ಒಂದು ಮರ ಉಳಿದರೆ ಸಾಕು, ಅಂಡಮಾನಿನ ನೆನಪು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಇಡುವ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ' ಎಂದರು. ತಮ್ಮ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಳವಂಡಗಳನ್ನೇ ಬರೆಯುವ ಅವರಿಗೆ ಇದೂ ಒಂದು ಕನಸು.

ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ಕಾಡನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಏಕೈಕ ಜೀವಿಗಳೆಂದರೆ, ಇಂಬಳಗಳು ಅವೋ ಹುಲ್ಲು ಗರಿಗಳ ತುದಿಗೆ ಕೂತು, ಕೊಂಬನ್ನಾಡಿಸುತ್ತ, ದಾರಿಹೋಕರು ಬರುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತ, ಮಿಂಚಿನವೇಗದಲ್ಲಿ ಜಿಗಿದು ಚರ್ಮಕ್ಕೆ

ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ನನ್ನ ತಿರುಗಾಟದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಇಂಬಳಗಳ ಸ್ವರ್ಗವೆಂದರೆ, ಕೊಡಚಾದ್ರಿ ಕಾಡು, ಅದರಲ್ಲೂ ನಾವು ನಾಗೋಡಿ ಕಡೆಯಿಂದ ಕೊಡಚಾದ್ರಿಯನ್ನು ಹತ್ತಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟಾಗ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮಳೆ ಬಂದಿತು. ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಡನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಹತ್ತಬಹುದಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೊಕ್ಕರೆ, ಅವು ನಮ್ಮ ಗ್ರಹಚಾರ ಬಿಡಿಸಿದವು. ಅದು ಆ ವರ್ಷದ ಮೊದಲ ಮಳೆಯಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ವರುಷ ಒಣಗಿ ಸಿಪ್ಪೆಯಂತಾಗಿದ್ದ ಇಂಬಳಗಳು ಮಳೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಸಜೀವಗೊಂಡು, ವರುಷದ ಹಸಿವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರಕ್ತ ಬೇಟೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದವು. ರಕ್ತಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ಕುಡಿಯದ ಈ ಜೀವಿಗಳು ವರುಷಗಟ್ಟಲೆ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತವೆ ! ಕೊಡಚಾದ್ರಿಯ

ಮೂಕಾಂಬಿಕೆ ಅಭಯಾರಣ್ಯದ ಆ ಇಂಬಳಗಳು ಎಷ್ಟು ಚಾಲಾಕು ಎಂದರೆ, ಜನ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತುವ ಎಡೆಯಲ್ಲೇ ಕಾಲು ದಣಿದು ನಡಿಗೆ ನಿಧಾನವಾಗುವ ಜಾಗದಲ್ಲೇ, ಆನೆಸೊಂಡಿಲುಗಳಂತೆ ತಮ್ಮ ಕಪ್ಪನೆ ಮೂತಿಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಾ ಬೇಟೆಗೆ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದವು - ಸಾವಿರಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಇಂಬಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅದು ನೆತ್ತರು ಹೀರುವುದನ್ನು ಕುತೂಹಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಂತರ ಇರಲಿ, ನಡಿಗೆ ನಿಧಾನ ಮಾಡಿದರೂ ಹತ್ತುಹದಿನೈದು ಇಂಬಳಗಳು ಚಕಚಕ ಅಮರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು, ಮನುಷ್ಯರ ಬೆವರ ವಾಸನೆ ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಹಾದಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬರುವ ಕಲೆಯನ್ನೂ ಅವು ಕಲಿತಿರಬೇಕು. ರಕ್ತದಾನಿಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಹತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ, ರಕ್ತನಾಳ ಪತ್ತೆಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಸ್ತೂಮಾಡುವ, ನೋವೇ ಆಗದಂತೆ ರಕ್ತಹೀರುವ ಅವುಗಳ ವಿದ್ಯೆ ಅದ್ಭುತ. ಇದರಿಂದ ವೈದ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಪಾಠಗಳು ಬಹಳ ಇವೆ ಅನಿಸಿತು. ಪ್ರಕೃತಿ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತ ಭಾವುಕವಾಗಿ ಮೈಮರೆತು ನಡೆಯುವವರು ಬಂದರಂತೂ ಅವಕ್ಕೆ ಸುಗ್ಗಿ.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮಳೆಗೆ ಹ್ಯಾರಿಯಟ್ ಬೆಟ್ಟದ ಇಂಬಳಗಳೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬದೂಟಕ್ಕೆ ರೆಡಿಯಾಗಿದ್ದವು. ರಸ್ತೆಬಿಟ್ಟು ಕಾಡಿನೊಳಕ್ಕೆ ಕಾಲಾಡಿಸಿದರೆ ಸಾಕು, ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಣನಾರ್ಥನ ಕಾಲಿಗೆ ಕೂದಲೆಳೆಯಂತಿದ್ದ ಒಂದು ಮಂಜಿಗಣೆ ಹೇಗೆ ಹತ್ತಿತು. ನೋಡನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ರಕ್ತನಾಳ ಹುಡುಕುತ್ತ ತನ್ನ ಮೂತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು ಎಳೆದರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ದಿನದಿಂದ ಹಸಿದಿತ್ತೋ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಗಿರಾಕಿಗಳೂ ಕಡಿಮೆ, ಮಕ್ಕಳು ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವಂತೆ, ರಕ್ತ ಹೀರಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅದು ಅರ್ಧಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನಾದರೂ ತುಂಬು ಕೊಂಡಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿದೆವು. ಬೈದುಕೊಂಡು ಹಸಿರೊಳಗೆ ನುಸುಳಿಹೋಯಿತು.

ಹ್ಯಾರಿಯಟ್ ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತರೆ, ನೀರ ಹಾಳೆಯಂತೆ ಹಬ್ಬಿರುವ ಕಡಲು, ಕಪ್ಪು ಚುಕ್ಕೆಗಳಂತೆ ಚಲಿಸುವ ದೋಣಿಗಳು, ನಡುವೆ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಎಮ್ಮೆಯಂತೆ ಮುರುಟದ ಗೆಣಸಿನಂತೆ ಕಾಣುವ ಹ್ಯಾವಲಾಕ್, ಪಾಪ್ಲೆಟ್ ಮೀನಿನಂತಿರುವ ನೀಲ್, ರಸ್ತೆ ಮೇಲೆ ಎಮ್ಮೆ ತೊಪ್ಪೆ ಹಾಕಿದಂತಿರುವ ವೈಪರ್ ಮುಂತಾದ ದ್ವೀಪಗಳು, ಮಬ್ಬಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಸೆಲ್ಯುಲಾರ್ ಜೈಲನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಮೊದಲು ವೈಪರ್ ದ್ವೀಪವನ್ನು, ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಮಗೆ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಅನಿಸಿದ ಖೈದಿಗಳನ್ನು ಇಡಲು ಮತ್ತು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲು ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ

ವೈಪರ್ ನಿರ್ಜನವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯೋಧ ಶೇರ್ ಆಲಿಖಾನನನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಿದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. ಶೇರ್ ಆಲಿಖಾನ್ ಇದೇ ಹ್ಯಾರಿಯಟ್ ಬೆಟ್ಟದ ಕೆಳಗೆ ಇರುವ ಹೋಪ್ ಟೌನಿನಲ್ಲಿ, ಅಂಡಮಾನ್ ಭೇಟಿಗೆಂದು ಬಂದಿದ್ದ ಭಾರತದ ವೈಸರಾಯ್ ಲಾರ್ಡ್ ಮೇಯೋನ ಕತೆ ಮುಗಿಸಿದನು.

ಹ್ಯಾರಿಯಟ್ ತುದಿಯಿಂದ ಅಂಡಮಾನ್ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಡೆ ಟ್ರೆಕ್ ಮಾಡಲು ಹಾದಿಗಳಿವೆ. ಬ್ರಿಟಿಷರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಚೀಫ್ ಕಮಿಷನರನ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಆಗಿದ್ದ ಬಂಗಲೆಯಿದೆ ; ಕಾವಲು ಗೋಪುರವಿದೆ. ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಫಿರಂಗಿಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ರಕ್ಷಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಬೆಟ್ಟ ಅವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿಖರದಿಂದ ಕಡಲು, ಬಂದರು, ಕಡಲೊಳಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಹಡಗುಗಳು, ಅವರ ವಸತಿಗಳಿದ್ದ ರಾಸ್ ದ್ವೀಪ, ಸೆಲ್ಯುಲಾರ್ ಜೈಲು - ಎಲ್ಲ ನಕ್ಷೆ ಬಿಡಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಏನಾದರೂ ಗಡಿಬಿಡಿಯಾದರೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಗುಪ್ತದಾರಿಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಅಂಡಮಾನಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಎಸಗಿರುವ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಕ್ಷಮೆ ಬಾರದು. ಆದರೆ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ ಸ್ವತಃ ಬಂಧಿಗಳಾಗಿ, ಜೀವಗಳ್ಳತನದಿಂದ ಅಡಗುದಾಣ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿದ ರೀತಿ ನೆನೆದರೆ ಕನಿಕರ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕನಿಕರ ಮೂಡಿಸಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಜಿಂಕೆವನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಹಾಕಿದ್ದ, ಭಿಕ್ಷುಕರಂತೆ ಬಂದವರ ಕೈಬಾಯಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಜಿಂಕೆಗಳು ಘನಾರಣ್ಯದ ನಡುವೆ ಅವು ರೊಪ್ಪದ ಕುರಿಗಳಂತೆ ಇದ್ದವು.

ಮಾಯಾಬಂದರಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಮಾಯಾಬಂದರಿಗೆ ಎರಡು ದಾರಿಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಕಡಲ ಮೂಲಕ ಹೋಗುವುದು. ಇನ್ನೊಂದು - ಅಂಡಮಾನಿನ ಜರವಾ ಕಾಡನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಯುವ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು. ಕಡಲಲ್ಲಿ ಮೂರುದಿನ ಬಂದು ಸಾಕಾಗಿ-ತ್ತು. ಇನ್ನು ಮೇನ್‌ಲ್ಯಾಂಡಿಗೆ ವಾಪಾಸಾಗುವುದೂ ಹಡಗಲ್ಲಿಯೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಡಮಾನಿನೊಳಗೆ ಆದಷ್ಟು ರಸ್ತೆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿಯೇ ತಿರುಗುವುದು ನಮ್ಮ ಹಂಚಿಕೆ. ಅಂಡಮಾನಿನ ಪರಿಸರ ನೋಡಬಹುದೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ಬಸ್ಸು ದಾರಿ ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಟಿಸಿಐ ಕಂಪನಿಗೆ ಸೇರಿದ ವಿಮಾನದಂತಹ ಬಸ್ಸು, ಅಂಡಮಾನ್ ಗ್ರಾಂಡ್ ಟ್ರಂಕ್ ರೋಡಿನ ಅಂಗೈನಂತಹ ಹೆದ್ದಾರಿ, ಫೋರ್ಟ್‌ಬ್ರೇರಿನಿಂದ ಮಾಯಾಬಂದರಿಗೆ ಇಡೀ ಹಗಲು ಪ್ರಯಾಣ. ದೂರ 250 ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಆದರೂ ಬಸ್ಸು ದ್ವೀಪಗಳ ನಡುವಿನ ಕೊಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ (ಫಿಡಿಜಿಜಿಇ) ಬಾರ್ಜುಗಳ ಮೂಲಕ ದಾಟುವುದರಿಂದ ತಡ.

ಬೆಳಗಿನ 6 ಗಂಟೆಗೆ ನಮ್ಮ ಪಯಣ ಶುರುವಾಯಿತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಾರಾಟಾಂಗ್, ಜೆರ್ಕಾಟಾಂಗ್ ಮುಂತಾದ ಚೀನೀ ಹೆಸರಿನ ಪುಟ್ಟಪುಟ್ಟ ಊರುಗಳು. ಊರಿರುವ ಕಡೆ ಕಾಡು ಕಡಿದು ಬಯಲು ಮಾಡಿ, ತೆಂಗು ಬಾಳೆ ಕಬ್ಬು ಬತ್ತ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದರು. ಬಯಲು ಬಂದ ಕಡೆ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯವರು ರಸ್ತೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸಾಲುಮರಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹರಿವ ನದಿ ಪಕ್ಕ ಬೋರ್ವೆಲ್ ಕೊರೆಸಿದಂತೆ, ಅಂಡಮಾನಿನ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ಮಳೆಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ಲಾಂಟೇಶನ್ ಗಿಡಗಳು! ಬಾರಾಟಾಂಗ್ ಆದ ಬಳಿಕ ಬಸ್ಸು ದುರ್ಗಮ ಕಾಡೊಳಗೆ - ಜರವಾ ರಿಸರ್ವ್ ಫಾರೆಸಿನೊಳಗೆ - ಹೊಕ್ಕಿತು. ಬಸ್ಸನ್ನು ನಡುವೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಜನ ಇಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ ಸಣ್ಣ ಮಳೆ ಜಿನುಗುತ್ತ, ಗಿಡಮರಗಳೆಲ್ಲ ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕುತ್ತ, ಹಬೆಯಂಥ ಆವಿಯು ಹಳುವಿನೊಳಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತ, ದಾರಿ ಸಾಗಿ- ತು. ಕಾಡಿನ ಹಚ್ಚಹಸುರು ಸಾಕಷ್ಟು ಅನ್ನಿಸುವಷ್ಟು ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಿಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಹಸಿರ ಕಡಲೊಳಗೆ ಈಜಾಡುವ ಹಡಗಿನಂತೆ, ನಮ್ಮ ಬಸ್ಸು ತಿರುವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಬಳುಕಿ ಹಾಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಮಲೆನಾಡ ಕಾಡುಗಳ ರಸ್ತೆ ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಿಗುವ ಮರಿ ಜಲಪಾತಗಳು ಎಲ್ಲೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ತಟ್ಟನೆ ಕಡಲ ಕಿನಾರ ಬಂದಾಗೊಮ್ಮೆ ನೀಲಬಾನಿನ, ನೀಲಜಲದ ನೋಟ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. 'ಸದ್ಯ ಕಾಡ ಸೆರೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದೆವು' ಎಂದು ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಮತ್ತೆ ಕಾಡಿನ ಗರ್ಭವನ್ನು ಬಸ್ಸು ಹೊಕ್ಕಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಜರವಾ ಜನರು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ರಸ್ತೆಗೆ ಅಡ್ಡ ಹಾಕಿ, ನಮ್ಮ ಬಸ್ಸನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಬಾರದೇ ಎಂಬ ಆಸೆ ಒಳಗಿಂದ ಗುದ್ದಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಜಯ್ ಅಂತೂ, ಜರವಾಗಳು ಬಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಬತ್ತಲೆ ಮಾಡಿ ಬಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೈ ಕಟ್ಟಿ, ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ದನಕ್ಕೆ ಬಾರಿಸಿದಂತೆ ಬಾರಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ಬೀಡುಗಳಿಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರು ಎಳೆದೊಯ್ದರೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಹೋಗುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರು ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ದಬ್ಬಿದರೂ ನಾಗರಿಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಚೂಯಿಂಗ್ ಗಮ್ಮಿನ ಹಾಗೆ ಅಂಟಂಟಾಗಿ ಎಳೆ ಎಳೆಯಾಗಿ ಮಾಡುವ, ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೇಳಿ ದಣಿದಿರುವ ನಾವಲ್ಲ, 'ಇವರ ಆಸೆ ಫಲಿಸಲಿ' ಎಂದು ಒಳಗೊಳಗೇ ಬೇಡಿಕೊಂಡವು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಯಾರ ಆಸೆಯೂ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ.

ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಾಯಾಬಂದರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದು ಇದು ಅಂಡಮಾನಿನ ಎರಡನೇ ಮುಖ ಪಟ್ಟಣ, ಹೆಸರಿನ 'ಮಾಯೆ' ಊರಲ್ಲೂ ಇತ್ತು. ಮೂರೂ

ಕಡೆ ನೀರು ನಿಂತುಕೊಂಡು, ನಡುವೆ ಒಂಟಿ ಬೆನ್ನಿನಂತಹ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಮಾಯಾಬಂದರಿತ್ತು. ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಗೆಸ್ಟ್ ಹೌಸು. ಇದು ನನ್ನ ಚೆಲುವಿಗಾಗಿ ಏಕಾಂತಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ರುಚಿಕರವಾದ ಊಟಕ್ಕೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಬಸ್ಸಿಳಿದು ಪಿಡಬ್ಲ್ಯುಡಿ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಕಛೇರಿಗೆ ಹೋದರೆ, ನಮ್ಮ ಎಚ್. ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡರನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುವಂಥ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿ, ಮರದ ಕೆತ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ದೊಡ್ಡ ಕಚೇರಿಯ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಗೌರವ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂಥ ಗಂಭೀರ ಮುಖಭಾವವುಳ್ಳ, ಆದರೆ ಪ್ರೀತಿಸುವಂತಿರುವ ಆತ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ' ಎಂತೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಿಸಿ, ನಾವು ಕೊಟ್ಟ ಅರ್ಜಿಯ ಮೇಲೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆದು, ಅಧಿಕಾರಿ ಗೃಹದ ಎರಡು ಕೋಣೆಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದನು. ಮಾಯಾಬಂದರಿನ ವಾಸ ಶುರುವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದು ಮೂರು ದಿನ ತಂಗುವಿಕೆ, ಇಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ದಿಗ್ವಿಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರಬೇಕಿತ್ತು. ಕರ್ಮಟಾಂಗಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಬೇಕಿತ್ತು. ಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ದಣಿದುಹೋಗಿದ್ದ ನಮಗೆ, ಮಾಯಾಬಂದರಿನ ಸಂಜೆಯನ್ನು ಸವಿಯುವ ಮನಸ್ಸಾಗಲೀ, ಊರನ್ನು ತಿರುಗುವ ಚಪಲವಾಗಲೀ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಊಟ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಪ್ರಜ್ಞೆತಪ್ಪಿದಂತೆ ನಿದ್ರೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿತು.

ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಬಡಿದು ಎಬ್ಬಿಸಿದಂತೆ ಎಚ್ಚರಾಯಿತು. ಹೊರಬಂದು ನೋಡಿದರೆ ಮಬ್ಬಿನಂಥ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಕಡಲು, ಕಡಲಸೀರೆಗೆ ಹಸಿರ ಬೂಟಾ ಹಾಕಿದಂತೆ ಕಾಡುಮೆತ್ತಿದ ದ್ವೀಪಗಳು, ತೇಲುತ್ತಿರುವ ಮೀನುಗಾರರ ದೋಣಿಗಳು, ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೆಂಪೇರುತ್ತಿರುವ ಮೂಡಣದ ಬಾನು - ನಿಜಕ್ಕೂ ಮಾಯಾಬಂದರ್ ಕನಸಿನ ಸ್ವರ್ಗವಾಗಿತ್ತು. ನೀರೊಳಗೆ ನಿಂತಿರುವ ನಿರ್ಜನ ದ್ವೀಪಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಹಾರಿಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಸಿವು ಆಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾಗದ್ದು ಈಗ ಕಣ್ಣೊಳಗೆ ಬಂದು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು. ಕಲಾವಿದರಾದ ಜಯಕುಮಾರ್ ಸೈಚ್ ಬುಕ್ಕನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗೆರೆಗಳ ಆಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು.

ಅಂಡಮಾನಿನ ಮೂರನೇ ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣವಾದ ದಿಗ್ವಿಪುರದಲ್ಲಿ, ಈ ದ್ವೀಪ ಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಏಕೈಕ ನದಿಯನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಯಸಿದೆವು. ಉತ್ತರ ಅಂಡಮಾನಿನ ದೊಡ್ಡ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿರುವ ದಿಗ್ವಿಪುರ, ಕಲ್ಪತ್ತದ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬಂದರೆ ಮೊದಲು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಬಂಗಾಳಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿರುವ ಈ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಬಂಗಾಳಕ್ಕೇ ಹೋದಂತಹ ಅನುಭವ ಅಂಡಮಾನ್ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಯು ಮಾಯಾಬಂದರಿಗೇ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಾಯಾಬಂದರಿನಿಂದ ದಿಗ್ವಿಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಬಸ್ಸಿಲ್ಲ, ನೀರಮೇಲೇ ಹೋಗಬೇಕು. ನೀರದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡುವೆ.

ಒಂದು ತೆರೆದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ (Open sea) ಹಡಗಿನ ಮೂಲಕ ಹೋಗುವುದು. ಎರಡನೆಯದು ದ್ವೀಪದ್ವೀಪಗಳ ನಡುವೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುವ ಕೊಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ದೋಣಿ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವುದು. ಅಂಡಮಾನಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್ ಕಾಡು, ಇರುವುದು ಈ ಕೊಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ. ಕೊಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ದ್ವೀಪದ್ವೀಪಗಳ ನಡುವಿನ ಕಿರುದೆರೆಗಳ ಪ್ರಶಾಂತ ಕಡಲು. ನಾವು ಎರಡನೇ ದಾರಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡೆವು.

ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಯಾಬಂದರಿನಿಂದ ಕಾಲಿಫಾರ್ನ್ ಎಂಬಲ್ಲಿವರೆಗೆ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ, ಅನಂತರ ದಿಗ್ಗಿಪುರಕ್ಕೆ ಬಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಿತ್ತು. ಮಾಯಾಬಂದರಿನಿಂದ ಕಾಲಿಫಾರ್ನ್ಗೆ 20 ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರವನ್ನು 'ಡೋಂಗ್ರಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುವ ನಾಡದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸಿದ್ದು, ಅಂಡಮಾನಿನ ನಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ರೋಚಕವಾದುದು.

ನಸುಕಿಗೇ ಎದ್ದು (ಅಂಡಮಾನಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿನ 4 ಗಂಟೆಗೇ ಬೆಳಕು ಹರಿಯುತ್ತದೆ) ಜಟ್ಟಿಗೆ ಹೋದವು, ಡೋಂಗ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಕೆಲವು ಜನ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಾಣಂತನ ಮುಗಿಸಿ ಹೊರಟಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಎಳೆಗೂಸಿನ ತಾಯಿಯೂ ಇದ್ದಳು. ಇಬ್ಬರು ಬಂಗಾಳಿ ತರುಣರು ದೋಣಿಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರು. ಮೋಟಾರ್ ಸಿಕ್ವಿಡ ಈ ನಾಡದೋಣಿ ದನಗಳ ಗೋದಲಿಯಂತೆ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಇತ್ತು. ಕೊಲ್ಲಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವವರೆಗೆ ಹೆದ್ದರೆಗಳ ತೆರೆದ ಕಡಲನ್ನು ಹಾಯಲೇಬೇಕು. ಶುರುವಾಯಿತು ನಮ್ಮ ಪೀಕಲಾಟ, 'ನಾನ್‌ಕೌರಿ'ಯಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗಲೂ ಅಲೆಗಳು ಭಯಾನಕವಾಗಿದ್ದವು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಐವತ್ತು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಡೆಕ್ಕಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತವರನ್ನು ತೋಯಿಸುವಷ್ಟು ಅಲೆಗಳ ನೀರು ಎರಚುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅವು ನಮ್ಮ ಕೆಳಗೆ, ಮೇಲೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ನಮಗೆ ಅವುಗಳ ಆರ್ಭಟವೂ ಒಂದು ಲೀಲೆಯಂತೆ. ಇಲ್ಲೋ ಅಲೆಗಳು ಮುಖದ ನೇರಕ್ಕೆ ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ನುಂಗಲು ಬಾಯಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವ ಸರ್ಪಗಳಂತೆ ಭುಸುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇನ್ನೇನು ಅಲೆ ದೋಣಿಯ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಮುಳುಗಿಸಿತು ಮುಳುಗಿಸಿತು ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಬಂದ ಅಲೆಯಷ್ಟೇ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಜಿಗಿದು ದೋಣಿ ಬಚಾವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಆಟ ನೋಡಲು ಎದೆ ರುಲ್ಲೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಡಾಲ್ಫಿನ್‌ಗಳಿವೆ. ನೋಡುತ್ತಿರಿ. ನಸೀಬು ಇದ್ದರೆ ಕಾಣಬಹುದು' ಎಂದು ದೋಣಿಕಾರರು ಹೇಳಿದರು. ನೀರಿಗೆ ಮಗುಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಖಂಡಿತ ಎಂಬಂತೆ ಹೊಯ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಳಿಸಿ ಕೊರುವುದಕ್ಕೆ ಪರಿಪಾಟಲು ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ನಮಗೆ, ಡಾಲ್ಫಿನ್‌ಗಳು

ಎದುರು ನಿಂತು ಪೋಸುಕೊಟ್ಟರೂ ನೋಡುವ ಮನಸ್ಸಿತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅರುಣಾ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಗುವಿನಂತೆ ಜಯನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟರು. ನಮ್ಮ ಗಾಬರಿ ಕಂಡು ದೋಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾಣಂತಿಯ ತುಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಸಿನಗು ಸುಳಿಯಿತು. 'ಸೀಮ್ಯಾಗಿಲ್ಲದೋವು ಇವು' ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಿತೋ ಏನೋ, ಇದಾವ ಪರಿವೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅವಳ ಕೂಸು ಮಾತ್ರ ಮಡಿಲದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಯಾಗಿ ನಿಡೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ನಮ್ಮ ಡೋಂಗ್ರಿ ಕೊಲ್ಲಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಈಗ ನಾವು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದೆವು. ನೆಲವನ್ನು ಚೂರುಮಾಡಿ ಬಿಸಾಡಿದಂತಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ದ್ವೀಪಗಳ ನಡುವೆ ಧುತ್ತನೆ ಎದುರಾಗುವ ಐದಾರು ಕೊಲ್ಲಿ ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ, ದೋಣಿ ಆಟೋರಿಕ್ಟಾಗಳಂತೆ ನುಸುಳಿ ಜಾಗಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊಸಳೆ ಮಲಗಿದಂತೆ, ಕುಂಡದಂತೆ, ಅನೇಕ ಆಕಾರದ ದ್ವೀಪಗಳು. ಅಂಡಮಾನಿನಲ್ಲಿ ದ್ವೀಪಗಳಿಗೆ 'ಟೇಕ್ರಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಟೇಕ್ರಿಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನ ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಬರೀ ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳಿದ್ದವು. ಅದನ್ನು ಅಂಬಿಗರು 'ನಾರಿಯಲ್ ಟೇಕ್ರಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಒಂದು ನಡುಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ

ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅದರ ಹೆಸರು 'ಗನ್ನಾಟೇಕ್ರಿ'. ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿತ್ತು - 'ಮುರ್ದಾ ಟೇಕ್ರಿ' (ಹೆಣದ ದ್ವೀಪ) ! ಪ್ರತಿ ದ್ವೀಪದ ಮೇಲೂ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ, ಮರಗಳಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಕಾಡು ಎಷ್ಟು ದಟ್ಟವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ, ಬಹುಶಃ ಹಕ್ಕಿಗಳೂ ನುಸುಳಿಕೊಂಡು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ತೆರೆದ ಕಡಲು ಮುಗಿದು, ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್ ಕಾಡು ಶುರುವಾಯಿತು. ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್ ಗಿಡಗಳು, ಉಪ್ಪು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೇರುಜಾಲವನ್ನು ಹರಡಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಇವನ್ನು ನೇತ್ರಾವತಿ ನದಿ ಅರಬ್ಬಿ ಸಮುದ್ರ ಸೇರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ, ಶರಾವತಿ ನದಿ ಮೂಲಕ ಗೇರುಸೊಪ್ಪಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೆ. ಅವು ಕಳೆಗಿಡಗಳಂತೆ ಕ್ಷುದ್ರವಾಗಿದ್ದವು. ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಗೋಡಂಬಿ ಮರಗಳಂತೆ ಇದ್ದವು. ಆದರೆ ಅಂಡಮಾನಿನ ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್ ಗಿಡಗಳು ನೂರಾರು ವರುಷ ಬೆಳೆದ ಹೆಮ್ಮರಗಳಾಗಿ ಅಭೇದ್ಯ ಕಾಡನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದವು. ಕಡಲ ಕೊರೆತದಿಂದ ಅಮೂಲ್ಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸ್ವತಃ ನಿಸರ್ಗವೇ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಹಸಿರುಕೋಟೆ ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿತ್ತು.

ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್ ಕಾಡು ಕೆಸರಿನಂತಹ ನೆಲವೂ, ಉಪ್ಪು ನೀರು ಕೂಡುವ

ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುವ ಉಪಾಯವೇ ಅದ್ಭುತ. ಗಿಡವು ಹಣ್ಣಾದ ಬೀಜವನ್ನು ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಉದುರಿಸುತ್ತದೆ. ಬೀಜ ಹೆಣ್ಣಿಗಿರುವಾಗಲೇ ಸಣ್ಣಗೆ ಬೇರುಬಿಟ್ಟು ಎಲೆ ಧರಿಸಿ, ಗಿಡವಾಗಲು ಮೊದಲ ಸಿದ್ಧತೆ ಮುಗಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಬಿದ್ದ ಬೀಜವು ತೇಲುತ್ತಾ, ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ನೆಲ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಪಯಣ ಹೊರಡುತ್ತದೆ. ಅಲೆಗಳ ಇಳಿತವಿರುವ ಹೊತ್ತು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಸರಸರ ಮರಳಲ್ಲಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಗಿಡ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ನೆಲದೊಳಗಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಗಾಳಿ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬೇರುಗಳು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಸುಲಿಯಲು ನೆಟ್ಟ ಧಸಿಗಳಂತೆ ಸುತ್ತಲೂ ನಿಮಿರಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಮೊಟ್ಟೆಯಿಟ್ಟು ಮರಿಮಾಡಲು ಎಷ್ಟೋ ಜಾತಿಯ ಮೀನುಗಳು ಮ್ಯಾಂಗೋವ್ ಬೇರುಗಳಿಗೆ, ತವರುಮನೆಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬರುತ್ತವೆ. ನೆಲ ತನ್ನ ದಡ ಕಾಯಲು, ಕಡಲು ತನ್ನ ಎಲ್ಲೆ ಮೀರದಿರಲು, ಮೊಸಳೆ ಮೀನುಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂತಾನ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ನೀರಹಕ್ಕಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗೂಡುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬದುಕಲು, ಮ್ಯಾಂಗೋವ್ ಕಾಡೇ ಆಶ್ರಯ. ನಿಸರ್ಗ ಕೊಟ್ಟ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮ್ಯಾಂಗೋವ್‌ಗಳು ಬಹು ಜತನದಿಂದ ಮೌನವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಭಾರತದ ಕರಾವಳಿಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಮ್ಯಾಂಗೋವ್ ಕಾಡುಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಬಂಗಾಳದ ಸುಂದರಬನ್ ಕಾಡುಗಳು ಹಾಗೂ ಅಂಡಮಾನಿನ ಖಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡುಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಇವನ್ನು ರಕ್ಷಿತ ಕಾಡುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಕೂಡ.

ನಮ್ಮ ಡೋಂಗ್ರಿ ಮ್ಯಾಂಗೋವ್ ಕೊಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ಹೊಕ್ಕಾಗ ವಿಶಾಲ ಕಡಲು, ಭೂಮಿ ಎಲ್ಲ ಮಾಯವಾದವು. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ಚೀನಾಗೋಡೆಯಂಥ ಮ್ಯಾಂಗೋವ್ ಸಾಲು ಕಾವಲಿಗೆ ನಿಂತು, ಕತ್ತಲು ಕವಿದಂತಾಗಿ 'ನಾವು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ, ವಾಪಾಸು ಬರುತ್ತೇವೆಯೇ' ಎಂಬ ಗುಮಾನಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ತಿರುಗಾಡಬಹುದೇ ಎಂಬ ಹುಂಬ ಬಯಕೆಯೇನೋ ಮೂಡಿತು. ಮ್ಯಾಂಗೋವ್ ಕಾಡಿನ ನೆಲವು ಜಿಗ್ಗು ಕೆಸರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಇಳಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮ್ಯಾಂಗೋವ್ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಅಂಡಮಾನಿನ ಉಪು ನೀರಿನ ಮೊಸಳೆಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ದೋಣಿಕಾರರು ಹೇಳಿ ಬಯಕೆಯ ಕುಡಿಯನ್ನು ಚಿವುಟಿಹಾಕಿದರು.

ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಹುಸಿಭಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದರೆ, ಇದೊಂದು ನಿಸರ್ಗದ ಅಪೂರ್ವ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಕೆಳಗೆ ತನ್ನ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಂಗೋವ್ ಕಾಡನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತ ತಾನೂ ಹಸಿರುಗವಾಗಿರುವ ಕಡಲ ನೀರು; ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಹಾಸಿದ ರೇಷ್ಮೆ ಪತ್ರದಂತಿರುವ ನೀರಿಗೆ ಅಂಚುಕಟ್ಟಿದಂತಹ ಮ್ಯಾಂಗೋವ್

ಮರಗಳು; ದ್ವೀಪಗಳ ಮೈಮೇಲೆ ಬಹುಶಃ ಮನುಷ್ಯ ಹೊಕ್ಕಿರದ ಕಾಡು; ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಣುವ ನೀಲ ಆಗಸ, ದೋಣಿ ಮೋಟಾರಿನ ಫಟ್ ಫಟ್ ಸದ್ದು ಮ್ಯಾಂಗೋವ್ ಗೋಡೆಗೆ ಬಡಿದು ನೂರ್ಮಡಿಯಾಗುವ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ; ಇವುಗಳ ಹಿತವಾದ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರುವ ನರಮನುಷ್ಯರಾದ ನಾವು ನನಗಂತೂ ಮ್ಯಾಂಗೋವ್ ಕಾಡನ್ನು ನೋಡಲೆಂದೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅಂಡಮಾನಿಗೆ ಬರಬೇಕು ಅನಿಸಿತು.

2.3 ನೌರು ದ್ವೀಪದ ದುರಂತ

- ಕೆ.ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ

ಬಹುಕಾಲದ ಹಿಂದೆ ಎಂದರೆ ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಮಹಾಸಾಗರದ ಮಧ್ಯೆ ಭೂಲೋಕದ ನಂದನವನವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ದ್ವೀಪ ಇತ್ತು. ಈ ಪುಟ್ಟ ದೀಪದ ಸುತ್ತಲೂ ಗೋಡೆಗಟ್ಟಿದಂತಿರುವ ಹವಳದ ದಂಡೆಗಳು. ಹೊಳೆಯುವ ಮರಳ ತೀರದ ಮೇಲೆ ದಟ್ಟವಾಗಿದ್ದ ತೆಂಗಿನ ಮರದ ಸಾಲುಗಳು. ನಡುವೆ ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣದ ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡು. ಭೂಲೋಕದ ಸ್ವರ್ಗವೇ ಇದು!! ಎಂಟು ಚದರ ಮೈಲಿ ವಿಸ್ತಾರದ ಈ ಪುಟ್ಟ ದ್ವೀಪವನ್ನು 'ನೌರು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಜನ ಆಗ ನಾಗರಿಕತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಬಡವರೆನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದುದೆಲ್ಲವೂ ಇತ್ತು. ತಿನ್ನಲು ಕುಡಿಯಲು ಬೇಕಾದಂತೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯೂ ಎಳನೀರೂ ಇತ್ತು. ಮೊಟ್ಟೆಗೂ ಮಾಂಸಕ್ಕೂ ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಡಲ ಹಕ್ಕಿಗಳಿದ್ದವು. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲೋ ಬಲೆ ಬೀಸಿದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ದಡಕ್ಕೆ ಎಳೆಯಲಾರದಷ್ಟು ಮೀನು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಸುಂದರ ದ್ವೀಪದ ಜನರನ್ನು ಬಡವರೆಂದಾಗಲೀ, ಶ್ರೀಮಂತರೆಂದಾಗಲೀ ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸುಖಿಗಳೆಂದು ಮಾತ್ರ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ನಾನೂರು ಜನ ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಿದ್ದ. ಯಾರೂ ನರಭಕ್ಷಕರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ನಡುವೆಯೇ ಯುದ್ಧ ಹೊಡೆದಾಟಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಪ್ರಾಕೃತ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ದೈನಂದಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಭತ್ತಿಯಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಟೊಮಾನೋ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಪುಟ್ಟ ಪರ್ಣಕುಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಸುಖಜೀವನದ ಪರಿವೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ತಿಮಿಂಗಿಲ ಶಿಕಾರಿ ಮಾಡುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹಡಗು ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಿತು. ಈ ಪುಟ್ಟದ್ವೀಪದ ವಿಚಾರ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಹೊರಜಗತ್ತಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದು ಆಗಲೇ. ಆದರೂ ಈ ದ್ವೀಪದೊಂದಿಗೆ ಹೊರ ಜಗತ್ತಿನ ಸಂಪರ್ಕ ಹೆಚ್ಚಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳಲು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದ್ವೀಪವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಹ ಏನನ್ನೂ ಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೇ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನ ಕಳೆಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ಅಮೆರಿಕಾದ ಮಸಾಚುಸೆಟ್ಸ್‌ನಿಂದ ಹೊರಟ ತಿಮಿಂಗಿಲ ಶಿಕಾರಿಯ ಹಡಗು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು. ಹಡಗಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಲ್ಲಾ ಖರ್ಚಾಗಿದ್ದ-

ರಿಂದ ಎಳನೀರು ಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದು. ಹಡಗು ಬರುತ್ತಲೂ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ದ್ವೀಪವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ತೋಡು ದೋಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಾ ಹಡಗಿನತ್ತ ಧಾವಿಸಿದರು. ಹಡಗಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ಕುತೂಹಲಿತರಾಗಿ ನೋಡಿದರು. ಹಡಗಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿದ್ದ ಪುಟ್ಟಪುಟ್ಟ ಫಿರಂಗಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿದ್ದ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಉಂಗುರಗಳು ಅವರಿಗೆ ಆಭರಣದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಹಡಗಿನ ಯಜಮಾನನನ್ನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಹಡಗಿನ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ನಿಮ್ಮ ಅಷ್ಟೂ ದೋಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಳನೀರು ತುಂಬಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟರೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದ ದ್ವೀಪವಾಸಿಗಳು ನಾಳೆ ತರುತ್ತೇವೆಂದು ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಮಾರನೆ ದಿನ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೂವತ್ತು ದೋಣಿಗಳ ಭರ್ತಿ ಎಳನೀರು ತುಂಬಿ ಒಯ್ದರು. ಆದರೆ ದೋಣಿಯ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಆ ಫಿರಂಗಿಯ ಬೆಲೆ ಏರಿಸಿ, ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಸಾರಿ ಇಷ್ಟೇ ಎಳನೀರು ತಂದುಕೊಟ್ಟರೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೂ ಸಮ್ಮತಿಸಿ ಅವರು ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಮಾರನೆ ದಿನ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಮತ್ತೆ ಹಡಗಿನ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಂದಿನಂತೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಎಳನೀರು ಕೇಳಿದ. ಹೀಗೇ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಅವನು ಸತಾಯಿಸಿ ಎಳನೀರು ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಲೂ ದ್ವೀಪವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಅನುಮಾನ ಶುರುವಾಯ್ತು. ಐದನೆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಹಡಗು ಭರ್ತಿ ಎಳನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಲಂಗರು ಎತ್ತಿ ಪರಾರಿಯಾಗಲು ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ದ್ವೀಪದ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಅವರ ಮೇಲೆ ಹಠಾತ್ ಧಾಳಿ ಮಾಡಿದರು!

ಅಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಂದು ಆ ಹಡಗಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಫಿರಂಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ನಾವಿಕರು ಮಾತ್ರವೇ ಉಳಿದವರು, ಮಿಕ್ಕವರೆಲ್ಲಾ ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಕಡಲ ತಡಿ ಸೇರಿದರು. ಆ ಇಬ್ಬರು ನಾವಿಕರೂ ಆ ದ್ವೀಪದಲ್ಲೇ ಉಳಿದು ಅಲ್ಲಿಯವರೆನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನವ ರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಹೋದರು.

ಮತ್ತೊಂದು ಅರ್ಧಶತಮಾನ ಹೀಗೇ ಕಳೆಯಿತು! ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಮಹಾಸಾಗರದ ದ್ವೀಪಗಳ ಮೇಲೆ ಆಧಿಪತ್ಯ ಸಾಧಿಸಲು ಯೂರೋಪಿನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ದೇಶಗಳ ಪೈಪೋಟಿ ಶುರುವಾಯ್ತು. ಜರ್ಮನ್ನರು ನೌರು ದ್ವೀಪವನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿ

ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವೇಳೆಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಪ್ರಮುಖವಾದ ತಾಹಿತಿ, ಸಮೋವಾ, ಹವಾಯ್, ನ್ಯೂಜಿಲ್ಯಾಂಡ್, ಪಪುವಾ ಇತ್ಯಾದಿ ದ್ವೀಪಗಳೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಿಟನ್, ಸ್ಪೇನ್, ಬೆಲ್ಜಿಯಂ, ಪೋರ್ಚುಗಲ್ ಮೊದಲಾದ ದೇಶಗಳ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಕೇವಲ

ಎಂಟು ಚದರಮೈಲಿ ಉದ್ದದ ನೌರು ದ್ವೀಪ ಜರ್ಮನ್ನರಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ವಸಾಹತುವಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಅಂತರ್ಯುದ್ಧಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೊಬ್ಬರಿ ಮಳಿಗೆ ತೆರೆದು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಅಲ್ಲಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದ ಕೊಬ್ಬರಿಯನ್ನು ಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಧಾನ್ಯ, ಬಿಸ್ಕತ್ತು, ಹಾಲುಪುಡಿ, ಹಗ್ಗ, ಮೀನು ಬಲೆಗಳು, ತೊಡಲು ಬಟ್ಟೆ, ಔಷಧಿಗಳು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ವಿನಿಮಯವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೇ ಇನ್ನು ಅರ್ಧ ಶತಮಾನ ಕಳೆಯಿತು! ಜರ್ಮನ್ನರಿಗೆ ತಾವು ಎಂಥ ಅಮೂಲ್ಯ ನಿಧಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದೇವೆನ್ನುವುದರ ಅರಿವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ!!

ಈ ದೀಪದ ಅರ್ಧಭಾಗ ಬಂಜರಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಸ್ಯಗಳೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ನೆಲದ ಸ್ವರೂಪ ಸಹ ತುಂಬಾ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಕಲ್ಲಿನಂತಿದ್ದ ಈ ನೆಲದಿಂದ ಕಾಲಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಗೋಪುರಗಳು ಹುತ್ತದಂತೆ ಮೇಲೆದ್ದಿರುವು. ಜರ್ಮನ್ನರು ಅದೇನೆಂದು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಸಹ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಒಮ್ಮೆ ಅಲ್ಲಿ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಚೂರೊಂದು ಅಮೃತ ಶಿಲೆಯ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಕಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ ಫೆಸಿಫಿಕ್ ಐಲೆಂಡ್ ಕಂಪೆನಿಯ ನಾವಿಕನೊಬ್ಬ ಇದರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಆಡುವ ಗೋಲಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಬಹುದೇ ಎಂದು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಸಿಡ್ನಿ ಬಂದರಿಗೆ ಹೊತ್ತು ತಂದ. ಆದರೆ ಕಂಪೆನಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಕಂಪೆನಿಯ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲು ಗಾಳಿಗೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಅಡ್ಡ ಇಡುವ ಕಲ್ಲಾಗಿ ಅನೇಕ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಕಾಲದ ನಂತರ ಆ ಕಂಪೆನಿಯ ರಸಾಯನ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನೊಬ್ಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಈ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ. ನೌರು ದ್ವೀಪದ ನಸೀಬು ಬದಲಾದ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಈ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಕಾರಣ.

ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕಲ್ಲು ಶೇಕಡ ತೊಂಬತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇರುವ 'ಫಾಸ್ಫೇಟ್' ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯ್ತು. ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಆಗ ಫಾಸ್ಫೇಟ್‌ಗೆ ಅಪಾರ ಬೇಡಿಕೆ ಇತ್ತು. ಈ ಕಲ್ಲು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು ಎಂದು ಹುಡುಕಾಟ ಶುರುವಾಯ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ಇದು ನೌರು ದೀಪದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೆಂದು ಗೊತ್ತಾದಾಗ ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಐಲೆಂಡ್ ಕಂಪೆನಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾಳಿ ಇಟ್ಟಿತು. ಅವರ

ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ಆ ದ್ವಿಪದ ಅರ್ಥ ಭಾಗ ಶುದ್ಧ ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ಎಂದು ಪತ್ತೆಯಾಯ್ತು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆಲ್ಲು ಇಲ್ಲದ ಪರಿಶುದ್ಧ ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ನೌರು ದೀಪದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು.

ನೌರು ದ್ವಿಪಕ್ಕೆ ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ಬಂದಿದ್ದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಇದು ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆ ಅನೇಕ ಮಿಲಿಯನ್ ವರ್ಷದ ಈ ದ್ವಿಪದ ಕತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ನೌರು ದ್ವಿಪ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದ್ವಿಪ, ಹವಳಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಈ ದ್ವಿಪ ಸಾಗರ ತಳದ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಇದು ಮೇಲೆ ಬಂದಾಗ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರಾಕಾರದ ಹವಳದ ಆಕೃತಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಈ ದ್ವಿಪದ ಮೇಲ್ಭಾಗ ಕಡಲ ಹಕ್ಕಿಗಳಿಗೆ ಮೊಟ್ಟೆ ಮರಿ ಮಾಡುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಜಾಗವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಒಂದು ಮೊಟ್ಟೆ ಮರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಡಲ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟ ಶತಮಾನಗಟ್ಟಲೆ ಬೀಳುತ್ತಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅದರ ಮಟ್ಟ ಏರುತ್ತಾ ಬಂತು. ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಅದು ಹಕ್ಕಿಗಳ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟದಿಂದ ಆದುದೆಂದು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗದಂಥ ಪರ್ವತದತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಹಕ್ಕಿಗಳ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ಮತ್ತು ಅಮೋನಿಯಾ ಇರುತ್ತದೆ. ದ್ವಿಪದ ಹವಳದ ನೆಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಣ್ಣದೊಡನೆ ರಾಸಾಯನಿಕವಾಗಿ ಬೆರೆತ ಈ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನಂತಾಯ್ತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸಸ್ಯ ಸಮುದಾಯ, ಪ್ರಾಣಿ ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಏನೋ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಆ ದ್ವಿಪವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗೊಬ್ಬರವಾದರೂ ಶುದ್ಧ ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ಮೇಲೆ ಸಸ್ಯಗಳು ಬೆಳೆಯಲಾರವು. ಹಾಗಾಗಿ ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ನಿಕ್ಷೇಪವಿದ್ದ ಅರ್ಧ ದ್ವಿಪ ಬಂಜರು ಭೂಮಿಯಂತೆ ಉಳಿಯಿತು. ಫೆಸಿಫಿಕ್ ಕಂಪನಿಯ ಸಂಶೋಧನೆವರೆಗೂ ಯಾರೂ ಆ ವಿಚಿತ್ರ ಬಂಜರು ಗುಡ್ಡದತ್ತ ಲಕ್ಷವೇ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ!!

ಜರ್ಮನ್ ಕಂಪನಿಯ ಜೊತೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಫೆಸಿಫಿಕ್ ಕಂಪನಿಯವರು ಜಂಟಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಗಣಿ ಕೆಲಸ ಶುರು ಮಾಡಿದರು. ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ತಕ್ಷಣ ಈ ಫಾಸ್ಟೇಟ್‌ಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಶುರುವಾಯ್ತು. ಜರ್ಮನ್ನರೂ, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯನ್ನರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ನೌರು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ದೋಚಲು ಶುರು ಮಾಡಿದರು. ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯ ಒಂದು ದೇಶವೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಏಳುಲಕ್ಷ ಟನ್ ನೌರು ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ನೌರು ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ಹಾಕಲು ಶುರು ಮಾಡಿದ ವರ್ಷವೇ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ ಗೋಧಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಒಂದಕ್ಕೆ ಮೂರರಷ್ಟಾಗಿ ಅನಂತರ

ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಏರುತ್ತಲೇ ಹೋಯ್ತು. ನೌರು ಜನಕ್ಕೆ ಈ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನಾದರೂ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ನೌರು ವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಕೊಡಲಾಯ್ತು. ನೌರು ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೂ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅವರು ಪಾಲು ಕೇಳಲು ಹೋಗಲೂ ಇಲ್ಲ, ಈ ನಡುವೆ ಎರಡು ಮಹಾಯುದ್ಧಗಳು ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರಕ್ಕೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದುವು, ನೌರು ನಿಧಿಯ ಸ್ವಾಮ್ಯಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳುಹೊಡೆದಾಡಿದವು. ಆಪನ್ ಸಹ ದ್ವೀಪವನ್ನು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲಗಳು ಮುಗಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಯುಗವೇ ಕೊನೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತ್ತು.

1968ರಲ್ಲಿ ಐದು ಸಾವಿರ ಜನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ನೌರು ದ್ವೀಪ ಪ್ರಪಂಚದ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿ ಕೊಂಡಿತು. ನೌರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿನ ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ಗಣಿಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಿಸಿದರು. ನೌರು ಜನರಿಗೆ ಆಘಾತವಾಗುವಂತೆ ಮಾರನೆ ವರ್ಷವೇ ನೌರು ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿತು. ಬರಿಯ ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ರಫ್ತಿನಿಂದಲೇ ಒಂದು ಬಿಲಿಯನ್‌ಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ನೌರು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಈವರೆಗೂ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳು ಯಾವ ರೀತಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಲೂಟಿ ಹೊಡೆದಿದ್ದಾರನ್ನುವ ಅರಿವು ನೌರು ಜನಗಳಿಗೆ ಮೂಡತೊಡಗಿತು. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಎಂಟು ಚದರಮೈಲಿ ವಿಸ್ತಾರದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಹಣ ಹರಿದು ಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಅವರಿಗೆ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಸುಂದರ ನೌರು ದ್ವೀಪದ ದುರಂತವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು!

ನೌರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಅಲ್ಲಿನ ಜನಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಮನೆ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ನೌರು ಜನ ಹಣ ತೆರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಹದಿನೈದು ಮೈಲಿ ಉದ್ದದ ರಸ್ತೆ ಇರುವ ಈ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಎರಡೆರಡು ಕಾರುಗಳಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಎಂದರೆ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉಪಕರಣಗಳನ್ನೂ, ಆಟಕೆಗಳನ್ನೂ ಬೇಕಿರಲಿ ಬೇಡದಿರಲಿ ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನೌರು ಜನ ತಿಳಿದಿರುವಂತಿದೆ. ಹೈಟೆಕ್ ಉಪಕರಣಗಳಾದ ಮೈಕ್ರೋವೇವ್ ಒಲೆಗಳು, ವಿ.ಸಿ.ಆರ್‌ಗಳು, ವಿ.ಸಿ.ಪಿಗಳು ಸ್ಟೀರಿಯೋ ಸಲಕರಣೆಗಳು, ಹತ್ತಾರು ಟೆಲಿವಿಷನ್‌ಗಳು, ಅನಗತ್ಯ ಕಂಪ್ಯೂಟರುಗಳು, ಕಸಗುಡಿಸುವ ಸಾಧನಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ನೌರು ನಾಗ-

ರಿಕರ ಮನೆಗಳು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಇಡಿಕಿರಿದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ನೌರು ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಸ್ಫೋಟದ ಸಮಸ್ಯೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ನೌರು ಕುಟುಂಬವೂ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಗಾಬರಿತರಿಸುವ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ನೌರು ಕುಟುಂಬಗಳ ಗಾತ್ರ ಅಲ್ಲ, ನೌರು ಕುಟುಂಬದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಗಾತ್ರ. ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ. ನೌರು ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಹತ್ತು ಜನಕ್ಕೆ ಒಂಬತ್ತು ಜನ ವಿಪರೀತ ಧಡೂತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ನೌರು ಯುವಕ ಯುವತಿಯರು ಸಹ ಹದಿಹರೆಯದಲ್ಲೇ ನೂರ ಮುಷ್ಟು ಕೆಜಿ ತೂಗುವಷ್ಟು ದಪ್ಪ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ! ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ನೌರು ಶ್ರೀಮಂತ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದ ಕೂಡಲೇ ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೊರೆದು ಸರ್ಕಾರಿ ಸಬ್ಸಿಡಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಆಮದು ಆಹಾರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು. ಮಾಂಸದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬ್ರೆಡ್‌ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರು ಆಸ್ತೇಲಿಯಾ ಮತ್ತು ನ್ಯೂಜಿಲೆಂಡ್‌ಗಳಿಂದ ತರಿಸಲು ಶುರುಮಾಡಿದರು. ಮೂರುಸಾವಿರದ ಇನ್ನೂರು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರವಿರುವ ಮೆಲೋರ್ನ್‌ಗಿಂತ ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಎಷ್ಟು ಎಂಬತ್ತು ವರ್ಷ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ನೌರು ನಿವಾಸಿಗಳ ಸರಾಸರಿ ಆಯುಸ್ಸು ಇವತ್ತು ಐವತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ! ರಕ್ತದ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಹೃದಯದ ಕಾಯಿಲೆಗಳು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕರೋಗದ ಮಟ್ಟ ಮುಟ್ಟಿವೆ. ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಎಲ್ಲರೋಗಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲಾಯ ಸ್ಥಿತಿ ತಲುಪುತ್ತಿವೆ! ಸಿಹಿಮೂತ್ರ ರೋಗದಲ್ಲಿ ನೌರುದೇಶ ಜಗತ್ತಿನ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷ ಕೆಳಗಿನವರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ಇಪ್ಪತ್ತೈದರಷ್ಟೂ, ಐವತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟವರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ಎಪ್ಪತ್ತರಷ್ಟೂ ಸಿಹಿಮೂತ್ರ ರೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಜನ ತಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಪರಾವಲಂಬಿಗಳಾದರು. ತಮ್ಮ

ದ್ವೀಪದ ಸುತ್ತ ದಟ್ಟವಾಗಿರುವ ಮೀನನ್ನು ಸಹ ಹಿಡಿಯುವುದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನ್ಯೂಜಿಲೆಂಡಿನಿಂದ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಶುರುಮಾಡಿದರು. ನೌರು ಇವತ್ತು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಅಲ್ಲಿನ ಜನಗಳ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ದೋಷವಲ್ಲಿದೆ. ಆಡಳಿತಾನುಭವದಿಲ್ಲದ ಅವರು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೋ ಸರಿ. ಆದರೆ, ಅಪಾರ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇಲ್ಲದುದೇ ಅವರ ದೊಡ್ಡ ಕೊರತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಖಜಾನೆಯನ್ನು ಯಾವರೀತಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿತೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನಗಳೂ ಸಹ ತಮ್ಮ - ಖಾಸಗಿ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು

ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ದ್ವಿಪದ ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಒಂದಾ ಒಂದು ದಿನ ಬರಿದಾಗುತ್ತವೆಂದು ಅವರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಒಂದು ಯೋಜನೆ ತಯಾರು ಮಾಡಿತು. ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ರಫ್ತಿನಿಂದ ಬರುವ ಹಣದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟನ್ನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಕ್ಷೇಮ ನಿಧಿಯಂತೆ ಇಡಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿತು. ಎಂದರೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದರಿಂದ ಎರಡು ಬಿಲಿಯನ್ ಡಾಲರಿನಂತೆ ಉಳಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ಖರ್ಚಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇಡೀ ದ್ವಿಪದ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಸರಿತೂಗಿಸುವಷ್ಟು ಬಡ್ಡಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಿಗಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಯೋಜನೆ. ಈ ಹಣದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಿಂದು 'ನೌರು ರಾಯಲ್ಟೀಸ್ ಟ್ರಸ್ಟ್' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದರು. ಆದರೆ ಆ ಹಣವನ್ನೂ ಹೇಗೆ ಬಂಡವಾಳವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಅನುಭವ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವುಯಾವುದೋ ಷೇರುಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ತೊಡಗಿಸಿ ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಲು ಶುರುವಾಯ್ತು. ನೌರು ವಿಮಾನ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ. ದೊಡ್ಡ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದಷ್ಟು ಸಹ ವಿಸ್ತಾರವಿಲ್ಲದ ನೌರು ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ದುಬಾರಿಯ ಬೋಯಿಂಗ್ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ಕೊಂಡರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಹ ನೌರು ದ್ವೀಪವಾಸಿಗಳು ಉಚಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ಸಬ್ಸಿಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು. ಇದೆಲ್ಲದರಿಂದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಇನ್ನೂರೈವತ್ತು ಮಿಲಿಯನ್ ಡಾಲರ್ ನಷ್ಟವಾಗತೊಡಗಿತು. 1989ರಿಂದ ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ಆದಾಯ ಬರುವುದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಶುರುವಾಯ್ತು. ಮಿಲಿಯಾಂತರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಟ್ಟಿದ್ದ ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ನಿಧಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ದೇಶಗಳು ಕೊಳ್ಳಿ ಹೊಡೆದವೆಂಬುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ನಾವು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾದರೂ ಏನು? ಎಂದು ಇಂದು ನೌರು ದ್ವೀಪದ ಜನ ಯೋಚಿಸಲು ಶುರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ!

ಫಾಸ್ಟೇಟ್‌ಗಾಗಿ ಅಗೆದು ಆಗದು ದ್ವಿಪದ ಅರ್ಧಭಾಗ ಈಗಾಗಲೇ ಬಿಳಿಚಿಕೊಂಡ ಸುಣ್ಣದ ಕಲ್ಲಿನಂತ ಬಂಜರು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಇನ್ನುಳಿದಿರುವ ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳೊಳಗೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆಂದು ತಜ್ಞರು ಅಂದಾಜುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ! ಫಾಸ್ಟೇಟ್ ತುಂಬಿದ ಕೊನೆಯ ಹಡಗು ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿದನಂತರ ಆ ದ್ವೀಪದ ಕತೆಯೇನು ಎಂದು ಯಾರೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನಂತೆ ಮೈ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಾ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿ ಬದುಕಲಾರದಷ್ಟು ನೌರು ಜನ ದುರ್ಬಲ ಮನಸ್ಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ!

2.4 ಓದು ಪಠ್ಯ: ಆಧುನಿಕ ಮೌಢ್ಯದ ಅವಲೋಕನ

—ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ

ಅಮೆರಿಕದ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 'ರೆಡ್‌ವುಡ್ ಫಾರೆಸ್ಟ್' ಎಂಬ ಭಾರೀ ಅರಣ್ಯವಿದೆ. ನಮ್ಮ ವೇದಕಾಲದಷ್ಟು ಪುರಾತನ, ಅಂದರೆ ಲೈದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೇ ಅರಣ್ಯ ಅದು. ಗಿನ್ನೆಸ್ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಅನೇಕ ಗಿಡಮರಗಳು ಅಲ್ಲಿವೆ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಅತ್ಯಂತ ಭಾರೀ ಗಾತ್ರದ ಮರಗಳು; ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರ ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಮರಗಳು, ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನ ಅಂದರೆ 4000 ವರ್ಷಗಳು ಹಳತಾದ ಜೀವಂತ ಮರಗೂ ಅಲ್ಲಿವೆ.

ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಇದೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ (ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1990) ಆ ಫಾರೆಸ್ಟ್‌ನ ಅಳಿವು ಉಳಿವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರೀ ವಾದ ವಿವಾದದ ಬೆಂಕಿ ಬಿರುಗಾಳಿ ಎದ್ದಾಗ ನಾನು ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದೆ. ಹಗಲುವೇಳೆ ಹಗಲೇ ಅಲ್ಲವೆಂಬಷ್ಟು ದಟ್ಟ ಕತ್ತಲನ್ನು ನೆಲದತ್ತ ಹಾಸುವ ಹೆಮ್ಮರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ರಾತ್ರಿ ಅಲ್ಲೇ ಪಕ್ಕದ ಸಾನ್ ಫಾನ್ಸಿಸ್ಕೊ ನಗರದಲ್ಲಿ ಆ ಮರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸುವಂಥ ಟಿ.ವಿ, ಜಾಹೀರಾತುಗಳು.

ವಿವಾದ ಎದ್ದಿದ್ದೇಕೆಂದರೆ, ಒಂದಿಷ್ಟು ನಾಟಾ ಕಂಪನಿಗಳು ಈ ರೆಡ್‌ವುಡ್ ಫಾರೆಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮರ ಕೊಯ್ದು ಸಾಗಿಸುವ ಹವಣಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದವು. ಬಿದ್ದ ದಿಮ್ಮಿಗಳನ್ನೂ, ಒಣಗಿ ನಿಂತ ಮರಗಳನ್ನೂ, ರೋಗ ಹತ್ತಿದ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಆಚೆ ಸಾಗಿಸಿದರೇ ಅರಣ್ಯದ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಆ ಕಂಪನಿಗಳು 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ'ವಾಗಿ ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ರೆಡ್‌ವುಡ್, ಆರಣ್ಯದಿಂದ ಯಾರೂ ನಾಟಾ ಸಾಗಿಸಿಲ್ಲ ಆರಣ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಈಗೇಕೆ ಮಾನವನ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಆಗಬೇಕು? ಎಂದು ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳಿಯೇ ಈ ವಿವಾದ ಬಗೆಹರಿಸಲು ಸರಕಾರ ನಿರ್ಧರಿಸಿತ್ತು. ರೆಡ್‌ವುಡ್ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಟಾ ಕಂಪನಿಗಳು ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆ ಬೇಡವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ವೋಟ್ ಹಾಕಿ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೇ ಮತದಾರರನ್ನು ಒಲಿಸಲೆಂದು ಪತ್ರಿಕೆ, ರೇಡಿಯೋ ಹಾಗೂ ಟಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಪ್ರಚಾರ ನಡೆದಿತ್ತು. ನಾಟಾ ಕಂಪನಿಗಳೂ ಟಿವಿ ಜಾಹೀರಾತಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲೆಂದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಸಿನಿಮಾ ತಾರೆಯರನ್ನು, ನೃತ್ಯ ಪ್ರವೀಣರನ್ನು, ಪತ್ರಿಕಾ ಸಂಪಾದಕರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಟಿವಿ ಜಾಹೀರಾತು ಕೊಡಲು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹಣವಿಲ್ಲವೆಂದೂ,

ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಈ ಪುರಾತನ ಆಸ್ತಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಟಿವಿ ಜಾಹೀರಾತು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯನ ಸಹಾಯ, ರಕ್ಷಣೆ ಬೇಕೆ, ಬೇಡವೆ ಎಂಬ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಶ್ನೆ ಈ ರೆಡ್‌ವುಡ್ ವಿವಾದದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿತ್ತು. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಣಮರಗಳು ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಹಾಗೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಬೆಂಕಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ; ಅಥವಾ ರೋಗಿಷ್ಣ ಮರಗಳಿಂದಾಗಿ ಬೇರೆ ಮರಗಳೂ ಸಾಯುತ್ತವೆ: ಭಾರೀ ಮರಗಳು ಬಿದ್ದಲ್ಲೇ ನೂರಾರು ವರ್ಷ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಗಿಡಗಳು ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಟಂಬರ್ ಕಂಪನಿಗಳು ಒಣ ಮರ ಎತ್ತಿ ತಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಲಾಭ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೂ ಲಾಭ ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ಯಾರೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯ ತುಂಬಾ ಸ್ವಾರ್ಥಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಅರಣ್ಯ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ಸಿಕ್ಕರೆ ಆತನೇ ಕಾಳಿಚ್ಚಾಗುತ್ತಾನೆ. ಒಣಮರಗಳ ಜತೆ ಹಸಿ ಮರಗಳನ್ನು ಬೀಳಿಸಿ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದು ಹಾವಳಿ ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೂ ನಷ್ಟ, ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ಆಖ್ಯೆರಿಗೆ ನಷ್ಟವೇ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಬುತ್ತಿ. ಹೀಗೆಂದು ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ವಾದಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಹೌದೆನ್ನಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯನ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಬಳಸಬೇಕೆ? ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯನ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕೆ?

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಭಯ ಭಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ನಿಸರ್ಗದ ಎದುರಿಗೆ ತಾನು ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲ ಎಂದು ಮನುಷ್ಯ ತಿಳಿದಿದ್ದರಿಂದ, ಆತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಗಿಂತ ಭಯವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೇ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಪುರಾತನ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆರಾಧನೆಯ ಚರಿತ್ರೆ ಇದೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕದ ಪುರಾತನ ಇಂಕಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ನೆಲದೊಳಕ್ಕೆ ಗಣಿ

ತೋಡುವಾಗ ಭೂಮಿ ತಾಯಿಯ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ರೆಡ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಮುನ್ನ ನೂರೊಂದು ಭೂತಪ್ರೇತಗಳಿಗೆ ಹರಕೆ, ತಪ್ಪುಗಾಣಿಕೆ ನೀಡಿ ಭರ್ಜಿಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಚೀನೀ ಮೀನುಗಾರರು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವ ಮುನ್ನ ಜಲದೇವತೆಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಂತೂ ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪೃಥ್ವಿ, ಬೆಂಕಿ, ಗಾಳಿ, ನೀರು ಹಾಗೂ ಮಹಾಕಾಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರಲ್ಲಿದ್ದಷ್ಟು ಭಯಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ಬೇರೆ ಯಾವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲೂ ಇರಲಾರದು, ಅಥರ್ವಣ ವೇದದಲ್ಲಿ 'ಪೃಥ್ವಿ ಸೂಕ್ತ' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆವರಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು 63

ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಭೂಮಿಪೂಜೆ, ವೃಕ್ಷಪೂಜೆ, ಜಲಪೂಜೆ, ಸೂರ್ಯ ನಮಸ್ಕಾರ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ಅಶ್ವತ್ಥ, ಆಲ, ಬನ್ನಿ, ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಕೂಡದೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರ ಈಗಲೂ ಇದೆ.

ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿನೀತರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಮನೋವೃತ್ತಿ ಈಗ ಬಹುಪಾಲು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಔದ್ಯಮಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ವಿವಿಧ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಆತ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ ಸಹಸ್ರಬಾಹುವಾಗಿ ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಬಗ್ಗು ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಮಣಸ ಮಾಡ ಹೊರಟ ಮನುಷ್ಯನ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ನಾವು; ನಿತ್ಯವೂ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ನದಿಗಳನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ನಾವು 'ಸಾಗರ' ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕೆ.ಆರ್. ಸಾಗರ, ಇಂದಿರಾ ಸಾಗರದಿಂದ ಒಣಭೂಮಿಗೆ ನೀರು ಹರಿಸುತ್ತೇವೆ. ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಗರಗಸ ಹಚ್ಚಿ, ಬುಲ್‌ಡೋಜರ್ ನುಗ್ಗಿಸಿ ದಿನೊಪ್ಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟ ಬಯಲು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಸಾಗರದಾಳದಲ್ಲಿ ಸುರಂಗ ತೋಡುತ್ತೇವೆ. ಭೂಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಬಾಂಬ್ ಹಾಕಿ ಭೂಕಂಪ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಜೀವಿಗಳ ದೇಹದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಒಂದು ಅಂಗುಲದ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷದಲ್ಲೊಂದು ಭಾಗದ ಡಿಎನ್‌ಎ ಸುರಳಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಜೀವಿಗಳ ಚರ್ಯೆಯನ್ನೇ ಬದಲಿಸುತ್ತೇವೆ. ಭೂಮಿಯ ಆಚಿನ ಗ್ರಹ ಉಪಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಲಗ್ಗೆ ಇಟ್ಟು ಅಲ್ಲೊಂದು ಕಾಲೋನಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಹಾಕುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ನಾವು 'ಪ್ರಗತಿ' ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಗತಿಯ ಈ ಹುಚ್ಚು ಪೈಪೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿಗೇ ಕಂಟಕ ಬಂದರೂ, ಆಚಿನ ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಫೀಳಿಗೆಯ ಜೀವಾಂಕುರ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನಾವು ಶಕ್ತರೆಂದು ಬೀಗುತ್ತೇವೆ.

ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೇಕೆಂದ ಹಾಗೆ ಬದಲಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಬಂದಿದೆಯೆ? ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಅಷ್ಟೊಂದು ಬಲಾಡ್ಯವಾಗಿದೆಯೆ ಭೂಮಿಗೆ ಈಗ ಮನುಷ್ಯರೇ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆಯೆ?

ಈಗ ಎರಡೂ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಹೌದೆಂದು ಉತ್ತರಿಸುವ ಪರಿಸರವಾದಿಗಳನ್ನು ಈಗೀಗ ನಾವು ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಭೂಮಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಭಯ ಭಕ್ತಿ ಇದ್ದ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರಿಗೂ ಇಂದಿನ ದಿನಗಳ ಪರಿಸರವಾದಿಗಳಿಗೂ ಬಹಳಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಾವು ಪೂರ್ವಜರ ಹಾದಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆ? ಅವರು ನೆಟ್ಟು

ಪೂಜಿಸಿದ ಆಲದ ಮರಕ್ಕೆ ತೆಕ್ಕೆಬೀಳಬೇಕೆ? ಇತ್ತೀಚಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆವರಿಸಿರುವ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮಹಾ ಪ್ರಚಂಡವಾಗಿದ್ದು, ಅವು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು 'ಕ್ಯಾರೇ' ಅನ್ನುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ನಿಸರ್ಗದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅವು ಹುಲು ಮನುಷ್ಯರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಯಾಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟ, ನರವಾನರ, ಜೀವಜಂತುಗಳ, ಯೋಗ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆಂದು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಭೂಮಿಯ 450 ಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬಗೆದು ನೋಡಿದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಳಯಕಾರಿ ಶಕ್ತಿಗಳ ವಿರಾಟ್ ರೂಪದ ಅಂದಾಜು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ತನಗೆ ಬೇಕೆಂದಾಗ ಈ ಭೂಮಿ ತನ್ನ ಮೈ ಪರಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಹೊರ ಮೈಯನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆಳೆದು, ಒಳಮೈಯನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಭೂ ಖಂಡಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಕಲೆಸುತ್ತದೆ. ಪರ್ವತ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ತನಗೆ ತಾನೇ ಮೈ ಚಳಿ ತರಿಸಿಕೊಂಡು, ಬೆಣ್ಣೆ ಸವರಿದ ಹಾಗೆ ಇಡೀ ಉತ್ತರಾರ್ಧಕೇಶ್ವರ ಹಿಮದ ತುಪ್ಪಟ ಹೊಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ತನಗೆ ತಾನೇ ಬೆವತ್ತು ನದಿ ಸರೋವರಗಳ ಸರಮಾಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿತ್‌ಕಾಲ ಹಾವಸೆಗಳಂತೆ ಹಸಿರು ತೇಪೆಯೂ ಜರಿಗಿಡಗಲೂ ಡೈನೊಸಾರ್‌ನಂಥ ದೈತ್ಯ ಗಾತ್ರದ ಸರೀಸೃಪಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡರೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲೋ ಒಂದು ಕಡೆ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯ ಕೆಂಡಾಮಂಡಲವನ್ನು ಘೂತ್ಕರಿಸಿ ದೈತ್ಯ ಜೀವಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇನುಗಳಂತೆ ಹೊಸಕಿ ಹಾಕುತ್ತದೆ.

ಈ ಕ್ರಿಯೆ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಇಂದು, ನಾಳೆಯೂ ಜರುಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದೀಗ ಆಫ್ರಿಕಾದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಹಸಿರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮರುಭೂಮಿಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಏಷ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣ ಪೂರ್ವ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಗಿ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳನ್ನು ಸಿಡಿಸಿ ತನ್ನ ಸುತ್ತ ಹೊಗೆಯ ಕಾರ್ಮೋಡವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಮಾತೆ ಎಂತಲೋ ಕರುಣಾಮಯಿ ಎಂತಲೋ ಭಾವೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಕರೆಯುವುದು ಶುದ್ಧ ತಪ್ಪು ಎನ್ನಬೇಕೋ, ಅಪ್ರಬುದ್ಧ ಎನ್ನಬೇಕೋ? ನಿಸರ್ಗ ನಿರ್ದಯಿ. ಅದರ ಕ್ಷಿಪ್ತ ಭೌತಿಕ, ರಾಸಾಯನಿಕ ನಿಯಮಗಳ ಬಗ್ಗಡದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕುದ್ರ ಜಂತುಗಳು ಅಷ್ಟೆ. ಈ ಬಗ್ಗಡವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಅಥವಾ ಬಿಗಿಡಾಯಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಭೂಮಿ ಈಗಿನ ಜಂತುಗಳನ್ನು ಹೊಸಕಿ ಹಾಕಿ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ ಜಂತುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಹಿಂದೆ ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಹೀಗೆ ಆಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ

ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಪರಿಸರ ದುರಂತದಿಂದಾಗಿ, ಆಗ 200 ಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇಂಗಾಲಾಮ್ಲ ವಾಯುವನ್ನೇ ಹೀರಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಏಕಾಣು ಜೀವಿಗಳು ಆಮ್ಲಜನಕ ಎಂಬ ವಿಷವನ್ನು ವಾಯುಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಕಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೊನೆಗೆ ತಾವೇ ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿ ನಿರ್ನಾಮ ಹೊಂದಿದವು. ಭೂಮಿ ಜಪ್ಪನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಈ 'ವಿಷಗಾಳಿ'ಯನ್ನೇ ಕುಡಿದು ಜೀವಿಸಬಲ್ಲ ಹೊಸ ಜಂತುಗಳನ್ನು ಅದು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅದೇ ವಿಕಾಸದ ಮೆಟ್ಟಿಲೇರುತ್ತ ಬಂದು ಮನುಷ್ಯರಾದರು. ನಾಳೆ ಮನುಷ್ಯನೂ ಪ್ರಗತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹುಳಿಮಳೆ ಸುರಿಸುತ್ತ, ಪರಮಾಣು ಕಶ್ಚಲಗಳನ್ನು ಕಕ್ಕುತ್ತ, ಓಸೋನ್ ಪದರವನ್ನು ಛಿದ್ರಮಾಡುತ್ತ ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭೂಮಿ ನಿಧಾನ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾನವ ಜೀವಕೋಟಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೊಂಡರೆ ಅದು ಬರೀ ಭ್ರಮೆ. ಭೂಮಿ 'ಕ್ಷಮಯಾಧರಿತ್ರಿ' ಅಲ್ಲ. ಹಿಂದೆಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯ ದುರ್ಬಲನಾಗಿದ್ದಾಗ, ಆತನ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಿಂತಮಿತವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಭೂಮಿ ಹೊಸಕಿ ಹಾಕುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಹಾಗಲ್ಲ; ಐದನೂರು ಕೋಟಿ ಜನ ಗೆದ್ದುಗಳ ಹಾಗೆ ಧುಮುದುಮಿಸುತ್ತ, ವಿಧವಿಧದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಭೂಮಿಯತ್ತ ರ್ಪುಳಪಿಸುತ್ತ ನಿಸರ್ಗದ ಸದೃಶ ಸಮತೋಲ ಕೆಡಿಸಿದರೆ, ಭೂಮಿ ಮಾನವನನ್ನು ಹೊಸಕಿ ಹಾಕಿ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ ನಿಸರ್ಗವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ತನ್ನದೇ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಮತೋಲ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇಂಥ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಇಂತಿಷ್ಟು ಪೋಷಕಾಂಶಗಳಿದ್ದಾಗ ಇಂತಿಷ್ಟೇ ಜೀವಿಗಳಿರಬೇಕೆಂದು ಭೂಮಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಕಟ್ಟಾ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಹುಟ್ಟಬಾರದವರನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ; ಸಾಯಬೇಕಾದವರನ್ನು ಬದುಕಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ; ಜೀವಿ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತೊಡೆದುಹಾಕಿ ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಮವಸ್ತ್ರ ತೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಾವೇ ಮಹಾಪೂರವಾಗಿ, ನಾವೇ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳಾಗಿ, ನಾವೇ ಸುಂಟರಗಳಿಯಾಗಿ, ನಾವೇ ಕ್ಷಾಮ, ನಾವೇ ಹಿಮಪಾತ, ನಾವೇ ಭೂಕಂಪ, ನಾವೇ ಪ್ಲೇಗು, ನಾವೇ ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತ ನಮ್ಮವರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಆಸೀಮವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬೀಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಾವೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲ ನಿಸರ್ಗವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಏನೆಂದರೆ, ನಾವು ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದುದು ಸತ್ಯವೇ ಹೌದಾದರೂ ಈ 'ನಾವು' ಎಂಬ ಪದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ, ಪ್ರಬಲರ ಸಂಖ್ಯೆ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಬೆಳೆಸಿದ ಕಂಪನಿ, ಅವರು ಕಟ್ಟಿದ ಸೈನ್ಯ, ಅವರು ನಡೆಸುವ ಸರಕಾರ, ಅವರು ಪೋಷಿಸುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳೇ ಇಂದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಲು, ಬಿಗಡಾಯಿಸಲು ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಇವರ

ಅಟಾಟೋಪದಲ್ಲಿ ದುರ್ಬಲರು ಹಾಗೂ ದುರ್ಬಲ ಜೀವಜಂತುಗಳು ಹಿಂಡಿ ಹಿಪ್ಪೆಯಾಗಬಹುದೇ ವಿನಾ ಭೂಮಿ ನಲುಗುವುದಿಲ್ಲ; ಪ್ರಬಲರ ಕೂದಲು ಕೊಂಕುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವಿದನ್ನು ಭೋಪಾಲದ ವಿಷಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಚರ್ನೊಬಿಲ್‌ನ ವಿಕಿರಣ ಮೇಘದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ; ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ಚಂಡಮಾರುತದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ.

ನಮಗೆ ಪೋಷಣೆ ನೀಡುವ ನೀರಿಗೆ, ಗಾಳಿಗೆ, ಮಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಸ್ಯ ಕೋಟಿಗೆ ವಿಪತ್ತು ಬಂದಾಗ ಯಾವ ಪ್ರಬಲ ಸೈನ್ಯವಾಗಲೀ, ಸರಕಾರವಾಗಲೀ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವಾಗಲೀ ನೆರವಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞ ಭೂಮಿಯಂತೂ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆಂದು ತನ್ನ ಭೌತಿಕ ನಿಯಮಗಳ ರಿಯಾಯಿತಿ ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪೀಳಿಗೆ ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದಿಷ್ಟು ಕಾಲ ಬದುಕಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಳಗಿಸುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು, ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವೇ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಪಳಗಿಸಬೇಕು. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿ ಹತೋಟಿಗೆ ತರಬೇಕು: ನೀರು ಗಾಳಿ ಹಾಗೂ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಉಣಿಸುವ ಕೃತ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬೇಕು: ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಭೂಮಿ ಕ್ಷಮಿಸುತ್ತದೆಂಬ ಪುರಾತನ ಕಾಲದ ಭ್ರಮೆಯನ್ನಾಗಲೀ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಬಲ ಶಕ್ತಿಯೇ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹದ್ದುಬಿಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತದೆಂಬ ಆಧುನಿಕ ಮೌಢ್ಯವನ್ನಾಗಲೀ ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಬದಲು, ಈ ಗ್ರಹದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆದಷ್ಟು ಕಾಲ ಅವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಸಾಧಿಸಬೇಕು.

ಭೂಮಿಯ ಬಹುದೀರ್ಘ ಕಾಲಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯಷ್ಟೇ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಪಯಣಿಗರು, ಭೂಮಿಯ ಈ ಕಾಲಯಾನದಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ಬಗೆಯ ನಿಸರ್ಗಗಳು ಹಿಂದೆಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ನಶಿಸಿವೆ. ಮುಂಬರುವ ಸುದೀರ್ಘ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ನಿಸರ್ಗಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತ ನಶಿಸುತ್ತ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಮೇಳುಗೈಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಅದು ನಾಶವಾದರೆ? ಹಾಗಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜಾಣತನ ಇದೆ.

ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾದ ರೆಡ್‌ವುಡ್ ಫಾರೆಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಣದಿಮ್ಮಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಸಾಗಿಸಬೇಕೆ ಬೇಡವೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮತದಾರರು ಖಚಿತ ತೀರ್ಮಾನ ನೀಡಿದ್ದರು. ಸದ್ಯಕ್ಕಂತೂ ಅರಣ್ಯದ ಉಳಿವಿಗೆ ಮಾನವನ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಅವರು ಮತ ನೀಡಿದ್ದರು.

3. ಬಾಲ್ಯ

3.1	ತಮ್ಮನಿಗೆ	- ಎಚ್. ಎಸ್ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ	063
3.2	ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪುಗಳು	- ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ	065
3.3	ಬೆಂಗಳೂರ್ ಅತ್ತೆಮ್ಮನ ಫಳಾರ	- ಕೇಶವರೆಡ್ಡಿ ಹಂದ್ರಾಳ	083
3.4	ಶಾಲೆಯ ಸೆರೆ	- ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ	090

3. ಬಾಲ್ಯ

ಆಶಯ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲೂ ತಾನು ಕಳೆದ ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪುಗಳು ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಹಾಗೇ ಕೆಲವೊಂದು ನೆನಪುಗಳು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ತಲೆಲಿ ಹಚ್ಚಿ ಹಸಿರಾಗಿ ಉಳೊಂಡುಬಿಡುತ್ತೆ. ಅದ್ರಲ್ಲೂ ಕೆಲವೊಂದು ಸಿಹಿ ನೆನಪುಗಳು ಆದ್ರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಹಿ ಆಗಿರುತ್ತೆ. ಬಾಲ್ಯದ ಆ ದಿನಗಳು ಅದೆಷ್ಟು ಸುಂದರ ದಿನಗಳ ಸವಿನೆನಪುನಪುಗಳ ಸುಂದರವಾದ ತೋಟ. ನೆನೆದಷ್ಟು ಮುಗಿಯದ ಸವೆಯದ ಮಧುರವಾದ ಪಯಣ, ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲದ ನಲಿವು, ಒಲವು ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕಾರಣ-ಕೂ ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದ್ದೇ ಗೆಲುವು. ಅದೊಂದು ಮುಗ್ಧತೆಯ ಚೆಲುವು.

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಯಾಕಳುವೆ ಎಲೆರಂಗ ಬೇಕಾದ್ದು ನಿನಗೀವೆ
ನಾಕೆಮ್ಮೆ ಕರೆದ ನೊರೆ ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ
ನೀ ಕೇಳಿದಾಗ ಕೊಡುವೇನು||
ಯಾತಕಳುತಾನೆಂದು ಎಲ್ಲಾರು ಕೇಳ್ಯಾರು
ಕಾಯದ ಹಾಲ ಕೆನೆ ಬೇಡಿ ಕಂದಯ್ಯ
ಕಾಡಿ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಇಳಿದಾನ||
ಅಳುವ ಕಂದನ ತುಟಿಯು ಹವಳದ ಕುಡಿಹಂಗೆ
ಕುಡಿಹುಬ್ಬು ಬೇವಿನೆಸಳಂಗೆ| ಕಣ್ಣೋಟ
ಶಿವನ ಕೈಯಲಗು ಹೊಳೆದಂತೆ||
ಅತ್ತರೆ ಅಳಲವ್ವ ಈ ಕೂಸು ನನಗಿರಲಿ
ಕೆಟ್ಟರೆ ಕೆಡಲಿ ಮನೆಗೆಲಸ| ಕಂದನಂತ
ಮಕ್ಕಳಿರಲವ್ವ ಮನೆತುಂಬ||
ಅತ್ತು ಕಾಡುವನಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಬೇಡುವನಲ್ಲ
ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳೆಂಬ ಹಟವಿಲ್ಲ| ನಿನ್ನಂತ
ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳೂ ಇರಬಹುದು||

ಆಡಿ ಬಾ ಎನ್ನ ಕಂದ ಅಂಗಾಲ ತೊಳೆದೇನ
 ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ತಿಳಿನೀರಾ ತಕ್ಕೊಂಡು
 ಬಂಗಾರದ ಮೊರೆ ತೊಳೆದೇನ||
 ಕೂಸು ಇದ್ದ ಮನೆಗೆ ಬೀಸಣಿಗೆ ಯಾತಕೆ
 ಕೂಸು ಕಂದಯ್ಯ ಒಳ ಹೊರಗಾ ಆಡಿದರೆ
 ಬೀಸಣಿಗೆ ಗಾಳಿ ಸುಳಿದಾವ||
 ಹಾಲ್ವೇಡಿ ಅತ್ತಾನ ಕೋಲಬೇಡಿ ಕುಣಿದಾನ
 ಮೊಸರ್ಬೇಡಿ ಕೆಸರ ತುಳಿದಾನ||
 ನನ ಕಂದನ ಕುಶಲಾದ ಗೆಜ್ಜೆ ಕೆಸರಾಗಿ
 ಯಾತರ್ಯಾತರ ಗಾಳಿ ಎಳೆಯ ತೋಟದ ಗಾಳಿ
 ಸುತ್ತಲೂ ಗಾಳಿ ಸುಳಿಗಾಳಿ ||
 ನನ ಕಂದನ ನಿನ್ನ ತೊಟ್ಟಲ ಗಾಳಿ ಮನೆತುಂಬಾ
 ಬಾಲಕರಿಲ್ಲದ ಬಾಲಿದ್ಯಾತರ ಜನ್ಮ
 ಬಾಡಿಗಿ ಎತ್ತು ದುಡಿಧಂಗ ||
 ಬಾಳೆಲಿ ಹಾಸುಂದ ಬೀಸಿ ಒಗೆಧಂಗ

3.1 ತಮ್ಮನಿಗೆ

—ಎಚ್. ಎಸ್. ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ

ಮಣ್ಣಿನಲಿ ಮನಕಟ್ಟಿ, ಗೋಲಿ
ಗುಂಡಿಗಾಗಿ, ಚಾಕಲೇಟು, ಬೊಂಬೆ
ಗಾಗಿ ಕಚ್ಚಾಡಿ ಅತ್ತು ರಂಪ ಮಾಡಿ
ಮತ್ತೆ ಕೂಡಿ ಆಡಿದ್ದು ನಕ್ಕಿದ್ದು
ಮರೆತುಹೋದೆಯಾ?

ಒಂದೆ ಸೂರಿನಡಿಯಲ್ಲಿ, ಬೆಚ್ಚಗಿನ
ಒಂದೆ ಕೌದಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆ
ಬಿಸಿಲು ಚಳಿಗೆ ಅರಳಿದ್ದು, ತಮ್ಮ
ಮರೆತುಯೋದೆಯಾ?

ನಿನ್ನ ಪಾಟಿಚೀಲ ನಾ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು
ಕಣ್ಣೀರ ಒರಸುತ್ತ ಬುತ್ತಿ ತಿನಿಸಿದ್ದು,
ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಸುಳ್ಳುಹೇಳಿ ನಿನ್ನ ಏಟು
ಬಯ್ಯಳು ನಾನು ತಿಂದದ್ದು ಮರೆತುಹೋದೆಯಾ?

ನಾವು ಕೂಡಿ ಆಡುವಾಗ ಮುನಿದು
ಮುಖ ತಿರುವುತ್ತ ನಿಮಿಷ ಮರೆಯಾ
ದರೂ ಮತ್ತೆ ನೆನೆಯುತ್ತ ಹೀಗೆಯೇ
ಬದುಕಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಸಾಗುವೆವು ಎಂದು
ಕೊಂಡಿದ್ದವು ಮರೆತುಹೋದೆಯಾ?

ಆ ಮುಗ್ಧನಗೆ, ಕಂಬನಿ, ನೋಟ ಹೋದ
ವೆತ್ತ? ಆ ಕೇಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಸುತ್ತ
ಬಂದಂತ ಈ 'ಗುಮ್ಮ ಬಂದೆನತ್ತ?
ಎದೆಯ ಬೆಸುಗೆಯ ಬಿಚ್ಚಿ ಈ ಪ್ರವಾತ
ಸೃಷ್ಟಿಯಾದದ್ದು ಹೇಗೆ? ಒಂದೆ ನೆತ್ತರಿನ
ಬಂದು ಅಣುಲಗುವಾಗಿ ಸಿಡಿದು ಬಿದ್ದುದೇಕೆ?

ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ನಾಲ್ಕು ಗುಲಾಬಿಗಳು
 ಮುಖದಿರುವಿ ಮೌನಧರಿಸಿದ್ದು ಏಕೆ?
 ತಮ್ಮ ನಾ ಅರಿಯದ ಈ 'ಗುಮ್ಮ'ನನು
 ಹಿಂದೆ ಕರೆಯಲಾರೆಯಾ? ಮತ್ತೆ ಗೂಡುಕಟ್ಟಿ
 ನಗಲಾರೆಯಾ? ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆಯಾಡುತ್ತ
 ನಾನು ಗುಂಡಗ ತಿರುಗಿ "ಇವರ ಬಿಟ್ಟು
 ಇವರಾರು?" ಎಂದು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಾಗ
 ನೀವಲ್ಲ ಮಾಯವಾದುದು ಹೇಗೆ?

ಈಗಲೂ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
 ತಮ್ಮ, ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡವನು ಗುಮ್ಮನ
 ಹಿಂದೆ ಮರೆಯಾದವನು ನನ್ನೆದುರು
 ಬರಲಾರೆಯಾ? ಸಂತಸದ ಕಣ್ಣುಹನಿ ಒರೆಸಲಾರೆಯಾ?

3.2 ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪುಗಳು (ಊರು-ಕೇರಿ ಆತ್ಮಕಥನದಿಂದ ಆಯ್ದ ಭಾಗ)

-ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನ ರುಚಿ ರುಚಿ ತಂಗಳು

ಮಾವಿನ ಮರದ ಹೊಲದ ಒಡೆಯರು ಬಹು ಉದಾರಿಗಳು, ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಪ್ಪ, ಅಪ್ಪ, ನಾನು ಅವರ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ನಿಂತಾಗ ಅವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಚಿತ್ರಾನ್ನ, ಪೂರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಎಂದೂ ತಿಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ರುಚಿಯೇ ರುಚಿ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕೃತಜ್ಞತಾಭಾವ ಮೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಐನೋರು ಹಳೆಯದಾದ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹರಿದುಹೋದ ತಮ್ಮ ಮಗನ ಷರಾಯಿ, ಅಂಗಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಗ ನನಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವನಾದುದರಿಂದ ಅವು ನನಗೆ ದೊಗಳೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಡಿಚಿಕೊಂಡು ನಾನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಓರಗೆಯ ಇತರ ಹುಡುಗರಿಗಿಂತ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಪೂರಿ, ಚಿತ್ರಾನ್ನದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಸಂಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ. ನನ್ನ ತಂದೆ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಒಂದು ಜಾಗದಲ್ಲಿ, ಹೂವು, ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ಸಂಜೀವಯ್ಯನ ತೋಟ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ತೋಟ ಕೆರೆಯ ಏರಿಯ ಮೇಲಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಮಾಗಡಿ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ನಾನು ಎರಡಾಣೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದೆ. ಆ ದಿನ ನಾನು ತೋಟದಿಂದ ಬಂದು ಕೆರೆಯ ಏರಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದೆ. ಕೆರೆಯ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ಕೆಲವು ಜನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರೋ ಒಂದು ಕೂಗು ಹಾಕಿದ್ದೇ ತಡ ಹೆಂಗಸರು, ಗಂಡಸರು, ಮಕ್ಕಳು ಪಂಪ್‌ಸೆಟ್ ಇದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಶರವೇಗದಲ್ಲಿ ಓಡತೊಡಗಿದರು. ನನಗೆ ಗಾಬರಿಯಾದರೂ ಓಡಲಾರದೆ ಕೊಂಚ ತಡವಾಗಿಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆ ತಲುಪಿದೆ. ಅವರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಕೊಂಚ ದೂರದಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಐನೋರ ಮನೆಯವರು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಪೂರಿ, ಚಿತ್ರಾನ್ನವನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ನಿರಾಶೆ ಮೂಡಿತು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ನನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಪಾರ ಸಂತೋಷ ವಾಯಿತು.

ನೊರನೊರ ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುವ ಜಲ್ಲಗೆರೆ ಅಮ್ಮ

ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ಮಾರಿಗುಡಿ ಇತ್ತು. ದೇವತೆಯ ಪೂಜಾರಿಣಿ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕಿ. ಆಕೆ ನನಗೆ ದೂರದಿಂದ ಅಜ್ಜಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮಾರಿಯ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಬಹಳ ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾರಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿಯ ಮೈದುಂಬಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ನಮಗೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಭಯ, ಗಾಬರಿ. ಪೂಜಾರಿಣಿ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಬಹಳ ಅಭಿಮಾನ. ಅಲ್ಲದೆ ದೇವತೆ ನಮಗೇನು ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಮಾಡಲಾರಳು ಎಂಬ ಧೈರ್ಯ ಮೂಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಮೇಗಳ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ದೇವತೆ ಮೈದುಂಬಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ದೇವತೆಯ ಹೆಸರು ಜಲ್ಲಗೆರೆ ಅಮ್ಮ, ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮೈದುಂಬುವ ಆ ದೇವತೆಗೆ ಭಕ್ತರು ಬಹಳ. ನನ್ನ ತಾಯಿಯೂ ದೇವತೆಯ ಭಕ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು. ಮೈದುಂಬುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ನಾವೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ ಕೂರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆಕೆಯ ಹಾವಭಾವ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕೆ ಒಮ್ಮೆ ನೊರನೊರ ಹಲ್ಲು ಕಡಿದರೆ ಜನ ಗಡಗಡ ನಡುಗಿ ಬೆವೆತು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವ್ವ ದೇವತೆ ಮೈದುಂಬುವ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಅಕ್ಕ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಕೆಯೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವರು ಮೈದುಂಬಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಭಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇವತೆ ಮೈದುಂಬುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಗಸು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯವಳು.

ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಈದ ಕುರಿ

ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು-ನನ್ನ ಅಕ್ಕಂದಿರು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ದನ ಕುರಿ ಮೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಜೊತೆ ನಾನು ನಮ್ಮ ದನ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಾಯಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಂದು ಕುರಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ನನಗೆ ಪ್ರಾಣ. ಅದೂ ನನ್ನನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಫಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಆ ಕುರಿಯನ್ನು ಒಂದು ಸಲ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಮೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಆಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಅದು ಅಲ್ಲೇ ಈದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಹೊಸ ಕುರಿಮರಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕುಣಿದಾಡಲು ಶುರುಮಾಡಿತು. ನಾನು ಕೂಡಲೇ ದೂರ ಇದ್ದವರನ್ನು ಕೂಗಿದೆ.

ಮರಿಯನ್ನು ತಾಯಿಯ ಕೆಚ್ಚಲ ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆವು. ಮರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಮಾಡದಿರಲೆಂದು ಕುರಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ನನ್ನ ಬಲಗೈಯ ಬೆರಳಿಟ್ಟು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕುರಿಗೆ ಏನಾಯಿತೋ ಆ ಬೆರಳನ್ನು ಕಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಿತು. ರಕ್ತ ಸುರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಗಿಡದ ಸೊಪ್ಪು ಕಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ವಾಸಿಮಾಡಿಕೊಂಡೆ.

ಈಗಲೂ ಬೆರಳಲ್ಲಿ ಆ ಮಚ್ಚೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತಿದೆ.

ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ, ಕೆಲವು ಸಲ ಹೊರಗೆ ಹೋದಾಗ ನನ್ನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ತಂದೆಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ಗೆಳೆಯರಿದ್ದರು. ಸರ್ವರ್ಷಿಯ ಕೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಗೆಳೆಯರ ಮನೆ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವರು ಪಕ್ಕದ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ನನಗೆ ಏನಾದರೂ ತಿನ್ನಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಂದೆ ಕೆಲವು ಸಲ ಊರ ಹೋಟೆಲಿಗೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೋಟೆಲಿನವರು ಇತರರಿಗಿಂತ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಕೂರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಇಡ್ಲಿಯನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಪರಮಾನಂದವಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಇಡ್ಲಿಯ ರೂಪ ಮೃದುತ್ವ ರುಚಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ನಮಗೆ ಬೇರೆ ವಿಚಾರಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದ್ದವು.

ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನನ್ನ ತಂದೆ ಕೆಲವು ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಹೆಂಡ ಕುಡಿಯಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹಳ ದೂರದ ಹೆಂಡದ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ಗುಂಪಿಗೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅಣ್ಣನೇ ನಾಯಕ. ಆಗ ತಪ್ಪದೆ ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ನನ್ನಂತೆಯೇ ಅಷ್ಟಂದಿರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡವರು ಕುಡಿದು ಅಮಲೇರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಕರುಣಾಭಾವ ತಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮಗೂ ಆಗ ಹೆಂಡ, ರುಚಿಯಾದ ಚಾಕಣ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೊಸ ಹೊಲ ಮತ್ತು ಹಾಳೂರು ಹೊಲ ಎಂಬ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ತಂದೆಗೆ ಪಾಲಿತ್ತು. ಇದು ಪಿತ್ತಾರ್ಜಿತವಾಗಿ ಬಂದದ್ದು. ತಂದೆ ತಾಯಿ ಇಬ್ಬರೂ ಬಹುದೂರ ನಡೆದು ಹೋಗಿ ಹೊಸ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನನ್ನು ಮರ ಅಥವಾ ಗಿಡವೊಂದರ ಕೆಳಗೆ ಕೂರಿಸಿ ಅವರು ದುಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಮತ್ತೆ ಸಂಜೆಯ ತನಕ ದುಡಿಮೆ. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಓದಿಸಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ನೆಂಟರು ಬರೆದ ಕಾಗದ ಓದಲು ಬಂದರೆ ಸಾಕು. ಆಮೇಲೆ ಬಿಡಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಯಾರಿಗೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು.

ನನ್ನನ್ನು ಒಂದು ದಿನ ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಮತ್ತಿತರರು ಹಿಡಿಯುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ನಾನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಷ್ಟು ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅವರು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಹೇಗೋ ಅರಚಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಬಿಟ್ಟರು. ನಾನು ಗೊಳೋ ಎಂದು ಅಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮನೆ, ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಕುರಿ, ದನಗಳ

ನೆನಪಾದರಂತೂ ಕಣ್ಣೀರು ಒತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಲೆಯ ಒಳಗೆ ನನಗಿಂತ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾದ ಹಲವು ಹುಡುಗರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಮಾಸ್ತರು ಬೆತ್ತದಿಂದ ಒಂದು ಏಟು ಕೊಟ್ಟು ಕೂಡಲೇ ನಾನು ಒಮ್ಮೆ ಜೋರಾಗಿ ಅತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ.

ಶಾಲೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಹೆಸರು ನಾಗಪ್ಪಾಚಾರ್, ಕಚ್ಚೆಪಂಚೆ ಹಾಕಿ ಕಪ್ಪುಕೋಟು ತೊಟ್ಟ, ಬೆಳ್ಳಗಿನ ಎತ್ತರದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಬಹಳ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟು. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಶಾಲೆಗೆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಬಂದರು. ನಮಗೆಲ್ಲ ಭಯ ಇಮ್ಮಡಿ ಆಯಿತು. ಬಂದವರು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಪಾಠ ಓದಿಸಿ, ಬರೆಸಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ತುಟಿ ಎಲ್ಲರ ತುಟಿಯಂತಿರದೆ ಬಿರುಚಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ನಾನು ಬಹಳ ಗಮನಿಸಿದ್ದೆ. ಆಗಾಗ ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ತುಟಿಯನ್ನು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ತುಟಿಯಂತೆ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹುಡುಗರಿಗೆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್‌ನೆಪ್ಪಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಟಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟಾಗ ನನಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮಿಠಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ತುಟಿ ಅನುಕರಿಸಲು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ನಾನು ಹುಡುಗರಿಗೆಲ್ಲ ಬೇಕಾದವನಾದೆ.

ಅಭಿನಯ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಪಾಠ

ಒಂದು ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತರಿಗೆ ಬೇಜಾರಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಹಾಡು ಹೇಳುವಂತೆ ಕೇಳಿದರು. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ 'ಸಾರ್ ಇವನು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ತುಟಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ' ಎಂದು ಬಿಟ್ಟು ಮಾಸ್ತರಿಗೆ ಕುತೂಹಲವಾಗಿ 'ಅದೇನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸೋ' ಎಂದರು. ನಾನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದೆ. ಮಾಸ್ತರು, ಹುಡುಗರು ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿತನಾಗಿ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಮುಖಭಾವ, ನಡಿಗೆ, ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅನುಕರಿಸಿದೆ. ಮಾಸ್ತರಿಗೆ ನಗು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಕಣ್ಣೀರು ಬರುವಂತಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಕೊನೆ ಪಿರಿಯಡ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತರು ನನ್ನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಯ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಹಾವಭಾವ ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೇನು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಸ್ತರರನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿದರೆ ಏಟಿನ ಭಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಣ್ಣು ಮೆಡ್ಡರಿಸುವುದು,

ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸುವುದು, ಹಲ್ಲು ಗಿಂಜುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯನಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾದೆ.

ನಾಗಪ್ಪಾಚಾರ್ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುರುಗಳು, ಆಗಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಊರಿನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಮುಂದೆ

ನಾವೆಲ್ಲ ಹಿಂದೆ. ಅವರು 'ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ' ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾವು 'ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವರು 'ಆರು ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು' ಎಂದರೆ ನಾವೆಲ್ಲ 'ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಊರಿನವರಿಗೆಲ್ಲ ಈ ಮೆರವಣಿಗೆ ಒಂದು ಮನರಂಜನೆ. ಈ ಮೆರವಣಿಗೆ ದಲಿತರ ಕೇರಿಗೂ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೆರವಣಿಗೆ ಆದ ಮೇಲೆ ಗುರುಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪೆಪ್ಪರಮೆಂಟ್ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ ನಾನು ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದೆ. ನೂರಾರು ಜನ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಕುದುರೆ, ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ, ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಆಲಯ್ಯ ಮಾಗಡಿ ಪುರಸಭೆಗೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದಿದ್ದರು. ವಿಜಯೋತ್ಸವದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಕುದುರೆಯಿಂದ ಇಳಿದು ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಮೆರವಣಿಗೆ ಮರಳಿತು. ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ದಲಿತರಲ್ಲೇ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ, ಧೈರ್ಯವಂತರಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ನೇಗಿಲ ಗುರುತನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಒಂದು ಪೈಸೆ ಖರ್ಚಿಲ್ಲದಂತೆ ಜನ ಇವರನ್ನು ಪುರಸಭೆಗೆ ಆರಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ದುಡಿದ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರು ಪಡೆದರು.

ಈ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಬಹಳ ಕಟ್‌ನಿಟ್ಟು, ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ತೀರಿ ಹೋಗಿ ಬಹು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು, ಮತ್ತೆ ಮದುವೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ ಓದುವುದು ಅವರ ಹವ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಇವರ ಜೀವನ ದುರಂತದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯಿತು. ಊರಿನ ಲೇವಾದೇವಿ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳಿಂದ ಇವರು ಸಾಲ ಪಡೆದು ಮರಳಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದಳು. ಇದರಿಂದ ಅವಮಾನಗೊಂಡ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಬಾವಿಯೊಂದರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಹೂ, ಗಂಧದ ಕಡ್ಡಿ ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ, ನಂತರ ಹಾರಿ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟರು.

ಹೋಟೆಲ್ ಇಟ್ಟ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಮೇಗಳ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೋಟೆಲ್ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ದಲಿತರು ಮಾತ್ರ ಆ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಆಗಾಗ ಇಡ್ಲಿ ತರಲು ಆ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ ನನ್ನನ್ನು ತುಂಬ ಆದರದಿಂದ ಕಂಡು ಕಾಫಿ ಕುಡಿಸಿ ಇಡ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಇವರು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಟೆಲನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಮೂಟೆಕಟ್ಟಿ ಬಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಬೆಂಗಳೂ-

ರಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ನೋಡುವ ವೇಳೆಗೆ ಹಿಂದಿನ ಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದ ಯಾರೋ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಅಪಹರಿಸಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಟೆಲ್ ತೆಗೆಯುವ ಅವರ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ತಣ್ಣೀರು ಬಿತ್ತು.

ಈ ನಡುವೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಕಷ್ಟವಾಗಿ ತಂದೆ ಮಹಾ ಸಾಲಗಾರನಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ ಬೆಂಗಳೂರು ಸೇರಿದನು. ಬಹಳ ಜನಕ್ಕೆ ಇದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವುದು ಹಲವು ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ನನ್ನನ್ನು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಆಗಿತ್ತೋ, ಇಲ್ಲವೋ ನಾನು ಊಟ ಮಾಡಿದ್ದೆನೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ದಿನವೂ ಖಚಿತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಧೈರ್ಯಕೊಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ನನ್ನ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ತಂಗಿಯರು ಆ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ, ಭಯದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿದೆವು. ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ತೌರಿನವರು ನಮ್ಮ ನೆರವಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ನಮ್ಮ ಮಾವ ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಮಂಚನಬೆಲೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ನಾವು ಮಾಗಡಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡಿ ಮಂಚನಬೆಲೆಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡವು.

ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯ

ಶ್ರೀರಾಮಪುರದ ಆರ್. ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್ ದಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಕ್ಕೆ ನನ್ನ ತಾಯಿ ನನ್ನನ್ನು ಸೇರಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಅದೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಕಸ ಗುಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಕೊಂಚ ಧೈರ್ಯವಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಪುಂಡ ಹುಡುಗರು ಆಕೆಯನ್ನು ಗದ-ರಿಸಿದಾಗ ನನಗೆ ವ್ಯಥೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಡತನವೇ ಮೈದಳೆದಂತೆ ಇದ್ದ ನನ್ನ ತಂದೆ ಆಗಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯದ ವಾಸ ಹೊಸ ಅನುಭವ ನೀಡಿತು. ನಾವು ಒಟ್ಟು ಮುನ್ನೂರು ಜನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದೆವು. ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರಾಜ್ಯದ ನಾನಾ ಊರುಗಳಿಂದ ಬಂದವರು. ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆಯವರ ಕನ್ನಡ ಒಂದು ರೀತಿಯಾದರೆ, ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ ಮಾಂಬಳ್ಳಿಯ ಕಡೆಯವರು ಬಾ ಹೋಗು

ಎಂಬುದನ್ನು ಬಾರುಡೋ, ಹೋಗುಡೋ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಳವಳ್ಳಿ ಕಡೆಯ ಹುಡುಗರು ಇದನ್ನೇ ಬಾರುಜಾ, ಹೋಗುಜಾ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನಾವು ನಾಲೈದು ಜನ ಗೆಳೆಯರು

ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೈಗುಳಗಳಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೇನೂ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತರಿಂದ ಮೂವತ್ತು ಜನರವರೆಗೂ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹುಡುಗರ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಕಜ್ಜಿ ವಿಪರೀತ, ಕಜ್ಜಿ ಬಂದವರು ಮುಲಾಮು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮೈಕಾಯಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯದ ಕಟ್ಟಡ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಅದರ ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕು ಎಕರೆ ಮೈದಾನ. ರಸ್ತೆಯ ಆ ಬದಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಾಠಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್, ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನಿಂದ ವಿಕಾರ ಧ್ವನಿಗಳು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವು ಬಂಧಿತರಿಗೆ ಪೊಲೀಸರ ಹೊಡೆತದ ಫಲ. ಮುಂದಿದ್ದ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯದ ಹಳೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತುಂಬ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಾಲಿಬಾಲ್ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಟ ನೋಡಲು ಬಹಳ ಜನ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುರ್ಚಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ವಾರ್ಡನ್ ಆಟ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಚೆಂಡು ಅವರಿಗೆ ಬಿರುಸಾಗಿ ತಾಗಿ ಅವರು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಆಸ್ವತ್ತೆ ಸೇರಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ವಾಲಿಬಾಲ್ ಟೀಮಿನವರು ರಾಜ್ಯದ ಟೀಮಿಗೂ ಆಟಗಾರರಾಗಿ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದ್ದರು. ಟೀಮಿಗೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಾಲಿಬಾಲ್ ಟೀಮ್ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮೈದಾನದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಕೆನಡಿ ಕಬಡಿ ಟೀಮಿನವರು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಬಡಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಟಗಾರರಾಗಿದ್ದು ಅನೇಕ ಟೀಮುಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ್ದರು.

ಮಾಂಸಾಹಾರದ ಗಲಾಟೆ

ಕೆಲವು ಭಾನುವಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಹಬ್ಬದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲಕರು ನಮಗೆಲ್ಲ ಗೋಣಿ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಿಟಿ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿನ ಅಂಗಡಿಗಳ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ದವಸಧಾನ್ಯ, ತರಕಾರಿಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಬಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ವಿನಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕೆಲವು ಅಂಗಡಿಗಳವರು ಉದಾರವಾಗಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಕೊಳೆತ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಉದಾರವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಮೂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಜೆ ವೇಳೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಮುನ್ನೂರು ಜನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಾಲಾಗಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಕೆಲವು ಕಡೆ ವಾಹನ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಶಿಸ್ತನ್ನು ದಾರಿಹೋಕರು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಸಾರಿ ದವಸಧಾನ್ಯ ತರಕಾರಿ ಸಂಗ್ರಹದೊಡನೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಜೆ ಬಂದಾಗ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕಾದಿತ್ತು. ಭೋಜನಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೂಳೆಗಳ ರಾಶಿ, ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿಗಾಗಿ ಪರದಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲಿ

ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ಉಂಡವರು ಯಾರು ಎಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಿಟ್ಟಾದರು. ನಾವು ಎಂದೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸ ತಿಂದವರಲ್ಲ. ಈ ದಿನ ಯಾರು ತಿಂದವರು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಕ್ಕೆ ಆರ್. ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯರ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಹುದೇ ಎಂದು ಹುಡುಗರು ಕೂಗಾಡತೊಡಗಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಮಾಂಸ ಸೇವನೆ ನಡೆದಿರುವುದರಿಂದ □ ಅಯ್ಯರ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅವಮಾನವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾಮಫಲಕದಿಂದ ಅಯ್ಯರ್ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಿ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆವಿಗೂ ಊಟ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದರು. ಹಿರಿಯರಾದ ಡಿ. ವೆಂಕಟಯ್ಯನವರು ಬಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸಿ ಈ ಗಲಭೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಸಂಪಿಗೆಮರ-ಕೊಳ್ಳಿದೆವ್ವ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯದ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಪಿಗೆ ಮರವಿತ್ತು. ಅದರ ತುಂಬ ಹೂಗಳು. ಕೆಳಗೂ ಹೂಗಳು ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಸಂಪಿಗೆ ಮರದಲ್ಲಿ ದೆವ್ವ ಇರುವುದಾಗಿ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಸಂಜೆ ಆಯಿತೆಂದರೆ ಆ ಮರದ ಬಳಿ ಸುಳಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಭಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮರದೊಳಗೆ ಹಲವು ದೆವ್ವಗಳು ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದ ಮೇಲಂತೂ ಹುಡುಗರು ಆ ಮರವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯದ ಪಕ್ಕ ಇದ್ದ ಹಳೆಯ ಚಾವಣಿಯೊಳಗೆ ದೆವ್ವವೊಂದು ಇದೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನಂಬಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಎದ್ದು ತಣ್ಣೀರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡದಾದ ಸ್ನಾನದ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ತಮ್ಮ ಊಟದ ತಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ಮೊಗೆದು ಮೈಗೆ ಹುಯ್ಯುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ರೀತಿ. ಒಂದು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಹೀಗೆ ಹತ್ತಾರು ಜನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಎದುರಿಗಿದ್ದ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಉರಿಯತೊಡಗಿತು. ಕೊಳ್ಳಿದೆವ್ವ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಹುಡುಗರು ಓಡತೊಡಗಿದರು. ಬಹಳ ಜನ ಬರಿ ಮೈಯಲ್ಲೇ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸುವ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗದೆ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿದರೆ ಸಾಕೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಪರಾರಿಯಾದರು. ಅರ್ಧಬರ್ಧ ಸೋಪು ಹಚ್ಚಿದ್ದವರು, ಬರಿ ಮೈಯಲ್ಲೇ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡದವರಿಗೆ ತಾವೇ

ಶಿಶಾಚಿಗಳಂತೆ ಕಂಡು ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸಿದರು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಉರಿವ ಬೆಂಕಿ ಆರಿದಾಗ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲ ಮರಳಿ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಬರೆ

ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು.

ಮಾರಕುನ್ನು

ಮಳವಳ್ಳಿಯ ಕಡೆ ಮಾರಕುನ ಎಂಬ ಸಾಹಸಿ ಇದ್ದನು. ಅವನು ದೆವ್ವಗಳಿಗೆ ಅಂಜುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಣ ಮಾಡುವಾಗ ಮನೆಯ ಬಳಿ ಒಬ್ಬನೇ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಬಳಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಚ್ಚಿತ್ತು, ಆ ಮಚ್ಚನ್ನು ಸದಾ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಅವನು ಹೀಗೆ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ದೆವ್ವಗಳು ಬಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅವನ ಮಚ್ಚನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದವು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಇವನ ಸುತ್ತ ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಚ್ಚನ್ನು ಹಿಡಿದು 'ಮಾರಕುನ್ನು ಮಚ್ಚು ಕೊಟ್ಟು, ಸುಯ್ಯೋ ಸುಯ್ಯೋ' ಎಂದು ನೃತ್ಯ ಮಾಡತೊಡಗಿದವು. ಅವನ ಮಚ್ಚು ಒಂದು ದೆವ್ವದ ಕೈಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ದೆವ್ವದ ಕೈಗೆ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾರಕುನ್ನುನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ನೋಡುತ್ತಾನೆ ತನ್ನ ಮಚ್ಚನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಗೇಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವ ದೆವ್ವಗಳು. ಮಾರಕುನ್ನು ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ತಾನೂ ದೆವ್ವಗಳ ಜೊತೆ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ದೆವ್ವಗಳಂತೆಯೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟು ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದನು. ದೆವ್ವಗಳಿಗೂ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಮಚ್ಚು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಬದಲಾದದ್ದೆ ತಡ ಒಂದು ದೆವ್ವದ ಜುಟ್ಟನ್ನು ಹಿಡಿದು ಒಂದು ಕೂದಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ತನ್ನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಬಗೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಉಳಿದ ದೆವ್ವಗಳು ಓಡಿದವು. ಕೂದಲು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ದೆವ್ವ ಇವನ ಗುಲಾಮನಾಯಿತು. ಅವನು ಆ ದೆವ್ವದ ಕೈಯಿಂದ ಬಹಳ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಗದ್ದೆಯ ಕೆಲಸದಿಂದ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸದವರೆಗೂ ಇದು ನಡೆಯಿತು. ಮಾರಕುನ್ನುನಿಗೆ ಆ ದೆವ್ವದ ಮೇಲೆ ಸ್ನೇಹ ಕರುಣೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅದರ ಕೂದಲನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಮಳವಳ್ಳಿ ಕಡೆಯವರು ಈ ಕಥೆ ಹೇಳಿದರೆ, ಮಡಿಕೇರಿ ಕಡೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮರಿ ಎನ್ನುವವನು ಅವನ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರದ ಮೇಲೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೂವತ್ತು ದೆವ್ವಗಳಿವೆಯೆಂದೂ, ಅವು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಗೋಳಾಡುತ್ತವೆಯೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೋ ಬಸ್ ಅಪಘಾತವೊಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕರೆಲ್ಲ ಸತ್ತು ಹೋದರು. ಅವರೆಲ್ಲಾ ದೆವ್ವಗಳಾಗಿ ಆ ಮರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಅವರ ಗೋಳಾಟ ಹೇಳತೀರದು ಎಂದು ಭಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲಾ ದೆವ್ವಗಳ ಭಯದಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು. ಯಾರಾದರೂ ಅಪರಿಚಿತರು ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಬಂದರೆ ನಾವು ಮೊದಲು ಅವರ ಕಾಲನ್ನು ನೋಡಿ ಆತ ಮನುಷ್ಯನೋ, ದೆವ್ವವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಕಾಲು ಹಿಂದುಮುಂದಾಗಿರದಿದ್ದರೆ, ಕಣ್ಣು ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿರದಿದ್ದರೆ ಆತ ದೆವ್ವವಲ್ಲ ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡದೆ ಸತ್ತವನು

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಬರದ ಹುಡುಗರ ಬಗ್ಗೆ ಪಾಲಕರಿಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು. ಅವರು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೊಠಡಿಗಳ ಯಾರಾದರೂ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದರು. ಯಾರಾದರೂ ಹಾಗೆ ಮಲಗಿದ್ದರೆ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಾರ್ಥನಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರು ಜನರ ಹೆಸರನ್ನು ಕೂಗಿ ಹಾಜರಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕೊಠಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಬಾರದವರನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದು ಅವರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಮಲಗಿದ್ದವರ ಹೆಸರನ್ನು ಭೋಜನಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವನು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಊಟದ ಪಂಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದಿನ ಆತನಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಸಂಚಕಾರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಊಟ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡದಿದ್ದವನಿಗೆ ಉಪವಾಸ ಎಂಬ ನಿಯಮ ಅಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಜಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಹೊಡೆದವರು ಊಟದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ ಭೋಜನಾಲಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ತಟ್ಟೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖದಿಂದ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೋವಿಂದ ಎಂಬ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯನೊಬ್ಬನು ಬಹಳ ನಿರ್ದಾಪ್ತಿಯ. ಊಟ ಬಿಟ್ಟರೂ ಅವನು ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಬಿಡಲು ತಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಕೈಕೊಟ್ಟು ನಿದ್ರೆ ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಊಟದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೂಗಿ ಓಡಿಸಿದಾಗ ಅಷ್ಟೇ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಊಟಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೆಲ್ಲ ಒಗಟಾಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಬೀದಿಯ ಪಕ್ಕದ ನಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅವನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಸತ್ತುಹೋದನು.

ಕಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸ

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾದುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಜಿಗುಪ್ಪೆ ಬರತೊಡಗಿತು. ನಿದ್ರೆ ಎಳೆಯತೊಡಗಿತು. ಆದರೆ ಊಟ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನಾನು ತಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಲಕರು ಮಲಗಿರುವವರ ಹೆಸರನ್ನು

ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬೇರೆಯವರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಹೊದ್ದು ಮಲಗತೊಡಗಿದೆ. ಆಗ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಬಂದ ಪಾಲಕರು ನಾನು ಯಾರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದೆನೋ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಭೋಜನಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇ ಕೂಗಿ ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಭೋಜನಾಲಯದಿಂದ ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆತ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡರೂ ಅವನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬದೆ ಹೊರ ದಬ್ಬುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಊಟ ಸರಾಗವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ನಿದ್ರೆಯ ಹುಚ್ಚಿಗೆ ಅನೇಕರು ಊಟ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪರಿತಪಿಸಿದರು. ನಾನು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿದ ಜಾಗದವರು ಹೊರ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವಾಗಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಬೇರೆಯವರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಲಗುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲೂ ತಟ್ಟೆ, ಲೋಟ ಇಡಲು ಕಬೋರ್ಡ್‌ಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾನು ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಣ್ಣಗೂ, ಕುಳ್ಳಗೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಾನು ಆ ಕಬೋರ್ಡಿನ ಒಳಗೆ ಕೋತಿಯಂತೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದ ಮಿತ್ರರು ಕಬೋರ್ಡನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬೀಗ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಬೋರ್ಡಿನ ಸಣ್ಣ ಸಂದಿನಿಂದ ಬರುವ ಗಾಳಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹಲವು ಗಂಟೆ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಸ್ನೇಹಿತರು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಡಿಲ್ಲನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕಬೋರ್ಡಿನ ಬೀಗ ತೆಗೆದು ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿದೆ. ಬಹುದಿನಗಳ ನಂತರ ಪಾಲಕರಿಗೆ ಹೇಗೋ ಇದರ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ಈ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ.

ಊಟಕ್ಕೆ ಬಡಿದಾಟ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಊಟ ಏನೇನೂ ಸಾಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕಿದ ಮುದ್ದೆ ಸಾರಿಗಾಗಿ ಹುಡುಗರು ತಟ್ಟೆಯ ಸಮೇತ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಡಿಸುವವನು ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತುಂಬಾ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಹುಡುಗರ ನೂಕಾಟದಲ್ಲಿ ಸಾರಿನ ಪಾತ್ರ ಎಷ್ಟೇ ಬಲವಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದರೂ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಮಗುಚಿಕೊಂಡು ಊಟಕ್ಕಾಗಿ ಬಡಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗರ ತಲೆ, ಅಂಗಿ, ಚೆಡ್ಡಿಯೆಲ್ಲ ಸಾರಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಬಣ್ಣ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆ ಮಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಅರ್ಧ ಮುದ್ದೆ ಮಾಡಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಂಚುವುದು ಪದ್ಧತಿ. ಇದನ್ನು 'ಎಕ್ಸ್‌ಟ್ರಾ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತುಂಬಾ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗರು ಈ 'ಎಕ್ಸ್‌ಟ್ರಾ'ವನ್ನು

ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನರಿತ್ತಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗರು ಮೊದಲೇ ಹೋಗಿ ಊಟದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗರಿಗಾಗಿ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕಾದಿರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಿಕ್ಕವರು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ನಟಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂರಲು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಪೈಪೋಟಿಯೂ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಎಕ್ಸ್‌ಟ್ರಾ ಮುದ್ದೆ ಬಂದಾಗ ಬೇಡವೆನ್ನದೆ ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಂತರ ತನಗೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಚಿಕ್ಕವರಿಂದ ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದೆ. ಚಿಕ್ಕವರಲ್ಲೇ ಚಿಕ್ಕವನು ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದೆ. ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗ ಭೋಜನಾಲಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡದ್ದೇ ತಡ ನಿಧಿಯನ್ನು ಕಂಡವನಂತೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡ. ಎಕ್ಸ್‌ಟ್ರಾ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ತನಗೆ ಕೊಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದ. ನಾನು ಅವನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸದೆ ನನಗೇ ಊಟ ಸಾಲುತಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಎಕ್ಸ್‌ಟ್ರಾ ಮುದ್ದೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ನಾನೇ ಉಣ್ಣುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡ ಅವನು ಕಂಗಾಲಾದನು.

ಮರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತವನು

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದವರೇ ಶ್ರೀರಾಮಪುರದಿಂದ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ ಹದಿನೆಂಟನೇ ಕ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗೆ ಕಾಲ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಏನೂ ತಿನ್ನದೆ ಹೋಗು ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೋಗುವಾಗಲೇ ನಮಗೆ ಹಸಿವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂನ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಕಾಂಪೌಂಡಿನ ಒಳಗೆ ಬೆಳೆದಿರುವ ಮರಗಿಡಗಳ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಯವರು ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಎದ್ದಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಂಪೌಂಡಿಗೆ ಧುಮುಕಿ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಮಾವು, ಸೀಬೆ, ಚಕ್ಕೋತದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹುಷಾರಾಗಿ ಕೀಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಬೆಟ್ಟದ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಜಮ್ಮು ನೇರಳೆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಜೇಬುಗಳಿಗೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕಾಂಪೌಂಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ನಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸಂಪಿಗೆ, ಲಿಂಗದ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೀಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹದಿನೆಂಟನೇ ಕ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹದಿಮೂರನೇ ಕ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಿಯರ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಿತ್ತು. ಕದ್ದ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೆಲವರು ಎದುರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ದಿನವೂ ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವಷ್ಟು ಸಲಿಗೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದರು. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದರೆ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟಾಗ ಯಾರ ಹಲ್ಲುಗಳು ನೀಲಿಯಾಗಿವೆಯೋ ಆ ಹುಡುಗರನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಮತ್ತು ಇತರ ಹುಡುಗರು - ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ನಿಂದ

ಬರುವ ಹುಡುಗರು ಎಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ನಿಂದ ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವ

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನನ್ನು ಬೇಲದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೀಳಲು ಎತ್ತರದ ಮರಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿಸಿದೆವು. ಅವನು ಬಹಳ ಪರಾಕಮದಿಂದಲೇ ಮರ ಏರಿದ್ದ. ಅವನ ದುರಾದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮನೆಯ ಮಾಲೀಕ ಒಂದು ಕೋಲಿನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟ. ನಾವು ಪರಾರಿಯಾದವು. ಮೇಲೆ ಇದ್ದವನನ್ನು ಬೇಗ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಕೂಗಿದರು. ಮೇಲಿದ್ದವನು ಹೆದರಿ ಹಾಗೇ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಕೆಳಗಿದ್ದ ಮಾಲೀಕ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟಿ ಕೂಗುತ್ತಾ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮೇಲಿದ್ದವನು ಧೈರ್ಯಮಾಡಿ 'ನೀವು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಇಳೀತೀನಿ' ಎಂದ. ಮಾಲೀಕ ಇನ್ನೂ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಈ ಮರ ಮನೆ ನಿಮ್ಮಪ್ಪನದಲ್ಲ ಇಳಿಯೋ ಕಳ್ಳ ಎಂದ. ಗೆಳೆಯನ ಗತಿ ಏನಾಗುವುದೋ ಎಂದು ದೂರದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದೆವು. ಮಾಲೀಕನ ಕೋಪ ನೆತ್ತಿಗೆರೆ ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ಮೇಲಿದ್ದವನ ಕಡೆಗೆ ಎಸೆದ. ಮೇಲಿದ್ದ ಮಿತ್ರ ತನಗೆ ಅದು ತಗುಲದೆ ಇದ್ದರೂ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಎಂದು ಕಿರುಚುತ್ತಾ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿಯಲು ಅನುವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಮ್ಮ ಗುಂಪಿನ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಮಾಲೀಕನ ಕಡೆಗೆ ಕಲ್ಲು ಬೀಸಿದ. ಮಾಲೀಕ ಕೋಲಿನೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದ. ಈ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಿದ್ದವನು ಇಳಿದು ಕಾಂಪೌಂಡ್ ಹಾರಿ ಬಚಾವಾಗಿ ಬಂದ. ನಾವೂ ಶಾಲೆಯ ಕಡೆ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿವೆವು. ಮರ ಹತ್ತಿದ್ದವನ ಮುಖ, ಮೂತಿ, ಮಂಡಿ ತರಚಿ ಹೋಗಿ ಅವನು ಥೇಟ್ ಕೋತಿಯಂತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾವು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಕೆಲವು ದಿನ ಆ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಿದವು.

ಡಿಚ್ಚಿ ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡ ದೇವರು

ಹತ್ತು ಅಡಿ ಅಗಲ, ಐವತ್ತು ಅಡಿ ಉದ್ದದ 24ನೇ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಬಳಿಯೂ ಒಂದು ಚಾಪೆ ಮತ್ತು ಟ್ರಂಕು ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಸದಾ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಟ್ರಂಕಿನ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಓದುವುದು, ಏನಾದರೂ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಸಂಜೆ ನಾನು ಹಾಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಘಟನೆ ಸಂಭವಿಸಿತು. ನಾನು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಚಾಪೆ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಬ್ಬುತ್ತ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಎಷ್ಟು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎಂದರೆ ಚಾಪೆ ಮುರಿದು ಹೋಗುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟು. ನನಗೆ ಕಾರಣ ಕೂಡಲೆ ತಿಳಿಯಿತು. ನನ್ನ ಜಾಗದ ಪಕ್ಕದ ವ್ಯಕ್ತಿ ನನಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ಅವನ ಟ್ರಂಕಿನಿಂದ ನನ್ನ

ಚಾಪೆಯನ್ನು ಒತ್ತರಿಸತೊಡಗಿದ್ದ. ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಬಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಳಸತೊಡಗಿದ್ದ. ನನ್ನ ಕೋಪ ಏರತೊಡಗಿತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಈ ಒತ್ತುವ-
ರಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನನ್ನು ಬಹಳ ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ. ಅವನು ನನಗಿಂತ
ದೊಡ್ಡವನು. ಗಟ್ಟಿಗನೂ ಕೂಡ. ಅವನು ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ವಿಕಟವಾಗಿ
ನಕ್ಕು ತನ್ನ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ನನಗೆ ಏನು ಮಾಡಲೂ
ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಚಾಪೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ
ಶ್ರೀರಾಮಪುರದ ಹುಡುಗರು ಯಾರ ಮೇಲಾದರೂ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ
ಮೊದಲು ಡಿಚ್ಚಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಕೈ ಕೈ ಮಿಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
ಡಿಚ್ಚಿ ಹೊಡೆಯುವುದನ್ನು ನಾನು ಬಹಳ ನೋಡಿದ್ದೆ. ಎದುರಾಳಿಯ ಕುತ್ತಿಗೆ
ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಹಣೆಯಿಂದ ಅವನ ಮೂಗಿಗೆ
ಬಲವಾಗಿ ಹೊಡೆತ ಕೊಡುವುದೇ ಡಿಚ್ಚಿ ಆಗ ಎದುರಾಳಿಯ ಮೂಗಿನಿಂದ ರಕ್ತ
ಧಾರಾಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದಾಟದ ಪ್ರಾರಂಭವಷ್ಟೆ.
ನನಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವವನ ಮೇಲೆ ಡಿಚ್ಚಿ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲು
ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಅವನ ಮೇಲೆ ನಾನು ಜಗಳ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವನು
ಚಂಗನೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾರಿಬಂದನು. ಕೂಡಲೇ ಅವನಿಗಿಂತ ಕುಳ್ಳನಾಗಿದ್ದ
ನಾನು ಎಗರಿ ಅವನ ಮೂಗಿಗೆ ಒಂದು ಡಿಚ್ಚಿ ಹೊಡೆದೆನು. ಇದನ್ನು ಆತ
ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾರಿಸಲು ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದನು. ಈ
ಡಿಚ್ಚಿ ವಿದ್ಯೆ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮೂಗಿನಿಂದ ರಕ್ತ ಬರತೊಡಗಿ-
ತು. ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಆಘಾತ ವಾಯಿತು. ಅವನು ನನಗೆ ಹೊಡೆಯುವ
ಬದಲು ವಿಚಿತ್ರ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯ ತೊಡಗಿದನು. ನೊರನೊರ ಹಲ್ಲು
ಕಡಿಯತೊಡಗಿದನು. ಹಾ.. ಹೋ.. ಎಂದು ಕೂಗತೊಡಗಿದನು. ಅವನ
ಮೈ ನಡುಗತೊಡಗಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅವನ ಊರಿನ ಗೆಳೆಯನೊಬ್ಬ
'ದೇವರು ಬಂತು' ಎಂದು ಕೂಗಿದನು, ಬಹಳ ಹುಡುಗರು ಸೇರಿದರು. ನನ್ನ
ಪಕ್ಕದ ಜಾಗದವನಿಗೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ದೇವರು ಮೈದುಂಬುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಈ ದಿನ
ನನ್ನ ಡಿಚ್ಚಿಯಿಂದ ದೇವರು ಮೈದುಂಬಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಹುಡುಗರು
ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿದರು. ಗಂಧದಕಡ್ಡಿ ಹಚ್ಚಿದರು. ಅವನ ಮೈನಡುಕ ನಿಂತಿರಲಿಲ್ಲ.
ಭಯದಿಂದ ನಿಂತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರು ನೀನು ಈಗ ಹೊರಗೆ
ಹೋಗು, ನಂತರ ಬಾ ಏನಿದ್ದರೂ ನಾವಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಕಳುಹಿಸಿದರು.
ನಾನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕೆಲವು ಗಂಟೆಗಳ
ನಂತರ ರೂಮಿಗೆ ಬಂದೆ, ದೇವರು ಇಳಿದಿತ್ತು. ದೇವರು ಮೈದುಂಬಿದವನ
ಊರಿನವರು ಹಾಸ್ಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನ ಇದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಸೀನಿಯರ್

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ತಾವೆಲ್ಲ ಒಂದು ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದರು. ನನ್ನನ್ನು ಆ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಅಪರಾಧಿ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ನನ್ನ ರೂಮಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮೂವರು ಗೆಳೆಯರು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಈ ಮೂವರು ಶ್ರೀರಾಮಪುರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಡಿಜ್ಜಿ ಪ್ರವೀಣರು. ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಾಡುವವರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೈ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಡಿಜ್ಜಿಯ ರುಚಿ ತೋರಿಸುವುದಾಗಿಯೂ, ಧೈರ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದೂ ಇವರು ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಸೀನಿಯರ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ನನ್ನ ಚಾಪೆಗಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಚಾಪೆಯನ್ನು ತಳ್ಳುವಾಗ ದೇವರು ಬಂದಿತ್ತೆಂದು ಅವರು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ಆಗ ದೇವರು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದೆ. ದೇವರು ಬಂದಾಗ ಡಿಜ್ಜಿ ಹೊಡೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ಇಲ್ಲ ಎಂದೆ. ದೇವರಿಗೆ ನಾನು ಅವಮಾನ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ನನ್ನ ಪಕ್ಕದ ಸೀಟಿನವನು ದೈವಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಜಾಗರೂಕನಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ಅವರು ಎಚ್ಚರಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು.

ಹೊದಿಕೆ ಬದಲಾವಣೆ

ಈ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹಿತೈಷಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮೂವರು ಗೆಳೆಯರು ನನಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಘಟನೆಯ ನಂತರ ಅವರ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಧೈರ್ಯ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದರಂತೆ ತರಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆವು. ಕೆಲವು ಹುಡುಗರು ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಜಗಳವಾಡಿ ಮಾತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಪರಸ್ಪರ ಕಠಿಣ ಮೌನವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಗತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಅವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಶಾಶ್ವತ ವೈರಿಗಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹಾಸ್ಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ದೀಪ ಆರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೈನ್ ಸ್ವಿಚ್ ಆಫ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಕತ್ತಲು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿದ ಮೇಲೆ ನಾವು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಗೆಳೆಯರು ನಮ್ಮ ಚಟುವಟಿಕೆ ಶುರುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಇಬ್ಬರು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಒಬ್ಬ ಶತ್ರುವಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಬ್ಬರು ಅವನ ಬಳಿಬಂದು ಕುಳಿತು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಸಡಿಲಿಸುತ್ತಾ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈತನ ಶತ್ರುವಿನ ಬಳಿ ಕುಳಿತು ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಅವನ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸದ್ದಾಗದಂತೆ ಅವನ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಇವನಿಗೂ, ಇವನ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು

ಅವನಿಗೂ ಹೊದಿಸಿ ನಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ನಾವು ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಏಳುವ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕೊಠಡಿಯ ದೀಪ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಮೊದಲು ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡವನು ಅದು ತನ್ನದಲ್ಲವೆಂದು ಕೂಗಾಡಲು ಶುರುಮಾಡಿದನು. ಇನ್ನೊಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಶತ್ರುವೂ ಹೀಗೆ ಕೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕ್ರಮೇಣ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಹೊಡೆದಾಟ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊದಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಒದ್ದು ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಮೊದಲೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರುತ್ತಿದ್ದ ನಾವು ಬಹಳ ಆನಂದಪಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾವನೆ ಸುಳಿಯದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೊದಿಕೆ ಬದಲಾದ ಕೆಲವು ಶತ್ರುಗಳು ಜಗಳವನ್ನೂ ಆಡದೆ, ಕೊನೆಪಕ್ಷ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನೂ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಮಗೆ ಬಹಳ ನಿರಾಶೆಯುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವೈರಿಗಳಾದರೂ ಅವನ ಹೊದಿಕೆ ಇವನಿಗೂ ಇವನ ಹೊದಿಕೆ ಅವನಿಗೂ ಇಷ್ಟವಾಗಿ ಹಾಗೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಇದು ಯಾರದೋ ಕುತಂತ್ರವೆಂದು ಅರಿತು ಸೌಜನ್ಯದಿಂದ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಗೆಲೆಯರಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಹೊಸದಾಗಿ ವೈರಿಗಳಾಗಿರುವವರನ್ನು ಹುಡುಕುವುದೇ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊದಿಕೆ ಬದಲಾಯಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಬಹಳ ನಿರ್ದೆಗೆಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ತಲೆಯನ್ನು ತುಂಬ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಕುಟುಂ ಕುಟುಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದ

ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ನಮಗೆ ಹೊದಿಕೆ ಬದಲಾಯಿಸುವ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ದೆಯೂ ಬಾರದೆ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಬರತೊಡಗಿತು. ಗಮನಕೊಟ್ಟು ಆಲಿಸಿದರೆ ಕುಟುಂ ಕುಟುಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದ. ರಾತ್ರಿಯ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದ ಹೇಗೆ ಬಂತು ? ದೆವ್ವದ ಕೆಲಸವೇ ಇರಬಹುದು. ನಾವು ಅನುಮಾನಿಸಿದೆವು. ಕೊನೆಗೂ ಧೈರ್ಯಮಾಡಿ ಆ ಸದ್ದಿನ ಮೂಲವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದೆವು. ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಚಕ್ಕುಲಿ, ಕೋಡುಬಳೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ಹಗಲು ಹೊತ್ತು ತಿಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿರುವಾಗ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ತಿನ್ನುವುದೇ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಅವನ ಕುಟುಂ ಕುಟುಂ ಶಬ್ದ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲೇ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಕೇಳಬೇಕು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ

ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ರಾಧಾಂತವಾಗುವ ಸಂಭವ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಾವು ಸುಮ್ಮನೆ ಮಲಗಿದೆವು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದಾಗಲೂ ರಾತ್ರಿಯ ಕುಟುಂಬ ಶಬ್ದ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡತೊಡಗಿತು. ಈ ಶಬ್ದದ ಆಕರ್ಷಣೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ನಾಲ್ಕು ಜನವೂ ಆ ದಿನಶಾಲೆಗೆ ಚಕ್ರ ಹೊಡೆದವು. ರೂಮಿನಲ್ಲೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಕಿಟಕಿ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡಿದವು, ಒಬ್ಬ ಒಂದು ಮೊಳೆ ಹೊಂಚಿದ. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕುಟುಂಬ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವನ ಟ್ರಂಕಿನ ಬೀಗ ತೆಗೆದವು. ಅವನ ಟ್ರಂಕಿನ ಒಳಗೆ ಹಬ್ಬ, ಗಮಗಮ ವಾಸನೆ ಚೆಲ್ಲುವ ಕೋಡುಬಳೆ, ಚಕ್ಕುಲಿ, ಅವಲಕ್ಕಿ, ತಂಬಿಟ್ಟು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಮ್ಮ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಸಿದ ಹುಲಿಗಳಂತೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಗಬಗಬ ತಿಂದು ಮುಗಿಸಿದೆವು. ನಂತರ ಉಳಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಬಿತ್ತು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಇಂಕಿಗೆ ಕಾಸಿಲ್ಲದೆ ಪರದಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಇಂಕಿನ ಬಾಟಲನ್ನು ನೋಡಿದವನೇ ತನ್ನ ಬಾಟಲನ್ನು ತಂದು ಅರ್ಧ ತುಂಬಿಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಪೆನ್ನಿಗೂ ಇಂಕು ತುಂಬಿಕೊಂಡ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ

ಮೈಸೋಪು ಬಟ್ಟೆ ಸೋಪುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ ಅವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಗೆದುಕೊಂಡು ಮೈಸೋಪಿನಿಂದ ಸ್ನಾನವನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿದೆವು. ನಂತರ ಆ ಹುಡುಗ ತಂದಿದ್ದ ಹರಳೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅದನ್ನು ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಆನಂದ ತುಂಬಿದವರಾದೆವು. ಆ ನತದೃಷ್ಟ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಅವನ ಸೋಪಿನಿಂದಲೇ ಒಗೆದ ನಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಇಸ್ಕಿಮಾಡಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಾವು ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವನು ಬಂದವನೇ ಟ್ರಂಕು ತೆಗೆದು ನೋಡಿ ಲಬೋ ಲಬೋ ಎಂದು ಬಾಯಿ ಬಾಯಿ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ನಾವೇ ಸಹಾಯಕರಂತೆ ನಿಂತು ಯಥೇಚ್ಛವಾದ ಸಹಾನುಭೂತಿ ತೋರಿ ಅವರಿವರ ಮೇಲೆ ಅನುಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಂಶಯ ತಾಳಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ರಾತ್ರಿ ಹೀಗೇ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ 'ಕಚಕ್', 'ಕಚಕ್' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕೇಳತೊಡಗಿತು. ನಾವು ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಒಬ್ಬ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ನಾವು ಶಾಲೆಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಕಿಟಕಿ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಬಂದುಮಾಡಿ ಅವನ ಟ್ರಂಕಿನ ಬೀಗವನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡಿದರೆ ಐದಾರು ಆಪೆಲ್‌ಗಳು, ನಾವು ಬಹಳ ಬೇಗ ಅವನ್ನು ತಿಂದು ಮುಗಿಸಿದೆವು. ಆ ದಿನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ನನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾಲು ಸಿಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಕರಾರು ತೆಗೆದ. ಟ್ರಂಕಿನಲ್ಲಿ ಆಪೆಲ್ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಂದವನೇ ತನ್ನ ಟ್ರಂಕಿನಲ್ಲಿ ಆಪೆಲ್‌ಗಳು ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಕಂಡು

ಗೋಳಾಡತೊಡಗಿದ, ಆಪೆಲ್ ಕಡಿಮೆ ಆಯಿತೆಂದು ತಕರಾರು ತೆಗೆದಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದೂರು ಹೇಳಿದ. ನಾವು, ಅವನೂ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆವು. ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಠಿಣ ದಂಡನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂಥ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ.

ಓದಲು ಪೈಪೋಟಿ

ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಎದ್ದು ತಣ್ಣೀರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗರೂ ಇದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಓದುವ ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಪೈಪೋಟಿ ಇತ್ತು. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಎಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಓದಿಬಿಡುತ್ತಾನೋ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಇವರು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಓದಿಗಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಎದ್ದು ಓಡಿಹೋಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಓದಲು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಬ್ಬನಂತೂ ವಿದ್ಯುತ್ ಕೈಕೊಟ್ಟಾಗ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದನು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಕೊಟ್ಟ ನೋಟನ್ನು ಸದಾ ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಯಾರ ಬಳಿಯೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಕೆಲವು ಸಲ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಸ್ವರಗಳು ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆಯಾರೋ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದಂತೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಪಾಠಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡುವ ಗೀಳಿಗೆ ಬಿದ್ದವರು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಪಾಠಗಳೇ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತು.

3.3 ಬೆಂಗೂರ್ ಅತ್ತೆಮ್ಮನ ಘಳಾರ!

—ಕೇಶವರೆಡ್ಡಿ ಹಂದ್ರಾಳ

ನಾನೊಬ್ಬ ಹಳ್ಳಿ ಗಮಾರನೆಂದೂ, ಮ್ಯಾನರ್ಸ್ ಇಲ್ಲದ ಒರಟನೆಂದೂ, ನಾಜೂಕಿಲ್ಲದ ಹಳ್ಳಿ ಹೈದನೆಂದೂ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಮೂಲಭೂತ ಆಶ್ರಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿದೆಯೆಂಬ ಸಮಾಧಾನ. ಹಳ್ಳಿಗರಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು, ಒರಟರಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಮಾನವೀಯತೆ, ಅಂತಃಕರಣ, ದೇಶೀಯತೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಗರದ ನಯ-ನಾಜೂಕಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಎದೆ ತಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಯಾರ ಮುಂದೆ ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. 'ಬಡವರ ಮನೆ ಊಟ ಚಂದ; ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆ ಮಾತು ಚಂದ' ಎನ್ನುವ ಮಾತು 'ಒರಟು' ಮತ್ತು 'ನಾಜೂಕು' ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ.

ಅದಿರಲಿ, ಅಪ್ಪನ ದೊಡ್ಡ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಆಂಧ್ರದ ಧರ್ಮಾವರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ತುಂಬಾ ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅವರದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಜವಳಿ ಅಂಗಡಿಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು 'ಬೆಂಗಳೂರ್ ಅತ್ತೆಮ್ಮ' ಎಂತಲೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಬೆಂಗಳೂರ್ ಅತ್ತೆಮ್ಮನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಪ್ರೀತಿ. ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯ ಕ್ಲಾಸು ಪಾಸು ಮಾಡಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿತಿದ್ದಳು. ಬೆಂಗಳೂರ್ ಅತ್ತೆಮ್ಮನಿಗೆ ಒಂದು ಮೆಳ್ಳೆಗಣ್ಣು, ಯಾರನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಇನ್ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಭಾರಿ ಅದೃಷ್ಟ ಒದಗಿರುವುದೆಂದು ಅಮ್ಮ, ದೊಡ್ಡಮ್ಮಂದಿರು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೆವು. ಅತ್ತೆಮ್ಮನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಮ್ಮ, ದೊಡ್ಡಮ್ಮರೊಂದಿಗೆ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ದಿಗಿಲುಪಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತೆಮ್ಮನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅತ್ತೆಮ್ಮ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಾರಿ ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಹತ್ತು-ಹದಿನೈದು ದಿನ ಇದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬರುವುದಕ್ಕೆ ವಾರಮೊದಲೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಾಗದ ಓದುವುದು ದೊಡ್ಡಪ್ಪನಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ

ಬರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಪುರವರದ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮ್ಯಾನ್ ಯಾವುದೇ ಕಾಗದ ಬಂದರೂ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅತ್ತೆಮ್ಮನ ಕಾಗದ ಬಂದ ದಿನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಕಾಗದವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳುವಂತೆ, 'ತಗಳಪ್ಪ ಕಾಗ ಬಂದೈತೆ, ಮುಂದಿನ ವಾರ ಬೆಂಗಳೂರ್ ಕುಲ್ಲಿ ಬತ್ತಾಳಂತೆ, ಇನ್ ಊರ್ ತುಂಬಾ ಅವುಳ್ಳೆ ಮೆರವಣಿಗೆ, ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಬೇಸಾಯ ಬಿಟ್ಟು ಅವಳ್ ಚಾಕ್ರಿ ಮಾಡ್ಕಂಬ್ತ ಕೂತ್ಕಂಬ್ತಾನೆ...' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ. ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಬರುವ ದಿನ ಅಪ್ಪ ಕಮಾನು ಗಾಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣಿ ಬಸ್ಸು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಬ್ಯಾಲೈದ ಬಸ್ಪಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ.

ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮನೆಯ ಧೂಳು ಹೊಡೆದು, ಸಾರಿಸಿ, ಒರೆಸಿ ಒಪ್ಪ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಹುಡುಗರಿಗೂ ಕ್ಷೌರ ಮಾಡಿಸಿ, ನೀರೊಯ್ದು ಕ್ಲೀನ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಇರುವವರೆಗೂ ಯಾರೂ ಗಲೀಜು ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ, ಹಳ್ಳಿ ಹುಡುಗರಿಗೆ, ನೀರೊಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಕ್ಷೌರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ ಯಮಯಾತನೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಶನಿವಾರ ಮಾರ್ನಿಂಗ್ ಕ್ಲಾಸ್ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಊಟ ಮಾಡುವುದರೊಳಗೆ ಬಚ್ಚಲಿನ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಬಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊತ ಕೊತ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನೀರು ನಮಗೆ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ನೀರೊಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಉಪಾಯ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪಾತಾಳಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ದನಗಳ ಮೂಗುದಾರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೈ ತೊಳೆಯಲು ಕೆರೆಗೂ, ಕಾಲುವೆಗೂ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಜುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ದರ ದರ ಎಳೆದುಕೊಂಡು

ಒಂದು ಬಟ್ಟೆ ಬಿಚ್ಚಿ, ಬಚ್ಚಲಿನ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಕ್ಕರ ಬಡಿಸಿ, ಒರಳು ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ರುಬ್ಬಿದ ಸೀಗೆಕಾಯಿಯನ್ನು ತಲೆಗೆ ಹಾಕಿ ಪಟ ಪಟ ಉಜ್ಜಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸೀಗೆಕಾಯಿ ಹೋದರೆ, ಅಳುತ್ತಾ ಗಳಗಂಟೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಬಚ್ಚಲಿನಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಮತ್ತೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು ನೀರೊಯ್ಯುವ ಘನಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ನನಗೆ ಮಿಡ್ಲಿಸ್ಕೂಲ್ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ಕ್ಲೌರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಲ್ಯದ ಕ್ಲೌರದ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ತನ್ನ ಹತಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಟ್ಟಿಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತಿರುವುದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತೆಂದರೆ, ಅವೊತ್ತು ನಮ್ಮ ತಲೆಯ ತುಪ್ಪಟ ಉದುರುವುದು ಗ್ಯಾರಂಟಿಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ನನಗೆ ಕ್ಲೌರ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಮತ್ತು ಕೆಲಸದ ಮುದ್ದಯ್ಯ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ಕತ್ತರಿ ಮತ್ತು ಮಿಷನ್ ಆಡಿಸುವಾಗ ಚಕ್ಕಲಗುಲಿಯಾಗಿ ತಲೆಯನ್ನು ಕೊಡವಿದರೆ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮುದ್ದಯ್ಯ ಇಬ್ಬರೂ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡಪ್ಪನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದು ತಲೆಗೊಂದು ಜೋರಾಗಿ ಬಿಗಿದು 'ಬುಡುಕ್ಕತ್ತ ಹೊಡ್ಡೋ ಪುಟ್ಟ ಈ ನನ್ನಗನ್ನೆ' ಎಂದು, ಕೊಯ್ಯುವಾಗ ಕದಲದಂತೆ ಹಂದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಾಚಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಕ್ಲೌರ ಮಾಡುವಾಗಲೇ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹೇನುಗಳು ಪಿತ ಪಿತ ನೆಲಕ್ಕೆ ಉದುರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಅತ್ತಮ್ಮ ಬಂದರೆ, ನೀರೊಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ, ಕ್ಲೌರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸಗಳು ರಿಪೀಟ್ ಆಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ತಮ್ಮನನ್ನು ಬೈದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅತ್ತಮ್ಮ ಮಹಾನ್ ದೈವಭಕ್ತಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಹತ್ತು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗಮ್ಮನ ಪೂಜೆ, ನಾಗರ ಪೂಜೆ, ಬಿಜವಾರದ ಆಂಜನೇಯ ಪೂಜೆ, ಮಧುಗಿರಿ ಮಾರಮ್ಮನ ಪೂಜೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ದಿನ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗಾಗಿ ಅತ್ತಮ್ಮ ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ದಿನ ಉಪವಾಸವಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಮಗೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮೋರೆ ತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ತಂಗಳು ಮುದ್ದೆ - ಮೊಸರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಅಬೋ ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತಹುದರಲ್ಲಿ ಅತ್ತಮ್ಮ ದಿನಪೂರ್ತಿ, ಅದೂ ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ದಿನ, ಉಪವಾಸ ಹೇಗಿರುತ್ತಾಳೆಂಬ ಐಸೋಜಿಗಕ್ಕೆ ಬಲು ಬೇಗನೆ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಉಪವಾಸದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ತಮ್ಮ ಫಳಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಫಳಾರವನ್ನು ಅತ್ತಮ್ಮನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪೂಜೆಯಿರುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರತಿದಿನದ ಹಿಂದಿನ ಸಂಜೆಯೇ ಅಪ್ಪ ಮಧುಗಿರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದೊಂದು ಕೇಜಿ ಅವಲಕ್ಕಿ, ಎರಡು ಚಿಪ್ಪ ಒಳ್ಳೆ ಬಾಳೆಹಣ್ಣನ್ನು ತರುತ್ತಿದ್ದ. ಅತ್ತಮ್ಮ ಬೇಗನೆ ಎದ್ದು, ನೀರೊಯ್ದುಕೊಂಡು ಪೂಜೆಗೆ

ಮೊದಲೇ ಫಳಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೇಜಿ ಪೂರಾ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ನೆನೆಸಿ, ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಹಾಕಿ, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ತುರಿದು ಹಾಕಿ ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿಯನ್ನು ಉದುರಿಸಿ ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವೀಲ್ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಸುಲಿದು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ತುಂಡು ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲ್ಲ, ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತುರಿ ಬೆರೆಸಿ ರಸಾಯನ ರೆಡಿ ಮಾಡಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಬೆರೆಸಲು ಅಪ್ಪ ಬ್ಯಾಲದ ಹಣ್ಣನ್ನೂ, ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣನ್ನೂ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಅತ್ತೆಮ್ಮನ ಹತ್ತಿರ ಭೇಷೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆಲ್ಲ ಪೂಜೆ ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಸ್ವೀಲ್ ತಟ್ಟೆಯ ತುಂಬಾ ಫಳಾರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಾವು ಹಿಟ್ಟುಣ್ಣುವ ಮೊದಲೇ ತಿಂದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು, ಮಿಕ್ಕಿದ ಇನ್ನರ್ಧ ಫಳಾರವನ್ನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಎರಡು ಗಂಟೆಯ ಆಜುಬಾಜಿಗೆ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಫಳಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕ-ರಿಸುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ದೊಡ್ಡವರಾದಿಯಾಗಿ ಯಾರೂ ಸುಳಿಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾವು ಮಕ್ಕಳು ಫಳಾರದ ಆಸೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪು ಕೊಡುವಂತೆ ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಎರಡು ಬೆರಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಿಷ್ಟು ಫಳಾರವನ್ನು ಹುಡುಗರ ಕೈಗೆ ಇಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ದೊಡ್ಡವರು, 'ಏಯ್ ನಡಿರೊ ಆಚೆಗೆ, ಆಯಮ್ಮ ಉಪಾಸಕ್ಕೆ ಫಳಾರ ಮಾಡ್ಕೊಂಡಿದೆ.. ಪಾಪ ದೃಷ್ಟಿ-ಗಿಷ್ಟಿ ಅದಾತು...' ಎಂದು ಗದರಿಕೊಂಡು ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪ,

'ನಮ್ಮಕ್ಕಯ್ಯ ಇವೊತ್ತು ಉಪಾಸ' ಎಂದು ತೆಂಗಿನ ಮರ ಹತ್ತಿ ಸೈಜಾದ ಕೆಂದಳೆನೀರನ್ನು ತರುತ್ತಿದ್ದ. ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೂರು ಎಳೆನೀರು ಅತ್ತೆಮ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದವು. ರಾತ್ರಿಗೆ ಅರ್ಧ ಕೇಜಿ ರವೆಯ ಘಮ ಘಮ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ತಿನ್ನುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅವೊತ್ತಿನ ಅತ್ತೆಮ್ಮನ ಉಪವಾಸ ಮುಗಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಅತ್ತೆಮ್ಮನ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಉಪವಾಸ ಇಡೀ ಊರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅಮ್ಮ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡಮ್ಮಂದಿರು ಅತ್ತೆಮ್ಮನ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದವರ ಮುಂದೆಯಲ್ಲ, ನಮ್ಮತ್ತೆ ಇವೊತ್ತು ಉಪಾಸ. ತೊಟ್ ನೀರೂ ಬಾಯಿಗೆ ಬಿಡಲ್ಲ...' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರವರೇ ಇರುವಾಗ, 'ಅದ್ಯಾವ್ ಸೀಮ

ಉಪಾಸನಮ್ಮ ಈಯಮುಂದು....' ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಜೀವಮ್ಮ, ಓಬಕ್ಕ, ಗಂಗಮ್ಮ ಮುಂತಾದವರು, 'ಅಕ್ಕಯ್ಯ ದಿನಪೂರ್ತಿ ಉಪಾಸ ಯಂಗಿ-ರೀಯಮ್ಮ, ನಮ್ಮ ಹಿಟ್ಟುಣ್ಣೋದು ತಡ ಆದ್ರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಹುಳ ಓಡಾಡಂಗಾಗ್ಯೆ...' ಎಂದು ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೆಕ್ಕನ ಬೆರಗಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲೆ ದನಗಳಿಗೆ ಮೇವು ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಳು ಮುದ್ದಯ್ಯ, 'ಅದೆಲ್ಲ ನೀತಿ, ನೇಮ, ಭಕ್ತಿ ಇರಬೇಕು. ಪ್ಯಾಟಿನಾಗೆ ಇರೋರೆ ಅದೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಿತ್ತೆ...' ಎಂದು ಅತ್ತೆಮ್ಮನನ್ನು ಮಧುಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಪೋಸು ಕೊಡುತ್ತಾ ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಪರ್ಸು ಬಿಚ್ಚಿ ಅಡಿಕೆಲೆ ಬೀಡಿಗಾಗಿ ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರ ಒಂದೊಂದು ಎರಡೆರಡು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆದರೆ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತೆಮ್ಮನ ಉಪಾಸ ಮತ್ತು ಪೂಜೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಗುಮಾನಿ ಇತ್ತು. ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಅಪ್ಪ ಮತ್ತು ಅತ್ತೆಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಮುಖ ಕೊಟ್ಟು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಬಯ್ಯುವುದಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಎದುರಿಗೆ ಬಯ್ಯದೆ ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ, ಆಳುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಬಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ. 'ಪಾಪ, ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಉಪಾಸ ಇವೊತ್ತು....' ಎಂದು ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮುಂದೆ ನಾವೇನಾದರೂ ಅತ್ತೆಮ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಕನಿಕರ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ, ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಆಕಡೆ ಈಕಡೆ ನೋಡಿ ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಾಣದಿರುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, 'ಹೋಗೋ... ಹೋಗೋ ಯಡ್ಕನಕ್ಕ ಆ ಕುಲ್ಲಿ ನಾಟು ಆಡ್ ಅವೈ, ಹಿಟ್ಟು ಹುಳ್ಳಿಕಾಳ್ ಸಾರು ತಿನ್ನಕಾಗ್ಗೆ ಯಾಸ ಕಟ್ಟಾ ಅವೈ. ಒಂದೊಂದ್ ಕೇಜಿ ಅವಲಕ್ಕಿ ಅರ್ಧ ಡಜನ್ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ತಿಂದು ಇನ್ನೆಂಥ ಉಪಾಸ ಮಾಡಾಳು. ನಿಮ್ಮಪ್ಪನೂ ಅವುಳ್ಳು ಸರಿಯಾಗ್ಯೆ... ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅತ್ತೆಮ್ಮನಿಗೂ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನಿಗೂ ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಅತ್ತೆಮ್ಮನನ್ನು ವಿನಾಕಾರಣ ಬಯ್ಯುತ್ತಾನೆಂದೇ ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಅತ್ತೆಮ್ಮನನ್ನು ಕಂಡರೆ ನಾಯಿಗಳೂ ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಇಲ್ಲದ ಟೈಮಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಒಳಗೆಲ್ಲ ರಾಜಾರೋಷವಾಗಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾಯಿಗಳು ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ದಿನ ಒಳಗೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಾರಿ ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಫಳಾರದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು

ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೋಷೋದ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾಗ ಕರಿಯ ನಾಯಿ ತಂಗಳು ಅನ್ನ ಇರಬೇಕೆಂದು ಮೂತಿ ಇಟ್ಟು ಮೂಸಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಕಿರುಚಿಕೊಂಡು ಫಳಾರದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ತಂದಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಮತ್ತೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆ ಹಾಕಿದ್ದಳು, ತನ್ನ ಅಕ್ಕಯ್ಯನ ಫಳಾರಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಾಯಿ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡ ಅಪ್ಪ ಕಲ್ಲು ಬೀಸುತ್ತಾ ನಾಯಿಯನ್ನು ಊರೆಲ್ಲ ಇಟ್ಟಾಡಿಸಿದ್ದ.

ನಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಫಳಾರವನ್ನು ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಬಿಸಾಕಲು ಹೇಳಿದರೂ, ಬಿಸಾಕಲು ನಮಗೆ ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಿಸಾಕಲು ಬಣವೆಯ ಕಡೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಬಣವೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ: ವಿಷಯ ತಿಳಿದು, ಮೇಲಿಂದ ಸ್ವೊಲ್ಲ ತಗ್ಗುಕಿ ತಿನ್ನಲೇ ಅದುಕ್ಕೇನ್ ಆಗಿಲ್ಲ... ಎಂದು ತಾನೂ ಕೈ ಹಾಕಿದ್ದ. ಅಂದು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಷ್ಟು ಫಳಾರವನ್ನು ತಿಂದಿದ್ದೆವು. ಫಳಾರದ ರುಚಿ ಹತ್ತಿ ನಾವೂ ಉಪಾಸ ಇದ್ದೆ ಚಂದಾಗಿರೈತೆ' ಎಂದು ಹುಡುಗರು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆವು.

ಇದಾದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಮಾಮೂಲಿಯಂತೆ ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಎಂಟುಗಂಟೆಗೆಲ್ಲ ಪೂಜೆಗೆ ರೆಡ್ಡಿ ಮಾಡಿ ಫಳಾರವನ್ನು ಪೋಷೋದ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಹೊಲದ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಬಂದ ನಾನು ಮುಖ ತೊಳೆದು ನಡುಮನೆಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಕೂಡಲೇ ಫಳಾರ ಕಂಡಿತ್ತು. ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮನ ಹತ್ತಿರ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು, ನಾನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ, 'ಅಮ್ಮ, ಫಳಾರನೆ ನಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿ ಓಡೋಯ್ತು...' ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. 'ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಸವತಿ ನಾಯಿ...' ಎಂದು ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದಿದ್ದಳು. ಅತ್ತೆಮ್ಮನ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ಕಾಯದೆ ಫಳಾರದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಣವೆಯ ಕಡೆ ಓಡಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ಹುಡುಗರು ಓಡಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ 'ಇವೊತ್ತೂ ನಾಯಿ ಮುಟ್ಟೇನೋ...' ಎಂದು ಎದ್ದು ಬಂದಿದ್ದ. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಾಯಿಯೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ! ಫಳಾರವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, 'ಭಲರೇ ನನ್ನಗ್ಗೆ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನ ತಲೆ ಕಣೋ ನಿಂದು, ಆ ಕುಲ್ಲಿಗೆ ಹಂಗೇ ಮಾಡಿ ನಿಜವಾಗೂ ಉಪಾಸ ಕೆಡ್ಗಬೇಕು...' ಎಂದು ಶಬ್ದಾಸ್ ಗಿರಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅತ್ತೆಮ್ಮನಿಗೆ ಏನೋ ಅನುಮಾನ ಬಂದು ಹಿಂದೆಯೇ

ಬಂದು ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅಂದು ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಅಪ್ಪ ಬಾರುಕೋಲಿನಿಂದ ಸಖಿತ್ತಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿದ್ದ. ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಬಯ್ಯುತ್ತಾ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಜಗಳವಾಗುವ ಸೂಚನೆಗಳು ಕಂಡು ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, 'ನಿಮ್ ಕೈ ಮುಗಿತಿನಿ ಸಾಕು ಸುಮ್ಮಿರಪ್ಪ, ಊರ್ ಜನಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಾದ್ರೆ ನಕ್ಕಾರು...' ಎಂದು ಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಇನ್ಯಾವೊತ್ತೂ ಅತ್ತೆಮ್ಮನ ಫಳಾರದ ಸುದ್ದಿಗೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದೆ ನಾನು.

ಅತ್ತೆಮ್ಮ ಸತ್ತು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ಕಳೆದಿವೆ. ದೊಡ್ಡಪ್ಪ, ಅಪ್ಪ ಕೂಡ ಹಿಂದೆ-ಮುಂದೆ ಅತ್ತೆಮ್ಮನನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಲೂ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ 'ಉಪವಾಸ', 'ಫಲಹಾರ' ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಹಿಂದಿನ ನೆನಪುಗಳು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ತೇವಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

3.4 ಓದು ಪಠ್ಯ: ಶಾಲೆಯ ಸೆರೆ

-ರವೀಂದ್ರನಾಥ ತಾಕೂರ್. ಅನು: ಡಾ. ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕ

ರವೀಂದ್ರನಾಥ ತಾಕೂರಿಗೆ ಮೊದಲ ಪಾಠಗಳು ನಡೆದದ್ದು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಮನೆಯ ಹೊರಜಗಲಿಯ ಚಂಡೀ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಶಾಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಶಾಲೆಗೆ ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮನೆಗಳ ಹುಡುಗರೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಳೆಯ ತಾಳೆಯೋಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳೊಳಗಿನ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರವೀಂದ್ರರೂ ಮೊತ್ತಮೊದಲಿಗೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸದ ಶ್ರಮಪಟ್ಟುದೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ. ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕ ಓದುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿಂದಿನ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಶ್ರಮ ಅವರಿಗೆ ಮರೆತುಹೋಗಿದೆ. “ಸೌರವ್ಯೂಹದ ಗ್ರಹದಂತೆ ದೂರವಿರುವ ಆ ‘ಶಿಶು’ವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ದುರ್ಬೀನಿನಿಂದಲೂ ನೋಡಲಾರೆ” ಎಂದು ಅವರೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಪುಸ್ತಕ ಓದಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಅವರಿಗೆ ನೆನಪಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಶಂಡಮಾರ್ಕನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಘಟನೆ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಗೆದ ನರಸಿಂಹಾವತಾರದ ಕಥೆ, ಅದರ ಚಿತ್ರ ಇವೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿವೆ. ಆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಚಾಣ-ಕೃನ ಕೆಲವು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಓದಿದರು.

ರವೀಂದ್ರರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿಂತ ಎರಡು ವರ್ಷ ದೊಡ್ಡವರಾದ ಇಬ್ಬರು ಬಾಲಕರಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬರು ಅವರ ಅಣ್ಣ ಸೋಮೇಂದ್ರನಾಥ-ರು; ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ರವೀಂದ್ರರ ಅಕ್ಕನ ಮಗ ಸತ್ಯಪ್ರಸಾದ. ಈ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಲು ನೇಮಿತರಾಗಿದ್ದ ಅಧ್ಯಾಪಕರೇ ರವೀಂದ್ರನಾಥರಿಗೂ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಲಬೋಧೆಯೊಳಗಿನ ಒಂದು ವಾಕ್ಯ ರವೀಂದ್ರರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿಯಿತು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮಹತ್ವದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಉಂಟು ಮಾಡಿತು. ‘ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ; ಎಲೆ ಅದರುತ್ತದೆ’ ಎಂಬ ಅರ್ಥದ ‘ಜಲ್ ಪಡೇ; ಪಾತಾ ನಡೇ’ ಎಂಬುದೇ ಆ ವಾಕ್ಯ ಇದು ವಿಶ್ವಕವಿಯ ಮೊದಲ ಗೀತವೆಂದು ರವೀಂದ್ರರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಾಸಬದ್ಧ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ವಿನೂತನ ಅನುಭವವುಂಟಾಯಿತು; ಆನಂದವಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮೇಲೆ ಕೂಡ ಈ ವಾಕ್ಯ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸ ಎಷ್ಟು ಅಗತ್ಯ. ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಅರಿವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಮುಗಿದರೂ ಮುಗಿಯದಂತಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ವರ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ;

ಧ್ವನಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. 'ಕಿವಿಯೂ ಮನಸ್ಸೂ ಇದು ಅದಕ್ಕೆ. ಅದು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಸವನ್ನೆಸೆಯುವ ಆಟವನ್ನು ಆಡುತ್ತಲೇ ಇರಬಹುದು' ಎಂದು ರವೀಂದ್ರರೇ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿ ರವೀಂದ್ರರ ಎಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು.

ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸನೆಂಬೊಬ್ಬ ವಯಸ್ಸಾದ ಖಜಾಂಚಿಯಿದ್ದನು. ಅವನು ವಿನೋದಪರ; ಸರಸಿ. ಅವನ ಮಾತುಗಳು ನಗೆಯ ಬುಗ್ಗೆ. ದೊಡ್ಡವರು ಚಿಕ್ಕವರು ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಅವನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ಅಣಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಹೊಸಬರೂ ಹೊಸದಾದ ಅಳಿಯಂದಿರೂ ಸಿಕ್ಕಿದರೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸುಗ್ಗಿ. ಅವನು ಮನೆಯವರ ಹಾಗೆಯೇ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಕೈಲಾಸ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದರು ಹಾಸ್ಯ ಅವನನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮನೆಯವರಿಗೆ ತೋರಿತಂತೆ!

ಇವನು ಬಾಲ ರವೀಂದ್ರರನ್ನೇ ಕುರಿತು ಒಂದು ಕವಿತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ರವೀಂದ್ರರೆದುರಿಗೆ ಹಾಡಿ ತಾನೂ ನಕ್ಕು ಅವರನ್ನೂ ನಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಕನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಸಂಭ್ರಮ, ಅಡಿಯಿಂದ ಮುಡಿಯವರೆಗೆ ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಮದುವಣಗಿತ್ತಿಯ ವರ್ಣನೆ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳು ತುಂಬಿದ್ದವು. ಆ ಮದುವೆ, ಮದುವಣಗಿತ್ತಿ, ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸಿಂಗಾರ ಇವುಗಳೆಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ ರವೀಂದ್ರರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಾದುದೆಂದರೆ, ಆ ಕವಿತೆಯ ಪಾಸ, ನಾದಲಯಗಳ ಸೊಗಸು. ಆ ಸೊಗಸಿಗೆ ಅವರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾರುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

'ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ, ನೆರೆಯೇರುತ್ತದೆ' ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಸಬದ್ಧವಾದ ಶಿಶುಗೀತೆಗಳು ರವೀಂದ್ರರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದವು. ಮನೆಯ ಸೇವಕ ಬ್ರಜೇಶ್ವರನು ವಾಚನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಂಗಾಳೀ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತಗಳ ಕಥೆ ಅವರಿಗೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿನ ಆದರ್ಶಗಳ ಕಡೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ತುಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಿಶೋರಿ ಚಟರ್ಜಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಲವಾರು ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಆಸಕ್ತಿಯಿಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಮಹಾಕವಿ ಆಗಲಿದ್ದ ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಎಳೆತನದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಖ್ಯೆ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಸೋಮೇಂದ್ರನಾಥ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಪ್ರಸಾದ ಇಬ್ಬರೂ ರವೀಂದ್ರರನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದವರಂತೆ ಬಿಟ್ಟು, ಶಾಲೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಅದುವರೆಗೆ ರವೀಂದ್ರರು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರಲಿಲ್ಲ; ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ದಾಟಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಬಗೆಗೆ

ಕ್ರೂರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಳುಗಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ದಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ತಾವು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಇಷ್ಟ ಬಲಿಯಿತು. ಸ್ನೇಹಮಯ ಸನ್ನಿವೇಶ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಬಹುದೆಂಬ ಕಾತರ ಅವರನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದ ಸತ್ಯಪ್ರಸಾದ ತನ್ನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ ಮೇಲಂತೂ ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದೇ ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಮನೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ, ರವೀಂದ್ರರು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ತಿಳಿಯಿತು. ನಾನಾ ಬಗೆಯಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿ-
ರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ವಿಫಲರಾಗಿ ಕೆನ್ನೆಗೊಂದು ಏಟು ಬಿಗಿದರು. 'ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲು ಈಗ ಅಳುತ್ತೀಯೆ. ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದರೆ ಸಾಕೆಂದು ಮತ್ತೂ ಅಳುತ್ತೀಯೆ' ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ವಿವೇಕ ಹೇಳಿದರು. ಆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಹೇಗಿದ್ದರೆಂಬ ಚಿತ್ರ ಅಳಿಸಿಹೋಗಿ, ಅವರ ಹೆಸರು ಕೂಡ ಮರೆತುಹೋದರೂ, ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಆ ಬುದ್ಧಿವಾದ, ಮೇಲಾಗಿ ಆ ಹೊಡೆತ ಮರೆತುಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮೇಲೆ ರವೀಂದ್ರರು ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸತ್ಯವಾದ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ರವೀಂದ್ರರ ಹಟ ಈಡೇರದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಫಲವಾಗಿ ಅವರು ಎಂಟನೆ ವರ್ಷದ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ 1869ರಲ್ಲಿ 'ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಸೆಮಿನರಿ' ಎಂಬ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿದರು. ಆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಕಲಿತರೆಂಬುದು ರವೀಂದ್ರರ ನೆನಪಿನಲ್ಲುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷಕಗಳನ್ನು ಮರೆಯುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಾಠಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸದಿದ್ದ ಹುಡುಗರನ್ನು ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವರ ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕತ್ತಿ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ಲೇಟುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೈ ಸೋತರೂ ಪ್ಲೇಟುಗಳನ್ನು ಬಿಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೈಬಿಟ್ಟು ಅವು ಒಡೆದುಹೋದರೆ ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೆ ಕಾದಿದೆಯೋ ಎಂಬ ಭಯ, ಮನೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಭವಿಷ್ಯ ಬಹುಬೇಗನೆ ಈಡೇರಿತು. ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಕಗಳಿಂದ ಬೇಸರಪಟ್ಟು, ಇದರಿಂದ ದೂರಾದರೆ ಸಾಕೆನ್ನಿಸಿತು.

ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಸೆಮಿನರಿಯಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷಾ ಕ್ರಮದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯೇ ನಾವು ಈ ಮೊದಲು ನೋಡಿದಂತೆ, ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಟಕಟಿಯ ಸರಳುಗಳನ್ನು

ಶಿಷ್ಯರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು. ಕೆಲವು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಸೆಮಿನಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾರ್ಮಲ್ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಸೇರಿದರು. ಇದೇನೂ ಮೊದಲಿನದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವಭಾವ, ಅಭಿರುಚಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ವಿಶ್ವಾಸವಹಿಸಿ ಪಾಠ ಹೇಳುವ ಕ್ರಮ ಈ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಎರಕದ ಅಚ್ಚಿನಂತಹ ಪಾಠಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರರ ಮನಸ್ಸು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ನಾರ್ಮಲ್ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬಂದ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತರಗತಿಯ ಪಾಠಗಳು ಆರಂಭವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದಡೆ ಕೂಡಿಸಿ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು. ದಿನನಿತ್ಯದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ಉಲ್ಲಾಸದಾಯಕವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವುಗಳ ಭಾವ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಬಂಗಾಳೀ ಭಾಷೆಯ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಉದ್ದೇಶವೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿಯ ಕುರುಡು ಪಾಠದ ದೆಸೆಯಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡುವುದೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಪುಲ್ ಆಫ್ ರೀ, ಸಿಂಗಿಂಗ್ ಮರಿಲಿ, ಮರಿಲಿ, ಮರಿಲಿ' (ಈಣಾಟಟಿ ರಜಿ ರಟಜಜಿ, ಓಟಿರುಟಿರಿ ಟಜಡಿಡಿಟಿಡಿ, ಟಜಡಿಟಿಡಿ, ಟಜಟುಟಿಡಿ!) ಎಂಬುದನ್ನು ಕಲ್ಲೋಕಿ ಪಲ್ಲೋಕಿ: ಸಿಂಗಲ್ ಮೆಲ್ಲಲಿಂಗ್ ಮೆಲ್ಲಲಿಂಗ್ ಮೆಲ್ಲಲಿಂಗ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ರವೀಂದ್ರರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಕಲ್ಲೋಕಿ' ಎಂಬುದು ಯಾವ ಪದದ ರೂಪಾಂತರವೋ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು.

ಈ ಶಾಲೆಯ ವಾತಾವರಣ ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಬಹುಬೇಗನೆ ಅಸಹ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಅವರು ದೊಡ್ಡ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು; ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಸೋದರರಲ್ಲ ಸುಸಂಸ್ಕೃತರು. ಅವರ ನಡುವೆ ಬೆಳೆದ ರವೀಂದ್ರರಲ್ಲಿ ನಯ, ವಿನಯ ಮೊದಲಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೊಡನೆಯೂ ಅವರು ಸಭ್ಯತೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮನ್ನು ತುಂಬ ಒರಟಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸೇವಕರಿಗೆ ಕೂಡ ಅವರು ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು ಆಡಿದವರಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಭ್ಯತೆಯನ್ನುವುದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ನಡನುಡಿಗಳು ಅಸಹ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಅವರ ಜೊತೆ ಸೇರುವುದೆಂದರೆ ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿರಾಮ ವೇಳೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವರು ಮೇಲಿನ ಮಹಡಿಯನ್ನೇರಿ ಕಿಟಕಿ ಮೂಲಕ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಒಂದು ವರ್ಷ,

ಎರಡು ವರ್ಷ, ಮೂರು ವರ್ಷ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕಪ್ಪಾ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ತರಗತಿಯ ಒಳಗೂ ಅವರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ತುಂಬ ಹೊಲಸು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಬಗೆಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ರವೀಂದ್ರರು ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ತರಗತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅವರು ಒಂದು ವರ್ಷವನ್ನು ಕಳೆದರು. ಆಯುಧವಿಲ್ಲದೆ ಶತ್ರುವನ್ನು ಜಯಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ನಾಯಿ ಹುಲಿ ಸಿಂಹಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಿ ಅವನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಜಯಗಳಿಸಬಹುದು! - ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ರವೀಂದ್ರರ ಯೋಚನಾಲಹರಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ವರ್ಷದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ ವಾಚಸ್ಪತಿಯವರಿಂದ ಬಂಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಯಿತು. ರವೀಂದ್ರರು ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ತಾವು ಕೇಳಿದ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ ಇದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ತರಗತಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯವನಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ

ಏನೋ ಮೋಸ, ಪಕ್ಷಪಾತ ನಡೆದಿದೆಯೆಂದು ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ದೂರಿತ್ತರು. ಇದರಿಂದ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯೇ ಪರೀಕ್ಷಕರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿದರು. ಆದರೂ ರವೀಂದ್ರರೇ ಮೊದಲನೆಯವರಾಗಿ ಬಂದರು !

ಶಾಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಬಲವಾದ ವಿರೋಧವೊಂದು ರವೀಂದ್ರರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾನುವಾರ ಯಾವಾಗ ಬಂದೀತು ಎಂದು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಶನಿವಾರ ಸಂಜೆಯಾಯಿತು ಎಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಭಾನುವಾರದ ಸಡಗರ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂದು ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಕಾಟವಿಲ್ಲ! ಹಾಗೆಯೇ ಭಾನುವಾರ ಸಂಜೆಯಾಯಿತು ಎಂದರೆ ಸೋಮವಾರ ಬಂತು ಎಂದು ರವೀಂದ್ರರು ಮ್ಲಾನವದನರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿ ಅಂಡಮಾನಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ !

ರವೀಂದ್ರರು ಪಾಠಶಾಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದರೂ ಅವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಅಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ನಾರ್ಮಲ್ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಲು ಅಧ್ಯಾಪಕರನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅಂಕಗಣಿತ, ಬೀಜಗಣಿತ, ರೇಖಾಗಣಿತ ಮೊದಲಾದ ಪಾಠಗಳೆಲ್ಲ

ಬಂಗಾಳಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರಕೃತಿ - ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಾಠಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರರ 'ಸೀತಾ ವನವಾಸ', ಮೈಕೇಲ್ ಮಧುಸೂದನದತ್ತರ 'ಮೇಘನಾದವಧಾ' ಮುಂತಾದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳುವ ಹೊಣೆ ನೀಲಕಮಲರೆಂಬ ಅಧ್ಯಾಪಕರದು. ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ರವೀಂದ್ರರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ: 'ನೀಲಕಮಲ ಮೇಷ್ಟರು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರುವರು. ಒಂದು ನಿಮಿಷವು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಅವರದು ಒಣಕಲು ಕಡ್ಡಿ ಶರೀರ; ಕೀಚಲು ದನಿ. ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಮಾತ್ರ ಶಿಷ್ಯನ ಆರೋಗ್ಯದಂತೆಯೇ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ದುರದೃಷ್ಟಿ, ಒಂದು ದಿನವೂ ಅವರು ತಲೆನೋವೆಂದು ಕೂಡ ನರಳಿದವರಲ್ಲ'.

ಸೀತಾನಾಥದತ್ತರೆಂಬುವರು ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪಾಠಗಳು ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ತುಂಬ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಅವು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿವೆಯೆಂಬುದೂ, ಹಾಲನ್ನು ಕಾಯಿಸಿದರೆ ಅದರ ನೀರು ಅವಿಯಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುವುದೆಂಬುದೂ ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಅದ್ಭುತ ವಿಚಾರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಸೀತಾನಾಥರು ಬಾರದಿದ್ದ ದಿನ ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತಂತೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣದ ಪಾಠ ಹೇಳಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಹೇರಂಬತತ್ವ ರತ್ನರೆಂಬುವರು ಒಮ್ಮೆ ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ 'ಮುಗ್ಧ ಬೋಧ'ದ ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅದರ ಒಂದು ಪದವೂ ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಬ್ಬರು ಬಂದು ದೇಹಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಅಸ್ಥಿಪಂಜರವನ್ನು ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ತೂಗು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿನ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳ ಹೆಸರು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ತುಂಬ ಕಷ್ಟದ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ರೇಖಾಚಿತ್ರ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿದ್ದರು.

ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದ ಅಘೋರಬಾಬು ಎನ್ನುವರು. ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಹೇಳಿಕೊಡಲು ಸಾಯಂಕಾಲ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪಾಠಗಳು ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಹಿಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ದೀಪ ಹೊತ್ತಿಸದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಮರಿಗಳು ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿಗಳು. ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಪಾಠ ಕಲಿಯುತ್ತವೆ, ಅಲ್ಲದೆ ಅವು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಓದಬೇಕಾಗಿಲ್ಲದ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳು ಎಂದು ರವೀಂದ್ರರು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಘೋರಬಾಬು ತುಂಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಹುಡುಗರನ್ನು ಎಂದೂ ಹೊಡೆದವರಲ್ಲ. ಬೈದವರಲ್ಲ. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿಕ್ಷಿಸದೆ

ಪಾಠ ಹೇಳಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ರವೀಂದ್ರರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದರು. ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು

ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು, ಸೊಗಸನ್ನು ಕುರಿತು ಪದೇ ಪದೇ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರವೀಂದ್ರರು ತಮ್ಮ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪುಸ್ತಕಗಳ ತುಂಬ ದಪ್ಪರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅಫೋರಬಾಬು ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಸಲ ಹುಡುಗರ ಸಂತೋಷ ಉಕ್ಕಿಹರಿದು ಪಾಠವನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸುವುದು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅಫೋರಬಾಬು ಗದರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆತ್ತ ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಇಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವರಾಗಿದ್ದರೂ ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ರವೀಂದ್ರರೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ : 'ಅಫೋರಬಾಬು ಎಷ್ಟೇ ಒಳ್ಳೆಯವರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯ ಸಂಜೆ; ವಿಷಯ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್!'

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪಾಠಗಳ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಸರಿಕೆಯಿತ್ತೆಂದರೆ ಮೂವರು - ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ, ಅಫೋರಬಾಬುಗಳಿಗೆ ರೋಗಬಂದು, ತಮಗೆ ಪಾಠ ತಪ್ಪಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಆದರೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಆರೋಗ್ಯ ಅಷ್ಟು ದುರ್ಬಲವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಅವರು ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ! ಒಂದು ಸಲ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂಗ್ಲೋ-ಇಂಡಿಯನ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಡೆದ ಹೊಡೆದಾಟದಲ್ಲಿ ಅಫೋರಬಾಬುಗಳಿಗೆ ಕುರ್ಚಿತಾಗಿ ತಲೆಯೊಡೆದು ಪಾಠಕ್ಕೆ ಬರಲಾರದಾದರು. ಇದು ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿಯಾದರೂ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಹಾಗೆನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಅವರು ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಗುಣಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಿಸಿತಂತೆ!

ಇಂದಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳಂತೆ ಅಂದಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಸುಚಿತ್ರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಈಗಿನಂತೆ ಆಗ ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಬಾಲಕರಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ರವೀಂದ್ರರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪಾಠವನ್ನು ಓದಲು ಆರಂಭಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ಅವರಿಗೂ ಅವರ ಸಂಗಡಿಗರಿಗೂ ತೂಕಡಿಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೀರು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಾಡುವುದು □ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ನಿರ್ದಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪಾಠ ಓದುವುದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೊಡನೆ ತೂಕಡಿಕೆಯೂ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತಂತೆ ! ಅಫೋರಬಾಬು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರೆದುರು

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ, ಬಾಯಿತುಂಬ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು. ರವೀಂದ್ರ-
ರಿಗೂ ಅವರ ಸಂಗಡಿಗರಿಗೂ ಆಗ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಾವು ಕಂಡರಿಯದ ಆ
ಹುಡುಗನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅಘೋರಬಾಬುಗಳ
ಉದ್ದೇಶ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ.

ಅಣ್ಣ ಹೇಮೇಂದ್ರನಾಥರಿಗೆ ರವೀಂದ್ರರ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ
ಆಸಕ್ತಿಯಿತ್ತು. ಅವರು ತುಂಬ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಶಿಸ್ತುಗಾರರು. ಕ್ರಮಬದ್ಧ
ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವುದರ ವಿನಾ ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ರವೀಂದ್ರರ ಮೇಲಾಗಲಿಲ್ಲ.
ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ
ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅಣ್ಣ ಜ್ಯೋತಿರಿದ್ರರು ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ
ಕುತೂಹಲರಾಗಿದ್ದರು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ರವೀಂದ್ರರ ಭವಿಷ್ಯದ
ಬಗ್ಗೆ ನಿರಾಶೆ ತಾಳಿದ್ದಾಗ ರವೀಂದ್ರರು ಈ ಅಣ್ಣನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದರು.
ಜ್ಯೋತಿರಿದ್ರರು ರವೀಂದ್ರರ ಪಾಠಕ್ರಮವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು.

ಎಚ್ಚರವಹಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ
ಉರುಳಿಗೆ ರವೀಂದ್ರರನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿದರು. ಯಾವ ವಿಚಾರದಿಂದಲೂ ಬಾಲಕ
ಮನಸ್ಸು ಎಳೆಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ದೇಹ ಮನಸ್ಸುಗಳೆರಡಕ್ಕೂ
ಕೆಲಸವಿತ್ತು. ಮುಂಜಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಸ್ತಿ ; ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ಸಾಹಿತ್ಯ
- ವಿಜ್ಞಾನ ; ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಾಭ್ಯಾಸ, ವ್ಯಾಯಾಮ ; ಕೊನೆಯ ಘಂಟೆ
ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಮೀಸಲು ಹೀಗಿತ್ತು ದಿನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ಭಾನುವಾರದಂದು ಸಂಗೀತ
ಪಾಠ, ಆರೋಗ್ಯ ದೇಹಶಾಸ್ತ್ರ

ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳಿಗೂ ಆಗಾಗ ಆಸ್ಪದ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಸಂಸ್ಕೃತ
ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೇ ವಿಶೇಷವಾದ ಅನುವು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು
ತಾವು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡದ್ದಾಗಿ ರವೀಂದ್ರರೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಯ ಅಧ್ಯಾಪಕರೂ
ಉದಾರಿಗಳಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಬಾಲಕನ ಮೇಲೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಹೊರೆಯನ್ನು
ತುಂಬುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಆತನ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯ ಗಮನ
ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಸೂಚನೆ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಮೇಲೆ
ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾರ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನೇ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು ನಡೆಯ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸಲಹೆ
ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾದಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾವೇ ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆಸುವ ಗೋ-
ಜಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುಮಾರಸಂಭವ, ಶಾಕುಂತಲ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥ-
'ಗಳನ್ನು ರವೀಂದ್ರರು ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಓದಿದರು.

ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವ ಮೊದಲೇ ಕುಸ್ತಿಪಾಠ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಚಳಿಗಾಲದ

ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ಗಡಗಡ ನಡುಗುತ್ತಾ ಏಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕಾನಾ ಪೈಲ್ವಾನನೆನ್ನುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪೈಲ್ವಾನನೇ ಕುಸ್ತಿಯ ಗುರು. ಹೊರಮನೆಯ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗಿದ್ದ ಕಣ-ಜದ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಸ್ತಿಯ ಗರಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿನ ನೆಲವನ್ನು ಒಂದು ಗಜ ಆಳದವರೆಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಗೆದು ಅದಕ್ಕೆ ಮೃದುವಾದ ಮಣ್ಣು ತುಂಬಿ, ಒಂದು ಮಣ ಸಾಸುವೆ ಎಣ್ಣೆ ಸುರಿದು ಆಖಾಡಾ ಸಜ್ಜು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಕಾಚಾ ಕಟ್ಟಿ ಕುಸ್ತಿಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ರವೀಂದ್ರರನ್ನು ಒಂದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪೈಲ್ವಾನನು ಕೆಡುವುತ್ತಿದ್ದನು. ಪಾಠ ಮುಗಿಸಿ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಮಣ್ಣು ಉಡಿಕೊಂಡು ಅವರು ಮನೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ಲೇಪನವಾಗುವುದು ಶಾರದಾ ದೇವಿಯವರಿಗೆ ಸರಿಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಗನ ಮೈಬಣ್ಣ ಕುಂದುತ್ತವೆಂಬುದು ಅವರ ಭಯ, ರಜಾದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಗನ ಮೈಯುಜ್ಜೆ ಚೊಕ್ಕಟ ಮಾಡುವುದೇ ಅವರ ಕೆಲಸವಾಯಿತು. ರವೀಂದ್ರರಿಗಾದರೋ, ವಾರದ ರಜಾ ಹೀಗೆ ಅಪವ್ಯಯವಾಗುತ್ತದಲ್ಲ ಎಂಬ ಕೊರಗು.

ಒಂದು ಸಲ ಅಘೋರಬಾಬು ಜೇಬಿನಿಂದ ಕಾಗದದ ಮೊಟ್ಟಣವೊಂದನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು 'ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಅದ್ಭುತ ನಿರ್ಮಾಣವೊಂದನ್ನು ನಿಮಗೆ ತೋ-ರಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದರು. ಹುಡುಗರು ಅತಿ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಅದೇನೆಂದು ನೋಡಿದರು. ಪೊಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದುದು ಶವದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ತಂದ ಘೋಷತಂತುವಿನ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಅಘೋರಬಾಬು ಅದನ್ನು ಶಿಷ್ಯ-ರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಅದರ ರಚನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಹುಡುಗರಿಗೆ ಅದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ತೋರಿತು. ರವೀಂದ್ರರು ಇದುವರೆಗೆ ಇಡೀ ಮನುಷ್ಯನೇ ಮಾತಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆ ಭಾವನೆ ಸುಳ್ಳಾಗಿ ಹೋದುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಸಿವಿಸಿಯಾಯಿತು. ಈ ಪುಟ್ಟ ಭಾಗದ ರಚನೆ ಎಷ್ಟೇ ಅದ್ಭುತವಾದುದಾದರೂ ಇಡೀ ದೇಹದ ಎದುರಿಗೆ ಅದು ಅಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿತು.

ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ, ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಶವಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಠಡಿಯೊಳಗೆ ತಮ್ಮ ಮೂವರು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಅಘೋರಬಾಬು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಮುದುಕಿಯೊಬ್ಬಳ ಶವವನ್ನು ಮಲಗಿಸಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಹುಡುಗರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದೇ ಕೋಣೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಶವದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ತೆಗೆದಿದ್ದ ಕಾಲೊಂಡು ಬಿದ್ದಿರುವುದು ರವೀಂದ್ರರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು

ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದರು; ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟರು. ದೇಹದಿಂದ ಬೇರೆಯಾದ ಕಾಲನ್ನೇ ಪತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೋಡುವುದೂ ಊಹಿಸುವುದೂ ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾಯಿತು. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಹೋದರು.

ಅಘೋರಬಾಬುಗಳ ಉತ್ತಾಹ ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿತ್ತು: ಉದ್ದೇಶ ಸಮರ್ಥ-ನೀನಿಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾದ ಪರಿಣಾಮವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಗಮನಿಸಲಾರದೆ ಹೋದರು. ರವೀಂದ್ರರಿಗೂ ಅವರ ಸಂಗಡಿಗರಿಗೂ

ನೀಲಕಮಲಬಾಬುಗಳಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಂಗಾಳೀ ಪಾಠಗಳು ನಿಂತುಹೋದದ್ದೂ, ನಾರ್ಮಲ್ ಸ್ಕೂಲಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊನೆಯಾದದ್ದೂ ತುಂಬ ಸ್ವಾರಸ್ಯದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಮಿತ್ರ ಎನ್ನುವ ಲೇಖಕರೊಬ್ಬರು ಬರೆದಿದ್ದ - ರವೀಂದ್ರನಾಥರ ಅಜ್ಜನವರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಂತೆ ಶಾಲೆಯ ಅಧ್ಯಾಪಕರೊಬ್ಬರು ಕೇಳಿದ್ದರು. ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರಾದ ದೇವೇಂದ್ರನಾಥರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಸತ್ಯಪ್ರಸಾದರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೊಡನೆಯೂ ಮಾತನಾಡುವಂತೆ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರಾದ ದೇವೇಂದ್ರನಾಥರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಸತ್ಯಪ್ರಸಾದರಿಗೆ ಸರಿತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಬಂಗಾಳೀ ಪ್ರೌಢಮೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಅಜ್ಜನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದರು. ಮೊಮ್ಮಗನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೌಢವಾದ ಬಂಗಾಳಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೂ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರಿಗೂ ಬಂಗಾಳೀ ಪಾಠ ಸಾಕೆಂದೂ, ಇನ್ನೂ ಹೇಳಿಸಿದರೆ ಅತಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದೂ ದೇವೇಂದ್ರನಾಥರಿಗೆ ತೋರಿತು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನೀಲಕಮಲಬಾಬುಗಳು ಪಾಠಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮೂರು ಜನ ಬಾಲಕರಿಗೂ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಕೋಣೆಯಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನಾಥ-ರ ಕರೆ ಬಂದು, 'ನಿಮಗೆ ಇನ್ನು ಬಂಗಾಳೀ ಪಾಠ ಸಾಕು' ಎಂಬ ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಹುಡುಗರ ಮನಸ್ಸು ಆನಂದದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡಿತ್ತು. ಕೆಳಗೆ ನೀಲಕಮಲಬಾಬುಗಳು ಶಿಷ್ಯರಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂಬುದೇ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಯಿತು. ಅಂತು ಮತ್ತೆಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿದರು. ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡುವ ಮೊದಲು ನೀಲಕಮಲಬಾಬುಗಳು ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದರು: 'ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಪಾಲನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲವು ಸಲ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಠಿಣವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿರಬಹುದು. ಅದನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಬೇಡಿ, ನಾನು ನಿಮಗೆ ಕಲಿಸಿರುವುದರ ಬೆಲೆ ಮುಂದೆ ನಿಮಗೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.'

ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ತಮಗೆ ಅದರ ಬೆಲೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರುವುದಾಗಿ ರವೀಂದ್ರನಾಥರು ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಂಗಾಳೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನಡೆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಬಹು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಸುಲಭವಾಗಿ ಜೀರ್ಣವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅಂಥ ಆಹಾರವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಯೆಂಬುದು ಆಹಾರ ಸ್ವೀಕಾರದಂತೆಯೇ, ಮೊದಲ ತುತ್ತಿನಿಂದಲೇ ಅದು ರುಚಿಕಟ್ಟಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಲು ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂಬುದಾಗಿ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

1871ರಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರರೂ ಅವರ ಸಂಗಡಿಗರೂ 'ಡೀ'ಕೂಸ್ ಸಾಹೇಬರ 'ಬೆಂಗಾಲ್ ಅಕಡೆಮಿ' ಎಂಬ ಆಂಗ್ಲೋ ಇಂಡಿಯನ್ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿದರು. ಈ ಹೊಸ ಪಾಠಶಾಲೆಯ ವ್ಯಾಸಂಗವೂ ರವೀಂದ್ರರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಶಾಲೆಗಳಿಗಿಂತ ಇದು ಒಂದು ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು ಎಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿತ್ತು, ಅಷ್ಟೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲಿನ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಬೇಸರ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರವೀಂದ್ರರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ಸಿಪ್ಪೆ ಎಸೆಯುವುದು, ಹಿಂದಿನಿಂದ ತಿವಿಯುವುದು, ಅಂಗಿ ಹಿಡಿದು ಎಳೆದು ಆಮೇಲೆ ತಾವು ತಪ್ಪು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು, ಅಂಗೈ ಮೇಲೆ 'ಕತ್ತೆ' ಎಂದು ಬರೆದು ರವೀಂದ್ರರನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವಂತೆ ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಮೂಡುತ್ತಿದ್ದ 'ಕತ್ತೆ' ಎಂಬ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಚಪ್ಪಾಳೆಯಕ್ಕೆ - ನಗುವುದು ಹೀಗೆ ನಾನಾ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗೇಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಅವರ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಗಮನವಿದ್ದುದೆಲ್ಲ ಅವರ ಆದಾಯದ ಮೇಲೆ. ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವಿಲ್ಲದ ಸಣ್ಣ ಶಾಲೆ ಅದು. ರವೀಂದ್ರರೂ ಅವರ

ಸಂಗಡಿಗರೂ ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಫೀಜುಕೊಡುವ ಕಾಮಧೇನುವಾಗಿದ್ದರು. ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಹುಡುಗರು ಆಗಾಗ ಶಾಲೆಗೆ ಬಾರದೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಾಗಲೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಕೂರ್ ಮನೆಯ ಹುಡುಗರು ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಫೀಜು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ಭಾವನೆಯಿತ್ತು. ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ ಪಾಠವಾಗುವಾಗಲಂತೂ

ರವೀಂದ್ರರು ಕಿವುಡರೂ ಮೂಕರೂ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. 'ನನ್ನ ಎಕ್ಸ್‌ರ್ ಸೈಜ್ ಪುಸ್ತಕಗಳೆಲ್ಲ ಮೊದಲ ಪುಟದಿಂದ ಕಡೇ ಪಟದ ತನಕ ವಿಧವೆಯರು ಉಡುವ ಸೀರೆಯ ಬಣ್ಣದಂತೆ ಬಿಳುಪಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು' ಎಂದು ರವೀಂದ್ರರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

'ಡೀ'ಕ್ರೂಸ್ ಸಾಹೇಬರ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಪರಿಚಯವಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಬಹುದು. ಆ ಹುಡುಗನು ಯಕ್ಷಿಣೀವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವನು. ಯಕ್ಷಿಣೀ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕ ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಹಿಂದೆ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ರವೀಂದ್ರನಾಥರಿಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ- ಗೌರವ ಮೂಡಿದ್ದುವು. ಅವರು ಅವನನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ತಮ್ಮ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾವಿನ ಓಟಿಯನ್ನು ಕೆಲವು ರಸಮೂಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಲ ಅದ್ದಿ ಆರಿಸಿ ನೆಟ್ಟರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಗಿಡ ಹುಟ್ಟಿ ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಹಣ್ಣು ಬಿಡುವುದೆಂದು ಈ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಮಹಾಶಯನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ರವೀಂದ್ರ-ರಿಗೆ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು, ಆನಂದವಾಯಿತು. ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅದರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.

ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮನೆಯ ಉದ್ಯಾನದ ಮಾಲಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತರಿಸಿ, ರಸ ಮಾಡಿಸಿ, ಮಾವಿನ ಓಟೆಗಳನ್ನು ನೆನೆಹಾಕಿ, ಆಮೇಲೆ ನೆಟ್ಟು ನೀರು ಹೊಯ್ದರು. ಅಂದು ಭಾನುವಾರ. ಘಳಿಗೆಘಳಿಗೆಗೂ ರವೀಂದ್ರರ ಕುತೂಹಲ ಉಕ್ಕೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಇನ್ನೊಂದು ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾವಿನ ಬೀಜ ಕುಡಿಯೊಡೆಯುತ್ತದೆಂದು ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯ ತನಕ ಕಾದು ನೋಡಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಆದ್ದರಿಂದ ನಿರಾಶೆಯಾಯಿತು. ಮರುದಿನದಿಂದ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಅವರಿಂದ ದೂರಾದನು. ಮುಖ ತೋರಿಸಲು ಅವನಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಪ್ರೊಫೆಸರನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ರವೀಂದರು ಮಾವಿನ ಓಟೆಯ ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸತ್ಯಪ್ರಸಾದರು ಪ್ರೊಫೆಸರನಿಗೆ ರವೀಂದ್ರರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹುಡುಗಿಯೆಂದೂ, ಮನೆಯವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರಕಲಿ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ, ಅವರಿಗೆ ಹುಡುಗನ ವೇಷ ತೊಡಿಸಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿ ನಂಬಿಸಿದ್ದರಂತೆ! ಹುಡುಗಿಯರು ನೆಗೆಯುವಾಗ ಎಡಗಾಲನ್ನೇ ಮುಂದೆ ಇಡುತ್ತಾರೆಂಬುದು

ನಂಬಿಕೆ. ಪ್ರೊಫೆಸರನು ಒಂದು ದಿನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲಕ್ಕಾಗಿ ಗೆಳೆಯರು ನೆಗೆಯುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರರು ಎಡಗಾಲನ್ನೇ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೆಗೆದಿದ್ದರಂತೆ ! ಮಂತ್ರಗಾರರನ್ನೇ ಮರುಳುಗೊಳಿಸಿದ ಮಾಯಾವಿ ಸತ್ಯಪ್ರಸಾದ!

ರವೀಂದ್ರರು ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ ಶಾಲೆ ಬೇಡವೆನಿಸಿದಾಗಲೋ, ಪಾಠ ಬೇಸರವೆನಿಸಿದಾಗಲೋ, ತಾಯಿಯವರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಹೊಟ್ಟೆನೋವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊಟ್ಟೆನೋವು ಎಂದರೇನೆಂಬುದೇ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅದರ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾಯಿ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರಿಗೆ ಮಗನ ಹೊಟ್ಟೆನೋವಿನ ಕಾರಣ ಕೂಡಲೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ತಿಂಡಿಯ ಅಜೀರ್ಣದಿಂದಲ್ಲದೆ, ಪಾಠದ ಅಜೀರ್ಣದಿಂದ ಬಂದ ಹೊಟ್ಟೆನೋವೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ

ಸೇವಕರನ್ನು ಕರೆದು ಆ ದಿನ ಪಾಠ ಬೇಡವೆಂದು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಕೋಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ: ಮಗನಿಗೆ ಬೈಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾ ರವೀಂದ್ರರು ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ: ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ತಾಯಿಯರೇ ಹೀಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಆಗಾಗ ರಜಾ ಕೊಡಿಸಿದರೆ ದೊಡ್ಡ ನಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಇಂದಿನ ಕಾಲದ ತಾಯಿಯರ ಕೈಗೆ ನಾವೇನಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಖಂಡಿತ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಬಳಿ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಉಳಿಗಾಲವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ತಾಯಿಯರು ತಿಳಿವಳಿಕೆಯುತವಾದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ, ಒಡನೆಯೇ ನಮಗೆ ಹರಳೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕುಡಿಸಿ ಹೊಟ್ಟೆನೋವನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ರವೀಂದ್ರರ ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಸಲ ಅವರ ಅಣ್ಣನವರು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೀರ್ತನೆಯೊಂದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅದೇ ರಾಗದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯೆದುರು ಹಾಡಿ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿದ್ದ ರಾಮಾಯಣ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ರವೀಂದ್ರರು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಗಂಧವೂ ತಿಳಿಯದ ತಾಯಿಯವರಿಗೆ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ರವೀಂದ್ರರ ಜಾಣ್ಮೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಹಾಗೆಂದು ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಅವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಲಿಲ್ಲ.

ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ವ್ಯಾಸಂಗದ ಜೊತೆಗೆ, ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಮಾಯಾಕಥೆಗಳೂ ಅಮೃತ ಕಥೆಗಳೂ ಇಷ್ಟವಾಗಿ ಅವನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. 'ರಾಬಿನ್ ಸನ್'

ಗ್ರಂಥದ ಅನುವಾದ ಅವರಿಗೆ ತುಂಬ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅವರು ಹಲವು ಬಾರಿ ಓದಿದರು. ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮೇಲೆ 'ಬಾಲಕರ ಇಂಥ ಚಿರಕಾವ್ಯ ಇನ್ನೊಂದಿದೆಯೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕಥೆಗಳೆಂದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಸಹಜವಾದದ್ದು. ರವೀಂದ್ರರಿಗೂ ಕಥೆಗಳೆಂದರೆ ಪಂಚಪ್ರಾಣ. ಅವರ ತಾಯಿಯ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನವರು ನಾನಾ ಬಗೆಯ ರಾಜರಾಣೆಯರ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ರವೀಂದ್ರರ ಹೃದಯ ತಲ್ಲಣಿಸಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೇಜಿನ ಕೆಳಗಡೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲುಗಳೂ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಅಣ್ಣನವರಿಗೆ ಪದ್ಮಾನದಿಯಿಂದ ಮೀನುಗಳನ್ನೂ ಆಮೆಯ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಬ್ಬಲ್ಲನೆಂಬ ಅಂಬಿಗನ ಕಥೆಗಳೂ ಬಾಲ ರವೀಂದ್ರರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಲ್ಪನೆ ಎಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಬಹುದೋ ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕತೆಗಳನ್ನು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

'ಆಮೇಲೆ? ಆಮೇಲೆ?' □ ರವೀಂದ್ರರ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. 'ಆಮೇಲೇನು? ಆಮೇಲಿನ ಕಡೆಯೆಲ್ಲಾ ಮೊಸಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನೀರಿನ ತಳಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. ಪುನಃ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕಳಿಸಿ, ಏನಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ' - ಎಂದು ಅಬ್ಬಲ್ಲ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಇದನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡು ರವೀಂದ್ರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: 'ಅಬ್ಬಲ್ಲ ಮರಳಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಮೊಸಳೆ ಸುದ್ದಿಗಾಗಿ ಇನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.'

ರವೀಂದ್ರರ ಶಾಲಾ ಜೀವನದ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ ಜ್ಯೋತಿರಿಂದ್ರನಾಥ-ರ ಪ್ರಭಾವ ಗಾಢವಾಗಿತ್ತು. ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ತುಂಬ ಹಿರಿಯರಾದರೂ ತಮ್ಮನೊಡನೆ ಸಲುಗೆಯ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಬೆಳೆಸಿದರು. ತಮ್ಮನ ಎಲ್ಲ ವಾದಗಳನ್ನು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಕೇಳುವರು;

ಆತನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವರು : ಅವನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗಮನಿಸಿ ಕೊಂಚವೂ ನಗದೆ, ಸಿಡುಕದೆ ತಿದ್ದುವರು. ಅವರು ರವೀಂದ್ರರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾತ್ರ ನೋಡದೆ, ಅವನ ಸಾಹಿತ್ಯಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಲು ನೆರವಾದರು. ಜ್ಯೋತಿರಿಂದ್ರರ ಆಸಕ್ತಿಯ ಫಲವಾಗಿಯೇ ರವೀಂದ್ರರು ತಮ್ಮ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ವಯಸಿನ ವೇಳೆಗೆ ಬಂಗಾಳೀ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯವಾದ

‘ಮೇಘನಾದವಧಾ’ ಓದಲು ಸಮರ್ಥರಾದರು. ಅವರ ಸಂಗೀತದ ಆಸಕ್ತಿಗೂ ಈ ಅಣ್ಣನದೇ ಆಸರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಜೊರಸಂಕೊ ಗೃಹದ ಎಷ್ಟೋ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಆಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ, ಆಡುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟೋಸಲ ಒಬ್ಬರು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಅಳವಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಜೊರಸಂಕೊ ಗೃಹ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಕಲೆಗಳ ನೆಲೆವೀಡಾಗಿತ್ತು. ಈ ಬಗೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರನಾಥರ ಬದುಕು ಅರಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಹಿರ್ಷಿ ದೇವೇಂದ್ರನಾಥರು ಸಂಗೀತ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಣಸಂಪಾದನೆಗೆ ನಾಟಕ ಆಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಆಗ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದ್ದುವು; ವಿಲಾಸೀ ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಇದ್ದುವು. ಶ್ರೀಮಂತರಾದವರು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಪೋಷಕರಾಗಿದ್ದು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರವೀಂದ್ರರ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನವರೊಬ್ಬರು ಒಂದು ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪೋಷಕರಾಗಿದ್ದರು. ದೇವೇಂದ್ರನಾಥರೂ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ನಾಟಕಗಳನ್ನಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಳದಮಯಂತಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮುಂತಾದ ಪೌರಾಣಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೇ ಕುರಿತ ನಾಟಕಗಳು ಆಗ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಜನರು ಪಂಡಿತೋತ್ತಮರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವು ಸಹಸ್ರಾರು ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾಟಕದ ದಿನ ಅಂಗಳದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಜನ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹನ್ನೊಂದು ಘಂಟೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ನಾಟಕಗಳು ಬೆಳಗ್ಗೆ ತನಕ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಹನ್ನೊಂದು ಘಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ನಾಟಕ ನೋಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶ್ರೀಮಂತರಾದವರು ಈ ನಾಟಕದ ಉತ್ತಮ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಸೂಚಿಸಿ ರಂಗಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹಣ ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ರವೀಂದ್ರನಾಥರೂ ತಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಜೊತೆಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಹಣವನ್ನು ಎಸೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಸೂಚಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಂಗೀತದ ವಿದ್ವಾಂಸರೇನಕರು ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದೇ ಒಂದು ಭಾಗ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಬಂದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಉಡುಗೊರೆ, ಸತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರುಗಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ದಿನಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಗೀತದ ಸಮಾರಾಧನೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ತಂಬೂರಿಯನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಕಾಲು

ಚಾಚಿ ಕುಳಿತ ಅಪರಿಚಿತ ಸಂಗೀತಗಾರನೊಬ್ಬನ ವಿಷಯವನ್ನು ರವೀಂದ್ರರೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆತನು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಷ್ಟು ದಿನವೂ ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತು ಆತನ ಸೊಳ್ಳೆಪರದೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಡಲು ಬರುವಂತೆ ರವೀಂದ್ರರು ಅವನನ್ನು ಮಂಚದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆತನಾದರೋ, ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕೃಷ್ಣಪರವಾದ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ದೇವೇಂದ್ರನಾಥರ ಆಶ್ರಿತರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಶ್ರೀಕಂಠಬಾಬುಗಳೆಂಬವರು ಸಿತಾರನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಾ ಆವೇಶಭರಿತರಾಗಿ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಸಿತಾರು ನುಡಿಸುವುದು ರವೀಂದ್ರನಾಥರಿಗೆ ಬಹಳ ವಿನೋದವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಶ್ರೀಕಂಠಬಾಬುಗಳ ಸಂಗೀತದಿಂದ ಅವರ ಕಿವಿಗಳು ಸಂಸ್ಕಾರಗೊಂಡವು.

ರವೀಂದ್ರನಾಥರಿಗೂ ಅವರ ಸಂಗಡಿಗರಿಗೂ ವಿಷ್ಣುಬಾಬು ಎನ್ನುವವರು ಸಂಗೀತ: ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಿದರೆ ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆಂದು, ಬೇಸರವಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳೀ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲು

ಕಲಿಸತೊಡಗಿದರು. ಈ ಗೀತೆಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಆಮೇಲೆ ಕ್ರಮವಾದ ಪಾಠಗಳಿಗಾರಂಭಿಸಿದರು. ಬಂಗಾಳೀ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಕ್ಕಳು ಉಲ್ಲಾಸಭರಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಷ್ಣಾತ ಸಂಗೀತಗಾರರಾದ ವಿಷ್ಣುಬಾಬು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಹಾಡ್ತನಿಯಂ ತೋರಿಸಿದೆಯೇ ತಂಬೂರಿಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಪಾಠ ನಡೆಯಿಸಿದರು. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾರೋನಿಯಂ ಇಲ್ಲದೆ ಸಂಗೀತ ಪಾಠವಿರಲಿಲ್ಲ!

ರವೀಂದ್ರರು ಬೇರೆಬೇರೆಯವರ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಸಲ ಕರ್ಣಕರೋರ ಗಾಯನವನ್ನೂ ಅವರು ಕೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಧ್ವನಿ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲದ, ಆದರೂ ಹಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹುಚ್ಚಿನ ಅಕ್ಷಯಬಾಬು ಎನ್ನುವವರನ್ನು ರವೀಂದ್ರರು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹಾಡುವಾಗ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರಾವಕರು ಅಸಮಾಧಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೂ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಜ್ಯೋತಿ-ರಿಂದ್ರನಾಥರು ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿದ ಕೈ. ಅವರು ಹೊಸ ಹೊಸ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಿಯಾನೋ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೇಮೇಂದ್ರನಾಥರೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅಣ್ಣನವರ ಹಿರಿಯ ಮಗಳು ಪ್ರತಿಭಾ ಎನ್ನುವವಳು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದಳು. ಆಕೆಗೆ

ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತದಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷ ಪರಿಶ್ರಮವಿತ್ತು. ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ಕಲ್ಕತ್ತಾ ನಗರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೇ ರವೀಂದ್ರರನ್ನು ಸಂಗೀತದಲ್ಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರನ್ನಾಗಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾದುವು. ಜ್ಯೋತಿ-ರಿಂದ್ರರ ಪ್ರತಿಭೆಯೇ ರವೀಂದ್ರರನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಂಗೀತದ ಬಲೆಯಿಂದ ಹೊರತಂದಿತು. ಹೊಸ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ರವೀಂದ್ರರು ನಡೆಸಿದರು. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ, ದೇಶೀಯವಾದ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಮತ್ತು ವೈಷ್ಣವ ಸಂತರ ಬಾಲುಲ್ ಅಂಶಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಬೆರೆಸಿದರು. ಕವಿಯಾದ ಅವರು ರಾಗವೇ ಬೇರೆ, ಪದವೇ ಬೇರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಪದ ರಾಗಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನವೇ ಅವರ ಪಾಲಿನ ಸಂಗೀತವಾಗಿತ್ತು. ಪದಗಳಿಗೆ ರಾಗ ಭಾವಗಳ ಕವಚ ತೊಡಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಮಹರ್ಷಿ ದೇವೇಂದ್ರನಾಥರು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವತಃ ಅವರೇ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೇಖಕರಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳ ರಸಿಕರ ವಿಧ್ವಾಂಸರ ಗೋಷ್ಠಿ ಸೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಬಡವರು - ಧನಿಕರು ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಅಭಿರುಚಿಯ ಜನರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವೇದಾಂತ, ಧರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ನಾನಾ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿದ್ವತ್ತಿಗೆ, ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆ ದೊರಕುತ್ತಿತ್ತು. ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಈ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಲಾಗಿ ಹಿರಿಯರನೇಕರ ಪರಿಚಯಲಾಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಬಾಲಕ ರವೀಂದ್ರನಾಥರ ಜೀವನ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಜೊರಸಂಕೊ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನಾಟಕಗಳು, ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯಗೋಷ್ಠಿಗಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದವು; ಉಲ್ಲಾಸ ಆನಂದಗಳು ನೆಲೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದವು. ಸರಸಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಜನರು ಮಾತುಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಕ್ಕರೆಂದರೆ ಆ ನಗುವಿನ ಸದ್ದಿಗೆ ಮನೆಯ ಛಾವಣಿ ಹಾರಿಹೋಗುವುದೇನೋ ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ತುಂಬಿದ ಮನೆ, ತುಂಬಿದ ಗೆಲವು ರವೀಂದ್ರರ ಬದುಕನ್ನೂ ತುಂಬಿದವು. ಆ ಹರ್ಷದ ಮಡುವಿನ ನಗುವೇ ಈಗ ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ

ಎಂದು ಅವರು ವಿಷಾದಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು:

‘ನಮಗೆ ಬಂದಿರುವ ದುರವಸ್ಥೆಯೆಂದರೆ, ನಾವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ: ಐರೋಪ್ಯ ಜನರ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ, ಆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ, ಹೊಸದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಅವರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಈಗ ನಾವು ಪರಸ್ಪರ ಕೊಡುವುದು ಯಾವುದೋ ಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಂತೆ ಒಬ್ಬರೊಡನೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ... ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಾ ಸಂಸಾರದ ಕಷ್ಟಗಳ ಭಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರ ನಗುವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಅವರು ಇನ್ನಾವುದೋ ಲೋಕದಿಂದ ಬಂದವರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.’

ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರರ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಅವರ ಸಮೀಪದ ಬಂಧು ಗಣೇಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರು. ಅವರು ಸಾಹಿತ್ಯಭಕ್ತರು, ಕಲಾಪ್ರೇಮಿ; ಕಾಳಿದಾಸನ ‘ವಿಕ್ರಮೋರ್ವಶೀಯ’ ನಾಟಕವನ್ನು ಬಂಗಾಳಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದರು. ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಮುಖಗಳಲ್ಲೂ ಭಾರತೀಯರು ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಾರದೆಂದೂ, ತಮ್ಮ ತನವನ್ನೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಅವರು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇಶಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ರವೀಂದ್ರರಿಗೂ ಇನ್ನಿತರಿಗೂ ಅವರೇ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದ್ದರು.

ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಅವರು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಶಾಲೆಗಾಗಿ ಓದಿದ್ದಾಗಲೀ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದ ವಂಶದ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಮೈವೆತ್ತಿದ್ದವು. ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಿಂದಲೂ ಹೊರಗಿನವರೊಡನೆ ಕಲೆತು ಬಂದಿದ್ದರಿಂದಲೂ ಅವರ ಬದುಕು ಪುಷ್ಪವಾಯಿತು.

4. ಸಂಕೀರ್ಣ / ಸೃಜನಶೀಲತೆ:

4.1 ದೇವರ ಬಂಗಾರದ ಕುದುರೆ	- ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ	111
4.2 ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಪ್ರಸಂಗ	- ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ	113
4.3 ನಾನು ಒಬ್ಬ ಏಕಲವ್ಯ	- ಪ್ರಕಾಶ್ ರೈ	122
4.4 ನಾನೇಕೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ	- ಎಸ್.ಎಲ್. ಬೈರಪ್ಪ	127

4. ಸಂಕೀರ್ಣ / ಸೃಜನಶೀಲತೆ:

ಆಶಯ

“ಸೃಜನಶೀಲತೆ, ಹುಟ್ಟು ಸೃಷ್ಟಿ ಅನ್ನೋದು ಹುಟ್ಟೋನ್ನೆ ಗೊತ್ತಿರಲ್ಲ... ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೂ ಕೂಡ ಬರೆಯೋಕೆ ಆಗ್ಲೇ ಇರಬಹುದು. ಪೋಲಿ ತಿರುಕೊಂಡಿದ್ದವನೇ ದೊಡ್ಡು ಬರೆದು ಬಿಡಬಹುದು....”

– ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ

ಬೀಜ ತನಗೆ ಸಿಕ್ಕಷ್ಟು ತೇವವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಮೊಳೆಯುವುದು, ಸಸಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದು, ಗಿಡ, ಮರವಾಗುವುದು, ಎಲ್ಲೋ ಬೆಳೆದ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದು ಹಕ್ಕಿ ಬದುಕುವುದು, ಹಣ್ಣು ತಿಂದ ಹಕ್ಕಿ ಇನ್ನೆಲ್ಲೋ ಹಾಕಿದ ಹಿಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿನ ಬೀಜ ಭೂಮಿಗೆ ಬೆರೆತು ಮೊಳೆಯುವುದು, ಹೀಗೇ ಬದುಕುವುದು, ಬದುಕುತ್ತಾ ಉಳಿಯುವುದು, ಉಳಿಯುತ್ತಾ ಬದುಕುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ಸೃಜನಶೀಲತೆ.

ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ ಸೂರೊಳಗೆ ಗೂಡು ಕಟ್ಟುವ ಮೂಲಕ, ನಾಯೊಂದು ಬೀದಿಯನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ, ರೈತ ಕೃಷಿಯ ಮೂಲಕ, ಕವಿ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ, ಕಲಾಕಾರ ಚಿತ್ರದ ಮೂಲಕ ನಾನೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಿಗೂ ಸಹಜ, ಮಣ್ಣನ್ನು ಮಡಿಕೆಯಾಗಿಸುವ, ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕುಡುಗೋಲು, ಗುದ್ದಲಿ, ಹಾರೆ, ಪಿಕಾಸಿಯಾಗಿಸುವ... ಹೀಗೆ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಬೇಕಾದಂತೆ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು, ಯಾವ ಅವಲಂಬನೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ; ಸ್ಥಾವರಕೃಳಿವುಂಟು, ಜಂಗಮಕೃಳಿವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯದು. ಅನಿ-ರೀಕ್ಷಿತವಾದದ್ದೆಲ್ಲ ಬರತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಜಿನುಗತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಜಿನುಗತೊಡಗುತ್ತದೆ.

ಕವನ ಹುಟ್ಟುವ ಸಮಯ

– ಕೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ

ಬಿದಿರ ತಡಿಕೆಯ ಹಿಂದೆ ಬಿಚ್ಚಲಾಗದ ಕಣ್ಣು
‘ಕವನ ಹುಟ್ಟಿತೆ?’ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದೆ.
ನಾನೀಗ ತುಟಿಯಂಚಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಿಷ್ಟೆ :

ಇನ್ನೊಂದು ದಿವಸ ಕಾದರೆ ನಷ್ಟವೆ ?

ಅನುಭವದ ಆಯ್ಕೆ ಮುಗಿದಿತ್ತು. ಒದಗಿರಲಿಲ್ಲ
ತಕ್ಕಂಥ ಮಾತು. ಕಾಯುತ್ತ ನಿಂತೆ.
ಅಬ್ಬರಗಳನ್ನು ದಾಟಿದ ಗಟ್ಟಿ ಪಂಕ್ತಿಗಳ
ಸಹಜ ಸಂಚಾರಗಳ ಕನಸ ಕಂಡೆ.

ಆಳದನುಭವವನ್ನು ಮಾತು ಕೈಹಿಡಿದಾಗ,
ಕಾವು ಬೆಳಕಾದಾಗ ಒಂದು ಕವನ.
ನಾನು ಬಯಲಿಗೆ ಬಂದು ಕಾದು ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ ;
ಬರುವುದಿದೆ ಸರಿಯಾದ ವರ್ತಮಾನ.

ಇಂಥ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತಿಗಿಷ್ಟೆ ಬೆಲೆ
ಎನ್ನುವುದು ಮೊದಲು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.
ಒಂದೊಂದು ಮಾತಿಗೊಂದೊಂದು ಇತಿಹಾಸವಿದೆ ;
ನಾನು ಬೇರಿನ ತನಕ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಕಾಯುವುದು ಕಷ್ಟವೂ ಅಲ್ಲ. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು
ಆದಿಯಿಂದಲು ಹೀಗೆ ಕಾಯುತ್ತಿವೆ.
ಕವನ ಹುಟ್ಟುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದಲೇ
ಆಗಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ ನೂರಾರಿವೆ

ನನ್ನ ತೊಡಕುಗಳನ್ನೇ ಅರಿಯದೆ ಪರೀಧಾವಿ
ಧಾವಿಸುತ್ತಿದೆ ತನ್ನ ಶಿಶಿರದಡೆಗೆ.
ಅಶರೀರ ಭಾವಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟರೂಪವ ತೊಡಿಸಿ
ಕಳಿಸಿ ಕೊಡಲಾದೀತೆ ನಾಳೆಯೊಳಗೆ

4.1 ದೇವರ ಬಂಗಾರದ ಕುದುರೆ

-ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ

ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಂತಿ ? ಮಾತನಾಡೆ, ಅಥವಾ,
 ನಾ ಒಂದು ಹೇಳುವೆನು, ನೀ ಒಂದು ಕತೆ ಹೇಳು,
 ನಾನೆ ಆರಂಭಿಸಲೇ ? ಕೇಳು ಮತ್ತೆ:
 ಹೀಗೆ ಉದ್ಯೋಗುದ್ಧ ರಸ್ತೆ ಹೋಗಿದೆ ನೋಡು
 ಅಲ್ಲಿ ಗುಹ್ಯಾತ್ ಗುಹ್ಯತರವಾದ ಗಹನಗವಿ !
 ಶಿಶಿರದಲ್ಲಿ ಮಂಡೆ ಬೋಳಿಸಿದೊಂದು ಎಳೆಯಮರ.
 ಮೂರು ಎಂದರೆ ಮೂರೆ ಟೊಂಗೆಗಳು, ಆರೆ ಎಲೆ,
 ಮೂರರಲ್ಲೊಂದಕ್ಕೆ ಭಿಡೆಗೆ ಬಸುರಾದ ಕುಡಿ; ಮಿಡಿಯೆನ್ನಲೂಬಹುದು.
 ಕಾಯಿಯೆಂದೂ ಕೆಲರ ತರ್ಕವಿದೆ, ಅದು ಬೇರೆ.
 ತುಸುಹೆಚ್ಚು ತುಸುಕಮ್ಮಿ ಟೈಮು ಇಷ್ಟೇ ಅನ್ನು.
 ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡು ಆ ಕಥೆಯು ನಡೆದದ್ದೂನು.
 ಅವನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಮೇಷ್ಟ್ರು; ಅವಳೋ ಅವನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ.
 ಬಹಳೇ ಸರಳ ಪ್ರಶ್ನೆಯಂತೆ ಇದ್ದಳು ಆಕೆ,
 ತುಡಿ ಹಲ್ಲ ಸುತ್ತಲೂ ಉರಿಯುವ ತುಟಿ.
 “ಹೇಳಿ ಸಾರ್, ಅಮೃತಮತಿಗೇನಾಯ್ತು ಆಮೇಲೆ ?”
 ಉಚ್ಚಾರವೆಲ್ಲ ಬೆದೆ ಒದ್ದೆ
 ಘಮಘಮಾ ನಾರಿದಳು ಮೂಗತುಂಬ.
 “ಆ ಭವಾವಳಿ ಒಟ್ಟಿಗೇಳು - ಒಂದೇ ಎರಡೇ ?
 ಬೆಳೆದಂತೆ ಭವ ಭವಾ! ಹೊಸ ಹೊಸಾ ಅನುಭವ !
 ಹೇಳಿ ಸಾರ್ ಅದ ಹೇಳಿ !?”
 ಗವಿಯ ಒಳಗಡೆಯಿಂದ ಸೀಳುನಾಲಗೆ ಚಾಚಿ
 ಬಂತು ಕತ್ತಲೆ ! ಉಧೋ
 ಬಯಲು ಬಯಲನು ತುಂಬಿ, ಟೊಂಗೆಗಳ ತುಡಿ ತಬ್ಬಿ
 ಅದನಳಿಸಿ ಇದ ನುಂಗಿ, ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಣಿಯಾಗಿ
 ಬರಿ ಎರಡನುಳಿಸಿತ್ತು.
 “ಇಲ್ಲೆಲ್ಲು ಲೈಟಿಲ್ಲ”
 “ಹೌದು ಪರವಾಯಿಲ್ಲ”

“ಎಲೆ ಕಠಿಣ ಕವಿ ಜನ್ಮ ! ಆ ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ ?-
 ನಾರಿಕೇಳದ ಪಾಕ, ಬೆಳ್ಳಗೇಂತಿಟ್ಟುಕೊ, ಕಷ್ಟವೆ, ಏನಂತಿ?
 ಒಟ್ಟು ಕಥೆ ನಡೆದದ್ದು ಹೀಗೆ..”
 ಕತ್ತಲೆಯ ಕಪ್ಪು ತೆರೆ ಗುಹೆಯ ಗುಹ್ಯವ ತೀಡಿ ಹರಿದಾಡಿದಂತೆ !
 ಒಳಕ್ಕೊಮ್ಮೆಲೆ ತೂರಿ, ಎದೆಯ ತುದಿಗಳ ತುಂಬಿ
 ಕಣ್ಣರೆಪ್ಪೆಯಗುಂಟ ಶೂನ್ಯವಾದಂತೆ, - “ಅಹ !”
 (ನಾನು ಬಂಗಾರ್ಕುದುರೆ ನೀ ಬೆಳ್ಳಿದೇವರೋ
 ನಿನ್ನನೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಬೇಕು.
 ಒಂದು ಎರಡೇಳು ಭವ, ಮುಂದೆ ಹಾಗೇ ಮುಂದೆ
 ಈಗ ನಾನಿದ್ದದ್ದು ಎಷ್ಟನೆ ಭವ ?)
 “ಬೆಳೆದಂತೆ ಭವಭವಾ ಹೊಸಹೊಸ ಅನುಭವಾ !
 ಮುಕ್ತಿಗಿನ್ನಷ್ಟು ಭವ ? ಹೇಳಿ ಸಾರ್, ಅದ ಹೇಳಿ
 ಪಾಠ ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿ, ಎಷ್ಟನೆ ಭವ ?”
 “ಬೆಂಕಿಪೊಟ್ಟಣವೆಲ್ಲಿ ?”
 “ಎಲ್ಲಿ ಮೇಸ್ತೇ ಎಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಿ ಅವಿತ್ತಿದೀರಿ ?”
 ಸಂದಿಗೊಂದಿಯ ತುಂಬ ಕೈ ತುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿದಳು,
 ‘ದೇಹದಲ್ಲೇ?’
 ಬರಹ ಭಾಷಣ ಪಾಠ ನೋಟಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದಳು-
 ‘ಮಾತಿನಲ್ಲೇ?’
 ಹಲ್ಲ ಚಕಮಕಿ ಕಡೆದು ಕಣ್ಣು ಹೊತ್ತಿಸಿ ಮೇಲುಮೇಲಕ್ಕೆ ನೋಡಿದಳು:
 ಮರವೇರಿ ಮಿಡಿಯಾಗಿ ಮಣ್ಣುಕಡೆ ಕಣ್ಣಾಡಿ
 ಇರುವ ಆರೂ ಎಲೆಯನಲುಗಾಡಿದ...
 ಕಾ, ಇಕಾ ಮೈನವಿರು ! ನಿನಗು ಏಳುವುದಲಾ ?
 ಬೇರನಾರೋ ಅನಿಸುವುದಲಾ?
 ಅವರಲ್ಲಿ ನಾವಿಲ್ಲಿ! ಇರಲಿ
 ನೀ ಕತೆ ಹೇಳಿಗ
 ನಿನ್ನ ಸರದಿ.

4.2 ಕಡಲೆ ಕಾಯಿ ಪ್ರಸಂಗ (ಒಡಲಾಳದ ಆಯ್ದ ಭಾಗ)

—ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ

ಸಾಕವ್ವ ಮಾಮೂಲಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದು, 'ಕೊನ್ನೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲಪ್ಪಾ ಸಿವ್ವೆ... ಆದ ಸಾಕಾಕ ನಾ ಎಷ್ಟು ಪಾಡುಪಟ್ಟಿದ್ದಪ್ಪ ದೇವ್ರೇ..... ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಮನೆ ದೇವ್ರೇ, ಹಾಳು ಮುರುಮಗ್ಗೆ.... ನೀನು ಕಣ್ಣ ಬುಟ್ಟುಂಡು ಕೂತಿದ್ದೀಯೋ. ಇಲ್ಲಾ, ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚುಂಡು ಕೂತಿದ್ದೀಯೋ...' ಎಂದು ಪೇಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಗಳಾಸಲ್ಲಿದ್ದ ಉದುಕವನ್ನು ರೋಗಿಷ್ಯ ಹೈದನ ನಾಲುಗ ರುಚಿ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೆಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು.

ರೋಗಿಷ್ಯ ಹೈದನ ನಾಲುಗ ರುಚಿಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೆಕ್ಕುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ ಹೊರಗಿನ ಕತ್ತಲಿಂದ ಕಾಳಣ್ಣ ಒಳಗಿನ ಕತ್ತಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಹಟ್ಟಿ ಗವುಗುಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಳಣ್ಣ ಬೆನ್ನ ಮೇಲಿದ್ದ ಗೋಣಿಚೀಲದ ಹೊರೇನ ಹಜಾರದ ಒಲೆ ಮುಂದೆ ಇಳುಕಿ ಕುಗ್ಗಿದ ದನೀಲಿ, ಹೆಂಡತೀನ ಕರೆದನು. ಮೂಟೆ ಹೊತ್ತ ಭಾರಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣಗೆ ಬೆವತೂ ಇದ್ದನು. ಕಿರುಮನೆ ದೀಪದ ಬೆಳಕು ಇಣುಕಿ ನೋಡಿ ಒಳಕ್ಕೋತು. ಒಂದು ನಿಂತ ಹೆಡ್ಡಿಗೆ ಕಾಳಣ್ಣ 'ಒಲ ಮುಂದೆ ತರಗ ಕತ್ತು... ಒಂದಿಷ್ಟು ಬೆಳುಕ ಮಾಡು' ಅಂದನು. ಅವಳು ಚೋಳದ ತರುಗನ್ನು, ಕಿರುಮನೇಲಿ ಜೀವ ಇಟಕೊಂಡು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಸೊಳ್ಳಿಂದ ಉರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಂದು, ಆ ಉರಿಗೆ ಕಸಕಡ್ಡಿ ತರುಗು ತುಂಬಲು ಅಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಯೊಡನೆ ಬೆಳುಕಿದ್ದಿತು. ಆ ಬೆಳುಕಿಂದ ಹಟ್ಟೀ ಹಟ್ಟೀ ಒಳಗಲ ಜನ ಒಂದೇ ಸಲಕ್ಕೆ ಕಾಣುವಂತಾಯ್ತು.

ಕಾಳಣ್ಣ ಚೀಲದ ಅರ್ಧದಷ್ಟನ್ನು ಎದ್ದಿದ್ದ ಬಿಂಕಿ ಉರಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಸುರಿಯಲು ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಗುಡ್ಡೆ ಆಯ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಸಾಕವ್ವ ಗೋಡೆಗೊರಗಿ ಕಾಲು ನೀಟಕೂತು ತಲೆ ಸುತ್ತಲೂ 'ಜೊಯ್ಯೋ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಸೊಳ್ಳೆಗಳೊಡನೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕುಂತ ಅವ್ವನ ಮೊಖಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಳಕೋಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಳುಕನ್ನು ಆ ಮೊಖ ಹೀರುತ್ತ ಸಾಕವ್ವ ಉರಿಯುತ್ತ ಕುಂತಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಾಳಣ್ಣ ಬಾಯಿಗರೆಡು ಕಾಳಿಟ್ಟು 'ಆವೋ ಬಾ... ಅಲ್ಯಾಕ ಕುಂತಿದ್ದಿ' ಅಂತಲೆ ಸಾಕವ್ವ 'ಬಾಪ್ಪು ಸಿವೋ' ಎಂದು ಕಯ್ಯಿಗೆ ಕರೆದಳು.

ಇಳಿಯದೇರುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಂಕಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಾಕವ್ವ ಶಿವೂ ಕೂತರು. ಆ ಬೆಂಕಿ ಉರಿ ಭೂಮತಾಯ ನಾಲುಗೆಯಂತೆ ಹೊಗೆ ಕಕ್ಕುತ್ತ ಸೊಳ್ಳೆ ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಾದಿಗಳ ಉಸುರು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದೆದ್ದು ಪಟ್ಟಿಯ ನಾಕಾ ಮೂಲಕೂ

ಚಾಚುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಳಣ್ಣನ ಹೆಡ್ಡಿ ತರಲೆಪುರುಳೇನ ಉರಿಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತ ನಡುಮನೆಗೆ 'ಬನ್ನಪ್ಪಾ ಅದೇನ್ ಮಾಡೀರಿ' ಅಂದಳು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಗೌರಮ್ಮ ಪುಟಗೌರೀರು ಬಂದರು. ಪುಟಗೌರಿ ಮೊಖಕ್ಕೆ ಆ ಬಿಂಕಿಬಿದ್ದು ಅವಳ ಮೊಖದಿಂದಲೇ ಬೆಳಕು ಅನ್ನೋದು ಹುಟ್ಟಿ ಉಳಿದ ಕಡೆಗೆ ಹೊಂಟಂತಿತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಗುಡ್ಡೆಗೆ ಕಯ್ಯಾಕುತ್ತ ಸಿಪ್ಪೆನ ಬೆಂಕಿಗೆ ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಗಂಡನ ಕಣ್ಣನ್ನೆ ತಿವಿಯಲು ಕಾಳಣ್ಣನ ಹೆಡ್ಡಿ ಬೆಂಕಿ ಉರುಬುತ್ತಿದ್ದವಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೊಖ ತಗುದು ಚಲುವಮ್ಮಗೆ 'ತಾಯೆ ಬಾ ನೀನೂವಿ' ಅಂದಳು. ಚಿಲವಮ್ಮ 'ಐಕ ಮನಿಕಂಡವಕನಾ ಬುಡಿಅಕ್ಕಯ್ಯಾ,' ಅಂದಳು. ಕಾಳಣ್ಣನ ಹೆಡ್ಡಿ 'ಅದೊಳ್ಳೆ ಸರಿಕನಾ, ಐಕಳ ಏಳ್ಳಕಂಡು ಬವ್ವ' ಅಂದು ಎದ್ದು ಕಿರುಮನೆಗೆ ಬಂದು ಚಲುವಮ್ಮನ ಎರಡನೆ ಹೈದನ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಅದರ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು

ಬಂದಳು. ಚಲುವಮ್ಮ ಮಲುಗಿದ್ದ ಕೂಸಿಗೆ ದುಪ್ಪಟೆ ಸರಿ ಮಾಡಿ ಉಳಿದೆರಡ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಕಣ್ಣುಜ್ಜುತ್ತಿದ್ದ ಅವುಗಳ ಒಂದೊಂದು ಕಯ್ಯ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಕಾಳಣ್ಣನ ಹೆಡ್ಡಿ ಪಕ್ಕ ಕೂರಿಸಿದಳು. ಚಿಲುವನ್ನು ಕೂತವಳು ಮತ್ತೆದ್ದು ಕಿರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಸೊಳ್ಳು ತಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮೇಲಿಟ್ಟಳು. ಗೌರಮ್ಮ 'ಅದ್ಯಾಕ ತಗೀರಿ' ಆಂತಲೆ ಚಿಲುವಮ್ಮ 'ಇಲ್ಲಿ ಬುಡಿ' ಎಂದು ಕಯ್ಯಿ ಬಾಯಾಡಿಸಲು ಕೂಡಿದಳು.

ಆ ಬಿಂಕಿ ಹೊಗಯಾಗ್ಗೆ ನೆರಳಾಗ್ಗೆ ಬೆಳುಕಾಗ್ಗೆ ಸುತ್ತ ಕುಂತವರ ಮ್ಯಾಲ ಚಿಲ್ಲಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಪೆಟ್ಟಿ ಮೇಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸೊಳ್ಳು ತನ್ನ ಬೆಳುಕನ್ನು ಅವರ ಬೆನ್ನಿಗೆ ತನ್ನ ಶಕ್ತಾನುಸಾರ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಒಳ ಬಂದ ಸಣ್ಣಯ್ಯ, ಚಿಲುಕ ಹಾಕಿ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಎಡುದೂ ಎಡುದೂ ಕಾಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ತನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಹೈದನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂತು ಬಿಂಕಿಗೆ ಕಯ್ಯಿ ಹಿಡಿದು 'ಏನಪ್ಪ ಸಳಿ, ಸಿವ' ಅಂದನು.

ಆಗಾಗಲೇ ಎಲ್ಲರ ಕಯ್ಯನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಎರುಡು ಗುಡ್ಡವಾಗಿದ್ದೋ, ಅಲ್ಲಿಂದ, ರೇಷ್ಮೆ ಹುಳುಗಳ ತಟ್ಟಿಗೆ ಸೊಪ್ಪಾಕಿದಂಥ ಸದ್ದು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮತ್ತು ಸದ್ದು ನಿಂತಲ್ಲಿ ಹೊರಗೀನ ಕಪ್ಪೆಗಳ ವಟವಟ ಕಿವಿ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊರಗೊಂದು ನಾಯಿ ಬೊಗುಳುದ್ದೇ ಬೊಗುಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾರಿಗುಡಿ ಹಾರ್ಮನಿ ದನಿ ತನ್ನ ಒಡಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಣ್ಣಯ್ಯ: ಮಳಗಿಳ ಬಂದದೇನ.

ಕಾಳಣ್ಣ : ಯಾವುದರಿಂದಯ್ಯ ಮಳ ಬಾರದು, ಮಳೆ ಬಂದದಂಥ ಮಳ...

ಸಾಕವ್ವ : ಈ ಸುಡುಗಾಡೂರ ಮಳೆ ಬೇರೆ ಕೇಡು ತಕ್ಕ.

ಕಾಳಣ್ಣ: ಅಯ್ಯ, ನಾನೂವಿ ಸುಮಾರು ಊರ ಸುತ್ತುದೋನು, ಆ ಎತ್ತಪ್ಪನೋರು ಕಟ್ಟಿರೋ ದನದ ಹಟ್ಟಿ ನೋಡಿದ್ರ ಕಣ್ಣು ಕಳ್ಳತ್ತವಲ್ಲಯ್ಯ.

ಸಣ್ಣಯ್ಯ: ನಾನೋಡಿಲ್ಲಣ್ಣ ಆದ. ನಡೀತ ಇದ್ರೂವಿ ಮುಗಿದು ಬಡ್ಡಿ ಮಗಂದು.

ಕಾಳಣ್ಣ : ನಮ್ಮವ್ವ ಅಂಥದೇನಾದ್ರು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರ ಇನ್ನೆಂಗಾಡ್ತಿದ್ಲೋ, ಕಾಳಣ್ಣನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಗೆ ಎದ್ದುದು ಸುಮಾರು ಹೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇತ್ತು.

ಆಗ ಶಿವೂ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಬೆಂಕಿಗೆಸೆದು ಸುಟ್ಟುಗೊಂಡು ತಿಂತಿದ್ದನು. ಮಗನ ಮಾತಿಗೆ ಸಾಕವ್ವ ನಿವಿದ್ವೀರಲ್ಲಪ್ಪ.... ವುಲಿಯಂಗ ಮೂರ್ದನ ಗಂಡ್ತಕ್ಕ ಕಟ್ಟಿ' ಅಂದಳು. ದಾರಂದ ಕುಟ್ಟಿದ ಸದ್ದು ಬಂದು ಇವರ ಮಾತು ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಿಂತು 'ಆತ್ಮಮೋರ' ಅನ್ನೋದನಿ ಹೊರುಗಿಂದ ಬಂದಿತು. ಕಾಳಣ್ಣನ ಹೆಡ್ಡಿ ದಾರಂದ ತೆಗುದು 'ಯಾರ' ಅಂತಲೆ ಕಾಳಕ್ಕನ ದನಿಯು 'ಆತ್ಮಮೋರ, ನನ್ನಂಡು ಅಸಕಂಡು ಅಳ್ತ ಮಲುಗದೆ. ಮೂರು ಜಿನದಿಂದಲೂ ಕಳಕಂಬೆಳ್ಳ ಕರೆಯೋರು ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಏನಾರು ಇದ್ದರ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕೊಡಿ' ಎಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಳಣ್ಣನ ಹೆಡ್ಡಿ ಬಂದು, ಕರಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಡಲೆಕಾಯ ಗುಡ್ಡದಿಂದ ಸೆರಗೆ ಸಾಕು ಬೊಗಸ ಹಾಕೊಂಡು ಎದ್ದಳು. ಸಾಕವ್ವ ಕೈಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಸೊಸ ಕರೆದು ಅವಳ ಮಳ್ಳಿಂದ ಒಂದು ಬೊಗಸ ತಗುದು, ಗುಡ್ಡಕ್ಕಾಕಿದಳು. ಆಮೇಲೆ ಕಾಳಣ್ಣನ ಹೆಡ್ಡಿ ಬಿರಬಿರನೆ ಹೊರ ನಡುದು ಬರಿಸೆರುಗಲ್ಲಿ ಒಳಬಂದಳು.

ಅಲ್ಲಿದ್ದವರು ಬಾಯಾಡಿಸುತ್ತ ಯಾವುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸದೆ ಇದ್ದರು. ಕಡಲೆ ಬೀಜ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ, ಸಿಪ್ಪ ಬೆಂಕಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಾ ಇದ್ದು. ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ -

ಕಾಳಣ್ಣ : ಆ ಎತ್ತಪ್ಪನೋರ ದನದ ಹಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿರೋ ದನ ಎಮ್ಮೆ ತಾನೆ ಏನಯ್ಯ.

ಸಣ್ಣಯ್ಯ: ಒಂದೊಂದುವಿ ಅನಥರ ಹಟ್ಟಿದಪ್ಪ ಅವ.

ಸಾಕವ್ವ : ಅಂಥ ಒಂದು ಎಮ್ಮೆ ಸತ್ತೀಗಪ್ಪ.... ನಮ್ಮ ಕೇರಿ ದರಿದ್ರನಾರು ಒಂಜಿನ ಹಿಂಗ್ತದ.

ಗೌರಮ್ಮ: ಅವೈ ಸುಮ್ಮಿರು: ವಸಿಯಾ. ನೀನು ಮೂರ್ಕಾಸ್ಸ ಕೋಳೋದ್ದಕ್ಕೇ ಅಷ್ಟು ಪಾಡುಪಟ್ಟೆ. ಇನ್ನು ಅವರ ಎಮ್ಮೋದ್ರ ಇನ್ನೆಂಗಾದ್ದು.

ಕಾಳಣ್ಣನ ಹೆಡ್ಡಿ: ಸರಿಯಾಗಂದಿಕಾ ಅತ್ತಮ್ಮ.

ಕಾಳಣ್ಣ: ಎತ್ತಪ್ಪನೇನ ದುಡುದು ಬೆವರಿಳಿಸಿ ರಗತ ಬಹುದು ಸಂಪಾದ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನ ತಗಾ. ಹೋದ್ರ ಅವನ್ನೇನೋದ್ದು. ಗುಡ್ಡ ಹಾಕಿರೋ ಬಡ್ಡಿ ದುಡ್ಡಲ್ಲಿ

ಒಂದು ಸಿವುರುಕನ.

ಚಲವಮ್ಮ: ಸಿವಸಿವಾ ಅವರ ಮಗಳ ಮದುವೆ ಇನ್ನೂವಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣೊಳಗ ಕುಂತದ ಕಣ್ಣವ. ಬೋಂದಿ ಕಾಳ ಸಾಡುಮಕ್ರೀಲಿ ಇಕ್ಕದು ಎಲ್ಲಾರು ಉಂಟಾ! ಕೈ ನೀಡಿದವರಗ ಒಂದೊಂದು ಬೋಗಸ.... ಇಷ್ಟು.... ಒಂದೊಂದು ಬೋಗಸ.

ಕಾಳಣ್ಣನ ಹೆಡ್ಡಿ: ನಮ್ಮ ಪುಟಗೌರಿ ಮದುವಾನು ಅಂಗೇ ಮಾಡವು ತಕ್ಕಳ್ಳಿ.

ಸಣ್ಣಯ್ಯ : ಆ ಮಟ್ಟಕ್ಕ ಮಾಡಾಕ ನಮ್ಮ ಆದ್ದ ಅತ್ತಿಗವ್ವ. ನಮ್ಮ ಕೈಲಿ ಸಾಗೊ ಅಷ್ಟು... ನಾಕ್ ಜನ ಸರಿ ಅನ್ನಂಗ ಮಾಡವು ತಕ್ಕಳ್ಳಿ. ಪುಟಗೌರಿ ಬಂಕಿ ರುಳಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಬೆವುರೂತ ಕೂತಿದ್ಧಳು.

ಸಾಕವ್ವ, ಮಕ್ಕಳ ಮಾತುಗಳ ಮೆಲುಕು ಹಾಕ ಬಾಯಾಡಿಸುತ್ತ 'ಅಷ್ಟು ಮಾಡವ್ವ ನನ್ನ ಕಂದ್ಗಳ... ನಾನು ಕಣ್ಣುಚ್ಚೋ ಒಳ್ಳೇನೆ ಆ ನನ್ನೇಡು ಐಕಳ್ಳುವಿ ಒಂದಾರಿ ತೋರಿ' ಅಂದಳು. ಅವ್ವನ ಮಾತಿಗೆ ಸಣ್ಣಯ್ಯ 'ಅವ್ವೀಗೆ ನಮ್ಮ ಕೈಲಿ ಮದ್ದ ಮಾಡಸುಳವಕವ್ವ! ಯಾರಾರು ನಿಂತಿರೋರ ಕಟ್ಟಂಡು ಬತ್ತಾನ ತಕ್ಕ ಅಂದನು. ಕಾಳಣ್ಣ ಶಿವೂಗೆ 'ಐಲೋ, ಆ ಚಿಕ್ಕ ಮಾವನ್ನುವಿ ಕರಬಾ ಮತ್ತ ಹಾಮೋನಿ ಸದ್ದಿರೋತಾವು ಇರಾನ. ಅವುನೂ ಏಡುತಿನ್ನಿ' ಅಂದನು. ಶಿವೂ "ಈ ಕತ್ತಲ್ಲಿ ನಾ ವೋದನ" ಅಂತು. ಪುಟಗೌರಿ 'ಬಾಪ್ಪ ಅಲ್ಲಿ ನಾ ನಿಂತತ್ತೀನಿ..... ನೀನು ಕರಂಬರೈ' ಅನ್ನಲು ಇಬ್ಬರೂ ಎದ್ದರು. ಆಗ, ಗೋಡೆಗೆ ಮೊಖಿಹಾಕಿ ಕುಂತು ಕುಂತು ಬೆಂಡಾಗಿದ್ದ ದುಪ್ಪಿಕಮಿಷನರು ನಡೆಯುವುದ ರುಜುವಾತುಪಡಿಸುತ ತೂರಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು. ಮುಂದಿಟ್ಟ ಕಡಲೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದನೆ ತಗುದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಾಯಿಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಗುರುಸಿದ್ದೂ ಬಂದಾಗ ಹುರಿದ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಸಣ್ಣ ಗುಡ್ಡವೊಂದು ರೆಡಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಗುರುಸಿದ್ದೂನ ಕೈ ಬೀಳಲು ಅವನ ಕಯ್ಯಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಂಥ ವಾಚು ಬಂಕಿ ಬೆಳುಕಿಗೆ ಫಳಾರಂತು. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವು. ಕೆಲವರ ಬಾಯಾಡುವುದೂ ಚಣ ನಿಂತಿತು. ಗುರುಸಿದ್ದೂನ ಕಯ್ಯಾಡಿದ ಕಡೆ ಶಿವೂನ ಕಣ್ಣಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಳಣ್ಣ 'ಯಾರ್ಡಯ್ಯ ಗಡಿಯಾರ' ಅಂತಲೆ, ಗುರುಸಿದ್ದು 'ನಂದಿಯ, ತಕ್ಕಂಡಿ' ಎಂದನು. ಸಣ್ಣಯ್ಯ 'ವ್ಲೊ ತಕ್ಕತ್ತನಾ ಇವ.... ಜೂಜಾಡ್ತ ಸಾಲ ಎರ್ದಂಡು ಇವ್ನ ಸೈಕಲ್ಲೇ ವಜವಾಗ್ನಿಲ್ಲ....

ಆಥರ ಇವನ್ನೂ ಯಾರೋ ವಜವಾಗಿರಬೇಕು ಅಂದನು. ಗುರುಸಿದ್ದು ಕಡ್ಲೆಕಾಯ ಬಾಯಿಗಿಡುತ ಸುಮ್ಮಿರಣ್ಣೊ ಅಂದು, ಆಮೇಲ ಮಾತಿನ ದಾರಿ ತಿರುಗಿಸಿದನು- 'ಅಣೊ ನೆನ್ನ ತಗಡೂರ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮವರು ಸಿವಬಸಪ್ಪ ಹೋಟಲ್ಲ ನುಗ್ಗುದ್ದೂ ಅಂದ್ರ...ಸಿವಸಿವಾ ಆಪಾಟಿ ಜನ....

ನಾವೇನ ಕಾಸ ಕೊಟ್ಟವೊ ಕಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟವೊ, ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿ ಕೊಡ್ತೆ ಅನ್ನೋರು. ಸಿವಬಸಪ್ಪ ಅನ್ನೋವ ಬೆವತೋದ. ಆಮೇಲ ಪೋಲಿಸ್ಸವರು ಇಳುದ್ದು. ನಾವ್ ಕೊಡ್ತೀವಿ ಸುಮ್ಮಿರಿ ಸುಮ್ಮಿರಿ ಅನ್ನೋರು. ಜನ ಅನ್ನೋದು ಪೋಜು ನೋಡೋ ಥರ ನಿಂತಿರೋದು. ತಕ್ಕಳಪ್ಪ, ನಾನ್ಯಾಕ ಸುಮ್ಮಿರೋದು ಅಂ-ದುಬುಟ್ಟು ನಾನೂವಿ ಕಾಸ ಬಿಸಾಕಿ ದೋಸಾ ಟೀ ಕೂಡಿ ಅಂದೆ. ಸಿವಬಸಪ್ಪ ಅನ್ನೋನು ನನ್ನೇದುರಗುಟ್ಟಂಡು ನೋಡ್ತ ತಂದ್ಕೊಡನು....' ಎಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಗುರುಸಿದ್ದೂ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು, ಕಿವಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬಾಯಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುರುಸಿದ್ದು ವಾಚ ನೋಡ್ಕಂಡು 'ತಾಳಪ್ಪ ನನ್ನ ಪಾರ್ಟು ಬರೋ ಟೈಮಾಯ್ತೇನ....' ಎಂದು ಮೇಲೆದ್ದನು. ಸಣ್ಣಯ್ಯ 'ತಾಳುಂಡ, ಬೆಲ್ಲಿದ್ದರ ಟೀ ಕಾಯ್ತವು' ಅಂದನು. ಗುರುಸಿದ್ದು ಕೈಯಾಡಿಸಿ ನಡೆಯಲು ಪುಟಗಾರಿ - ಹೋಟ್ಟು ಟೀ ಕುಡಿಯಾವ ಇಷ್ಟ ಹಟ್ಟೀ ಗೊಡ್ಡ ಗಾಫಿ ಕುಡ್ಡಾನ.... ಅಂದು ಅವನ ಹಿಂದೇನೆ ಹೋಗಿ ಚಿಲುಕ ಹಾಕಿ ಬಂದು ಕುಂತಳು.

ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೈ ಬಂದು ಸಾಕವ್ವನ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಚಿಲುಕವನ್ನು ಹಾಕಿತು. ಆದ ಪೋಲೀಸ್ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್ ರೇವಣ್ಣನವರ ಕಯ್ಯಾಗಿತ್ತು. ಕಳೆದಾರು ತಿಂಗಳ ಲಾಗಾಯ್ತಿನಿಂದಲೂ, ಸಾಹುಕಾರ್ ಎತ್ತಪ್ಪನವರು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾರ ಹದಿನೈದು ದಿನ, ಅನ್ನದೆ ಅವರ ಮಿಲ್ಲಿನ ಕಡಲೆಕಾಯಿ, ಲಾಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೊಂದು ಮೂಟೆ ಹೀಗೊಂದು ಮೂಟೆ ಕಳ್ಳತನ ಆಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಆಸಾಮಿ ಹಿಡಿಯುವ ಎಲ್ಲ ಪಟ್ಟುಗಳೂ, ಮುಗುದು ಆಸಾಮಿ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಮಾಲು ಮಾತ್ರ ನಾಪತ್ತೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎತ್ತಪ್ಪನವರು ಮತ್ತೂ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ 'ಏನ್ ಸಾಹೇಬರೆ ಆಗದು ಆಗ್ತಾನೆ ಇದೆ' ಅಂದಾಗ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು 'ಸುಮ್ಮಿರಿ ಸಾವ್ಕಾರೇ ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಪೀಸ್ಯ ಡ್ಯೂಟಿಗೆ ಹಾಕುವ' ಅಂದಿದ್ದರು. ಅಡ್ಡ ನುಡಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಅವರು ಪೀಸಿ ರೇವಣ್ಣನನ್ನು ರವಾನಿಸಿದ್ದರು.

ಇಲ್ಲಿ ರೇವಣ್ಣನವರು ಎರಡೊತ್ತು ಉಂಡುಕೋತ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳುಸಿಕೋತ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರಿಗಿದ್ದ ಕೇವಲ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದಿನ ಫಲ ನೀಡಿತು. ಊರು ಮಲುಗಿ ಮಾರಿಗುಡಿ ಚಾವುಡಿಗಳು ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿದ್ದಂಥ ಆ ಟೈಮಲ್ಲಿ ರೇವಣ್ಣನವರು ಕಂಬಳಿ ಹೊದ್ದು ಕಾಣದೆ ಕುಳಿತಿರಲು, ದಪ್ಪಗೆ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಒಂದು ಆಸಾಮಿ ಬಂತು. ಚೀಲಕ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ತುಂಬಿತು, ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೀತು. ಅದಾಗು ರೇವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಆಸಾಮಿ ಹಿಡಿಯಲು ಕಾಲುಕಯ್ಯಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕೂಗಲು ಬಾಯಿ

ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ರೇವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲನ್ನು ಕಣ್ಣು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಫಾಲೋ ಮಾಡಿದರು. ಆಸಾಮಿ ಒಂದು ಹಟ್ಟಿಗೆ ನುಗ್ಗಿತು. ಹಿಡುದು ರಂಪ ಎಬ್ಬಿಸಿದ ತಮ್ಮ ವಿವೇಕಕ್ಕೆ ರೇವಣ್ಣನವರು ತಲೆದೂಗುತ್ತ ಆ ಹಟ್ಟಿ ಎದುರಿನ ಜಗುಲಿಲಿ ಬೊಗಳುತ್ತಿದ್ದ ನಾಯಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತ ಕೂತರು.

ರೇವಣ್ಣನವರು ಕುಂತಿದ್ದರೂ ಅವರ ಪೋಲಿಸು ವಿವೇಕ ಓಡಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಹೇಗೂ ಮಾಲು ಆಸಾಮಿಗೆ ದುಕಾ ಇಲ್ಲ. ಇದರೊಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಕಳ್ಳತನದ ಹಿಂದಿರುವ ಜಾಲವನ್ನೂ ಪತ್ತೆ ಹಿಡುದು ಒಂದೇ ಸಲಕ್ಕೆ ಡಂ ಅನ್ನಿಸುವ ಮನಸ್ಸಾಯ್ತು.

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವವರು ಬರುವವರ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ಇಟ್ಟು ಕೂತರು. ಕುಂತಿರುವಲ್ಲಿ, ಪಾಯಿಂಟ್ ಒನ್-ಒಬ್ಬ ಪೀಚಲವನ್ನು ಹಟ್ಟಿ ಹೊಕ್ಕಮೇಲೆ, ಒಂದು ಹೆಂಗಸು ಬಹುಶಃ ಪ್ರಾಯಮೀರಿರದ್ದು ಬಂದು ಬಾಗುಲ ಬಳಿ ಆ ಹಟ್ಟಿಗೆ

ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂಥ ಹೆಂಗುಸಿನ ಜೊತೆ ಮಾತಾಡಿತು. ಈ ಹೆಂಗಸು ಆ ಹೊಗುಸಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಸೇರಷ್ಟು ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು.

ಪಾಯಿಂಟ್ ಟು- ಒಂದು ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಹುಡುಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಹುಡುಗ ಎಂದು ನಡುಗೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಅವರು ಮಾರಿಗುಡಿ ಕಡೆ ಬಂದು ಪುನಃ ಇನ್ನೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಆ ಹಟ್ಟಿ ಹೊಕ್ಕರು, ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಲ್ಲೊಂದು ಗಂಟೆ ಟೀಮಿದ್ದು ಹೊರಬಂದು ತಿರುಗು ಮಾರಿಗುಡಿ ಕಡೆಗೆ ನಡೀತು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೀಡಿ, ಹಚ್ಚಿದಾಗ ಕಂಡುಬಂದ ಚಹರೆ ಪ್ರಕಾರ ಅವನ ಎಡದ ಕೈಗೆ ವಾಚು ಕಟ್ಟಿತ್ತು, ಈ ಕಳ್ಳತನದ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿರುವ ಚಹರೆ ಆ ಮೊಖದಲ್ಲಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ರೇವಣ್ಣನವರು ಮನಸ್ಸಲ್ಲೇ ನಾಕುಸಲ ನೋಟ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪಾಯಿಂಟು, ಜರುಗದಿದ್ದರೂ ಮುಂದಿನ ಪಾಯಿಂಟಿಗಾಗಿ ರೇವಣ್ಣನವರು ಕಾದರು.

ಯಾವಾಗ ಅಲ್ಲೊಂದಳೆ ಇನ್ನೊಂದಳೆ ಬೆಳಕು ಬೀಳಲು ಆರಂಭಿಸಿತೋ ಅವಾಗ ರೇವಣ್ಣನವರು, ನಾಯಿ ಜೊತೆಲಿ ತಡಬಡಾಯಿಸಿ, ಎದ್ದು ಹಾರುತ್ತ ಸಾಹುಕಾರರ ಆಳಿನ ಗುಡುಸಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಆಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ 'ಇನ್ನು ಮಲುಗವ್ವೆ ಮಗಾ... ಓಡೋ ಭೋಸುಡಿಕೆ, ಪೋಲೀಸ್ ರೇವಣ್ಣನೋರು ಮಾಲು ಕಳ್ಳ ಎರಡೂ ಹಿಡ್ಡವರ ಅಂತ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಜರೂರ್ ಕರ್ಚಾ' ಎಂದು ಓಡಿಸಿದರು. ಮನಃ ಕುಳಿತಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಿರುಸಾಗಿ ಬಂದು, ಚಿಲುಕ

ಅಲುಗಾಡದಿರುವುದ ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀಪಿನ ಸದ್ದಿಗಾಗಿ ಧ್ಯಾನಸ್ಥರಾದರು.

ಕಣ್ಣೆಳಕು ಬರುವುದೂ ಜೊರೋ ಎಂದು ಜೀಪು ಇಳಿಯುವುದೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡವು. ರೇವಣ್ಣನವರು ಬಟ್ಟೆ ನೀಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಪೇಟವ ದರಿಸಿ ಆಟೆನ್ಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಜೀಪು ನಿಲ್ಲುತಲೆ ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಚಟಕಪಟಕ ಪೋಲೀಸರು ಜಂಪ್ ಮಾಡಿದರು. ಮುಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಇಳಿದರು. ಜೀಪಿನ 'ಸದ್ದಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ಹಟ್ಟಿಗಳು ತಂತಮ್ಮ ತಲೆ ಇಣುಕಿಸಿದವು'.

ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಒಳಬಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದಲ ಅವಲೋಕಿಸಿದರು. ಇಡೀ ಹಟ್ಟಿನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಆಮೇಲ ಸಾಕವ್ವನಿಗೆ 'ಯೇ ಮುದ್ದಿ ಎಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಕ್ಕಳು....' ಎಂದು ಗಡುಸಿಗೆ ದನಿ ತುಂಬಿ ಅಂದರು. ಸಾಕವ್ವ ಧರಗುಟ್ಟುತ್ತ 'ಮಲ್ಲವರೆ ಮಾಸೋಮಿ' ಅಂದಳು. ಕಾಳಣ್ಣನ ಹೆಡ್ಡೆಗೂ ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ನೆರುಕೆ ಕಿಂಡೀಲಿ ಕಂಡದ್ದು ಕಂಡು ಗಂಡನ ಎಬ್ಬಿಸಲೂ ಕೈ ಬರದೆ ಅಲ್ಲೆ ತಪರಾಡ್ಡ ಕೂತಳು. ಯಾವಾಗ ದಫೇದಾರಿ ಬೂಟ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಡುದನೊ ಆವಾಗ ಅವುಳು ದುಕ್ಕವನ್ನು ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಮಡುಗಿಕೊಂಡಳು. ಕಾಳಣ್ಣ ಗಕ್ಕ-ರಿಸಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಕುಂತವನಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಡೆದಂತೆ ಪೋಲೀಸು ಹಟ್ಟಿತುಂಬಾ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಕಾಳಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೇನು ನೆಗುದು ಬಿದ್ದರು ಅಂಬುವಂತೆ ನಿಂತರು. ಕಾಳಣ್ಣನ ಎದಗುಂಡುಗೆಯೊಳಗಿಂದ ನಡುಕ ಅನ್ನೋದು ಹುಯ್ಲೋ ಎಂದುಕೊಂಡು ಬಂತು.

ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೂ ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ತಮ್ಮ ತಿವಿಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಾಳಣ್ಣನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೆಟ್ಟು ಕೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಆಮೇಲ 'ಏನ್ನೆ... ಎಷ್ಟು ದಿನ್ನಿಂದ ಈ ಕಸುಬು ಮಾಡ್ತ ಇದ್ದಿ' ಎಂದು ಗುಡುಗಿದರು. ಕಾಳಣ್ಣನಿಗೆ ನಿಲ್ಲಾಕೆ ಕಾಲು ವದುರುವುವು. ಮಾತಾಡಕೆ ಪದಗಳು ಕಲಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ದಫೇದಾರಿ ಕಾಲರಿಗೆ ಕೈಕೋಲು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದವನು ಆ ಕೋಲಲ್ಲಿ ಒಳಗೇ ತಿರುಚೇ ತಿವುದು ಕಾಳಣ್ಣನ ಕತ್ತುಗೆ ಚುರುಕು ಮುಟ್ಟಿಸಿದನು. ಕಾಳಣ್ಣ ಮುಗ್ಗರಿಸಿ 'ಮಾಸೋಮಿ' ಎಂದು ನಿಂತನು.

ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ಮೀಸೆ ಕುಣಿಸ್ತ

ಕಡಲೆ ಕಾಯೂಟೆ ಎಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದೆ....?

'ಮಾಸೋಮಿ'

'ಬೊಗಳು'

‘ಇಲ್ಲ ಮಾಸೋಮಿ’

“ಹೇ...” ಗರ್ಜಿಸಿದರು.

‘ಇಲ್ಲ ಮಾಸೋಮಿ...’

ನಡುಕ ಬಂದು ನಡುಗಿತು.

‘ನಾವೇ ಹುಡ್ಕೋ ಮೊದ್ದು ನೀನೆ ತೋರುಸ್ಕೋ ಬಚಾವಾದ ಮಗ್ಗೆ...’

‘...ಮಾಸೋಮಿ’

ಬಾಯಿಂದ ಮಾತು ಬೆವುತು ಬಂತು.

‘ನಾವೇ ಹುಡ್ಕಿತಂದ್ರೆ, ನಿನ್ನ ಹೆಂಡ್ಡ್ಯ ಹರಾಜ್ ಹಾಕ್ತಿ ಏಲ್ಲೇ..!’

ಹಿಂದಿಂದ ಎಕ್ಕತ್ತಿಗೆ ಚುರುಕು ಮುಟ್ಟಿತು.

‘.....’

‘ಇಲ್ಲ ಮಾಸೋಮಿ’ ಕಪಾಳಕ್ಕೊಂದು ಏಟು ಫಟೀರನೆ ಬಿತ್ತು.

ಕಾಳಣ್ಣನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲು ಕಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಳಗೆ ಕೂತುಬುಟ್ಟನು. ಕೂತವನಿಗೆ ದಫೇದಾರಿ ಬಲವಾಗಿ ತಿವುದು ನಿಂತು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ ಅಪ್ಪಣೆಗೆ ಕಾದನು. ಮಾಸ್ತಾಮಿಗಳು ಒಂದ್ನಲ ಕಣ್ಣನ್ನೆ ಮಾಡುದ್ದೇ ತಡ, ದಫೇರಾದಿಯಾಗಿ ನಾಕಾರು ಪೋಲೀಸರು ಕಾಳಣ್ಣನ ನೆರುಕೆಗೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ಒಬ್ಬ ಪೋಲೀಸು ಕಾಳಣ್ಣನಿಗೆ ಒದ್ದುಕೊಂಡು ಸೇನಾನಿಯಂತೆ ನಿಂತನು. ಪೋಲೀಸರು ನೆರುಕೆಗೆ, ನುಗ್ವಾಗ ಉಂಟಾದ ಗಾಳಿ ರಬಸಕ್ಕೆ ಕಾಳಣ್ಣನ ‘ಹೆಡ್ಡಿ ತೂರಾಡಿ ಹೋದಳು.’

ಅಟ್ಟಲು ಹತ್ತಿಲಿದಿದ್ದ ಆ ದಪ್ಪ ಪೀಸಿ ಇನ್ನೂ ನಗುರುತ್ತಿದ್ದನು. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು ‘ಸಾವ್ವಾರೇ ಕಳ್ಳನ ಹಿಡಿಯೋದು ನನ್ನೆಲೆ ಇರ್ಲಿ’ ಅಂದು ಕಾಳಣ್ಣನ್ನ ಕಣ್ಣೆ ತಿಂದು ಹೊರಡಲು ತಿರುಗಿದರು. ಆಗ ಸಾಕವ್ವ ಸುಮ್ಮನಿರಲಾರದೆ,

‘ಮಾಸೋಮಿ’ ಅಂದಳು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರು, ಅವರೊಡನೆ ದಫೇದಾರಿ ಪೀಸಿಗಳು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದರು.

‘ಮಾಸೋಮಿ....’

‘ಏನ್ ಮುದ್ದಿ..’

ನನ್ನ ಕೋಳಿವುಂಜ ಮೊನ್ನ ಜಿನ ಚಂದಗಾಣವಾಗಿ ಹಟ್ಟಿ ಬುಡು ನನ್ನೊಡ್ಡ’

‘ಇನ್ನೂವಿ ಹಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲ ನನ್ನಪ್ಪ’

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ನಗು ಬಂತು. ‘ಹುಂಜ ಯಾವ ರೀತಿ ಇತ್ತು ಮುದ್ದಿ...

‘ತಾಳಿ ನನ್ನಪ್ಪ..’

ಸಾಕವ್ವ ಎದ್ದು ಕೋಲನ್ನೂ ಮರತು ಕಾಲಲ್ಲೆ ನಡುದು ಪಂಜರ ಎತ್ತಿದಳು. ಕೊಕ್ಕರಿತ್ತಿದ್ದ ಹುಂಜ, ಕೋಳಿ, ಮರಿಗಳು ನೆಗೆಯುತ್ತ ನೆಗೆಯುತ್ತ ಹೊರಬಂದು, ಸಾಕವ್ವ ಒಂದು ದಪ್ಪನೆ ಹುಂಜನ ತೋರಿಸಿ ಅಂದಳು:

‘ಅದೂನು ಇದ್ದ ಜೊತೇದೆ ಬುದ್ದಿ.....’

‘ಭೇಷ್ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಮುದ್ದಿ. ಈ ಹುಂಜ ಹಿಡ್ಕೊಡು.... ಇದನ್ನ ಅದ ಹುಡುಕೊಂಡು ಬರಾಕೆ ಕಳಿಸ್ತೀನಿ’

‘ಅಷ್ಟು ಮಾಡಿ ನನ್ನಪ್ಪ.... ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟೊಂಡು ಆದ ಸಾಕಿದ್ದಿ ನನ್ನೊಡ್ಯ....’

ನಗು ಅನ್ನೋದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಬಿದ್ದೂ ಬಿದ್ದು ನಗಾಡತೊಡಗಿತು.

ಅದು ಸಾಕವ್ವಗೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅರುವಾಯ್ತು. ಆಮೇಲೆ ಅವುಗಳು ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ ಅಂದುಕೊಂಡದ್ದು ಯಾರೂ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಾಳಣ್ಣ ಕುಂತವ್ವ ಎದ್ದು, ಸಣ್ಣಯ್ಯ, ನಿಂತವ್ವ ನಡ್ಕು ಆ ಹುಂಜನ ಹಿಡಿಯಲು ತೊಡಗಲು ಅವುರೊಟ್ಟಿಗೆ ಉಳುವವರೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡರು. ಸಾಹಕಾರರು ಒಂದು ರುಪಾಯ ನೋಟ ತಗುದು ಮಡುಚಿ ಸಾಕವ್ವನಿಗೆ ‘ತಗೋ ಮುದ್ದಿ.. ಎಲೆ ಅಡುಕೇಗೆ’ ಅಂದರು. ಸಾಕವ್ವ ‘ಅಯ್ಯೋ... ಬ್ಯಾಡಿ ಸ್ವಾಮಿ, ಅಯ್ಯೋ.. ಬ್ಯಾಡಿ ನನ್ನಪ್ಪ’ ಅನ್ನುತ ಈಸಿಕೊಂಡಳು. ಇತ್ತ ಆ ಹುಂಜನ ಹಿಡಿಯಲು ಒಂದು ಗುಂಪೇ ಆಗಿ, ಆ ಹುಂಜ ನಡುದರ ಈ ಗುಂಪೂ ನಡಿತ, ಆ ಹುಂಜ ನೆಗುದರೆ ಈ ಗುಂಪೂ ನಗಿತ, ಹಟ್ಟಿ ತುಂಬಾ ನಗುದಾಡಿ ಕುಣಿದಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಆ ಹುಂಜ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಹುಂಜನ ಕಾಲುಗ ಹಗ್ಗ ಬಿದ್ದು ಅದು ಜೀಪಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಆ ಜೀಪು ಧೂಳೆಬ್ಬಿಸುತ್ತ ಬರೋ ಅಂತು. ಜೀಮ್ ಬುಟ್ಟೋದ ಆ ಧೂಳು ಬೀದಿ ಒಳಗೆ ಆಡುತ್ತಿತ್ತು.

4.3 ನಾನೂ ಒಬ್ಬ ಏಕಲವ್ಯ

-ಪ್ರಕಾಶ್ ರೈ

ಮೊನ್ನೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಇಂದಿನ ರಾಜಕೀಯ ತಲ್ಲಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಡೆ ಎತ್ತಿರುವ ಕೋಮುವಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ 'ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ' ಎನ್ನುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವರ ಇಂಗಿತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಕರೆದಿದ್ದರು. ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಒಂದಷ್ಟು ಜನ ಕಪ್ಪು ಬಾವುಟ ಒಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಹೋದರು.

ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಬಗೆಗಿನ ನನ್ನ ಅಂತರಾಳದ ಆತಂಕವನ್ನು ಕಂಡು, ಪ್ರಕಾಶ್ ರೈ ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ನಟಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ಕಳಕಳಿ ತೋರಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದೋ ದೆವ್ವ ಹಿಡಿದಂತಿದೆ' ಎಂದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೆಲವರು ಕುಹಕದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ್ದು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ 'ಹೌದು ಸ್ವಾಮಿ, ನನಗೆ ದೆವ್ವ ಹಿಡಿದಿದೆ, ಒಂದಲ್ಲ ಹಲವಾರು. ಲಂಕೇಶರ ದೆವ್ವ, ತೇಜಸ್ವಿಯ ದೆವ್ವ, ಕುವೆಂಪು ದೆವ್ವ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ದೆವ್ವ, ಗಾಂಧಿಯ ದೆವ್ವ... ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ದೆವ್ವಗಳು ಮೈಮೇಲೇರಿವೆ. ನಿಮ್ಮಂತೆ ಕೋಮುವಾದದ ದೆವ್ವ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ನೋಡದ ರಾಕ್ಷಸರ ದೆವ್ವ ಹಿಡಿದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ದೇಶದ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಳಮಳಗೊಂಡ ದೆವ್ವ ಹಿಡಿದಿದೆ. ಬನ್ನಿ, ಯಾರ ದೆವ್ವ ಯಾರು ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ... ನೋಡೇ ಬಿಡೋಣ' ಎಂದು ಮಾತು ಮುಗಿಸಿ ಬಂದು ಕುಳಿತೆ.

ಒಂದರೆಕ್ಷಣ ಆ ಕೋಪ, ಆ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನೊಳಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಲಂಕೇಶರ ದೆವ್ವ ನನ್ನ ಮೈಮೇಲೇರಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಯಾಕೆ ನನಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಮೈಬಿಸಿಯಾಯಿತು ಎಂದು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಗಿಸಿ ಇಳಿಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಯ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರು ಹೊರಟಿತ್ತು. ಹೂ ಹಣ್ಣು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮಾರುವ ಸಂತೆಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ದಾಟುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾರುವ, ಕೊಳ್ಳುವ, ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುವ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಹೊರಟಿದೆ. ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಜನ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದ ಕತ್ತಲೊಳಗೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದಿಕ್ಕೆಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿಗಳು ಅವಿತು ಹೊಂಚು

ಹಾಕುವಂತಿತ್ತು. ನಾನೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಆತಂಕದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ, ಕೋಪದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮತ್ತೆ ಲಂಕೇಶ್ ನೆನಪಾದರು.

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಂತಹ ಶಿಷ್ಯರೇ ಅದೃಷ್ಟವಂತರನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ-
'ವರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಗುರು ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಜುನನಂಥವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದಕ್ಷಿಣೆ
ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಬೇಕೆನಿಸುವಷ್ಟು ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬಹುದು.
ಆದರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದರೂ ಗುರುವನ್ನು ಮೀರಿಸಿದ ಶಿಷ್ಯನೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು
ಅಪರೂಪ. ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ ದೊರಕಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ವಿಷಯ.

ಒಬ್ಬ ಗುರು ಹಲವು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪ್ರತಿಭಾವಂತನಾದ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಆಯ್ಕೆ
ಮಾಡಿ 'ಇವನೇ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯ' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕಿಂತ, 'ಇಂಥವನೇ
ನನ್ನ ಗುರು' ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ ತನ್ನ ಗುರುವನ್ನು ಆರಿಸುವ ಪಕ್ಷತೆ ದೊಡ್ಡದು.
ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಗುರುವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕಲಿಯುವ ಶಿಷ್ಯನಿಗಿಂತ
ಅವನಿಂದ ಒಪ್ಪಿತವಾದ ಗುರುವಿಗೆ ಗೌರವ,

ಅದುವೇ ಆ ಗುರು ಬದುಕಿದ ಬದುಕಿಗೆ ಸಿಗುವ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಮನ್ನಣೆ.
ಅರ್ಜುನನಂತಹ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಪಡೆದ ಗುರು ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ
ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲೋ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಏಕಲವ್ಯ ಆ
ಗುರುವಿನ ಬದುಕನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಏಕಲವ್ಯನಂಥವರಿಗೆ ಯಾರೂ ಯಾವತ್ತೂ ಯಾವುದನ್ನೂ
ಕಲಿಸಿಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥವರಿಗೆ
ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ರೋಲ್ ಮಾಡೆಲ್, ಮಾದರಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ದೊರೆತರೆ ಅದುವೇ
ಸಾಕು. ಗುರುವಿನ ಬದುಕಿಗೆ ಅರ್ಥ ಸಿಗುವುದೇ ಏಕಲವ್ಯರುಗಳಿಂದ. ಅಂತಹ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟದೆ ಅವರ ಹೆಬ್ಬರಳನ್ನೇ ದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೇಳುವ
ಗುರುಗಳು ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮೇಧಾವಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಸಣ್ಣ ಮನುಷ್ಯರೇ.

ಪಿ.ಲಂಕೇಶ್ ನನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಮರೆಯಲಾಗದ ಮನುಷ್ಯ. ನನ್ನ
ಮಾನಸಿಕ ಗುರು, ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ, ಅರ್ಹತೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ
ನನ್ನಂತಹ ಎಳೆಯರಿಗೆ ಆದರ್ಶವಾಗಿದ್ದವರು. 'ಜನರಿಗೆ ಒಳಿತು ಮಾಡಬೇಕಾದ
ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿತನದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ನಿನ್ನಂಥವನನ್ನು
ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊಡುವುದು ನಿಜವಾಗಿ

ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ನೀನೊಬ್ಬ ಮೂರ್ಖ ಎಂದು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರು.

ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡುವ ಮುನ್ನ, ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ನಟಿಸಿದ್ದೆ. ಜಾಣ ಜಾಣೆಯರ ಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದ 'ಲಂಕೇಶ್ ಪತ್ರಿಕೆ'ಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದೆ. ಅವರನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯವೂ ದೊರೆಯಿತು. ಎಲ್ಲರಂತೆ ನಾನೂ ಅವರನ್ನು 'ಮೇಷ್ಟ್ರೇ' ಎಂದು ನನಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಕರೆಯತೊಡಗಿದೆ. ಅವರ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿನ ಸಂಚೆಗಳು ಮರೆಯಲಾಗದ ಪಾಠಗಳು. ಕನ್ನಡದ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರ, ಚಿಂತಕರ ಮೆಹಫಿಲ್ ಆಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಅದು.

ಅವರು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ನನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಮನೆ ಇತ್ತು. ಆಗಾಗ ಅವರ ರಾತ್ರಿಯ ಸಹ ಪ್ರಯಾಣಿಕ ನಾನೇ. 'ಮೂರ್ಖ, ನಿನ್ನ ವಾದದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಅರ್ಥವಿದೆಯೋನೋ, ಮನೆಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೇನೇ ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬರೋದು' ಎಂದು, ಅರ್ಥ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಕಾರಿನಿಂದ ಇಳಿಸಿ 'ಮಿಯಾಂವ್' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಹೊರಟು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. "ಯಾಕ್ ಮೇಷ್ಟ್ರೇ, ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಬೈಯ್ತಾ ಇರ್ತೀರಾ' ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, 'ಆಗಾಗ ಬೈಯ್ತಾ ಬೈಯ್ತಾನೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೆತ್ತಬೇಕು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಗರ್ವ ನಿನ್ನ ಬಲವಾಗದೆ ಅದು ನಿನ್ನ ಬಲಹೀನತೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. 'ನೀನು ಏನನ್ನೂ ಕಲಿಯೋ ಧರ ಕಾಣ್ತೆಲ್ಲ, ಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕುಡಿಯೋಕೆ ಆಗಾಗ ಆಫೀಸ್ ಅಲೀತಿಯಾ' ಅಂತ ಎಲ್ಲರ ಎದುರಿಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದಾಗ, ಮರುದಿನ ಸ್ವಂತ ದುಡ್ಡಲ್ಲೇ ಗುಂಡು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವರ ಮುಂದ ಕೂತು ಕುಡಿದಿದ್ದೆ. 'ಈ ಕೊಬ್ಬಿದೆಯಲ್ಲ, ಇದೇ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿ' ಎಂದು ಮನಸಾರೆ ಅವರೂ ನಕ್ಕಿದ್ದರು.

'ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ನಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲೇ ಎಂದು ಯಾರೋ ಕೇಳಿದರೆ 'ಪತ್ರಕರ್ತ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿರಂತರವಾದ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷವಾಗಿರಬೇಕು, ಯಾವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಅವನು ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ಪರವಾಗಿರಬಾರದು, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಪ್ಪಾ' ಎಂದು ಪ್ರತೀ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ಪತ್ರಕರ್ತನ ಬಗ್ಗೆ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸೀನಿಯರ್, 'ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳ್ತಾ ಇಲ್ಲ ಸರ್' ಎಂದು ದೂರು ತಂದಾಗ 'ರೀ, ಅವನು

ಏನ್ ಬರೀತಾನೋ ಅದನ್ನು

ಬರೆಯೋಕೆ ಬಿಡಿ, ನಿಮ್ಮನ್ನೂ ಸಂಪಾದಕನಾದ ನನ್ನನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚಿಸೋಕೆ ಇವನು ಬರೆಯೋಕೆ ಶುರು ಮಾಡಿದರೆ, ನಾಳೆ ಒಬ್ಬ ಎಂ.ಎಲ್.ಎ.ಯನ್ನೂ ಸಂತೋಷಪಡಿಸೋಕೆ ಬರೆಯಬೇಕು ಅಂತ ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸೋಕೆ ಶುರುವಾಗತ್ತೆ. ಅವನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೊಡನೆ ಬರೆಯೋಕೆ ಅವನಿಗೆ ಬಿಡಿ ಯೂ ಪೂಲ್... ಎಂದು ಗದರಿದ್ದರು. ಸ್ಪುಪಿಡ್ ಫೆಲೋಸ್... ಗೆದ್ದವನನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೊಗಳುತ್ತಾ ಇರುವುದು ಅನಾಗರಿಕತೆ ರೀ. ಅವಕಾಶ ಸಿಗದ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನವರನ್ನು ಕಂಡುಕಿ ತಂದು ಅವರನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಗೆದ್ದ ಒಬ್ಬನ ದಯೆಯಲ್ಲಿ ನಾವೂ ಗೆದ್ದು ಬಿಡಬಹುದೆಂದು ಯಾವಾಗ ಯೋಚಿಸಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತೇವೋ ಆ ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಕಲೆ, ಪ್ರತಿಭೆ ಸಾಯಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಲಂಕೇಶರಿಗೆ ಲಂಚ ಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೆ ಸಾಕು ಇನ್ನು ಜೀವನಪೂರ್ತಿ ಅವರ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಇದೆ. ಎರಡೇ ಮಾತಲ್ಲ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಖರವಾಗಿ ಬದುಕಿದ ಬದುಕು ಅದು, ಅದರ ಬೆಳಕಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದೋ, ಉರಿದು ಬೂದಿಯಾಗುವುದೋ ನಮಗೆ ಬಿಟ್ಟದ್ದು.

'ಚೆನ್ನಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದೇನೆ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ-ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಸರಿ ಎನ್ನಿಸಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ಅಕ್ಷರವಾಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆ ಒರಟನಂತೆ ಬದುಕುವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಏನೂ ನಷ್ಟವಿಲ್ಲ' ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವವರಿಗೆ ಎದೆಯುಬ್ಬಿಸಿ ಉತ್ತರಿಸುವರು. ಹೀಗೇ ಬದುಕಬೇಕು ಎಂದು ನಮಗೆ ಹೇಳಿದವರೇ ಅಲ್ಲ. ಹೇಗಿರಬೇಕು ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಬದುಕಿಯೇ ತೋರಿದ ಹಲವರ ರೋಲ್ ಮಾಡೆಲ್. ಅವರನ್ನು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಮೇಷ್ಟ್ರೇಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಎಷ್ಟೋ ಏಕಲವ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಒಬ್ಬ ಏಕಲವ್ಯ.

ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಾಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಾ? ಈಗ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಅದೂ ಒಂಥರಾ ನಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ, ನೆನಪಿಸುವ

ಪರೀಕ್ಷೆಯೇ. ನನ್ನ ಗೆಳೆಯನೊಬ್ಬನ ಮಡದಿ ಅಧ್ಯಾಪಕಿ. ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವತ್ತು ಶಾಲೆಯಿಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. 'ಇದೆ, ಮೆಡಿಕಲ್ ಲೀವ್ ಹಾಕಿದ್ದೀನಿ, ಮಗನಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕಲ್ಲ' ಎಂದರು. 'ಹಾಗಾದರೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಬಳಿ ಕಲಿಯುವ ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ಗತಿ' ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೀರಿಯಸ್‌ನಾಗೇ ಕೇಳಿದೆ. ಶಾಕ್ ಹೊಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಉತ್ತರ ಬಂತು. "ಅದಕ್ಕೆ ನಾನೇನ್ ಮಾಡ್ಲಿ? ನಾನೊಬ್ಬೇನಾ ಹೀಗೆ ರಜಾ ತಗೊಳೋದು...?"

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮುಖ್ಯವಾದ, ಬಹಳ ಗಂಭೀರವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಸ್ವಾರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲದ ರೋಲ್ ಮಾಡೆಲ್ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಷ್ಟ್ರುಗಳು ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಏನ್ ಮಾಡೋಣ ನೀವೇ ಹೇಳಿ.

4.4 ಓದು ಪಠ್ಯ: ನಾನೇಕೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ?

—ಎಸ್. ಎಲ್. ಬೈರಪ್ಪ

ತಾವು ಇಂಥದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತೇವೆಂದು ಎಲ್ಲ ಲೇಖಕರ ತಮ್ಮ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗುವಂಥ ಗುರಿಯನ್ನು ಖಚಿತ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಉಳಿದವರ ಮಾತು ಹೋಗಲಿ, ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯ ಗೊತ್ತುಗುರಿಗಳು, ಇನ್ನು ಒಂದು ವಾರದ ನಂತರ ಯಾವ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಈ ದಿನ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹೇಳಲಾರೆ, ಕಳೆದ ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷದಿಂದ, ಎಂದರೆ 1959ರಿಂದ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯ ಯಾಕೆ ಏನುಗಳನ್ನು ಹಲವು ಬಾರಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ, ಬದಲಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ನಾನು ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದ ರೀತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ಕೃತಿಗಳು ಸ್ವರೂಪ ತಳೆದಿವೆ. ಅವುಗಳ ಹೊಸ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯ ದಿಕ್ಕು ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಪುನರ್ವಿಮರ್ಶಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಈ ಅಥ-ರ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾನೇಕೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉತ್ತರವು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನನಗೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯ ಆರಂಭ ಬಿಂದುವಿನಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ಬದಲಾದ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ತಿರುವುಗಳನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಿಸಿ, ಈಗ ಯಾವ ನಿಲುವಿಗೆ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಕೃತಿ 'ಧರ್ಮಶ್ರೀ'ಯನ್ನು ಬರೆದಾಗ ಸಮಾಜದ ಹಲವು ಓರೆಕೋರೆಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊರಹಾಕಿ ಆ ಮೂಲಕ ತಿದ್ದಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಹೊರಟೆ. ಬರದ ನಾಲೈದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ, ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿಯೂ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಕೃತಿಯ ಮಿತಿಗಳು ನನಗೆ ಕಾಣತೊಡಗಿದವು. ಸಮಾಜಪರಿವರ್ತನೆ ಎಂಬ ಸಾಹಿತ್ಯೇತರ ಉದ್ದೇಶವು ತಲೆ ಎತ್ತಿರುವ ಭಾಗಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯಕವಾಗಿ ವಿಫಲಗೊಂಡು, ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಮೀರಿ ತಮಗೆ ತಾವೇ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದ ಕೆಲವು ವಿವರ, ಸನ್ನಿವೇಶ ಮತ್ತು ಗೌಣ ಪತ್ರಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದು ತಿಳಿಯಿತು. ಸಮಾಜವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ತಿದ್ದುವೆಂಬ ಹುಚ್ಚಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡೆ. ನನ್ನ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದಿ ಯಾರೂ ಬದಲಾಗಲಿಲ್ಲ, ಸಮಾಜ ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ

ತಾನು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಭ್ರಮನಿರಸನವು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಗಿತ್ತು. ಸಮಾಜಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಹತ್ತಾರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಔದ್ಯೋಗಿಕ, ವೈಚಾರಿಕ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ಸಂಬಂಧದ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳು ಮಾನವ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಯು ಗುರುತಿಸಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಬಹುದು. ಅದನ್ನು ಓದಿದವರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಒಂದು ಬಂಧದ ಅರಿವಾಗಬಹುದು. ಅವರ ಸಂವೇದನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಬಹುದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಾಜ ಪರಿವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳ ಪಾತ್ರವು ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಲಾಗದಿದ್ದರೂ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹಲವು ಮುಖಗಳ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ, ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಸಾಧನವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅತಿಯಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ವಿದ್ಯಾವಂತರಿರುವ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದುವವರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ಓದುವವರು ಪ್ರಮಾಣವೆಷ್ಟು? ಯಾವ ವರ್ಗದವರು, ಯಾವ ಕಸುಬಿನವರು?

ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದು ಈ ಜನರು ಏನಾದರು ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಎಂದು ನಂಬಿ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಆತ್ಮತ್ಯಪ್ತಿಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯ ಗುರಿ ಏನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯಂತೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ 'ವಂಶವೃಕ್ಷ'ವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದು, ಬರೆದ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳ ನಂತರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಓದುವಾಗ ಬೇರೊಂದು ಉತ್ತರವು ಕಾಣಿಸಿತು. ನಂಬಿಕೆ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳ ಒಂದು ಯುಗವು ಕಳೆದು ಮತ್ತೊಂದು ಯುಗವು ಬರುವಾಗಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನೋವು, ಘರ್ಷಣೆ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕು ಎನ್ನಿಸಿತು. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ 'ವಂಶವೃಕ್ಷ'ಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನುಡಿಯಾಗಿ ಬರೆದು ಅಂಟಿಸಿದೆ. 'ಹಿನ್ನುಡಿ'ಯಾಗಿ ಅಂಟಿಸಿದುದು ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಯಿತೆಂದು ಈಗ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲ, ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಅದರ ಬಗೆಗೆ ಆಲೋಚಿಸುವಾಗ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವುಗಳು. ಕೃತಿರಚನೆಗೆ ಮುನ್ನವೇ ಅಥವಾ ಕೃತಿರಚನೆಯ ಪರಿಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದು, ಕೃತಿ ಅಂತಃಸತ್ವ ಮತ್ತು

ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಅಂಶಗಳಲ್ಲ, ನಾವು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಾದಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಂತೆ ತಾವು ಬರೆದ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಲೇಖಕರು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಪರೂಪವಲ್ಲ. 'ವಂಶವೃಕ್ಷ'ವನ್ನು ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿ ಎಂದು ವಿಮರ್ಶಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಕಾಲದ ಜನರ ಘರ್ಷಣೆಯ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೃತಿ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಜಾತಿಯ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅಕ್ಷರ, ವಿಮರ್ಶಿಸಬಾರದೆಂಬ ಅರಿವು ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನನಗೆ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 'ತಬ್ಬಲಿಯು ನೀನಾದೆ ಮಗನೆ' ಯನ್ನು ಬರೆದಿದೆ. 'ವಂಶವೃಕ್ಷ'ವನ್ನು ಬರೆದ ನಂತರ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಕಾಲದ... ಎಂಬ ವಿಚಾರವು 'ತಬ್ಬಲಿ' ಕಾದಂಬ- ರಿಯನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದು, ಕೃತಿರಚನೆ ಪರಿಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಇದು ಈ ಕೃತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಮಿತಿಯ ಒಳಕಾರಣವೆಂಬುದು ನನಗೆ ಹೊಳೆದಿದ್ದು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ. ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಈ ಪೂರ್ವನಿಶ್ಚಿತ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮೀರಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಕೆಲವು ಪಾತ್ರಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿವೆ.

'ವಂಶವೃಕ್ಷ'ದ ಹಿನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದನಂತರ, 'ವಂಶವೃಕ್ಷ ದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅನ್ನಿಸಿಕೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಈ ದಿಶೆಯ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ 'ಮತದಾನ'ವನ್ನು ಬರೆದೆ, ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಕಾಲದ.. ಯಾವ ಹೊರೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಜೀವನದ ಒಂದು ಮುಖವನ್ನು ವಾಸ್ತವತೆಯ ಹದದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಅದು. ಮುಂದೆ ಈ ಹದವೇ 'ಗೃಹಭಂಗ' ವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿತು. 'ಗೃಹಭಂಗ'ವನ್ನು ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗೊತ್ತುಗುರಿಗಳು ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಿದವು. ನೇರವಾಗಿ ಜೀವನವನ್ನು ನೋಡಿ ಅದರ ನಾಡಿಯ ಮಿಡಿತವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುವುದೇ ಬರವಣಿಗೆಯ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕು; ಯಾವ ತತ್ವ ಆದರ್ಶ ಮೊದಲಾದುವುಗಳೂ ನೇರವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯ ವಸ್ತುವಾಗಬಾರದು ಎಂಬ ಅರಿವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಇದನ್ನೇ ಬೇರೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳ ಬೇಕಾದರೆ, ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಯ ಬರವಣಿಗೆಯ ಗು- ರಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿ ಸ್ಫುಟವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ, ಅನ್ವೇಷಣೆ, ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಆದ ಅನುಭವದ ಪರಿಣಾಮವೂ, ಅಥ- 'ವಾ ನನ್ನ ಮನೋಧರ್ಮವೇ ಅಂಥದೋ ಅಥವಾ ಇವೆರಡರ ಸಂಯುಕ್ತ

ಪರಿಣಾಮವೋ, ಜೀವನದ ಬಗೆಗೆ ನಿಜವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಯತ್ನ, ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳು ನನ್ನ ಹದಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದವು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಬಹಳ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡತೊಡಗಿದೆ. ನನ್ನ ಅಧ್ಯಾಪಕ ವೃತ್ತಿಯ ವಿಷಯವೂ ಅದೇ ಆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಅದರಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿ ಏಳುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ

ಸೌಂದರ್ಯವಲಯ, ಜ್ಞಾನಮೀಮಾಂಸೆ, ಮೌಲ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮೊದಲಾದ ಅದರ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವೇಳೆಗೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸಾರುವ ಸತ್ಯದ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಅರ್ಥದ ಅರಿವಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಸತ್ಯವನ್ನರಿಯುವಾಗ ಸ್ರವಿಸಬೇಕಾದ ಸಹಜ ಸಂತೋಷವು ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ಹೇಳುವ ಸತ್ಯವನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದೇ ಒಂದು ತುಣುಕಾದರೂ ನಾನೇ ಸ್ವತಃ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಸತ್ಯ ಬಂದ ಹೆಚ್ಚು ಸಂತೋಷ. ಕೃತಕೃತ್ಯತೆಯ ಭಾವಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂತು. ನನಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವುದು ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಭಾವ, ಆಸೆ, ಆಕಾಂಕ್ಷೆ, ಉನ್ನತ, ನೀಚ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅರಸಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸತ್ಯದಲ್ಲೇ ಹೊರತು ಬಾಹ್ಯ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಭೌತ, ಖಗೋಳ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರದ ಸತ್ಯದಲ್ಲಲ್ಲ; ಇದರ ಆಚೆಗೆ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮಾಡುವ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸತ್ಯದಲ್ಲಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನದ ಆಚೆ ಮತ್ತು ಈಚೆಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವ ಮತ ಧರ್ಮದ ಸತ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರಸುವ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಸತ್ಯದಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲ, ಕಲ್ಪನೆಯ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಇಲ್ಲದ ಗತವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅಲೆಯುವ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಂತೂ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ತಿಳಿವು ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೂಡಿತು. ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮೂರ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನ್ವೇಷಿಸುವ, ಅರಸುವ, ಆವಿಷ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸತ್ಯದಿಂದ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತೃಪ್ತಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ತೃಪ್ತಿ ಅರ್ಥಗಳು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ಜೀವನವು ಯಾವ ಸುಖವೂ ಇಲ್ಲದೆ ನೀರಸವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶವು ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿತು.

ಅನಂತರದ ಎಂದರೆ 'ಗೃಹಭಂಗ'ದ ಅನಂತರದ ನನ್ನ ಮುಖ್ಯ ಕೃತಿಗಳಾದ 'ದಾಟು', 'ಅನ್ವೇಷಣೆ'ಗಳಲ್ಲಿ, ಇದೀಗ ನಾನು ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿರುವ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಕುರಿತ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ಉದ್ದೇಶವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ

ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಎನ್ನಬಹುದು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಉದ್ದೇಶವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರವಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವುಗಳಲ್ಲಿ, 'ಧರ್ಮಶ್ರೀ' ಮತ್ತು 'ತಬ್ಬಲಿ'ಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ನೇರವಾಗಿ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದ ಕೆಲವು ಉದ್ದೇಶಗಳು ತಲೆಹಾಕಿ ಲೇಖನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ದಾರಿಗಳಿಗೆ ಎಳೆದಿದ್ದವು. ಆದರೆ 'ಗೃಹಭಂಗ'ದ ನಂತರದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯ ಉದ್ದೇಶ ನನಗೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಿ, ಈ ಹೊರತಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳು ತಲೆಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರವಾಗಿದ್ದ ಮೂಲೋದ್ದೇಶವು ಈಗ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಾನು ಅರಸುವ ಸತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವೆಂಥದು ಎಂಬದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಸಾಲದು. ಸತ್ಯದ ಅನ್ವೇಷಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಾಧನವಾಗಿ ನನ್ನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಪುರಾಣಕಲ್ಪನೆ(myth), ಕನಸು, ಹುಚ್ಚು, ಪಾತ್ರಗಳ ಬಾಹ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂತರಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಹನ್ನೊಂದು ಪರಿಕರಗಳು ಸಂಕೇತಿಸುವ ಸತ್ಯವು ಯಾವ ರೀತಿಯದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಕರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಹೃದಯತೆಯಿಂದ, ಅಕಲುಷಿತ ಬುದ್ಧಿ ಮನಸ್ಸು ಭಾವನೆಗಳಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯರಿಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಣೆ ಅನಾವಶ್ಯಕ.

ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಬಹು ಸಂಕೀರ್ಣವೂ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಮಿತಿಗೆ ಸಿಲುಕದಷ್ಟೂ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಆದ ಜೀವನವನ್ನು ಯಥಾವತ್ ಗ್ರಹಿಸಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ್ದರಿಂದ, ಅದರ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಒಂದು ರಚನೆ ಅಥವಾ ಬಂಧಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವ ಪರಿಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅದರ ಸತ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ, ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಇತ್ತು. ವಾಸ್ತವತೆಯೇ ಸತ್ಯ ಎಂಬ ಸೀಮಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬೀಳದ ನಾನು, ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ 'ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ'ವೆಂದು ಕಾಣುವ 'ನಾಯಿ-ನೆರಳಿ'ನಂಥ ಕೃತಿಯಲ್ಲೂ ಇದೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆ. 'ಗೃಹಭಂಗ'ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವಿದ್ದರೂ, ಜೀವನದ ವಿಸ್ಮಯ ರೀತಿನೀತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಷ್ಠನಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಧರ್ಮವು ಹೇಗೋ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜಯಿಸುತ್ತದೆ. ಉಚ್ಚ ಮೌಲ್ಯವು ಅಧೀನಮೌಲ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲೆ

ನಿಂತು ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ retribution ಪಾಪಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಅಥವಾ ಕಾವ್ಯನ್ಯಾಯವು ಅದು ಹೇಗೋ ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ ಬಂದಿವೆ ಎಂಬುದು ಈಗ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ. 'ಗೃಹಭಂಗ'ವನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವ ಮುನ್ನ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಓದಿದಾಗ ಇದರ ಮೂಲವು ಹೊಳೆಯಿತು. ಉತ್ತಮವಾದುದು ಹೇಗೋ ವಿಜೃಂಭಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಧೋರಣೆಯು ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಎಷ್ಟೇ ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ನಿಲುವಾದರೂ, ನಿಷ್ಕರ ಸತ್ಯಶೋಧನೆಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಂಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ನನ್ನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೌಲಿಕ ನಿಲುವಾಗಿಯಲ್ಲ, ನಾನು ಕಂಡ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಕೃತಿಯ ಬಂಧವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕ್ರಿಯೆಯ ಎಲ್ಲ ಘಟಕಗಳು ತಮ್ಮ ಚಲನೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಒಂದು ಶಾಂತಿಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾತ್ಯಾಯನಿಯು ಶ್ರೋತ್ರಿಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಶಕ್ತಿಯುತ ಪಾತ್ರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಳೇನೋ. 'ತಬ್ಬಲಿ'ಯ ಅಂತ್ಯವು ಬೇರೆ ತೆರನಾಗುತ್ತೇನೋ, ಯಾವ ಮೌಲಿಕ ನಿರ್ಣಯ ಅಥವಾ ಉಪಸಂಹಾರವನ್ನೂ ಕೊಡದೆ, ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರದ ಸಂಕೇತವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸದೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುವ 'ಜಲಪಾತ'ದಲ್ಲಿ ಈ ಅಪಾಯದಿಂದ ಪಾರಾಗಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯು ನನಗೆ ಹೊಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ವಿಮರ್ಶಕರೂ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ತೋರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕಲ್ಪನೆಯ ಗುಣಧರ್ಮ ವಿಶೇಷ, ದೋಷ, ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಲೇಖಕನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ರೀತಿಯ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಸದ್ಯದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಂತೂ ಇಲ್ಲ.

ಕಾವ್ಯನ್ಯಾಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸದುದ್ದಕ್ಕೂ ಇದೆ. ವ್ಯಾಸ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯರಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಕಾಳಿದಾಸ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸಾದಿ ಪರಂಪರೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಅವರು ಸಾರುವ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಅಂಶವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ನಾನು ಇದರಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, 'ಗೃಹಭಂಗ'ದಲ್ಲಿ ನನಗೇ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. 'ದಾಟು', 'ಅನ್ವೇಷಣ'ಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ವೇಳೆಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರ್ಥವೇ ಆಗಿತ್ತು. 'ದಾಟು'ವಿನ ಸತ್ಯಳು ಮೋಹನದಾಸನನ್ನು ಏಕೆ ಮದುವೆಯಾಗಬಾರದಾಗಿತ್ತು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಹಲವರು ಹಲವು ವಿಧವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯೇತರ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ನಿಂದೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರ ಭಾವನೆಗಳ ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕಾವ್ಯನ್ಯಾಯದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಕಥೆಯನ್ನು ಚಲನೆಯ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂಬ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಐಕ್ಯದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು

ತಳ್ಳಿಹಾಕಿದ್ದೇನೆ. 'ಅನ್ವೇಷಣ'ದಲ್ಲಿ ಕೂಡ, ಗಂಡಹೆಂಡಿರು ಒಂದಾಗದಿದ್ದರೆ ವಿಶ್ವನಾಥನಿಗೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅನುಭವವಾಗಿ ಅವನು ಕಂಡು ಕೊಂಡದ್ದೇನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಲವರನ್ನು ಕಾಡಿದೆ, ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿಯ ಐಕ್ಯ, ಅಥವಾ ಉಪಸಂಹಾರ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನಾನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದಲೇ, ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ತಲೆ ಎತ್ತಿ ಕೃತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದರಿಂದ ಇದು ತುಂಬ ಗಂಭೀರವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಲಂಬಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ

ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ, ಕೃತಿರಚನೆಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಕೃತಿಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಐಕ್ಯ, ಬಂಧ, ಮೊದಲಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ನಾನು ಏಕೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನನಗೆ ತೋಚುವ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಉತ್ತರದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೆಲವು ಹಿಂದಿನ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಅವಲೋಕಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಭೈರಪ್ಪನವರು ಏಕೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ಇತ್ತರ ಕೆಲವರು, ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಬಗೆಗೂ ಎರಡು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಭೈರಪ್ಪನವರು ಪ್ರತಿಗಾಮಿ, ಪ್ರಗತಿವಿರೋಧಿ, ಆದುದರಿಂದ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಲೇಖಕಿ ಎಂಬ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ದಂಧೆಯಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ವೈದಿಕಮೌಲ್ಯ ಪ್ರವರ್ತನೆಗೆಂದೇ ಇವರು ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಜಗದ್ಗುರು ಆಚಾರ್ಯತ್ವವನ್ನೂ ಒಂದೆರಡು ಓಣಿಯವರು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯೇತರ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ವಿಮರ್ಶಿಸುವವರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ನಾನು ಯಾವ ಬೆಲೆಯನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವುದೇ ವಿವೇಕವೆಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೂ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಗೆ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ:

ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮೇಲೆ, ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರದ ಮಾರ್ಗವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಓದುಗರಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸ ಬೇಕೆಂಬುದು ಇಂಥವರ ಬಯಕೆಯಾಗಿದೆ. 'ನಿಮಗಿರುವ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಲೇಖನಿಯ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜ

ಸುಧಾರಣೆಯತ್ತ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃತಕೃತ್ಯತೆ ಬರುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೆ?’-ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಯಾವ ಕುತ್ತಿತ ಉದ್ದೇಶವೂ ಇಲ್ಲದ ನಿಜವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಕೇಳಿದರು. ‘ನನ್ನನ್ನು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಾ? ಎಂದೆ. ‘ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಲ್ಲ, ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿ’-ಎಂದರು. ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿರುವ ಇಂಥವರು ಕೂಡ, ಸುತ್ತ ಎದ್ದಿರುವ ಕೂಗಿಗೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಹೇಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗೊತ್ತು ಗುರಿ ಗುಣಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಲೇಖಕನು ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಿನ ಜೀವನ, ಬಡತನ, ಅಜ್ಞಾನ, ಭೇದ, ಶೋಷಣೆ, ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಯಾವುದೋ ಕನಸಿನ ಲೋಕದ ಮೆರುಗುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ತೊಡಗಬಾರದು ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಬೇಕಾದ ಮಾತು. ಆದರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಾಗ ‘ನಾವು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ನಾವು ಬಯಸುವ ಧ್ವನಿ ಮೂಡುವಂತೆಯೇ, ನೀನು ಬರೆಯ ಬೇಕು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀನು ಪ್ರಗತಿವಿರೋಧಿ, ಬೂರ್ಜ್ವಾ, ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟ್ ಆಗುತ್ತೀಯೆ’ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಬೈಗುಳಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ದುಂಡಾವರ್ತಿ ಮಾಡುವುದು ಅಜ್ಞಾನದ ಕುರುಹು. ನಾನು ಬಡತನ, ಅಜ್ಞಾನ, ಭೇದ, ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಬಲ್ಲೆ. ನನ್ನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವೇ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅತಿಭಾವುಕತೆಯಾಗಲಿ, ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರೇಮವಾಗಲಿ, ಅವೈಚಾರಿಕ ಉದ್ದೇಗವಾಗಲಿ ನನಗಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳ ಅನುಭವವಿಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಮಂತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವನಿಗೆ ಬರೆಯುವ ಅಧಿಕಾರವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದು? ಹಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಯಂಥವರು ಬರೆಯಲೇ ಕೂಡದಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ನನ್ನ ಅನುಭವವಾದ ಬಡತನ, ಅಜ್ಞಾನ, ಭೇದ, ಶೋಷಣೆ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಕಲೆಯಾಗಿಸುವ ಪರಿಕ್ರಮದಲ್ಲಿ, ಸ್ವರೂಪ ಕೊಟ್ಟು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ನನಗಿರಬೇಡವೆ? ನಾವು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನೀನು ಪ್ರಗತಿಗಾಮಿ, ನಿನ್ನದೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ - ಎಂದು ಬೆದರಿಸುವ ದೊಂಬ ಮನೋಭಾವದ ಕೂಗಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಯಾವ ಲೇಖಕ ತಾನೆ ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟಾನು?

ವಾಸ್ತವಾಂಶವೆಂದರೆ: ಇತಿಹಾಸದುದ್ದಕ್ಕೂ ಮಾನವ ಕುಲದ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಿರುವುದು ಸತ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು

ಯುಗದಲ್ಲೂ ಜೀವನದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಸಾಹಿತಿ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ವಿಜ್ಞಾನಿ, ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಮೊದಲಾಗಿ ಹಲವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪರಿಸರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ಸತ್ಯದ ಆವಿಷ್ಕಾರರು, ಬಹುವೊಮ್ಮೆ ಇತರರು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜವು ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಹೀಗೆ ಜೀವನದ ಅರ್ಥವನ್ನು, ಸತ್ಯವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯ ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಸಂವೇದನೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ಪ್ರಗತಿ ಬೇಕು; ಸತ್ಯ ಬೇಡ ಎನ್ನುವುದು, ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಗಾದೆಯ ಮಾತಿನಂತ ಕುದುರೆಯ ಮುಂಬದಿಗೆ ಗಾಡಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅನಂತರ ಗಾಡಿ ಚಲಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಅವಿವೇಕಿಯ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿ:

ಎಸ್.ಎಲ್. ಭೈರಪ್ಪ ನವರು (1934) ಕನ್ನಡದ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಓದುಗರ ಜೊತೆಗೆ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವಾಗಿರುವ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು. ಅವರ ಕಥನಶಕ್ತಿ ಬಲಿಷ್ಠವಾದುದು, ಅನಂತರ ತಮ್ಮ ಓದುಗರನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕೃತಿಗಾಗಿ ಕಾಯುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಲೇಖಕ ಅವರು. ಅವರನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆ ಬಹುಮತದಿಂದ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ಲೇಖಕ ಎಂದು ಕರೆದಿದೆ. ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ವಿವಾದಗ್ರಸ್ತವಾಗಿರುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ. ಆದರೆ ಭೈರಪ್ಪ ತಮ್ಮ ಅಪಾರ - ಓದುಗರ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಈ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಬರೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸದರಿ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಟೀಕಾಕಾರರಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಬ್ಬ ಲೇಖಕ ಬರೆಬರೆಯುತ್ತ ಪಡೆದ ಅನುಭವ ಚಿತ್ರಣ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉದ್ದೇಶವು “ಸಮಾಜವನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು ಯಾವುದೇ ತತ್ವದರ್ಶನವಿಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಜೀವನವನ್ನು ನೋಡಿ ಅದರ ನಾಡಿಮಿಡಿತವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು ಎಂಬ ಎರಡು ಹಂತಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮೂರ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು” ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಮೀರಿಸಿ ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಹಾಯುವಾಗ ಪಟ್ಟಪಾಡನ್ನು ಲೇಖಕರು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಲೇಖಕರಿಗೆ ಒಂದು ತತ್ವಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಎಂಬುದು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು

ಬರೆಯುತ್ತಲೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಕುರಿತ ತಮ್ಮ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿನ ನಂಬಿಕೆ, ಮುಖ್ಯಚರ್ಚೆ ಪೂರ್ವನಿಶ್ಚಿತ ವಿಚಾರ. ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರೆಯುವುದರ ನಿರ್ಜೀವಂತಿಕೆ ಹಾಗೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ವಿಚಾರ ಪ್ರಣಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಬರಹದ ಜೀವಂತಿಕೆ ಕುರಿತದ್ದು, ದೊಡ್ಡ ಲೇಖಕರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ, ಸ್ವತಃ ಭೈರಪ್ಪನವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆರಂಭದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿರಲಿ, ಈಗ ಬರೆದಿರುವ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ 'ಸಾರ್ಥ') ಈ ತೊಡಕನ್ನು ಮೀರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ?

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕನ್ನಡದ ಬಹುತೇಕ ಮೀಮಾಂಸಕರಿಗೂ ಕಾಡಿದೆ. ಇಲ್ಲೂ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದಿದೆ. ಭೈರಪ್ಪನವರ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪರಿಮಿತಿಗಳಿವೆ. ಆದರೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ತನ್ನ ಓದುಗರ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸಬಲ್ಲದು ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಒರಟಾಗಿ ನೋಡುವ ಟೀಕಾಕಾರರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವಾಗ ಭೈರಪ್ಪ ಸಹನೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗುರಿಯೆನ್ನಲಾಗಿರುವ ಸತ್ಯಶೋಧನೆ, ಜೀವನದ ಅರ್ಥಶೋಧನೆ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಾದರೂ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ವಿವರಣೆಯೂ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. 'ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆ', 'ಕಾವ್ಯನ್ಯಾಯ' ಮುಂತಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು, ಅವು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದವು ಎಂಬಂತೆ ನಿರಾತಂಕದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಲೇಖಕರು ಪರಮ ಸತ್ಯದ ಅನ್ವೇಷಕರು, ಅವರಿಗೆ ಅವರ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಶಕ್ತ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒತ್ತಡಗಳ ಆಚೆಹೋಗಿ ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದೇನೂ ನಿಜ. ಹಾಗೆಂದು ಅವರ ಕಾಲದ ಒತ್ತಡಗಳು ಯಾವ ಬಗೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗದು. (ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಹೊತ್ತಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅದರ ಯಾವ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.)

'ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮೂರ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು, ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವೆಂದೂ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಇತಿಹಾಸಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೆಯಿದೆ. ಇಂತಹ ಅರ್ಥಸತ್ಯದ ಮಾತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತಕರು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು

ಸಾಹಿತ್ಯೇತರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಭೈರಪ್ಪನವರಿಗೆ, ಅದನ್ನು ಓದುಗರು ಕಲಕಲುಷಿತ ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸು, ಭಾವನೆಗಳಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯಿದೆ. ಇದು ಲೇಖಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆ, ಓದುಗರು ಕೃತಿಯ ಜತೆ ತಾತ್ವಿಕ ವಾಗ್ವಾದ ನಡೆಸಬಹುದು ಎಂಬ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಈ ಚಿಂತನೆ ಶುದ್ಧಸಾಹಿತ್ಯವಾದಿಯಾದುದು. ಎಂತಲೇ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭೈರಪ್ಪನವರು ಪ್ರಾಚೀನ ಮೀಮಾಂಸಕರ ರಸದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನಿರಾಳವಾಗಿ ಬಳಸುವುದು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ವೈಚಾರಿಕ ಆಕೃತಿಗಳೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ (ಅದರಲ್ಲೂ ಭೈರಪ್ಪನವರು ಪೂರ್ವನಿಶ್ಚಿತ ವೈಚಾರಿಕ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿಕೊಂಡು ಕೃತಿ ಬರೆಯುವುದು ಕಡಿಮೆಯಾದ್ದರಿಂದ) ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯೇತರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವ ಅಗತ್ಯ ಖಂಡಿತ ಇದೆ.

